

Utkast till lagrådsremiss

Internationell verkställighet i brottmål

Stockholm XXXXX

XXXXX

XXXXX
(Justitiedepartementet)

Utkastets huvudsakliga innehåll

I utkastet till lagrådsremiss lämnas förslag till en ny lagstiftning om internationell verkställighet i brottmål. Förslagen syftar till att säkerställa att regelverket om överförande av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande till och från stater utanför Norden och EU är effektivt och anpassat till Sveriges internationella åtaganden. Förslagen innebär bl.a. följande:

- En mer enhetlig reglering om när Sverige kan begära och lämna bistånd med verkställighet i brottmål införs. Regleringen kan tillämpas även utan en internationell överenskommelse om samarbete mellan Sverige och den andra staten.
- Prövningen av frågor om överförande av verkställighet ska som huvudregel ske på myndighetsnivå. Kriminalvården ska besluta om frihetsberövande påföljder och Kronofogdemyndigheten om böter och förverkande. Myndigheternas beslut ska i vissa fall kunna överklagas till allmän domstol.
- Möjligheterna att föra över frihetsberövande påföljder från Sverige utvidgas. En dömd person ska utan samtycke kunna få avtjäna sitt fängelsestraff i en annan stat om han eller hon t.ex. ska utvisas ur Sverige. Kortare fängelsestraff ska kunna överföras utan krav på särskilda skäl.
- Ett krav på skyndsam handläggning ska gälla hos Kriminalvården och domstolarna i frågor om överförande av frihetsberövande påföljder. Även andra regler införs för att påskynda processen om överförande.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Innehållsförteckning

1	Lagtext.....	6
1.1	Förslag till lag (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål.....	6
1.2	Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken	27
1.3	Förslag till lag om ändring i brottsbalken.....	28
1.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt	29
1.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister	30
1.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.....	31
1.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen	33
1.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall	35
1.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.....	37
1.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.....	38
1.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete	39
1.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.....	40
2	Ärendet och dess beredning	42
3	Samarbetet om internationell verkställighet i brottmål	43
3.1	Inledning	43
3.2	En tillbakablick	44
3.3	Den nuvarande lagstiftningen.....	46
3.3.1	Beslutsordning och kommunikation	46
3.3.2	Förutsättningar och vägransgrunder	47
3.3.3	Tvångsmedel	49
3.3.4	Anpassning och verkställighet.....	50
3.3.5	Överklagande och åtalsförbud	51
3.4	Samarbetet inom Norden och EU	52
3.4.1	Samarbete inom Norden	52
3.4.2	Samarbete inom EU.....	52
3.4.3	Övrigt samarbete	53
3.5	Annan relevant lagstiftning	54
3.6	Vissa statistikuppgifter	54
3.6.1	Överförande av frihetsberövande påföljder	54

	3.6.2	Bötesstraff och beslut om förverkande	56
4		Ändring av tilläggsprotokollet till överförandekonventionen	58
5		Behov och allmänna utgångspunkter	59
	5.1	Möjligheterna till överförande av verkställighet bör utnyttjas fullt ut	59
	5.2	Flera åtgärder har genomförts för att öka antalet överföranden av dömda EU-medborgare.....	59
	5.3	Det finns ett behov av reformer när det gäller andra utländska dömda.....	60
6		En ny lag om internationell verkställighet	62
	6.1	En ny lag om internationell verkställighet.....	62
	6.2	Den nya lagens tillämpningsområde.....	66
	6.3	Den nya lagens förhållande till annan lagstiftning	71
7		Beslutsordning och kommunikation med den andra staten	73
	7.1	Beslutsordning.....	73
	7.2	Regeringens prövning.....	77
	7.3	Kommunikation med den andra staten	81
8		När en dom på frihetsberövande påföljd får verkställas i en annan stat eller i Sverige	82
	8.1	Anknytning och social återanpassning	82
	8.2	Den dömdes samtycke.....	85
	8.3	Den dömdes vistelseort.....	89
	8.4	De inblandade staternas medgivande	89
9		Verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd	91
	9.1	Förutsättningar för verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd.....	91
		9.1.1 Allmänna förutsättningar.....	91
		9.1.2 Lämplighetsbedömning	91
		9.1.3 Inget krav på särskilda skäl vid kortare frihetsberövande påföljder	95
	9.2	Förfarandet	97
		9.2.1 Hur förfarandet inleds.....	97
		9.2.2 Kriminalvårdens prövning och beslut.....	98
		9.2.3 Den dömdes inställning	100
	9.3	Begäran om tvångsmedel	101
	9.4	Upphävande av beslut	103
	9.5	Fortsatt verkställighet i Sverige.....	104
	9.6	Överförande och transport av den dömda.....	106
	9.7	Specialitetsprincipen	107
10		Verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd	109
	10.1	Förutsättningar för verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd.....	109
	10.2	Hinder mot verkställighet	110
		10.2.1 Vägransgrunder	110
		10.2.2 Undantag från vägransgrunderna.....	117

10.3	Förfarandet	118
10.3.1	Hur förfarandet inleds och framställningens innehåll.....	118
10.3.2	Kriminalvårdens prövning och beslut.....	120
10.4	Anpassning av den utländska påföljden	123
10.5	Tvångsmedel	127
10.6	Verkställigheten i Sverige och transport	130
10.7	Upphävande av beslut	132
10.8	Specialitetsprincipen	134
11	Verkställighet i en annan stat av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande.....	136
11.1	Allmänna förutsättningar.....	136
11.2	Kronofogdemyndighetens prövning och beslut.....	137
11.3	Förbud mot förvandling.....	138
11.4	Upphävande av beslut	140
11.5	Fortsatt verkställighet i Sverige.....	141
11.6	Verkställighet i flera andra stater	142
12	Verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande.....	143
12.1	Allmänna förutsättningar.....	143
12.2	Hinder mot verkställighet.....	144
12.3	Förfarandet	148
12.3.1	Hur förfarandet inleds och framställningens innehåll.....	148
12.3.2	Prövning och beslut	150
12.3.3	Beslutes innehåll och anpassning av bötesstraffet	153
12.3.4	Uppskov med verkställigheten	156
12.3.5	Verkställigheten i Sverige	157
12.4	Upphävande av beslut	158
12.5	Fördelning av förverkad egendom.....	160
13	Särskilda bestämmelser vid verkställighet enligt brottmålsdomskonventionen	163
13.1.1	Förutsättningar för överförande av en frihetsberövande påföljd till Sverige	163
13.1.2	Förfarandet vid överförande av verkställighet till Sverige.....	164
13.1.3	Verkställighet i Sverige av utländska utevarodomar.....	168
14	Övriga frågor.....	171
14.1	Offentligt biträde	171
14.2	Överklagande	172
14.2.1	Vilka beslut som får överklagas	172
14.2.2	Behörig domstol och dess prövning	177
14.3	Skyndsam handläggning	181
14.4	Åtalsförbud.....	183
14.5	Tillstånd till transport genom Sverige	184
14.6	Dataskydd.....	186

15	Tillträde till ändringsprotokollet och förklaringar.....	187
16	Följdändringar.....	188
17	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	191
18	Konsekvenser av förslagen	193
19	Författningskommentar.....	195
19.1	Förslaget till lag om internationell verkställighet i brottmål	195
19.2	Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken.....	259
19.3	Förslaget till lag om ändring i brottbalken.....	260
19.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt	260
19.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister	261
19.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	261
19.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen	262
19.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall.....	263
19.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.....	264
19.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.....	264
19.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete	265
19.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.....	266
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21)	267
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag i relevanta delar	272
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	301
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian En effektivare hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet (Ds 2019:9).....	302
Bilaga 5	Promemorians lagförslag i relevanta delar	303
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna	306
Bilaga 7	Ändringsprotokollet i officiell engelsk lydelse.....	307
Bilaga 8	Ändringsprotokollet översatt till svenska	310

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämplighet

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om internationellt samarbete om verkställighet av frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande. Bestämmelserna avser

- verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd (2 kap.),
- verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd (3 kap.),
- verkställighet i en annan stat av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande (4 kap.),
- verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande (5 kap.),
- särskilda bestämmelser om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen (6 kap.), och
- övriga bestämmelser (7 kap.).

2 § Denna lag gäller inte om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. eller lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen är tillämplig.

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i

1. lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, och den tillhörande lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

3 § I fråga om verkställighet av beslut om förverkande i förhållande till Förenade Kungariket kompletterar följande bestämmelser i lagen avdelning XI (artiklarna 656–689) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete i avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan:

- 4 kap. 2 §, 3 § första stycket 2 och andra stycket, 5 § första stycket och 7 § första stycket,
- 5 kap. 4 § tredje stycket, 6 § första stycket, 8 § första stycket 2, 11 § första, tredje och fjärde styckena, 13 § första stycket 3 och 4 och andra stycket och 14 §, och
- 7 kap. 9 §.

Uttryck i lagen

4 § I denna lag avses med

1. *svensk dom på frihetsberövande påföljd*: en av svensk domstol meddelad lagakraftvunnen dom, eller ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut, som avser fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård,

2. *svenskt bötesstraff*: en av svensk domstol meddelad lagakraftvunnen dom, eller ett av svensk myndighet utfärdat och godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, som avser böter enligt 25 kap. brottsbalken,

3. *svenskt beslut om förverkande*: ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut, eller ett av svensk myndighet utfärdat och godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, om förverkande

a) som avser

– vinster från ett brott, eller

– egendom som någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av den mottagna ersättningen,

b) som avser egendom som använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, som framställts genom brott, vars användande utgör brott, som någon tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som på annat sätt har varit föremål för brott, eller

c) som meddelats med stöd av 36 kap. 5 eller 6 § brottsbalken,

4. *utländsk dom på frihetsberövande påföljd*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser fängelse eller någon annan frihetsberövande åtgärd under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en gärning som är straffbar i den staten,

5. *utländskt bötesstraff*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser en skyldighet för en fysisk person att betala ett penningbelopp på grund av en gärning som är straffbar i den staten,

6. *utländskt beslut om förverkande*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser ett slutligt berövande av egendom när domstolen förklarat att egendomen

a) har utgjort

– vinster från ett brott, eller

– ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av den mottagna ersättningen,

b) har använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, framställts genom brott eller vars användande utgör brott, eller som någon tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som på annat sätt har varit föremål för brott, eller

c) härrör från brottslig verksamhet enligt regler som motsvarar bestämmelserna i 36 kap. 5 eller 6 § brottsbalken,

7. *utländsk utevarodom*: ett avgörande enligt 4, 5 eller 6 som har meddelats efter talan av annan än den dömda eller den som beslutet om förverkande gäller och utan att han eller hon varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Med avgöranden som har meddelats av domstol i en annan stat enligt första stycket 5 och 6 a och b ska likställas avgöranden som i den staten meddelats av en myndighet efter ett straffrättsligt förfarande, i den utsträckning det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Detsamma gäller efter ett förfarande som i den internationella överenskommelsen likställs med ett straffrättsligt förfarande.

Föreskrifter om tillämpningen av denna lag

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

2 kap. Verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

Förutsättningar för verkställighet i en annan stat

1 § För att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i en annan stat krävs, om inte något annat följer av 2 §, att

1. den dömda
 - a) befinner sig i Sverige eller den andra staten,
 - b) är medborgare eller bosatt i den andra staten, och
 - c) har samtyckt till att verkställigheten överförs,
2. den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs,
3. den andra staten har medgett att verkställigheten överförs, och
4. det i övrigt är lämpligt.

2 § Den dömdes samtycke enligt 1 § 1 c krävs inte om

1. den dömda
 - a) har flytt till den andra staten för att undandra sig verkställighet av påföljden,
 - b) har återvänt till den andra staten med vetskap om påföljden eller det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne, eller
 - c) efter att påföljden verkställts kommer att avvisas eller utvisas till den andra staten till följd av ett lagakraftvunnet beslut enligt 8 kap. 2–6 §§ eller 16 § eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller
2. det har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

Framställning om verkställighet

3 § En framställning om verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd görs av Kriminalvården.

Framställningen ska överlämnas till Regeringskansliet. Framställningen får också skickas direkt till behörig myndighet i den andra staten om detta har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten eller om den staten annars tillåter det.

Kriminalvårdens prövning och beslut

4 § Efter svar på en framställning enligt 3 § ska Kriminalvården, om inte något annat följer av 7 kap. 3 §, pröva om domen ska sändas över till den andra staten för att verkställas där.

En prövning enligt första stycket ska också göras om en annan stat till Sverige lämnar en framställning om att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till den staten för verkställighet.

5 § Kriminalvården ska, innan beslut fattas enligt 4 §, fråga den dömde om hans eller hennes inställning till att verkställigheten överförs till den andra staten. Den dömde ska upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas.

Om den dömde befinner sig i den andra staten och samtycker till överförande av verkställigheten inte krävs enligt 2 § gäller i stället att han eller hon om möjligt ska tillfrågas om sin inställning till att verkställigheten överförs.

Tvångsmedel

6 § Om den dömde befinner sig i den andra staten får Kriminalvården, i avvaktan på den statens beslut om att den svenska domen på frihetsberövande påföljd får verkställas där, begära att den staten anhåller den dömde eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium.

Upphävande av beslut

7 § Kriminalvården får upphäva ett beslut om att sända över en dom enligt 4 § fram till dess verkställigheten av domen påbörjats i den andra staten.

8 § Kriminalvården ska genast upphäva ett beslut om att sända över en dom enligt 4 § om påföljden har bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Ett sådant beslut om upphävande ska fattas även om verkställigheten har påbörjats i den andra staten.

Verkställighet i Sverige

9 § Om en framställning om överförande har gjorts enligt 3 §, får verkställighet av den påföljd som avses i domen inte påbörjas i Sverige. Om verkställigheten pågår när framställningen görs, får verkställigheten fortsätta här till dess den dömde transporterats till den andra staten enligt 10 §.

Om den dömde, efter det att en framställning om överförande har gjorts, häktas i ett annat mål, tillämpas 8 § strafftidslagen (2018:1251).

Om Kriminalvården enligt 7 § har upphävt ett beslut om att sända över en dom till en annan stat för att verkställas där, får verkställighet av påföljden fortsätta eller påbörjas i Sverige. Detsamma gäller om Kriminalvården har återkallat en framställning eller om den andra staten har avslagit framställningen eller underrättat Kriminalvården om att verkställigheten av andra skäl inte kan ske där.

Överförande och transport av den dömde

10 § Om den dömde befinner sig i Sverige när beslutet enligt 4 § får laga kraft ska han eller hon så snart som möjligt överföras till den andra staten.

Kriminalvården ska se till att den dömde transporteras till den stat där påföljden ska verkställas. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten hålla den dömde i förvar, dock längst under 96 timmar.

Specialitetsprincipen

11 § Om den dömde befinner sig i Sverige och inte har samtyckt till att verkställigheten överförs, ska det ställas upp villkor i beslutet enligt 4 § om att den dömde i den andra staten inte utan tillstånd enligt 12 § får åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförts.

I beslutet ska det upplysas om att frihetsberövande åtgärder får vidtas trots villkoren enligt första stycket, om den dömde

1. efter det att han eller hon blivit frigiven haft möjlighet att lämna den andra staten, men inte gjort det inom en sammanhängande tid av 45 dagar eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, eller

2. återvänt till den andra staten efter att ha lämnat den.

Den dömde får inte överföras enligt 10 § innan den andra staten utfäst sig att följa villkoren enligt första stycket. Någon utfästelse krävs inte om villkoren har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

12 § Regeringen ger tillstånd till en annan stat att i fall som avses i 11 § åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för något annat brott som begåtts före överförandet än det brott för vilket han eller hon överförts. För handläggningen av den andra statens framställning gäller i tillämpliga delar 14–17 §§ lagen (1957:668) om utlämning för brott.

Tillstånd enligt första stycket får endast lämnas om den dömde kunnat utlämnas för brottet enligt lagen om utlämning för brott, eller om hinder mot det endast funnits på grund av straffets längd. Om inte den dömde har samtyckt till framställningen prövas frågan av Högsta domstolen. Regeringen får inte lämna tillstånd om Högsta domstolen anser att det finns hinder.

3 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

Förutsättningar för verkställighet i Sverige

1 § För att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige krävs, om inte något annat följer av 2 eller 3 §, att

1. den dömden
 - a) befinner sig i den andra staten eller i Sverige,
 - b) är svensk medborgare eller bosatt i Sverige, och
 - c) har samtyckt till att verkställigheten överförs,
2. den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs, och
3. den andra staten har medgett att verkställigheten överförs.

2 § Den dömdes samtycke enligt 1 § 1 c krävs inte om den dömden

1. har flytt till Sverige för att undandra sig verkställighet av påföljden,
2. har återvänt till Sverige med vetskap om påföljden eller det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne, eller
3. efter att påföljden verkställts kan komma att avvisas eller utvisas från den andra staten till följd av
 - a) ett beslut i domen eller ett beslut som fattats med anledning av domen, eller
 - b) ett annat beslut.

Första stycket gäller endast om den andra staten enligt en internationell överenskommelse som gäller mellan den staten och Sverige åtagit sig att verkställa en svensk dom på frihetsberövande påföljd i motsvarande fall.

3 § Om en annan stat begär en utländsk dom på frihetsberövande påföljd verkställd i Sverige enligt den europeiska konventionen den 28 maj 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) och den staten har tillrätt den konventionen krävs för att påföljden ska få verkställas här att den dömden befinner sig i den andra staten eller i Sverige och att

1. den dömden är bosatt i Sverige,
2. den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs, eller
3. påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd.

Hinder mot verkställighet

4 § Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får en utländsk dom på frihetsberövande påföljd inte verkställas i Sverige om

1. mindre än sex månader av frihetsberövandet återstod att avtjäna vid tidpunkten då framställningen om överförande togs emot,
2. den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag,
3. det för samma gärning som påföljden avser har meddelats en dom i Sverige,

4. det för samma gärning som påföljden avser har meddelats en dom av någon annan domstol än svensk domstol, domen har fått laga kraft och hinder mot lagföring för gärningen till följd av domen skulle ha funnits enligt 2 kap. 9 § brottsbalken,

5. det inte finns hinder mot lagföring för gärningen enligt 2 kap. 9 § brottsbalken, och

a) den gärning som påföljden avser omfattas av i Sverige pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller

b) det har meddelats beslut om att åtal för gärningen inte ska väckas eller fullföljas,

6. den dömde vid tidpunkten för gärningen inte fyllt femton år,

7. en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

8. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

9. påföljden omfattar en åtgärd som innebär rättspsykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller någon annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas i Sverige,

10. den andra staten inte har lämnat Sverige tillstånd till att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för en annan gärning än den som avses i domen och som begicks innan framställningen lämnades,

11. ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller

12. gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott.

Vid tillämpning av första stycket 7 ska en i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av påföljd skjuts upp, ha samma verkan i Sverige.

5 § Om det med hänsyn till den dömdes personliga förhållanden och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får en utländsk dom på frihetsberövande påföljd verkställas i Sverige trots att det finns hinder enligt 4 §.

Framställning om verkställighet

6 § En framställning om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag får göras av en behörig myndighet i den andra staten.

Framställningen bör innehålla

– domen och den lag som domen grundar sig på,

– intyg om att domen är verkställbar,

– uppgift om den dömdes inställning till att verkställigheten överförs, och

– de övriga uppgifter eller handlingar som är av betydelse för frågan om ifall verkställigheten ska överföras till Sverige.

Om den dömde kan komma att avvisas eller utvisas efter att påföljden verkställts bör framställningen även innehålla det beslutet.

7 § En framställning enligt 6 § ska vara skriftlig och lämnas genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt.

Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska framställningen och bifogade handlingar vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Framställningen ska ges in till Regeringskansliet som lämnar den vidare till Kriminalvården, om inte framställningen ska prövas av regeringen enligt 7 kap. 4 §. Om det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får framställningen ges in direkt till Kriminalvården.

Brister i framställningen

8 § Om en framställning enligt 6 § till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet, ska Kriminalvården ge den andra staten möjlighet att inom en viss tid komma in med en komplettering.

Om bristerna kvarstår efter den tid som angetts, får Kriminalvården avslå framställningen.

Kriminalvårdens prövning och beslut

9 § Kriminalvården prövar om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag, om inte något annat följer av 6 kap. 1 § eller 7 kap. 4 §.

Om den utländska domen avser flera brott och det enligt 4 § finns hinder mot verkställighet för något eller några av brotten, får domen verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Det gäller endast om det framgår av domen eller på annat sätt vilken del av påföljden som avser den resterande brottsligheten.

10 § Ett beslut enligt 9 § om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska innehålla uppgift om

1. vilken påföljd som ska verkställas i Sverige och dess längd samt, i förekommande fall, att anpassning har skett med stöd av 11 § första stycket 1, eller

2. ifall domen enligt 11 § första stycket 2 ska överlämnas för att en ny påföljd ska bestämmas.

Anpassning av påföljden

11 § Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige, ska Kriminalvården

1. besluta i fråga om påföljdens art eller längd, eller

2. överlämna åt Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas.

En frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

En frihetsberövande påföljd som har anpassats enligt första stycket får inte bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.

12 § Beslut enligt 11 § första stycket 1 får meddelas endast om anpassningen av påföljden är av enklare slag. Beslut om anpassning av påföljdens längd får meddelas om påföljden är begränsad i tiden, ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger arton år.

I fall som avses i första stycket ska påföljdens längd bestämmas till arton år.

Bestämmande av ny påföljd

13 § I fall som avses i 11 § första stycket 2 ska rätten bestämma en ny påföljd som så nära som möjligt motsvarar påföljden i den utländska domen, avseende såväl dess art som dess längd. Rätten får döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet eller brotten. Vid bestämmandet av en ny påföljd ska rätten inte pröva om den dömde har begått den aktuella gärningen.

För rättens handläggning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte något annat följer av denna lag. Rätten avgör saken genom dom.

Tvångsmedel

14 § En dömd person som befinner sig i Sverige får på begäran av en behörig myndighet i den andra staten häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige enligt denna lag. Häktning får även användas om det är fråga om en utländsk utevarodoms som har eller kommer att begäras verkställd i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen och det finns risk för att den dömde genom att undanröja bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning.

Den som inte har fyllt femton år får inte häktas. Den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl att häkta någon enligt första stycket får han eller hon anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan. Om det är tillräckligt att den dömde meddelas reseförbud eller att det beslutas om anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande eller häktning. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta häktning.

15 § När den dömde har gripits, anhållits, häktats, meddelats reseförbud eller föreskrivits anmälningsskyldighet tillämpas de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde.

För de tvångsmedel som anges i första stycket och för rättens beslut om häktning, gäller de förutsättningar som anges i 14 §. Vad som sägs i rättegångsbalken om tid för väckande av åtal ska inte tillämpas.

16 § Beslut enligt 14 § får meddelas även efter det att en framställning enligt 6 § har lämnats eller efter Kriminalvårdens beslut enligt 9 §.

Beslut om tvångsmedel gäller till dess att den utländska påföljden har börjat verkställas i Sverige, om inte beslutet upphävs dessförinnan.

17 § Åklagare eller rätten ska häva ett beslut om tvångsmedel

1. om inte en framställning enligt 6 § lämnas inom 40 dagar, eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, från det att den dömde anhölls, häktades eller någon annan åtgärd enligt 14 § beslutades, eller

2. om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som dömts ut.

18 § Vid bestämmande av en ny påföljd enligt 13 § får 24 och 25 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Den som inte har fyllt femton år får inte häktas. Den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl.

Transport av den dömde

19 § Kriminalvården ska ansvara för transport av den dömde i Sverige. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Verkställigheten i Sverige

20 § Verkställighet i Sverige ska ske i enlighet med vad som gäller enligt svenska regler vid verkställighet av fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

Upphävande av beslut om verkställighet

21 § Ett beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska upphävas om

1. den andra staten har återkallat framställningen om överförande och verkställigheten ännu inte har påbörjats i Sverige,

2. den andra staten har meddelat

a) den dömde nåd eller amnesti, eller

b) ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller

3. en ny påföljd inte har kunnat bestämmas enligt 13 §.

Beslut om upphävande av verkställighet enligt första stycket 1 och 2 meddelas av Kriminalvården. I fall som avses i första stycket 3 beslutar rätten om upphävande. Om beslutet om verkställighet har upphävts enligt första stycket 2, ska en påbörjad verkställighet upphöra.

Första stycket 2 och andra stycket tillämpas även när en ny påföljd har bestämts genom dom i mål enligt 6 kap. 4 §.

Specialitetsprincipen

22 § En dömd person som överförs till Sverige enligt denna lag får inte här åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs.

Första stycket gäller inte om

1. den dömde efter det att han eller hon blivit frigiven

a) har haft möjlighet att lämna Sverige, men inte gjort det inom en sammanhängande tid av 45 dagar eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, eller

b) återvänt hit efter att först ha lämnat Sverige,

2. den dömde har samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige, eller

3. den andra staten har lämnat sitt tillstånd till åtgärden.

Trots första stycket får åtgärder vidtas för att verkställa beslut om den dömdes avvisning eller utvisning eller för att avbryta preskription enligt 35 kap. 1 § brottsbalken.

4 kap. Verkställighet i en annan stat av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande

Förutsättningar för verkställighet i en annan stat

1 § För att ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i en annan stat krävs att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

Kronofogdemyndighetens prövning och beslut

2 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska sändas över till en annan stat för att verkställas där.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska överlämnas till Regeringskansliet. Begäran får också skickas direkt till behörig myndighet i den andra staten om detta har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten eller om den staten annars tillåter det.

Förbud mot förvandling

3 § Kronofogdemyndigheten ska i en begäran om verkställighet enligt 2 § andra stycket ange att

1. bötesstraffet inte får förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten, eller

2. verkställigheten i den andra staten av beslutet om förverkande inte får ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Om beslutet om förverkande avser viss egendom, ska Kronofogdemyndigheten också ange att verkställigheten inte får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde.

Upphävande av beslut

4 § Kronofogdemyndigheten ska genast upphäva ett beslut om att sända över ett bötesstraff eller beslut om förverkande enligt 2 § om straffet eller beslutet bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet.

Kronofogdemyndigheten får även i andra fall upphäva ett beslut enligt 2 §.

Fortsatt verkställighet i Sverige

5 § Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande ske här, även om beslutet har sänts över till en annan stat enligt 2 §. Kronofogdemyndigheten ska bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

Verkställighet av ett svenskt bötesstraff får inte ske i Sverige om straffet har sänts över till en annan stat enligt 2 §.

6 § Verkställighet av ett svenskt bötesstraff får fortsätta i Sverige om Kronofogdemyndigheten enligt 4 § har upphävt beslutet om att sända över straffet. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att straffet helt eller delvis inte har verkställts eller kommer att kunna verkställas i den staten.

Första stycket gäller också ett svenskt beslut om förverkande, om verkställighet i Sverige inte har fått ske efter att beslutet sänts över till en annan stat.

Verkställighet i flera andra stater

7 § Ett svenskt beslut om förverkande får sändas över till flera stater samtidigt för att verkställas där. Kronofogdemyndigheten ska bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

Ett svenskt bötesstraff får inte sändas över till mer än en stat samtidigt.

5 kap. Verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande

Förutsättningar för verkställighet i Sverige

1 § För att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i Sverige krävs att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

Hinder mot verkställighet

2 § Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande inte verkställas i Sverige om

1. den gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte motsvarar brott enligt svensk lag,

2. det för samma gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande har meddelats en dom eller ett beslut i Sverige,

3. det för samma gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande har meddelats en dom eller beslut av någon annan domstol än svensk domstol, den domen eller beslutet har fått laga kraft och hinder mot lagföring för gärningen till följd av avgörandet skulle ha funnits enligt 2 kap. 9 § brottsbalken,

4. det inte finns hinder mot lagföring för gärningen enligt 2 kap. 9 § brottsbalken, och

a) den gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande omfattas av i Sverige pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller

b) det har meddelats beslut om att åtal för gärningen inte ska väckas eller fullföljas,

5. den dömde vid tidpunkten för gärningen inte fyllt femton år,

6. en tillämpning av 35 kap. 7 § eller 36 kap. 30 § brottsbalken skulle innebära att bötesstraffet eller beslutet om förverkande bortfallit,

7. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

8. ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller

9. gärningen som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande utgör ett politiskt eller militärt brott.

För ett utländskt beslut om förverkande enligt 1 kap. 4 § första stycket 6 c) gäller utöver vad som anges i första stycket att beslutet inte får verkställas i Sverige om det

1. gäller någon annan än de personer som anges i 36 kap. 7 och 13 §§ brottsbalken, eller

2. är uppenbart oskäligt.

Vid tillämpning av första stycket 6 ska en i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av bötesstraffet eller beslutet om förverkande skjuts upp, ha samma verkan i Sverige.

Framställning om verkställighet

3 § En framställning om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige enligt denna lag får göras av en behörig myndighet i den andra staten.

Framställningen bör innehålla

- avgörandet och den lag som avgörandet grundar sig på,
- intyg om att avgörandet är verkställbart,
- uppgift om den egendom som kan tas i anspråk för verkställighet eller det belopp som framställningen avser, och
- upplysningar om egendomens anknytning till den beslutet gäller samt, i förekommande fall, vilka intressen andra kan ha i egendomen.

4 § En framställning enligt 3 § ska vara skriftlig och lämnas genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i den enskilda fallet, på annat sätt.

Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska framställningen och bifogade handlingar vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Framställningen ska ges in till Regeringskansliet som lämnar den vidare till Kronofogdemyndigheten, om inte framställningen ska prövas av regeringen enligt 7 kap. 4 §. Om det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får framställningen ges in direkt till Kronofogdemyndigheten.

Brister i framställningen

5 § Om en framställning enligt 3 § till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet, ska Kronofogdemyndigheten ge den andra staten möjlighet att inom en viss tid komma in med en komplettering.

Om bristerna kvarstår efter den tid som angetts, får Kronofogdemyndigheten avslå framställningen.

Prövning och beslut

6 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige enligt denna lag, om inte något annat följer av 7 §, 6 kap. 1 § eller 7 kap. 4 §.

Om bötesstraffet eller beslutet om förverkande avser flera brott och det enligt 2 § finns hinder mot verkställighet för något eller några av brotten, får det utländska avgörandet verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Det gäller endast om det framgår av straffet eller beslutet eller på annat sätt vilken del av avgörandet som avser den resterande brottsligheten.

7 § Kronofogdemyndigheten ska ansöka om rättens prövning av om ett utländskt beslut om förverkande enligt 1 kap. 4 § första stycket 6 c) ska verkställas i Sverige enligt denna lag, om inte något annat följer av 6 kap. 1 § eller 7 kap. 4 §.

Kronofogdemyndigheten får innan ansökan getts in till rätten enligt första stycket besluta att en framställning om verkställighet i Sverige ska avslås med stöd av 5 §.

8 § Ett beslut enligt 6 eller 7 § om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige gäller omedelbart och ska innehålla uppgift om

1. när det gäller bötesstraff, det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser och, i förekommande fall, att anpassning har skett med stöd av 9 §, eller

2. när det gäller förverkande, det belopp i svensk valuta eller den egendom som förverkandet avser och, i förekommande fall, om beslutet får verkställas enligt 11 § fjärde stycket.

Vid omräkning till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gäller vid tiden för beslutet om verkställighet i Sverige.

Kronofogdemyndighetens beslut ska delges den dömde eller den beslutet om förverkande gäller. Om Kronofogdemyndigheten beslutar om uppskov med verkställigheten med stöd av 10 §, behöver delgivning inte ske så länge skälen för uppskovet består.

Anpassning av ett utländskt bötesstraff

9 § Kronofogdemyndigheten ska anpassa det utländska bötesstraffets storlek om det för motsvarande brott i svensk lag är föreskrivet

1. penningböter och bötesbeloppet överstiger 4 000 kronor eller, om straffet avser flera brott, 10 000 kronor,

2. böter och bötesbeloppet överstiger 150 000 kronor eller, om straffet avser flera brott, 200 000 kronor.

Bötesbeloppets storlek ska i fall som avses i första stycket bestämmas till angivna maximibelopp.

Uppskov

10 § Kronofogdemyndigheten får besluta om uppskov på viss tid med verkställigheten av ett utländskt beslut om förverkande, om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott.

Verkställigheten i Sverige

11 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler och i enlighet med vad som gäller vid verkställighet av bötesstraff eller beslut om förverkande.

Ett bötesstraff som verkställs enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

Verkställighet av ett beslut om förverkande enligt denna lag får inte ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Verkställighet av ett beslut om förverkande som avser viss egendom får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde, om det är lämpligt och den andra staten samtycker till det.

12 § Ett beslut om anstånd eller avbetalning, som meddelats av en behörig myndighet i den andra staten innan framställningen lämnades enligt 3 §, ska gälla vid verkställigheten.

Om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande som avser en betalningsskyldighet till viss del har betalats eller verkställts i en annan stat, ska Kronofogdemyndigheten i samma mån sätta ned det belopp för vilket verkställighet får ske.

Upphävande av beslutet om verkställighet i Sverige

13 § Ett beslut enligt 6 eller 7 § om verkställighet av bötesstraff eller beslut om förverkande enligt denna lag ska upphävas om

1. det framkommer att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte får verkställas i Sverige,

2. det är omöjligt att verkställa bötesstraffet eller beslutet om förverkande,

3. den andra staten har meddelat
- a) den dömda eller den som beslutet om förverkande gäller nåd eller amnesti, eller
 - b) ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte längre får verkställas,
4. bötesstraffet eller beslutet om förverkande i sin helhet är verkställt i en annan stat, eller
5. framställningen om verkställighet i Sverige återkallas.
- Beslut om upphävande meddelas av Kronofogdemyndigheten. Rätten ska dock fatta beslut om upphävande i de fall
- a) beslutet om verkställighet i Sverige är föremål för rättens prövning, eller
 - b) rätten har beslutat om verkställighet i Sverige eller fastställt Kronofogdemyndighetens beslut om detta och det är fråga om upphävande enligt första stycket 1.
- Om verkställigheten upphör ska de verkställighetsåtgärder som vidtagits återgå så långt det är möjligt.

Fördelning av förverkad egendom

14 § Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska egendom eller dess värde som förverkats med stöd av denna lag tillfalla staten.

Kronofogdemyndigheten får på begäran av en behörig myndighet i den andra staten besluta att egendomen eller dess värde helt eller delvis ska överlämnas till den andra staten. Vid bedömningen av om egendomen eller dess värde ska överlämnas ska det särskilt beaktas om begäran görs för att antingen kompensera ett brottsoffer i den andra staten för uppkommen skada eller återställa egendomen till dess rättmätiga ägare.

Om egendom som erhållits vid verkställigheten utgör ett sådant kulturföremål för vilket en ansökan om utförseltillstånd enligt 5 kap. kulturmiljölagen (1988:950) har avslagits eller vid en prövning skulle ha avslagits, får egendomen inte överlämnas till den andra staten.

6 kap. Särskilda bestämmelser om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen

Överlämnande till Åklagarmyndigheten

1 § Om inte något annat följer av 7 kap. 4 § ska Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten överlämna en framställning enligt 3 kap. 6 § eller 5 kap. 3 § till Åklagarmyndigheten om den

1. görs av en stat som tillträtt brottmålsdomskonventionen, och
 2. avser verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd eller en utländsk utevarodom.
- Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten får innan framställningen överlämnats enligt första stycket besluta att den ska avslås med stöd av 3 kap. 8 § eller 5 kap. 5 §.

2 § Om inte något annat följer av 5 § ska Åklagarmyndigheten ansöka hos rätten om att pröva den andra statens framställning om verkställighet och bestämma en ny påföljd.

Verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

3 § I fall som avses i 2 § prövar rätten om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag. I fråga om delvis verkställighet ska 3 kap. 9 § andra stycket tillämpas.

För rättens handläggning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte något annat följer av denna lag. Den dömde ska höras personligen om han eller hon begär det. Är den dömde frihetsberövad i den andra staten får förhandling ske i den dömdes utemå, även om han eller hon begärt att bli hörd personligen. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde.

Rätten avgör saken genom dom.

4 § Om den utländska domen ska verkställas i Sverige ska rätten med tillämpning av 3 kap. 11 § tredje stycket och 13 § bestämma en ny påföljd.

Om förhandling enligt 3 § har ägt rum i den dömdes utemå, får ny påföljd inte bestämmas förrän den dömde fått tillfälle att bli personligen hörd i rätten.

Verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom

5 § Om en framställning om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen avser en utländsk utevarodom tillämpas 6–10 §§. Vid sakens handläggning gäller rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte något annat följer av denna lag. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde.

6 § Efter att en framställning enligt 1 § överlämnats till Åklagarmyndigheten ska den dömde personligen delges utevarodomen och underrättas om möjligheten att inom 30 dagar begära omprövning av domen.

Om den utländska utevarodomen avser en frihetsberövande påföljd och den dömde inte begär omprövning enligt första stycket, tillämpas 2–4 §§. Om utevarodomen avser ett bötesstraff eller beslut om förverkande ska Åklagarmyndigheten i stället lämna tillbaka framställningen till Kronofogdemyndigheten för prövning enligt 5 kap.

7 § Om den dömde enligt 6 § första stycket begär omprövning av domen vid svensk domstol eller om han eller hon inte anger var begäran ska prövas, ska Åklagarmyndigheten ansöka hos rätten om att pröva den andra statens framställning och den dömdes begäran.

När ansökan enligt första stycket kommit in till rätten ska rätten kalla den dömde att inställa sig vid förhandling. Förhandlingen får inte utan den dömdes samtycke hållas tidigare än 22 dagar efter att den dömde personligen delgetts kallelsen. Om den dömde inte kommer till förhandlingen eller rätten av annat skäl finner att den dömdes begäran om omprövning

av domen inte kan tas upp till prövning, ska begäran avvisas. Efter att det beslutet fått laga kraft tillämpas 6 § andra stycket.

8 § I fall som avses i 7 § prövar rätten om den utländska utevarodomen ska verkställas i Sverige enligt denna lag. I fråga om delvis verkställighet ska 3 kap. 9 § andra stycket och 5 kap. 6 § andra stycket tillämpas. Framställningen får inte avslås enbart på den grunden att domen inte har fått laga kraft.

9 § Om den utländska utevarodomen ska verkställas i Sverige ska rätten med tillämpning av svensk lag ta ställning till den dömdes ansvar för brottet eller brotten och bestämma en ny frihetsberövande påföljd eller ett nytt bötesstraff eller lämna ett nytt beslut om förverkande. Frågan om ansvar får prövas även om svensk domstol inte är behörig att döma över brottet, eller om åtal fått väckas endast efter beslut om åtalsförordnande enligt 2 kap. brottsbalken. Detsamma gäller om påföljd för brottet inte får dömas ut enligt 35 kap. 1–4 och 6 §§ brottsbalken. Frågan om ansvar för brottet enligt svensk lag ska bedömas som om det begåtts i Sverige.

En åtgärd för väckande av åtal eller förundersökning, som vidtagits i den andra staten enligt dess lag, ska ha samma verkan som om åtgärden vidtagits i Sverige. Det får dock inte innebära att åtgärden får en annan verkan än vad den har enligt lagen i den andra staten.

10 § Om den dömde enligt 6 § första stycket begär omprövning av domen i den andra staten, ska Åklagarmyndigheten överlämna handlingarna i ärendet till Regeringskansliet för att lämnas vidare till den andra staten. Om en domstol i den andra staten tar upp begäran om omprövning upphör framställningen om verkställighet att gälla i Sverige. Om den utländska domstolen avvisar begäran och beslutet får laga kraft tillämpas 6 § andra stycket.

7 kap. Övriga bestämmelser

Skyndsam handläggning

1 § Ett ärende enligt 2 eller 3 kap. ska hos Kriminalvården handläggas skyndsamt.

Offentligt biträde

2 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt 2, 3 eller 6 kap. förordnas för den dömde, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av Regeringskansliet.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Överlämnande till regeringen

3 § Om Kriminalvården i ett ärende enligt 2 kap. anser att det behövs med hänsyn till Sveriges säkerhet, brottslighetens karaktär eller andra

väsentliga intressen, ska Kriminalvården överlämna ärendet, med ett eget yttrande, till regeringen för prövning.

Om regeringen beslutar att det ska göras en framställning om verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i den andra staten eller att påföljden ska verkställas där, ska ärendet lämnas tillbaka till Kriminalvården.

4 § Beslut om avslag på någon av de grunder som anges i 3 kap. 4 § första stycket 11 och 12 och 5 kap. 2 § första stycket 8 och 9 fattas av regeringen. Om Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten anser att det finns anledning att anta att en framställning bör avslås på någon sådan grund, ska myndigheterna överlämna framställningen, med ett eget yttrande, till regeringen för prövning. Om regeringen inte avslår framställningen, ska den lämnas tillbaka till myndigheten.

Om framställningen har getts in till Regeringskansliet och det är uppenbart att ansökan ska avslås på någon av de grunder som anges i första stycket får regeringen direkt besluta om avslag på framställningen.

Regeringen får vid prövningen av en framställning häva ett beslut om tvångsmedel som fattats enligt 3 kap. 14 §. Även ansvarigt statsråd får i brådskande fall häva ett sådant beslut.

Överklagande av Kriminalvårdens beslut

5 § Kriminalvårdens beslut får överklagas om myndigheten

1. prövat om en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan stat för att verkställas där enligt 2 kap. 4 §, om inte något annat framgår av andra eller tredje stycket,

2. beslutat enligt 2 kap. 7 § att upphäva ett beslut om att sända över en dom enligt 2 kap. 4 §, eller

3. prövat om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt 3 kap. 9 §, om inte något annat framgår av tredje stycket.

Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 4 § om att en dom ska sändas över till den andra staten får inte överklagas om den dömde har samtyckt till att domen sänds över.

Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 4 § eller 3 kap. 9 § får inte överklagas om beslutet har fattats på den grunden att den andra staten inte medgett att verkställigheten överförs.

Andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av denna lag får inte överklagas.

6 § Ett överklagande enligt 5 § ska göras till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller den vårdinrättning finns där den dömde var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende enligt denna lag.

Om det inte finns någon behörig tingsrätt enligt första stycket, ska ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde har sin hemvist. Med den dömdes hemvist avses den ort där den dömde är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig tingsrätt enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

Första–tredje styckena tillämpas även när en ny påföljd ska bestämmas enligt 3 kap. 13 § och i mål enligt 6 kap.

7 § Den dömde får förklara att han eller hon avstår från att överklaga Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 4 § eller fullfölja ett överklagande av ett sådant beslut. I fråga om en sådan förklaring tillämpas 11 § andra stycket och 12 och 13 §§ strafftidslagen (2018:1251).

8 § Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av denna lag. Handläggningen ska ske skyndsamt.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

9 § Kronofogdemyndighetens beslut enligt 5 kap. 6 § om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige får överklagas till tingsrätten. Andra beslut som fattas av Kronofogdemyndigheten med stöd av denna lag får inte överklagas.

Behörig tingsrätt är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökning-balken ska pröva ett överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Om rätten upphäver ett beslut om verkställighet, ska de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt.

Andra stycket tillämpas även när rätten prövar en ansökan från Kronofogdemyndigheten enligt 5 kap. 7 §.

Åtalsförbud

10 § Om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd eller ett utländskt bötesstraff ska verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för den gärning som påföljden eller straffet avser inte väckas här i landet.

Tillstånd till transport genom Sverige

11 § Om det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får på begäran av en behörig myndighet i en annan stat tillstånd lämnas till transport genom Sverige av en dömd person som ska föras från den staten till en annan stat för att där verkställa en påföljd för brott eller för förhandling om sådan verkställighet.

En begäran om tillstånd till transport prövas av Polismyndigheten. Om det inte finns synnerliga skäl mot det ska Polismyndigheten genast bevilja ett sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske. Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras får Polismyndigheten hålla den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar.

Om en oplanerad mellanlandning sker i Sverige ska tillstånd till transport begäras. Polismyndigheten får, i avvaktan på en begäran och fram till dess myndigheten prövat en sådan begäran, ta den som överförs i förvar. Om tillstånd till transport inte begärs inom 72 timmar från landningen ska personen omedelbart friges. Om tillstånd beviljas gäller bestämmelserna om förvar i andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
2. Genom lagen upphävs lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.
3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om överförande av en frihetsberövande påföljd, ett bötesstraff eller ett beslut om förverkande som har inletts före ikraftträdandet. Bestämmelserna i 3 kap. 14–18 §§ tillämpas dock även på ärenden som inletts före ikraftträdandet.

1.2 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §¹

Rätten ska, om inte något annat följer av andra eller fjärde stycket eller 5 a § andra stycket 1–3, bestå av minst fem ledamöter vid prövning av själva saken i

1. mål där prövningstillstånd har beviljats av Högsta domstolen,
2. mål där Högsta domstolen är första domstolsinstans,
3. mål där talan har väckts i hovrätt och överklagande har skett till Högsta domstolen,
4. mål som har överklagats av Justitiekanslern eller av en justitieombudsman, och
5. ärenden om resning, återställande av försutten tid eller klagan över domvilla, om prövningen inte är enkel.

Om en framställning i ett mål där Högsta domstolen är första domstolsinstans inte innefattar laga skäl för talan eller det annars är uppenbart att talan är ogrundad, får rätten bestå av tre eller fyra ledamöter när dom i målet meddelas utan att stämning har utfärdats.

När Högsta domstolen avger ett sådant yttrande som avses i 2 § lagen (1974:579) om handläggningen av nådeärenden ska rätten bestå av minst tre ledamöter.

Det som sägs i tredje stycket gäller också vid prövning av själva saken i ärenden enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott, om inte något annat följer av 5 a § andra stycket 4, och i ärenden enligt 34 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.

Det som sägs i tredje stycket gäller också vid prövning av själva saken i ärenden enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott, om inte något annat följer av 5 a § andra stycket 4, och i ärenden enligt 2 kap. 12 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

¹ Senaste lydelse 2019:243.

1.3 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 8 § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

8 §¹

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den statens lagstiftning inte ske för alla brotten, ska rätten, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt utdömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som föreskrivs i första stycket ska även gälla då fråga uppkommer om att en svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott ska verkställas utomlands i enlighet med *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom*, *lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*, men det finns hinder mot verkställighet enligt den andra statens lagstiftning i fråga om något eller några av brotten.

Vad som föreskrivs i första stycket ska även gälla då fråga uppkommer om att en svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott ska verkställas utomlands i enlighet med *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*, *lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*, men det finns hinder mot verkställighet enligt den andra statens lagstiftning i fråga om något eller några av brotten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

Regeringen kan på tribunalens begäran besluta att en *av tribunalen meddelad fängelsedom* får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten *skall* upphöra, om tribunalen upplyser att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen *beretts* tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *skall* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Regeringen kan på tribunalens begäran besluta att en *fängelsedom som har meddelats av tribunalen* får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas 3 kap. 20 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål. Verkställigheten *ska* upphöra, om tribunalen upplyser om att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen *fått* tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *ska* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

¹ Senaste lydelse 2002:330.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning *skall* lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

1. om verkställighet av annan påföljd än böter har *förts hit* från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater *häriifrån*,

2. *i fråga* om anteckning som gjorts *rörande* tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. och

3. om verkställighet av påföljd har *förts hit* från en annan stat eller till någon annan stat *häriifrån* enligt *lagen (1972:269) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* eller *lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*.

Uppgifter om den som ett beslut om överflyttning *gäller ska* lämnas till den stat *som överflyttning har skett från eller till*

1. om verkställighet av *en* annan påföljd än böter har *överförts* från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater *från Sverige*,

2. om *en* anteckning *har* gjorts *gällande* tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. och

3. om verkställighet av påföljd har *överförts till Sverige* från en annan stat eller till någon annan stat *häriifrån* enligt *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål* eller *lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 29 a och 31 a §§ samt 5 kap. 11 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

29 a §¹

Efter ansökan av en annan stat får en frihetsberövad person, som avtjänar ett fängelsestraff i Sverige enligt *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom*, överföras till den stat där fängelsestraffet har *utdömts* för att där inställa sig för en ny prövning av domen. Ett sådant överförande får ske endast om den frihetsberövade samtycker till det. Samtycket ska framgå av ansökan.

Efter ansökan av en annan stat får en frihetsberövad person, som avtjänar ett fängelsestraff i Sverige enligt *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*, överföras till den stat där fängelsestraffet har *dömts ut* för att där inställa sig för en ny prövning av domen. Ett sådant överförande får ske endast om den frihetsberövade samtycker till det. Samtycket ska framgå av ansökan.

31 a §²

En svensk domstol får begära att en frihetsberövad person som, enligt *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom*, avtjänar ett i Sverige utdömt fängelsestraff i en annan stat, förs över till Sverige för att inställa sig till en ny prövning av den dom som verkställigheten gäller. Av ansökan ska det framgå att den frihetsberövade samtycker till att överföras.

En svensk domstol får begära att en frihetsberövad person som, enligt *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*, avtjänar ett i Sverige utdömt fängelsestraff i en annan stat, förs över till Sverige för att inställa sig till en ny prövning av den dom som verkställigheten gäller. Av ansökan ska det framgå att den frihetsberövade samtycker till att överföras.

5 kap.

11 §

Regeringen får besluta att egendom eller dess värde som förverkats genom ett svenskt avgörande som vunnit laga kraft helt eller delvis *skall* överlämnas till en

Regeringen får besluta att egendom eller dess värde som förverkats genom ett svenskt avgörande som vunnit laga kraft helt eller delvis *ska* överlämnas till en annan

¹ Senaste lydelse 2013:836.

² Senaste lydelse 2013:836.

annan stat som under förundersökning eller rättegång har lämnat Sverige sådan rättslig hjälp som avses i denna lag eller som på annat sätt har lämnat information eller bistånd som har haft betydelse för utredningen om brottet.

I 36 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom finns bestämmelser om överlämnande till annan stat av egendom som förverkats genom ett utländskt avgörande.

stat som under förundersökning eller rättegång har lämnat Sverige sådan rättslig hjälp som avses i denna lag eller som på annat sätt har lämnat information eller bistånd som har haft betydelse för utredningen om brottet.

I 5 kap. 14 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål finns bestämmelser om överlämnande till en annan stat av egendom som förverkats genom ett utländskt avgörande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

dels att 22 a § ska upphöra att gälla,

dels att 1, 25 och 26 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Om den genom Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen inrättade domstolen begär att det i Sverige ska vidtas en åtgärd som grundar sig på stadgan, tillämpas bestämmelserna i denna lag.

Bestämmelserna i 3–20 §§ tillämpas om utredningen eller lagföringen gäller folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse eller aggressionsbrott.

Bestämmelserna i 21–22 a §§ tillämpas om utredningen eller lagföringen gäller brott som riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning.

Bestämmelserna i 21 och 22 §§ tillämpas om utredningen eller lagföringen gäller brott som riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning.

I 23–32 §§ finns bestämmelser om verkställighet av Internationella brottmålsdomstolens avgöranden och om transport av frihetsberövade genom Sverige.

25 §

Vid verkställighet enligt 23 och 24 §§ tillämpas 25 § *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* om inte annat framgår av denna lag.

Verkställighet får inte längre ske om Internationella brottmålsdomstolen har beviljat den dömde nåd eller strafflindring och det nedsatta straffet *har* fullt ut verkställts eller domstolen har meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Uppkommer, sedan en ansökan enligt 23 eller 24 § har bifallits, en fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, *skall* denna fråga prövas enligt

Vid verkställighet enligt 23 och 24 §§ tillämpas 3 kap. 20 § eller 5 kap. 11 § *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål* om inte annat framgår av denna lag. *Utdömda böter får verkställas även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat dömas ut enligt svensk lag.*

Verkställighet får inte längre ske om Internationella brottmålsdomstolen har beviljat den dömde nåd eller strafflindring och det nedsatta straffet fullt ut *har* verkställts eller domstolen har meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Uppkommer, sedan en ansökan enligt 23 eller 24 § har bifallits, en fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, *ska* denna fråga prövas enligt

de regler som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan Internationella brottmålsdomstolen fått tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *skall* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Beslut om förvandling av böter får inte meddelas.

26 §

Vid verkställighet enligt 23 § tillämpas reglerna om immunitet i 23 § *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.*

de regler som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan Internationella brottmålsdomstolen fått tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *ska* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Vid verkställighet enligt 23 § tillämpas reglerna om immunitet i 3 kap. 22 § *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § och 3 kap. 19 § lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §¹

I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål* finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

3 kap.

19 §²

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., enligt *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller enligt lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall*. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

En ansökan eller ett beslut om förverkande enligt första stycket får

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall *eller lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

En ansökan eller ett beslut om förverkande enligt första stycket får

¹ Senaste lydelse 2020:971.

² Senaste lydelse 2020:971.

skickas till den åklagare som har handlagt ärendet enligt denna lag.

Åklagaren ska

1. *vidarebefordra beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten, om beslutet har sänts över av en myndighet i en annan medlemsstat enligt lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall,*

2. *vidarebefordra ansökan till Kronofogdemyndigheten, om ansökan har gjorts av en myndighet i Danmark eller Finland enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., och*

3. *vidarebefordra ansökan till Justitiedepartementet, om ansökan har gjorts enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.*

Om rätten i ett ärende enligt andra stycket 3 beslutar att egendom ska förklaras förverkad, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande *vinner* laga kraft.

skickas till den åklagare som har handlagt ärendet enligt denna lag.

Åklagaren ska *vidarebefordra ansökan eller beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten.*

Om rätten i ett ärende enligt andra stycket 3 beslutar att egendom ska förklaras förverkad, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande *får* laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Regeringen får på begäran av specialdomstolen besluta att en fängelse-dom som meddelats av domstolen får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt rättsligt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten skall upphöra, om specialdomstolen upplyser om att den har beviljat den dömda nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan specialdomstolen *beretts* tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *skall* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Vid verkställigheten tillämpas 3 kap. 20 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål. Verkställigheten *ska* upphöra, om specialdomstolen upplyser om att den har beviljat den dömda nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan specialdomstolen *fått* tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *ska* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 12 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

12 §

Kriminalvården ska se till att den dömda transporteras till den medlemsstat där påföljden ska verkställas. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten hålla den dömda i förvar, dock längst under 48 timmar.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten hålla den dömda i förvar, dock längst under 96 timmar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 10 § lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §

En person som har omhändertagits enligt 8 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, 3. 3 kap. 14 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller

9. 3 kap. 15 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om en sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 9 § första stycket 2, enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.

1.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

dels att 4 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 3 kap. 1 och 14 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar *avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, i denna lag kallat avtalet.*

De delar av avtalet som kompletteras är avdelning VII om överlämnande (artiklarna 596–632) och avdelning XI om frysning och förverkande (artiklarna 656–689) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete.

Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar *avdelning VII om överlämnande (artiklarna 596–632) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete i avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, i denna lag kallat avtalet.*

Lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål innehåller bestämmelser som kompletterar avdelning XI om frysning och förverkande (artiklarna 656–689) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete i avtalet.

14 §

Verkställigheten av en frihetsberövande påföljd ska överföras till Sverige enligt bestämmelserna i 2 § *andra stycket lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* om

– rätten med stöd av artikel 601.1 f i avtalet vägrat överlämna den eftersökte, eller

– någon har överlämnats från Sverige på villkor att han eller hon ska återföras hit enligt artikel 604 b i avtalet.

Vid ett sådant överförande av verkställigheten till Sverige ska

Verkställigheten av en frihetsberövande påföljd ska överföras till Sverige enligt bestämmelserna i 3 kap. 10–21 §§ och 7 kap. 2, 5, 6, 8 och 10 §§ *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål* om

Vid tillämpning av 3 kap. 14 § lagen om internationell verkställig-

bestämmelserna i 25 a § första och andra styckena och 25 b § lagen om internationellt rättsligt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom dock inte tillämpas. Vid tillämpning av 25 c § den lagen krävs inte någon begäran från behörig myndighet i Förenade kungariket för att tvångsmedel ska få användas.

het i brottmål krävs inte någon begäran från behörig myndighet i Förenade kungariket för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av artikel 601.1 f i avtalet vägrat överlämna den eftersökte, ska ett beslut om att överföra verkställigheten av den frihetsberövande påföljden inte meddelas om Förenade kungariket motsätter sig att verkställigheten överförs.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om verkställighet i Sverige av beslut om förverkande som har inletts före ikraftträdandet.

2 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 24 mars 2011 att ge en särskild utredare i uppdrag att dels göra en översyn av lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) och föreslå en tydligare och mer ändamålsenlig reglering, dels föreslå hur rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder och rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder skulle genomföras i svensk rätt (dir. 2011:28). Utredningen, som antog namnet Utredningen om internationell straffverkställighet, överlämnade i april 2013 betänkandet Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21). Utredningens lagförslag om genomförande av rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder behandlades i lagstiftningsärendet Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (prop. 2014/15:29, bet. 2014/15:JuU7, rskr. 2014/15:110). Lagförslaget om genomförande av rambeslutet om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder behandlades i lagstiftningsärendet Erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen (prop. 2014/15:138, bet. 2015/16:JuU5, rskr. 2015/16:14). En sammanfattning av betänkandet och lagförslagen i kvarvarande och nu relevanta delar finns i *bilaga 1* och *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (Ju2013/03385).

För att bl.a. komplettera förslagen i betänkandet om en ny lag om internationell straffverkställighet utarbetades inom Justitiedepartementet departementspromemorian En effektivare handläggning av ärenden om överförande av straffverkställighet, (Ds 2019:9). En sammanfattning av promemorian och lagförslagen i relevanta delar finns i *bilaga 4* och *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats (www.regeringen.se) och i Justitiedepartementet (Ju2019/01863).

Vid remissbehandlingen har betänkandets förslag bl.a. om lagstiftningens tillämplighet och överlämnande av ärenden till regeringen för prövning ifrågasatts. Inom Europarådet har det utarbetats ett ändringsprotokoll till 1997 års tilläggsprotokoll till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (ändringsprotokollet). Som ett led i den fortsatta beredningen av betänkandet och för att Sverige ska kunna tillträda ändringsprotokollet har ett utkast till lagrådsremiss utarbetats. Ändringsprotokollet i officiell engelsk lydelse tillsammans med en översättning till svenska finns i *bilaga 7* och *bilaga 8*.

I utkastet behandlas även i övrigt betänkandets förslag till ny lag om internationell straffverkställighet samt de förslag som lämnats i departementspromemorian En effektivare handläggning av ärenden om överförande av straffverkställighet och som gäller ändring av det betänkandets förslag till ny lag.

Sedan utredningen lämnade sitt förslag har förslag till ny förverkandelagstiftning lämnats i propositionen En ny förverkandelagstiftning, prop. 2023/24:144. Vidare har det i betänkandet En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44) lämnats förslag

om att sluten ungdomsvård ska utmönstras som påföljd och fängelse väljas som frihetsberövande påföljd även för lagöverträdare under 18 år. Förslagen i utkastet utgår från de förslag som lämnas i nämnda proposition och betänkande.

3 Samarbetet om internationell verkställighet i brottmål

3.1 Inledning

Överförande av verkställighet i brottmål är en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Förenklat innebär samarbetet att vissa domar och beslut som meddelats i ett straffrättsligt förfarande i en stat verkställs i en annan stat. Internationella verkställighetslagen möjliggör under vissa förutsättningar överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande till och från länder utanför Norden och EU. Lagen grundar sig på olika internationella överenskommelser. Samarbetet inom Norden bygger i stället på lagharmonisering och mellan medlemsstaterna inom EU har samarbetet utvecklats genom olika rambeslut.

Bestämmelserna i internationella verkställighetslagen tillämpas inte generellt utan förutsätter som huvudregel dels att det finns en internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten om samarbete i fråga om bistånd med verkställighet, dels att regeringen har förordnat om att lagen ska tillämpas i förhållande till den överenskommelsen. Av förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetsförordningen) framgår vilka överenskommelser som omfattas av lagen samt vilka stater som tillträtt dessa överenskommelser. Nedan redogörs närmare för den internationella verkställighetslagens tillkomst och utveckling (avsnitt 3.2) samt innehållet i lagstiftningen (avsnitt 3.3).

Den internationella verkställighetslagen innehåller i sin tur hänvisningar till svenska regler om frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Bestämmelser om fängelse finns bl.a. i 26 kap. brottsbalken, fängelselagen (2010:610) och strafftidslagen (2018:1251). Bestämmelser om rättspsykiatrisk vård finns bl.a. i 31 kap. brottsbalken och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård. I 25 kap. brottsbalken finns bestämmelser om böter. De grundläggande reglerna om förverkande finns i 36 kap. brottsbalken. Bestämmelser om verkställighet av böter och värdeförverkande genom uppbörd eller indrivning finns i bötesverkställighetslagen (1979:189) och i bötesverkställighetsförordningen (1979:197). I lagen (1974:1066) om förfarandet med förverkad egendom och hittegoods m.m. finns det regler om hanteringen av förverkad egendom.

I prop. 2023/24:144 lämnas förslag till en ny förverkandelagstiftning som ska träda i kraft den 8 november 2024. Förslagen innebär bl.a. att det införs ett nytt 36 kap. i brottsbalken och en ny förverkandeform, självständigt förverkande, införs i det nya kapitlet. Genom den nya förverkandeformen blir det möjligt att förverka egendom som inte står i

rimlig proportion till en persons legitima förvärvskällor. Vidare lämnas i betänkandet En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44) förslag som innebär att fängelse ska väljas som påföljd även för lagöverträdare under 18 år som döms till frihetsberövande påföljder. Sluten ungdomsvård föreslås utmönstras som påföljd. Betänkandet har remitterats. Regeringen har i september 2023 lämnat i uppdrag till Kriminalvården att förbereda inrättandet av särskilda enheter för barn och unga i åldern 15–17 år, vilka ska vara redo att tas i drift senast den 1 juli 2026.

Som nämnts i avsnitt 2 utgår förslagen i detta utkast till lagrådsremiss från de förslag som lämnas i ovan nämnda proposition och betänkande.

3.2 En tillbakablick

Den internationella verkställighetslagen infördes 1972 och innehåller bestämmelser om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande till och från Sverige i förhållande till länder utanför Norden och EU. Lagen tillskapades för att Sverige skulle kunna tillträda Europarådets konvention från 1970 om brottmåldoms internationella rättsverkningar (brottmåldomskonventionen), se propositionen Med förslag till lag om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmåldom m.m. (prop. 1972:98). Brottmåldomskonventionen omfattar bistånd med verkställighet av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Samarbetet enligt konventionen är tvingande och en överflyttning av verkställigheten ska i princip föregås av ett domstolsförfarande i den verkställande staten.

Ett begränsat antal stater har ratificerat brottmåldomskonventionen⁸ och den har tillämpats mycket sparsamt. Av bl.a. de skälen utarbetades redan i början på 1980-talet ytterligare en konvention på området, Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen).⁹ Den konventionen, som enbart omfattar överförande av frihetsberövande påföljder, innehåller en enklare process för överförandet men förutsätter den dömdes samtycke. Samarbetet enligt konventionen är inte heller tvingande, utan kräver den verkställande statens medgivande till ett överförande i det enskilda fallet. Sverige tillträdde överförandekonventionen 1985 och för att möjliggöra det gjordes vissa tillägg till internationella verkställighetslagen, se propositionen Om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmåldom (prop. 1982/84:197). Tilläggen innebar huvudsakligen att om vissa krav uppfylls avseende bl.a. den dömdes samtycke, medborgarskap eller hemvist och viss återstående strafftid så får verkställighet av en

⁸ Utöver några av EU:s medlemsstater har Albanien, Georgien, Island, Montenegro, Norge, Moldavien, San Marino, Serbien, Turkiet och Ukraina tillträtt brottmåldomskonventionen.

⁹ Utöver EU:s medlemsstater har Albanien, Andorra, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Kanada, Costa Rica, Georgien, Island, Israel, Japan, Sydkorea, Lichtenstein, Mexiko, Moldavien, Montenegro, Nordmakedonien, Norge, Ryssland, San Marino, Serbien, Schweiz, Turkiet, Ukraina, Storbritannien, USA, Australien, Bahamas, Bolivia, Chile, Ecuador, Ghana, Vatikanstaten, Honduras, Indien, Mauritius, Mongoliet, Panama, Tonga, Trinidad och Tobago och Venezuela tillträtt överförandekonventionen.

utländsk dom på frihetsberövande påföljd ske i Sverige och vice versa med stöd av överförandekonventionen.

Antalet överföranden av frihetsberövande påföljder ökade efter att överförandekonventionen trädde i kraft. Flera stater inom Europarådet, däribland Sverige, drev emellertid frågan om det var rimligt att kräva samtycke av den dömda i alla lägen. De förhandlingarna resulterade i ett tilläggsprotokoll till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (tilläggsprotokollet till överförandekonventionen) som antogs 1997.¹⁰ Enligt tilläggsprotokollet krävs inte den dömdes samtycke för ett överförande om han eller hon flytt till sitt hemland eller i samband med domen utvisats dit. Även 1990 års tillämpningskonvention till 1985 års Schengenavtal (Schengenkonventionen) innehåller bestämmelser som är avsedda att komplettera överförandekonventionen och reglerar undantag från kravet på samtycke från den dömda i flyktfallet.

Sverige tillträdde tilläggsprotokollet till överförandekonventionen 2000 och det gjordes ändringar i internationella verkställighetslagen för att anpassa lagstiftningen till bestämmelserna i tilläggsprotokollet och till Schengenkonventionen, se propositionen Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke (prop. 1999/2000:45). Ändringarna innebär att överförande kan ske utan samtycke från den dömda i flyktfallet eller utvisningsfallet. En förutsättning för det är dock att den andra staten är part till överförandekonventionen och antingen tillträtt tilläggsprotokollet eller anslutit sig till Schengenkonventionen. Genom internationella verkställighetslagen möjliggörs också överförande av frihetsberövande påföljder med anledning av dels överenskommelsen den 15 mars 2002 mellan Sverige och Kuba om verkställighet av straffrättsliga påföljder (SÖ 2003:34), dels överenskommelsen den 26 september 1989 mellan Sverige och Thailand om verkställighet av straffrättsliga påföljder (SÖ 1990:35 och 2004:24).

Utöver brottmålsdomskonventionen är Sverige part till andra konventioner och bilaterala avtal som innehåller bestämmelser om förverkande. Såvitt gäller frågor om bistånd med verkställighet av förverkandebeslut har dessa överenskommelser genomförts i svensk rätt genom att relevanta bestämmelser i internationella verkställighetslagen allteftersom har gjorts tillämpliga på dem genom tillägg i internationella verkställighetsförordningen. Nedan redogörs för några av överenskommelserna. En närmare redogörelse för innehållet finns i anförda propositioner.

Europarådets konvention från 1990 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (förverkandekonventionen) trädde för svensk del i kraft år 1996, se propositionen Sveriges tillträde till Europarådets förverkandekonvention (prop. 1995/96:49). FN:s konvention den 20 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (narkotikabrottskonventionen), som Sverige också har anslutit sig till, se propositionen om Sveriges tillträde till FN:s narkotikabrottskonvention, m.m. (prop.1990/91:127), utgjorde förebild vid utformningen av förverkandekonventionen. År 2005 antogs den reviderade

¹⁰ Utöver majoriteten av EU:s medlemsstater har Georgien, Island, Lichtenstein, Montenegro, Nordmakedonien, Norge, Moldavien, San Marino, Serbien, Schweiz, Turkiet, Ukraina, Storbritannien, Vatikanstaten och Ryssland tillträtt tilläggsprotokollet till överförandekonventionen.

konventionen, Europarådets konvention om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism (2005 års förverkandekonvention), som innebär en uppdatering och komplettering av förverkandekonventionen och som därutöver alltså innehåller bestämmelser om finansiering av terrorism. Konventionen trädde i kraft 2008 och Sverige tillträdde överenskommelsen 2014, se propositionen En effektivare kriminalisering av penningtvätt (prop. 2013/14:121).

Inom FN har ett flertal konventioner utarbetats som bl.a. innehåller bestämmelser om bistånd med verkställighet av beslut om förverkande. Dessa är narkotikabrottskonventionen, FN:s konvention den 15 november 2000 mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (Palermokonventionen, propositionen Sveriges tillträde till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, prop. 2002/03:146) samt FN:s konvention mot korruption från 2003 (korruptionskonventionen, propositionen Sveriges tillträde till Förenta nationernas konvention mot korruption, prop. 2006/07:74). Bestämmelserna som rör samarbetet om verkställighet av beslut om förverkande är i stora drag överensstämmande i FN:s konventioner, men tillämpningsområdet för respektive konvention är begränsat till den brottslighet som varje konvention avser att reglera samarbetet kring.

Sverige har också ingått vissa bilaterala överenskommelser i vilka det finns bestämmelser om rättsligt bistånd med verkställighet av beslut om förverkande. Sådana avtal finns med Storbritannien och Nordirland, Australien, Kanada och Folkrepubliken Kinas särskilda administration Hongkong. Även avtalet mellan Europeiska unionen och Japan av den 15 december 2009 om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål innehåller bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande.

Det finns ingen konvention eller bilateralt avtal förutom brottmålsdomskonventionen som mellan Sverige och en annan stat reglerar bistånd med verkställighet av bötesstraff.

3.3 Den nuvarande lagstiftningen

3.3.1 Beslutsordning och kommunikation

En framställning från en annan stat om verkställighet i Sverige av en dom på frihetsberövande påföljd, ett bötesstraff eller beslut om förverkande görs hos Justitiedepartementet. Om inte framställningen grundar sig på brottmålsdomskonventionen är det regeringen som fattar beslut om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd får verkställas i Sverige (1 § internationella verkställighetslagen). Om framställningen om överförande till Sverige grundar sig på brottmålsdomskonventionen finns andra bestämmelser om prövningen som även involverar åklagare och domstolar (8–16 §§). De bestämmelserna tillämpas även beträffande förverkandebeslut som begärs verkställda i Sverige enligt en annan konvention eller bilateralt avtal. Av regleringen framgår att regeringen ska göra en initial prövning av om det finns skäl att avslå framställningen och om inte överlämna den till riksåklagaren. Riksåklagaren ska i sin tur ansöka om rättsens prövning av framställningen. Om den bifalls ska rätten bestämma

en ny påföljd eller ett nytt beslut om förverkande. Om framställningen avser verkställighet av böter eller förverkande får dock åklagare, i stället för att ansöka om rättens prövning, själv pröva framställningen och utfärda strafföreläggande för det brott som bötesstraffet eller förverkandebeslutet avser. Handläggningen i domstol sker enligt reglerna i rättegångsbalken om rättegången i brottmål.

Särskilda bestämmelser om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av utländska utevarodomar finns i 19–22 §§ internationella verkställighetslagen. Regleringen bygger på konventionen och innebär bl.a. att den dömde av åklagare ska delges domen och underrättas om att han eller hon kan väcka talan om omprövning, så kallad opposition (20 § första stycket). Om den dömde begär omprövning vid svensk domstol ska åklagaren göra en ansökan hos rätten om förhandling för prövning av den dömdes talan. Med utevarodom avses ett avgörande som meddelats utan att den dömde eller den mot vilken beslut om förverkande riktats har varit närvarande vid förhandling i saken inför domstol (4 § andra stycket).

När det gäller överförande av svenska avgöranden till andra stater som Sverige har ett avtal med beslutar Kriminalvården avseende fängelsestraff, Socialstyrelsen avseende rättspsykiatrisk vård och Kronofogdemyndigheten avseende böter och förverkande (26 och 34 a §§). Myndigheternas beslut kan överklagas till regeringen (41 §). Myndigheterna kan överlämna ett ärende till regeringen för avgörande, om det finns särskilda skäl (26 § första stycket och 34 a § tredje stycket).

Om avtal saknas mellan Sverige och den andra staten kan regeringen besluta om överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat och vice versa (3 §). Det finns ingen möjlighet att utan stöd i en internationell överenskommelse flytta över verkställigheten av ett bötesstraff eller beslut om förverkande.

Framställningar om överförande av verkställighet från och till andra stater görs genom Justitiedepartementet (8 § första stycket, 25 a § tredje stycket, 28 § och 34 a § fjärde stycket). Vad framställningarna ska innehålla regleras i huvudsak i internationella verkställighetsförordningen.

Efter att en framställning om överförande har gjorts till en annan stat får verkställighet inte påbörjas i Sverige. Undantag gäller beträffande frihetsberövande påföljder om den dömde är häktad (29 § första stycket och 34 a § fjärde stycket). Om framställningen återkallas, den andra staten meddelar att framställningen avslagits eller att den avstår från att verkställa påföljden eller att verkställighet inte kan äga rum i den andra staten, får verkställigheten i Sverige fortsätta (29 § andra stycket och 34 a § fjärde stycket).

3.3.2 Förutsättningar och vägransgrunder

Frihetsberövande påföljder

En framställning enligt brottmålsdomskonventionen om överförande till Sverige av en frihetsberövande påföljd kan avslås om någon av de i internationella verkställighetslagen upptagna obligatoriska (5 §) eller fakultativa (6 §) vägransgrunderna är tillämpliga. Till de obligatoriska vägransgrunderna hör ett krav på att gärningen som föranlett domen måste

motsvara ett brott i Sverige (dubbel straffbarhet), att den dömde inte har hemvist här eller hans eller hennes möjlighet till återanpassning inte skulle förbättras av ett överförande, verkställigheten skulle vara oförenlig med grundläggande principer för den svenska rättsordningen, strida mot våra internationella förpliktelser eller vara oförenlig med förbudet mot dubbel lagföring eller dubbla straff – dubbelprövningsförbudet (*ne bis in idem*). I uppräknningen av omständigheter som utgör fakultativa hinder nämns bl.a. att den gärning som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott, att domen har föranletts eller påverkats av den dömda personens ras, religion, nationalitet eller politiska åsikt, att förundersökning har inletts i Sverige rörande samma gärning eller att mål om ansvar för gärningen har anhängiggjorts eller att strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har utfärdats för samma gärning. Verkställighet får också vägras om domen avser ett brott som har begåtts utanför den andra statens område, om domen inte kan verkställas här i Sverige eller kan antas verkställas i den andra staten, om den dömda personen vid tiden för brottet inte var straffmyndig enligt svensk rätt eller påföljden preskriberad enligt svenska regler.

Det är regeringen som ensamt prövar om en framställning ska avslås med anledning av de vägransgrunder som avser politiska eller militära brott, att domen inte kan verkställas i Sverige eller att den kan verkställas i den andra staten (8 § tredje stycket). Det är rätten som i första hand prövar om framställningen ska avslås på någon annan grund (10 § första stycket). Regeringen kan dock avslå framställningen omedelbart om det är uppenbart att någon av de i lagen uppräknade vägransgrunderna är tillämplig (8 § andra och tredje styckena). Om riksåklagaren, sedan framställningen har överlämnats dit, anser att det finns hinder mot verkställighet ska ärendet, med eget yttrande, överlämnas till regeringen (5 § internationella verkställighetsförordningen).

När det gäller överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat med stöd av brottmålsdomskonventionen, får en svensk framställning inte göras om det finns anledning att anta att en obligatorisk vägransgrund kan vara tillämplig i den andra staten (26 § första stycket). Om den dömde är svensk medborgare gäller vidare att en framställning om överförande till en annan stat inte får göras utan den dömdes samtycke (26 § andra stycket).

Om överförandet till eller från Sverige sker med stöd av överförandekonventionen gäller som förutsättningar för ett överförande att den dömde är medborgare eller har hemvist i den verkställande staten, att den dömde samtyckt till ett överförande, att kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt och att minst sex månader av straffet återstår att avtjäna eller att särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs (25 a och 34 a §§). Den dömdes samtycke krävs inte om den andra staten tillträtt tilläggsprotokollet till överförandekonventionen och den dömde genom att fly till sitt hemvistland helt eller delvis undandrar sig verkställighet av påföljden, eller när den dömde till följd av domen kommer att utvisas eller avvisas från domslandet efter verkställighet av påföljden (25 a § andra stycket 1 och 25 b §). Om den andra staten tillträtt Schengenkonventionen gäller undantaget från den dömdes samtycke enbart för flyktfallet (25 a § andra stycket 2 och 25 b §).

Om en internationell överenskommelse saknas mellan Sverige och den andra staten krävs för ett överförande att det finns synnerliga skäl och att den dömde är medborgare eller har hemvist i den stat dit överflyttningen ska ske (3 §).

Om den dömde är berövad friheten i Sverige, eller annars uppehåller sig här, ska han eller hon så snart den andra staten meddelat att framställningen medgetts, överföras till den andra staten (33 § och 34 a § fjärde stycket). Det är Kriminalvården som ska se till att den dömde förs till den stat där påföljden ska verkställas. Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras får den dömde hållas i förvar i högst 48 timmar. Om en frihetsberövande påföljd som har meddelats utomlands ska verkställas i Sverige, ska Kriminalvården ansvara för transporten av den dömde i Sverige (40 a §).

Böter och förverkande

När det gäller framställningar om verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff eller beslut om förverkande med stöd av brottmålsdomskonventionen gäller i huvudsak samma regelverk som beträffande frihetsberövande påföljder (4 § första och tredje styckena). Detsamma gäller beträffande verkställighet i Sverige av utländska förverkandebeslut enligt andra konventioner och bilaterala avtal (21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen). Har visst föremål förklarats förverkat, får rätten förklara föremålet förverkat endast om det hade kunnat förverkas enligt svensk lag vid en rättegång i Sverige. Motsvarande gäller om förverkandet angår någon annan än den dömde (14 § första och andra styckena). Reglerna i den internationella verkställighetslagen om utevarodom är tillämpliga även på bötesstraff och beslut om förverkande.

En framställning om överförande av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande får inte göras om det finns anledning att anta en obligatorisk vägransgrund kan vara tillämplig i den andra staten (26 § första stycket internationella verkställighetslagen och 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen). Vidare uttalas i förarbetena att frågan om huruvida en framställning ska ske i första hand bör avgöras utifrån effektivitetssynpunkt samt att överförandet ska vara förenligt med den internationella överenskommelse som gäller i det enskilda fallet (prop. 1972:98 s. 134).

3.3.3 Tvångsmedel

Om tilläggsprotokollet till överförandekonventionen eller Schengenkonventionen gäller mellan Sverige och den andra staten och den dömde flytt till Sverige för att undandra sig verkställigheten av en frihetsberövande påföljd får den dömde på begäran av den andra staten häktas. För häktning krävs att det finns en risk att den dömde avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställighet av påföljden (25 c § första stycket). Om det finns skäl att häkta den dömde men syftet kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet får ett sådant tvångsmedel beslutas istället. I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller i övrigt det som anges i vissa utpekade bestämmelser i

rättegångsbalken (25 c § andra stycket och 25 d §). Beslut om häktning får meddelas även efter att framställning om överförande av verkställigheten har gjorts och gäller längst till dess att den utländska påföljden har börjat verkställas i Sverige (25 c § första stycket och 25 e §). Regeringen får häva ett beslut om tvångsmedel. Även ansvarigt statsråd får i brådskande fall häva ett sådant beslut (25 e § fjärde stycket).

Andra bestämmelser om tvångsmedel gäller i de fall den andra staten avser göra en framställning om överförande enligt brottmålsdomskonventionen (17 §). I de fallen kan åklagare anhålla den dömde om det enligt svensk lag kan följa fängelse i minst ett år för den gärning påföljden avser och det finns risk för att den dömde avviker eller, då fråga är om utevarodomen, att han eller hon undandröjer bevis. På ansökan av åklagare kan rätten, under motsvarande förutsättningar, besluta om häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet. Reseförbud eller anmälningsskyldighet får beslutas även om det svåraste straff som följer av svensk lag för motsvarande brott är lindrigare än fängelse i ett år. Oberoende av brottets beskaffenhet får den dömde underkastas tvångsmedel, om han eller hon saknar hemvist i Sverige och det finns risk för att han eller hon genom att bege sig från landet undandrar sig påföljd. I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet gäller i övrigt det som föreskrivs i vissa utpekade bestämmelser i rättegångsbalken (17 § andra stycket).

Om det har gjorts en framställning om verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande får den förverkade egendom tas i beslag efter beslut av riksåklagaren eller rätten (18 §). Bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken ska tillämpas.

3.3.4 Anpassning och verkställighet

Frihetsberövande påföljder

Ska verkställighet ske i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska rätten bestämma en ny påföljd enligt vad som i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande brott (11 §). Rätten ska inte pröva om den dömde är skyldig till brottet (10 § andra stycket). Påföljden får inte bli strängare än den utländska påföljden, vilket gäller även om den utländska påföljden är lindrigare än vad som enligt svensk rätt är föreskrivet för brottet (12 § första stycket). Vid bestämmande av påföljden ska rätten tillgodoräkna den dömde vad han eller hon utstått till följd av den utländska påföljden samt den tid som han eller hon varit frihetsberövad som anhållen eller häktad i den andra staten eller i Sverige (13 §). Verkställigheten av den nya påföljden ska ske enligt svenskt rätt. Om den andra staten beviljar den dömde nåd eller amnesti eller tar upp domen till ny prövning, ska verkställigheten i Sverige upphöra (24 § första och andra stycket).

Om verkställigheten ska ske i Sverige enligt överförandekonventionen eller utan grund i en internationell överenskommelse bestäms som huvudregel ingen ny påföljd. I stället verkställs den utländska domen här enligt bestämmelser i svensk lag om verkställighet av påföljd av närmaste motsvarande art. Sådant verkställighet får ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag kan följa på brottet (25 § andra

och tredje styckena och 25 g § tredje stycket). Regeringen har möjlighet att meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige (3 § andra stycket och 25 g § första stycket 1). Regeringen kan också överlämna åt åklagare att ansöka hos rätten om att ny påföljd ska bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning. I de fallen gäller de ovan redovisade bestämmelserna om bestämmande av ny påföljd (3 § andra stycket och 25 g § första stycket 2 och tredje stycket). Oavsett om regeringen beslutar om fortsatt verkställighet av den utländska påföljden eller om ny påföljd bestäms av rätten gäller att verkställigheten ska upphöra om den andra staten beviljar den dömden nåd eller amnesti eller tar upp domen till ny prövning (3 § andra stycket och 25 g § andra stycket).

Böter och förverkande

Är den utländska påföljden som ska verkställas i Sverige böter ska, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp bestämmas som i svenska kronor motsvarar det utländska bötesstraffet. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter får inte bestämmas ett högre bötesbelopp än vad som är tillåtet enligt svensk rätt. Detsamma gäller om det i svensk lag inte är föreskrivet svårare straff än böter. Bötestraffet ska i de fallen anpassas till de maximala bötesbeloppen enligt svensk rätt (12 § andra stycket).

Har genom det utländska förverkandebeslutet visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom förklarats förverkat ska, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett motsvarande förverkandebelopp bestämmas i svenska kronor. Om förverkandebeloppet uppenbarligen överstiger det belopp som skulle ha förverkats enligt svensk lag, får beloppet sättas ned i motsvarande mån (14 § första stycket).

Vad gäller verkställigheten av bötesstraffet eller beslutet om förverkande tillämpas svenska regler (24 § första stycket). Ett bötesstraff får dock inte förvandlas till fängelse (36 § andra stycket). Verkställighet för böter får inte heller äga rum för bötesbelopp som den dömden betalat till behörig myndighet i den andra staten innan framställningen om verkställighet här delgavs honom eller henne. Anstånd eller avbetalning som meddelats av behörig myndighet i domslandet ska vidare gälla vid verkställigheten i Sverige (24 § tredje stycket). Verkställigheten ska upphöra om den andra staten beslutar om nåd eller amnesti eller tar upp straffet eller beslutet till ny prövning (24 § andra stycket).

Egendom eller dess värde som förverkats tillfaller svenska staten. Regeringen får dock på begäran av den andra staten besluta att helt eller delvis överlämna egendomen eller dess värde (36 §).

3.3.5 Överklagande och åtalsförbud

Kriminalvårdens, Socialstyrelsens och Kronofogdemyndighetens beslut enligt internationella verkställighetslagen överklagas till regeringen, utom såvitt avser frågor om offentligt biträde som överklagas till allmän förvaltningsdomstol (27 och 41 §§ internationella verkställighetslagen och 12 § internationella verkställighetsförordningen). Behörig domstol i mål

om påföljdsomvandling och verkställighet enligt brottmålsdomskonventionen är Stockholms tingsrätt (35 §).

Ska en utländsk påföljd verkställas i Sverige enligt internationella verkställighetslagen får åtal inte väckas för den gärning som påföljden avser (38 §).

3.4 Samarbetet inom Norden och EU

3.4.1 Samarbete inom Norden

Inom Norden finns sedan länge ett långtgående samarbete rörande överförande av verkställighet i brottmål. Samarbetet bygger på lagharmonisering. I Sverige finns bestämmelserna i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (europeiska verkställighetslagen) och i den tillhörande förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Den nordiska verkställighetslagen möjliggör överförande mellan de nordiska länderna av fängelse, böter och förverkande. Därutöver kan även övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna överföras. Överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård omfattas inte av regleringen. Samarbetet och lagstiftningen bygger på direktkontakt mellan de behöriga myndigheterna och på att den prövningen görs på myndighetsnivå. Kriminalvården fattar beslut om överförande av frihetsberövande påföljder till och från Sverige. Kronofogdemyndigheten har motsvarande roll när det gäller böter och förverkande. Vissa av Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

3.4.2 Samarbete inom EU

Samarbetet mellan EU:s medlemsstater om överförande av verkställigheten av frihetsberövande påföljder regleras av rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen (fängelserambeslutet). Fängelserambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande och har genomförts i Sverige genom lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska verkställighetslagen) och förordningen (2015:109) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska verkställighetsförordningen). Enligt europeiska verkställighetslagen ska Kriminalvården pröva om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska erkännas och verkställas i Sverige samt om en sådan svensk dom ska skickas till en annan medlemsstat för att verkställas i den staten. De svenska påföljder som kan överföras är fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och sluten ungdomsvård. Vissa av Kriminalvårdens beslut enligt lagen kan överklagas till allmän domstol.

Samarbetet mellan EU:s medlemsstater om överförande av böter regleras av rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff. Även det rambeslutet baseras på principen om ömsesidigt erkännande och har genomförts i Sverige genom lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen samt förordningen (2009:1428) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. På området för förverkande har sedan tidigare antagits rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande (rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande). Rambeslutet har genomförts i Sverige genom lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall samt förordningen (2011:578) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall. Enligt nämnda lagar ska Kronofogdemyndigheten pröva om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska erkännas och verkställas i Sverige samt om ett sådant svenskt avgörande ska skickas till en annan medlemsstat för att verkställas där. Vissa av Kronofogdemyndighetens beslut kan överklagas till allmän domstol.

För att öka effektiviteten i samarbetet om förverkande ersattes bl.a. rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande). Förordningen har tillämpats från den 19 december 2020 och ersätter bl.a. lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall i förhållande till alla EU:s medlemsstater utom Danmark och Irland. Förordningen är direkt tillämplig i Sverige och kompletteras av bestämmelser i lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkade. Förordningen och kompletteringslagen är tillämpliga såväl när svenska beslut sänds över till en annan medlemsstat för erkännande och verkställighet där som när utländska beslut översänds till Sverige för erkännande och verkställighet här. Även här bygger samarbetet på direktkontakter mellan behöriga myndigheter i medlemsstaterna och Kronofogdemyndigheterna är behörig myndighet när beslut om förverkande sänds till och från Sverige.

3.4.3 Övrigt samarbete

Sverige samarbetar med de internationella brottmålsribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda liksom med Specialdomstolen för Sierra Leone. Sverige har ingått verkställighetsavtal med dessa tribunaler och regeringen får besluta att fängelsedomar meddelade av tribunalerna får verkställas i Sverige. Enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen får regeringen också besluta att en av domstolen meddelad fängelsedom får verkställas i Sverige. Även bötesstraff eller beslut om förverkande meddelade av domstolen får verkställas i Sverige.

Vidare gäller sedan den 1 maj 2021 avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å

ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan av den 30 december 2020 (brexitavtalet). Avtalets bestämmelser om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete är direkt tillämpliga i staterna och innehåller bl.a. bestämmelser om överlämnande av misstänkta eller dömda personer och bistånd med verkställighet av beslut om frysning och förverkande. Bestämmelser som kompletterar lagen finns i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket och förordningen (2021:713) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

3.5 Annan relevant lagstiftning

Bestämmelserna om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder till länder utanför EU och Norden bör ses i ljuset av reglerna om utlämning för brott, som också kan användas för att straff ska kunna verkställas i ett annat land än där den dömda befinner sig. En person som har ådömts en frihetsberövande påföljd i en annan stat men som befinner sig i Sverige kan under vissa förutsättningar utlämnas till den andra staten för verkställighet av påföljden. Bestämmelser om utlämning från Sverige finns i lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen). Bestämmelser om utlämning till Sverige för bl.a. straffverkställighet finns i förordningen (1982:306) med vissa bestämmelser om utlämning för brott till Sverige.

När det gäller att säkra framtida verkställighet av förverkandebeslut finns bestämmelser i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål som reglerar under vilka förutsättningar Sverige kan lämna rättslig hjälp i brottmål eller begära sådan hjälp utomlands. Sverige kan bistå en annan stat genom att ta egendom i beslag eller besluta om kvarstad för att säkerställa verkställighet av ett beslut om förverkande som meddelats eller kommer att meddelas i den andra staten. En förutsättning är bl.a. att beslutet om förverkande i ett senare skede också kommer att kunna verkställas här. Sverige kan i sin tur begära motsvarande bistånd av andra stater.

3.6 Vissa statistikuppgifter

3.6.1 Överförande av frihetsberövande påföljder

En betydande del av de personer som verkställer frihetsberövande påföljder i Sverige är medborgare i ett annat land. Vad gäller fängelsestraff uppgick den 1 december 2023 antalet pågående straffverkställigheter i svenska anstalter till knappt 7 300. Av dessa avtjänades ca 1 560 av personer som saknar svenskt medborgarskap.

Under år 2019 påbörjade ca 3 000 icke-svenska medborgare en verkställighet av ett fängelsestraff i Sverige. Sedan dess har antalet varit något lägre, runt 2 800, med undantag för 2022 då siffran tillfälligt ökade till knappt 3 000. De senaste åren har ca 15 procent av dessa avtjänat påföljden under häktetiden eller så saknas det i det enskilda fallet en

närmare uppgift om den dömdes medborgarskap. Denna andel har minskat över tid och låg fram till 2020 på ungefär 20 procent. Vidare är det ca en tredjedel som är medborgare i ett land inom EU eller Norden, vilket är en minskning sedan 2019. Återstoden, drygt hälften, är medborgare i ett land utanför EU och Norden. För dessa straffverkställigheter framgår den utdömda strafflängden i tabell 1.

Tabell 1 Pålörjade fängelsestraff mot medborgare utanför EU och Norden

Utdömt fängelsestraff	2019	2020	2021	2022	2023
Upp till sex månader	621	603	612	738	656
Sex månader till 2 år	445	467	416	441	465
Över 2 år	249	265	278	299	338

Anm.: Statistiken för år 2023 är hämtat från Kriminalvårdens årsredovisning som utgår från preliminär statistik.

Källa: Kriminalvården.

I tabell 2 visas uppgifter om antal inkomna ärenden och beslut i fråga om överförande av fängelsestraff till Sverige under åren 2019 till 2023. De översta två raderna avser ärenden och beslut i fråga om länder utanför EU och Norden, de två mittersta raderna gäller EU-stater och de två nedersta raderna gäller Norden. Eftersom dessa ärenden ofta sträcker sig över årsskiftet är siffrorna från år till år inte helt jämförbara med varandra. I tabell 3 visas motsvarande uppgifter i fråga om överförande av fängelsestraff från Sverige.

Tabell 2 Antal ärenden om överförande av straffverkställighet av fängelsestraff till Sverige 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet till Sverige från ett land utanför EU och Norden	16	7	7	8	4
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet till Sverige från ett land utanför EU och Norden	5	2	3	0	2
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet till Sverige från en annan EU-stat	37	43	30	33	38
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet till Sverige från en annan EU-stat	8	13	11	11	7
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet till Sverige från ett land i Norden	258	195	174	163	104
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet till Sverige från ett land i Norden	98	122	94	63	63

Anm.: För faktiskt genomförda överföringar för år 2023 är siffrorna hämtade från Kriminalvårdens årsredovisningar vilka utgår från preliminär statistik. Uppgifterna för 2019–2022 utgår från slutlig statistik. För faktiskt genomförda överföringar ingår Storbritannien som EU-land t.o.m. år 2019.

Tabell 3 Antal ärenden om överförande av straffverkställighet av fängelsestraff från Sverige 2019–2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet från Sverige till ett land utanför EU och Norden	46	49	42	38	64
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet från Sverige till ett land utanför EU och Norden	3	1	4	5	2
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet från Sverige till en annan EU-stat	125	144	127	129	212
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet från Sverige till en annan EU-stat	55	71	84	63	71
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet från Sverige till ett land i Norden	147	126	106	107	134
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet från Sverige till ett land i Norden	85	71	60	69	73

Anm.: Storbritannien ingår som EU-land t.o.m. år 2019.

Uppgifter om inkomna ärenden är hämtat från Kriminalvårdens årsredovisningar.

Faktiskt genomförda överföringar för år 2023 är hämtat från Kriminalvårdens årsredovisning som utgår från preliminär statistik. Uppgifterna för 2019-2022 utgår från slutlig statistik.

Källa: Kriminalvården.

När det gäller slutna ungdomsvård har, så vitt känt, inget sådant ärende förekommit i samarbetet utanför EU och Norden under åren 2019 till 2023. Inom ramen för EU-samarbetet har Kriminalvården haft tre ärenden om överförande av slutna ungdomsvård under denna period. Två ärenden avsåg överförande från Sverige, varav ett resulterade i ett faktiskt överförande. Det tredje ärendet gällde överförande till Sverige.

Vad gäller rättspsykiatrisk vård har Socialstyrelsen fått in totalt 26 ärenden under åren 2019 till 2023 avseende överförande av rättspsykiatrisk vård från Sverige till ett annat land enligt internationella verkställighetslagen. Endast två ärenden har resulterat i ett beslut av Socialstyrelsen om överförande av verkställighet.

3.6.2 Bötesstraff och beslut om förverkande

I tabell 1 och 2 visas uppgifter om antal inkomna ärenden och genomförda överföranden i fråga om överförande av bötesstraff respektive beslut om förverkande från Sverige till en annan stat under åren 2018 till 2022. Det går för närvarande inte att ta fram motsvarande uppgifter i fråga om överförande till Sverige från en annan stat.

Tabell 1 Antal ärenden om överförande av verkställighet av bötesstraff från Sverige 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet från Sverige till ett land utanför EU och Norden	0	0	0	0	0
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet från Sverige till ett land utanför EU och Norden	0	0	0	0	0
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet från Sverige till en annan EU-stat (ej Norden)	187	210	523	436	171
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet från Sverige till en annan EU-stat (ej Norden)	29	33	79	58	28
Inkomna ärenden om överföranden av en verkställighet från Sverige till en annan nordisk stat	334	603	835	759	618
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet från Sverige till en annan nordisk stat	334	603	835	759	618

Anm.: Storbritannien ingår som EU-land under hela tidsperioden.

Källa: Kronofogdemyndigheten.

Tabell 2 Antal ärenden om överförande av verkställighet av beslut om förverkande från Sverige 2018–2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet från Sverige till ett land utanför EU och Norden	0	0	0	1	0
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet från Sverige till ett land utanför EU och Norden	0	0	0	1	0
Inkomna ärenden om överförande av en verkställighet från Sverige till en annan EU-stat	0	1	2	6	0
Faktiskt genomförda överföranden av en verkställighet från Sverige till en annan EU-stat	0	1	2	6	0

Anm.: Norden ingår inte i statistiken. Storbritannien ingår som EU-land under hela tidsperioden.

Källa: Kronofogdemyndigheten.

4 Ändring av tilläggsprotokollet till överförandekonventionen

Som nämnts i avsnitt 3.2 har Sverige tillträtt tilläggsprotokollet till Europarådets överförandekonvention. Enligt tilläggsprotokollet krävs inte den dömdes samtycke för ett överförande av en frihetsberövande påföljd om han eller hon försöker att undandra sig att påföljden verkställs eller att vidare verkställighet av denna fullföljs i domslandet genom att fly till sitt hemland innan påföljden har verkställts (artikel 2). Samtycke krävs inte heller om påföljden, eller ett administrativt beslut som fattats till följd av påföljden, innehåller beslut om utvisning eller avvisning eller någon annan åtgärd som har till följd att den dömda inte längre har rätt att uppehålla sig inom domslandets territorium sedan han eller hon försatts på fri fot (artikel 3).

För att ytterligare effektivisera samarbetet enligt överförandekonventionen har det inom Europarådet antagits ett protokoll om ändring av tilläggsprotokollet. Ändringarna, som antogs av Europarådet den 22 november 2017, innebär att möjligheterna att överföra verkställigheten utan den dömdes samtycke utökas, dels genom att artikel 2 i tilläggsprotokollet utvidgas till att omfatta fall där den dömda, med vetskap om det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne i domslandet, har flytt eller på annat sätt återvänt till sitt hemland (artikel 1), dels genom att artikel 3.1 i tilläggsprotokollet utvidgas till att omfatta administrativa beslut om utvisning eller avvisning som inte är fattade till följd av påföljden (artikel 2).

Även tilläggsprotokollets bestämmelser om skydd enligt den s.k. specialitetsprincipen ändras i vissa avseenden genom ändringsprotokollet. Specialitetsprincipen innebär i korthet att om en person, utan att ha samtyckt till det, förs över från en stat till en annan för att där verkställa ett straff får han eller hon inte åtalas, dömas eller berövas friheten för annan brottslighet som begåtts i tiden före överförandet (se vidare avsnitt 9.7 och 10.8). Genom artikel 2 i ändringsprotokollet införs i artikel 3.4 i tilläggsprotokollet en tidsfrist i fråga om beslut om tillstånd till undantag från specialitetsprincipen som innebär att domslandet måste fatta beslut senast 90 dagar från mottagande av en framställning om ett sådant undantag. Vidare förkortas genom samma artikel tiden för skydd enligt specialitetsprincipen från 45 till 30 dagar räknat från att den dömda haft möjlighet att lämna verkställighetslandets territorium.

Ändringsprotokollet öppnades för undertecknande den 22 november 2017 och träder enligt artikel 4 i kraft när samtliga parter i tilläggsprotokollet förklarar sig bundna till ändringsprotokollet. I avvaktan på att ändringsprotokollet träder i kraft kan en part till tilläggsprotokollet enligt artikel 5 förklara att den kommer att tillämpa bestämmelserna i ändringsprotokollet provisoriskt.¹¹

¹¹ Belgien, Bulgarien, Italien, Lettland, Litauen, Luxembour, Montenegro, Nederländerna, Norge, Portugal, San Marino, Schweiz, Storbritannien, Turkiet, Tyskland, Ukraina, Ungern, Vatikanstaten och Österrike har tillträtt ändringsprotokollet. Italien, Litauen, Schweiz, Storbritannien, Ukraina, Ungern, Vatikanstaten och Österrike har accepterat provisorisk tillämpning av ändringsprotokollet.

5 Behov och allmänna utgångspunkter

5.1 Möjligheterna till överförande av verkställighet bör utnyttjas fullt ut

Det straffrättsliga samarbetet mellan stater har en lång tradition. En ökad rörlighet över gränserna och förändring av den internationella brottsligheten har med tiden inneburit ökade krav på möjligheterna till ett effektivt samarbete. Överförande av verkställighet av påföljder och förverkande är en viktig del i detta samarbete.

När det gäller utdömda fängelsestraff bör utgångspunkten vara att de så långt det är möjligt och lämpligt ska avtjänas i den stat till vilken den dömda har starkast anknytning. Stödet och förtroendet för den fria rörligheten över gränserna inom EU och migrationspolitiken är beroende bl.a. av att utlänningar som kommer till Sverige avhåller sig från kriminalitet. Om en utlänning gör sig skyldig till brott måste det finnas goda förutsättningar att om möjligt låta utdömda straff verkställas i utlänningens hemland, något som också kan antas bidra till den dömdes sociala återanpassning. En tydlig hållning från Sverige om att dömda personer utan anknytning hit ska verkställa sina straff i sina hemländer kan i viss utsträckning dessutom minska incitamentet att begå brott här. När en verkställighet av ett fängelsestraff förs över till en annan stat frigörs också en plats för någon annan som ska verkställa sitt fängelsestraff på anstalt i Sverige. Fler överföranden kan således bidra till en minskad belastning på svenska anstalter och därigenom bidra till effektivitet och gott resursutnyttjande inom Kriminalvården.

Ett effektivt sätt att bekämpa grov brottslighet är att förverka brottsvinster. Eftersom brottsligheten många gånger är gränsöverskridande är ett välfungerande internationellt samarbete bl.a. när det gäller bistånd med verkställighet av beslut om förverkande betydelsefullt.

5.2 Flera åtgärder har genomförts för att öka antalet överföranden av dömda EU-medborgare

Som redovisas i avsnitt 3.4.1 är ordningen för överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande sedan länge väl utvecklad inom Norden. Samarbetet bygger på en harmoniserad lagstiftning. De senaste decennierna har det också skett en betydande utveckling inom EU. Fängelserambeslutet och den europeiska verkställighetslagen har avsevärt förbättrat effektiviteten när det gäller ärenden om överförande av frihetsberövande påföljder. Antalet ärenden till och från Sverige ökade på årsbasis med närmare 50 procent efter det att lagen trädde i kraft den 1 april 2015 (se Ds 2019:9 s. 29). Det finns inom EU också ett väl harmoniserat regelverk när det gäller överförande av bötesstraff och beslut om förverkande.

För att ytterligare effektivisera handläggningen och öka antalet överföranden av frihetsberövande påföljder inom ramen för EU-samarbetet har det dessutom införts krav på skyndsam handläggning hos Kriminalvården

och de allmänna domstolarna. Kravet på att det ska finnas särskilda skäl för ett översändande om det återstår mindre än sex månader av straffet vid tidpunkten för översändandet har också tagits bort. Även andra regler har införts som syftar till att påskynda processen efter det att ett beslut har meddelats om att en svensk dom ska verkställas i en annan medlemsstat (propositionen En effektivare hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet, prop. 2019/20:89 och propositionen Förbättrad hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet, prop. 2021/22:273). Samtidigt har förändringar genomförts som gör det möjligt att i fler fall utvisa utlänningar som begår brott (prop. 2021/22:224 Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk), något som också möjliggör att i fler fall kunna överföra frihetsberövande påföljder utan den dömdes samtycke. Regeringen har nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att skärpa regelverket om utvisning på grund av brott ytterligare (dir. 2024:42). Regeringen arbetar också med att förstärka samarbetet med andra länder när det gäller överförande av dömda, bl.a. genom förhandlingar av bilaterala avtal på området.

Kriminalvården har under senare år också vidtagit åtgärder inom myndigheten som ska bidra till ett effektivt förfarande. Ett systemstöd togs fram under 2020 i syfte att tidigt identifiera dömda som kan vara aktuella för ett överförande. Dömda som ska utvisas enligt domen eller har utländsk adress hamnar på en bevakningslista som kontrolleras varje dag. Om den dömda bedöms kunna överföras, beställs nödvändiga handlingar så att handläggningen kan påbörjas direkt.

5.3 Det finns ett behov av reformer när det gäller andra utländska dömda

Ovanstående åtgärder om skyndsamt handläggning och utvidgade möjligheter till överförande av kortare frihetsberövande påföljder markerar att utgångspunkten är att utlänningar som döms i Sverige så långt det är möjligt ska avtjäna sitt frihetsberövande straff i den stat till vilken han eller hon har starkast anknytning. De ökade möjligheterna att utvisa utlänningar som begår brott medför också utökade möjligheter att till vissa länder överföra straffverkställigheten utan den dömdes samtycke. Ändringarna kan successivt komma att medföra förbättringar i hanteringen av ärenden om överförande av straffverkställighet och ett ökat antal dömda som överförs till ett annat EU-land.

Kompletterande åtgärder behöver emellertid övervägas när det gäller överförande av dömda som är medborgare i länder utanför EU. Som framgår av avsnitt 3.6.1 är en betydande del av de personer som verkställer fängelsestraff i Sverige medborgare i ett sådant land. Beträffande sådana dömda kan också konstateras att det finns en avsevärd diskrepans mellan antalet utdömda fängelsestraff och antalet påbörjade respektive genomförda ärenden om överförande av verkställighet. Det finns i de flesta fall visserligen fullt godtagbara förklaringar till denna skillnad. Långt ifrån alla utländska dömda är således aktuella för ett överförande. Ett skäl till det kan vara att fängelsestraffet är så kort att något överförande i det enskilda fallet inte är meningsfullt och ett annat att straffet helt eller till stor del har

avtjänats genom den tid den dömdes varit frihetsberövad såsom anhållen och häktad. Av särskild betydelse är också att det konventionsbaserade samarbetet i princip inte, till skillnad från samarbetet inom EU, är tvingande utan bygger på frivillighet från de inblandade staterna. En stor andel av de dömda är också medborgare i stater där förhållandena, t.ex. på fängelserna, är sådana att det inte är lämpligt att överföra verkställigheten. Till detta kommer att möjligheterna till ett rättsligt samarbete med den dömdes hemland ofta är begränsade eller inte alls existerar. Det sagda gäller i tillämpliga delar även överförande av bötesstraff och förverkande-beslut.

Även med beaktande av ovanstående bör det emellertid finnas utrymme för att bl.a. genom förändringar i lagstiftningen öka antalet överförda verkställigheter. Som redovisats i det föregående har det internationella samarbetet om överförande av verkställighet utanför EU pågått under en lång tid och resulterat i ett stort antal överenskommelser som har genomförts i svensk rätt vid skilda tillfällen. Den internationella verkställighetslagen utformades ursprungligen för att möjliggöra ett tillträde till brottmålsdomskonventionen från år 1970. Lagen har därefter byggts ut och anpassats till nya internationella konventioner och avtal som Sverige tillträtt. Brottmålsdomskonventionen och överförandekonventionen, på vilka den internationella verkställighetslagen huvudsakligen bygger, är i flera avseenden olikartat utformade. Skillnader finns i fråga om förfaranderegler, tillämpningsområde och förutsättningar för överförande av verkställighet, något som återspeglas i nationell rätt. Lagstiftningen som helhet har inte setts över och det regelverk som finns idag kan med rätta betecknas som komplicerat och svårtillämpat. Den komplicerade regleringen skapar problem för de tillämpande myndigheterna och leder till effektivitetsbrister. Regelverket domineras också av bestämmelser som ansluter sig till brottmålsdomskonventionen, trots att den konventionen används mycket sällan i det internationella samarbetet. Behovet av en omarbetning av lagen påpekades av regeringen och Lagrådet redan i samband med att överförandekonventionen inarbetades i lagen (se propositionen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, prop. 1983/84:197 s. 15–16 och 22). Även regeringens beslutsfattande roll i det internationella samarbetet om överförande av verkställighet behöver ses över. Den nuvarande ordningen där regeringen har en betydande roll framstår som otidsenlig och ineffektiv.

Sammantaget står det klart att det finns ett behov av en översyn för att åstadkomma en ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering. Det internationella samarbetets möjligheter ska kunna användas fullt ut och några onödiga hinder ska inte ställas upp i lagstiftningen. Regleringen ska tillgodose nationella behov och bör inte vara begränsad till att genomföra internationella förpliktelser. Frågor om överförande av verkställighet ska kunna bedömas på ett nyanserat sätt och Sverige bör med bibehållna krav på rättssäkerhet kunna begära och lämna bistånd med överförande av verkställighet i så stor utsträckning som är möjligt och lämpligt.

6 En ny lag om internationell verkställighet

6.1 En ny lag om internationell verkställighet

Utkastets förslag: En ny lag ska ersätta lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Den nya lagen ska benämnas lagen om internationell verkställighet i brottmål och vara tillämplig även utan en bindande internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att den nya lagen ska benämnas lagen om internationell straffverkställighet och att den som utgångspunkt ska vara tillämplig endast i den utsträckning det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Om det finns särskilda skäl ska en behörig myndighet få besluta att lagen ska tillämpas för ett visst fall utan att det finns en sådan överenskommelse.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget om att införa en ny lag. *Kammarrätten i Jönköping* anför att det vore önskvärt med ett helt sammanhållet regelverk gällande överförande av straffverkställighet. När det gäller frågan om lagens tillämplighet anser *Åklagarmyndigheten* att utredningens förslag bör övervägas närmare med hänvisning till att det enligt rådande praxis i princip är samma omständigheter som läggs till grund för bedömningen av om ett överförande av verkställigheten ska ske, oavsett om det finns ett avtal mellan Sverige och den andra staten eller inte. *Lunds universitet* framför att det bör övervägas om lagen ska innehålla en förklaring om hur bestämmelserna i den nya lagen förhåller sig till innehållet i en internationell överenskommelse om det uppstår en konflikt mellan dessa. *Svea hovrätt* ifrågasätter om det är nödvändigt att inkludera ärenden som bygger på brottmålsdomskonventionen i den nya lagen eftersom den konventionen används mycket sällan. Hovrätten anser att det bör övervägas att frånträda konventionen i de delar som rör överförande av påföljder eller i varje fall att bestämmelser som rör den konventionen samlas i ett särskilt kapitel i lagen.

Skälen för utkastets förslag

En ny lag om internationell verkställighet i brottmål bör införas

Som framgår av de följande avsnitten bör det göras betydande materiella och redaktionella ändringar av den nuvarande lagstiftningen om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, bötestraff och beslut om förverkande till och från länder utanför EU och Norden. Som utredningen föreslår bör den översynen resultera i en ny lag som ersätter lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Det innebär att det samlade regelverket om överförande av verkställighet i brottmål fortfarande kommer vara splittrat, men det är inte görbart att inarbeta den reglering som nu ska ses över i den lagstiftning om överförande av verkställighet som tillskapats med EU-samarbetet eller det

nordiska samarbetet som grund. Som utredningen bedömt bör den översyn som nu genomförs inte heller innefatta det internationella samarbetet rörande frivårdspåföljder som regleras i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

Den nya lagens rubrik bör vara lagen om internationell verkställighet i brottmål. Utredningens förslag är för snävt och ger inte uttryck för att lagen innehåller bestämmelser om överförande av beslut om förverkande liksom påföljder som inte utgör straff i brottsbalkens mening. Vad gäller lagens uppbyggnad bör genom en upplysningsbestämmelse inledningsvis anges ramarna för innehållet i lagstiftningen. Vidare bör, i enlighet med utredningens förslag, lagen delas upp i olika kapitel utifrån om det handlar om verkställighet utomlands av en svensk dom på frihetsberövande påföljd, ett svenskt bötesstraff eller svenskt beslut om förverkande respektive verkställighet i Sverige av motsvarande utländska avgöranden. Det bör också finnas kapitel med gemensamma bestämmelser om t.ex. rätten till offentligt biträde och överklagande samt, som *Svea hovrätt* förordar, ett särskilt kapitel med bestämmelser om förfarandet när det är fråga om en verkställighet i Sverige som har sin grund i brottmålsdomskonventionen. Det finns inte tillräckliga skäl att frånträda brottmålsdomskonventionen som, sin komplicerade utformning till trots, kan användas för att överföra frihetsberövande påföljder, bötesstraff och förverkande-beslut till andra stater.

Föreskrifter om t.ex. bestämmelser om formkrav, samråd och under-tåtelser kan ges i förordning eller som myndighetsföreskrifter.

Den nya lagen bör kunna tillämpas utan att det finns en internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten

En grundläggande fråga är om den nya lagen, som utredningen föreslår och i linje med hittillsvarande ordning, som utgångspunkt bara ska vara tillämplig om det finns en internationell överenskommelse om överförande av verkställighet mellan Sverige och den andra staten eller om Sverige både ska kunna lämna och begära bistånd med verkställighet utan grund i en internationell konvention eller ett bilateralt avtal. Det finns fördelar med ett konventionsbaserat samarbete. Internationella överenskommelser skapar en klarhet mellan staterna i fråga om villkoren för överförande och brukar innehålla bestämmelser som syftar till att underlätta det praktiska förfarandet. Vid ett första påseende kan det också framstå som rimligt att det bistånd som Sverige lämnar andra stater är ömsesidigt och att det förhållandet återspeglas i lagstiftningen. Å andra sidan infördes den nuvarande regleringen för att genomföra en specifik överenskommelse, brottmålsdomskonvention. Sedan dess har det rättsliga samarbetet på området för överförande av verkställighet utvecklats och ytterligare konventioner tillkommit. Den ökade internationaliseringen och den allt större andelen utländska dömda i svenska fängelser har också ökat behovet av en reglering som gör att Sverige kan begära bistånd med överförande av verkställighet i så stor utsträckning som är möjligt. Samarbetet på området för överförande av frihetsberövande påföljder är inte heller repressivt utan i grunden avsett att bidra till den dömdes sociala återanpassning. Ett krav på ömsesidighet är inte heller den traditionella utgångspunkten i svensk lagstiftning när det gäller internationellt

straffrättsligt samarbete. Tvärtom finns inte något sådant krav vare sig det gäller internationell rättslig hjälp i brottmål eller utlämning för brott. Sverige kan i de fallen både lämna och begära bistånd utan grund i en internationell överenskommelse. Några närmare skäl till att det, ställt mot andra intressen, ska finnas ett krav på ömsesidighet i lagstiftningen redovisas inte heller av utredningen. Som praxis har kommit att utvecklas görs, som *Åklagarmyndigheten* påpekar, enligt nuvarande ordning också bedömningen av om det finns skäl att överföra en frihetsberövande påföljd i de fall det saknas en överenskommelse mellan Sverige och den andra staten utifrån väsentligen samma kriterier som vid bedömningen av om ett överförande bör ske med stöd av en sådan överenskommelse.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att den nya lagen ska vara tillämplig även utan en bindande internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten och att det inte, som utredningen föreslår, ska krävas särskilda skäl för att lagen ska få användas i de fall en överenskommelse saknas. Det finns inte anledning att i det avseendet göra någon åtskillnad mellan frihetsberövande påföljder, bötestraff eller beslut om förverkande. En sådan förändring i förhållande till nuvarande ordning kan ge förutsättningar för att i viss mån öka antalet överförda påföljder samt att brottsvinster som finns i utlandet och i Sverige kan förverkas i fler fall än tidigare. De utmaningar som en sådan förändring kan medföra, exempelvis när det gäller krav på rättssäkerhet och förutsebarhet, bör kunna hanteras genom att tydligt avgränsa den nya lagens tillämpningsområde, ange vilka förutsättningar som ska krävas för att överförande av verkställighet ska kunna ske samt när verkställighet av utländska avgöranden ska vägras. Möjligheter till domstolsprövning är också viktigt i det sammanhanget.

Om och i vad mån Sverige kan räkna med verkställighet av svenska domar och beslut utomlands kommer emellertid fortfarande vara en fråga som ytterst styrs av lagstiftningen i den andra staten och de internationella åtaganden som den staten har i förhållande till Sverige. Som framgår av följande avsnitt bör inte heller Sverige i alla lägen verkställa en annan stats frihetsberövande påföljd om den staten inte skulle medge att verkställigheten överfördes dit i motsvarande fall.

Den nya lagen bör vara anpassad till de internationella överenskommelserna

Även om den nya lagen ska kunna tillämpas oavsett om det i det enskilda fallet finns en bindande internationell överenskommelse bör den vara lämpligt anpassad till konventionerna på området, t.ex. när det gäller förutsättningarna för ett överförande av verkställigheten till och från Sverige. Vad avser överförande av frihetsberövande påföljder gäller det särskilt överförandekonventionen med tillhörande protokoll. Även den lagstiftning som har tillskapats med EU-samarbetet som grund bör inverka på utformningen av de regler som ska gälla för samarbetet med tredje land i den mån det bidrar till arbetet avseende överförande av verkställigheter. Enhetliga förutsättningar och regler om handläggningen kan bidra till en mer effektiv och rättssäker tillämpning.

Som framgår av de följande avsnitten innebär den i huvudsak konventionsneutrala utformningen av lagstiftningen att det kommer uppstå

situationer där lagen medger att verkställigheten överförs till en stat som Sverige har en överenskommelse med eller vice versa, trots att villkoren enligt överenskommelsen inte är uppfyllda. Det kan t.ex. handla om att avtalet har som villkor att den dömde samtyckt till ett överförande eller att förverkandet har sin grund i viss särskild brottslighet, samtidigt som dessa villkor inte krävs enligt den svenska lagstiftningen för att ett överförande ska kunna ske. Att sådana situationer uppstår är emellertid inget nytt i det internationella straffrättsliga samarbetet. Tvärtom är exempelvis svenska åklagares möjligheter att begära internationell rättslig hjälp i brottmål i princip oreglerad i svensk rätt, samtidigt som olika villkor för att sådan hjälp ska lämnas återfinns i de konventioner och avtal som Sverige har ingått på området. De internationella överenskommelserna på området för överförande av verkställighet är inte heller sådana att de förhindrar staterna att låta det möjliga området för överförande av verkställighet enligt nationell rätt vara vidare än vad som föreskrivs i dem.

Med det sagt är det givetvis viktigt att svenska myndigheter har den i förekommande fall gällande överenskommelsen mellan Sverige och den andra staten i åtanke när de bedömer vilka domar och beslut som kan vara aktuella att överföra till det andra landet. En ordning där svenska myndigheter lägger tid och resurser på ärenden som i slutändan inte leder till några överföranden är samhällsekonomiskt ineffektiv. En god kännedom om de internationella överenskommelsernas innehåll kommer också vara nödvändig eftersom den nya lagen, som framgår av följande avsnitt, måste innehålla bestämmelser som fylls ut genom hänvisningar till sådana överenskommelser utan att det i lagtext närmare preciseras vilka dessa är. Med tanke på berörda myndigheters erfarenhet av att hantera dessa ärenden bör risken för att myndigheterna i onödan initierar ärenden eller hanterar dem felaktigt vara liten. På motsvarande sätt som beträffande utlämningslagen och lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål bör också information om de överenskommelser som avses i lagen tillhandahållas genom att göras tillgänglig på Regeringskansliets webbplats (jfr prop. 2019/20:89 s. 32–35).

Utöver att genom hänvisningar fylla ut den nya lagen kan internationella överenskommelser också annars få betydelse för lagens innebörd. Enligt gällande allmänna principer ska nationella författningar som, likt den här föreslagna lagen, helt eller delvis tillkommer för att uppfylla våra internationella åtaganden, eller som reglerar samma område som dessa, tolkas fördragskonformt. Det är alltså inte nödvändigt att, som *Lunds universitet* föreslår, i lagen generellt ange hur bestämmelserna i den förhåller sig till innehållet i relevanta internationella överenskommelser.

6.2 Den nya lagens tillämpningsområde

Utkastets förslag: I den nya lagen ska det anges vad som avses med en svensk dom på frihetsberövande påföljd, ett svenskt bötesstraff, ett svenskt beslut om förverkande, en utländsk dom på frihetsberövande påföljd, ett utländskt bötesstraff och ett utländskt beslut om förverkande. Definitionerna avgränsar lagens tillämpningsområde och därmed vilka avgöranden som kan överföras mellan Sverige och andra stater enligt lagen.

Utredningens förslag stämmer delvis överens med utkastets. Utredningen föreslår att det i lagen införs definitioner om vad som avses med en svensk brottmålsdom och en utländsk brottmålsdom. Med en svensk brottmålsdom ska enligt utredningen avses en av svensk domstol meddelad dom eller beslut som innebär fängelse, överlämnade till rättspsykiatrisk vård, sluten ungdomsvård, böter eller förverkande. Med en svensk brottmålsdom ska även avses ett godkänt straffreläggande eller ett godkänt föreläggande av ordningsbot. Med en utländsk brottmålsdom ska enligt utredningen avses en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som meddelats av domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande. Utredningen föreslår inte att det ska krävas att det svenska eller utländska avgörandet ska ha fått laga kraft för att omfattas av de föreslagna definitionerna.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Svea hovrätt* anser att det bör klargöras i lagen att det ska vara fråga om en dom eller ett beslut i en straffrättslig fråga. *Åklagarmyndigheten* efterfrågar ett förtydligande av vilka typer av utländska förverkandebeslut som kan bli föremål för verkställighet i Sverige. *Kronofogdemyndigheten* föreslår att lagen även ska omfatta beslut om utvidgat förverkande.

Skälen för utkastets förslag

Det ska vara tydligt vilka domar och beslut som omfattas av lagen

Den nya lagen ska ersätta internationella verkställighetslagen och innehålla bestämmelser om verkställighet utomlands av en svensk dom på frihetsberövande påföljd, ett svenskt bötesstraff eller ett svenskt beslut om förverkande samt verkställighet i Sverige av ett motsvarande utländskt avgörande. Det är angeläget att det är tydligt vilka svenska och utländska avgöranden som ska omfattas av lagen, särskilt mot bakgrund av att lagen ska kunna tillämpas även utan en internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten. Utredningens förslag till definitioner om svensk respektive utländsk brottmålsdom lämnar emellertid ingen närmare vägledning exempelvis när det gäller vilka utländska bötesstraff eller, som *Åklagarmyndigheten* påpekar, förverkandebeslut som ska omfattas av lagen. Det framstår inte heller som lämpligt att, som utredningen föreslår, låta uttrycket brottmålsdom användas för att i lagen beteckna såväl frihetsberövande påföljder som bötesstraff och förverkandebeslut, trots att de materiella reglerna om överförande av sådana avgöranden, som framgår av följande avsnitt, skiljer sig åt inbördes och återfinns i olika kapitel i lagen.

För att lagens tillämpningsområde ska bli tillräckligt tydligt och systematiskt sammanhängande bör den nya lagen i stället innehålla separata definitioner av vad som avses med, å ena sidan, en svensk dom på frihetsberövande påföljd, ett svenskt bötesstraff och ett svenskt beslut om förverkande samt, å andra sidan, en utländsk dom på frihetsberövande påföljd, ett utländskt bötesstraff och ett utländskt beslut om förverkande. När det gäller vilka svenska avgöranden som ska omfattas av den nya lagens tillämpningsområde bör den generella utgångspunkten vara att det internationella samarbetets möjligheter ska kunna användas i så stor utsträckning som är lämpligt och att hänvisningar till begrepp i svensk rätt ska användas. När det gäller de fall där Sverige är verkställande stat måste definitionerna utformas på ett sätt som inkluderar alla de frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande som kan falla inom de internationella överenskommelsernas tillämpningsområde. För att åstadkomma det kan uttryck och begrepp som förekommer i relevanta internationella överenskommelser komma att behöva användas. Det sagda innebär inte att alla utländska avgöranden som omfattas av lagens tillämpningsområde också ska få verkställas här. Som redogörs för i avsnitten 10.2.1 och 12.2 ska verkställighet alltså vägras exempelvis om den gärning som ligger till grund för domen eller beslutet inte motsvarar brott enligt svensk lag.

På motsvarande sätt som gäller enligt den europeiska verkställighetslagen, lagen om verkställighet och erkännande av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall bör det förhållandet att det svenska eller utländska avgörandet har fått laga kraft vara en generell förutsättning för att avgörandet ska omfattas av lagens tillämpningsområde och kunna vara föremål för ett överförande.

När det gäller svenska avgöranden är det inte nödvändigt att, som *Svea hovrätt* föreslår, i lagen också klargöra att det ska vara fråga om en dom eller ett beslut i en straffrättslig fråga. Beslut om frihetsberövande påföljder, böter och förverkande fattas nämligen alltid inom ramen för ett straffrättsligt förfarande.

Vilka svenska frihetsberövande påföljder som ska kunna överföras

Som utredningen föreslår, och i enlighet med hittillsvarande ordning, bör svenska domar på frihetsberövande påföljd som avser fängelse och överlämnande till rättspsykiatrisk vård omfattas av lagens tillämpningsområde och alltså kunna verkställas i en annan stat. Påföljden överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall bör däremot, i enlighet med utredningens bedömning och nuvarande ordning, inte kunna bli föremål för ett överförande från Sverige enligt den nya lagen. Eftersom slutna ungdomsvård i ett annat lagstiftningsärende föreslås utmönstras som påföljd, se avsnitt 2, bör inte heller den påföljden omfattas av lagens tillämpningsområde. Vid tillämpningen kan dock hänsyn behöva tas till eventuella övergångsbestämmelser i det lagstiftningsärendet.

Av skäl som redogjorts för i samband med införandet av europeiska verkställighetslagen behöver det inte anges särskilt att även tidsbestämda straff omfattas (se propositionen Erkännande och verkställighet av

frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen, prop. 2014/15:29 s. 55). Det följer således av bestämmelserna om fängelse att ett sådant straff kan vara tidsobestämt, se 26 kap. 1 § första stycket brottsbalken. Detsamma gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård, se 12, 12 a, 16 och 16 §§ i lagen om rättspsykiatrisk vård.

Vilka svenska bötesstraff som ska kunna överföras

En svensk dom på böter enligt 25 kap. brottsbalken bör omfattas av lagens tillämpningsområde. I enlighet med hittillsvarande ordning bör även en skyldighet att betala böter med anledning av ett godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot kunna överföras till en annan stat och alltså också omfattas av den nya lagens definition av ett svenskt bötesstraff.

Vilka svenska förverkandebeslut som ska kunna överföras

Vad avser beslut om förverkande innehåller svensk rätt ett stort antal bestämmelser. Beslut om förverkande av brottsvinster samt hjälpmedel och egendom som varit föremål för brott enligt föreslagna 36 kap. 3, 9 och 10 §§ brottsbalken bör omfattas av den nya lagens tillämpningsområde, liksom motsvarade förverkandebeslut som grundas på specialstraffrättsliga bestämmelser. För att de brottsbekämpande myndigheterna ska kunna utnyttja samarbetet med andra stater så långt som möjligt bör även beslut om utvidgat förverkande enligt föreslagna 36 kap. 6 § brottsbalken omfattas av lagen, som *Kronofogdemyndigheten* påpekar. Detsamma gäller beslut om självständigt förverkande enligt föreslagna 36 kap. 5 § brottsbalken. Även i de fallen kan finnas behov av att få bistånd att verkställa en svensk dom om förverkande. Det gäller särskilt eftersom beslut om självständigt förverkande inte faller inom ramen för EU:s gemensamma regelverk i frågor om verkställighet av beslut om förverkande (se prop. 2023/24:144 s. 310–311). Den här föreslagna lagen kan därför vara tillämplig även i förhållande till länder inom EU när det gäller bistånd med verkställighet av sådana beslut. Frågan om sådan hjälp kan fås avgörs dock ytterst av vad som följer av relevanta internationella överenskommelser och av hur den andra staten ställer sig till den svenska begäran.

Beslut om förverkande av särskilda brottsverktyg enligt föreslagna 36 kap. 12 § brottsbalken bör inte omfattas av lagens tillämpningsområde. Den förverkandeformen omfattas inte av de internationella avtalen på området och något praktiskt behov av gränsöverskridande samarbete beträffande den typen av förverkande finns inte.

Förverkande på grund av brott sker vanligen genom ett beslut som meddelas av domstol. I enklare fall kan emellertid förverkande enligt 48 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken beslutas också genom ett strafföreläggande eller genom föreläggande av ordningsbot. Även verkställigheten av sådana förverkandebeslut bör, i enlighet med nuvarande ordning, kunna överföras till andra länder. Samarbetet enligt exempelvis brottmålsdomskonventionen, Palermokonventionen, korruptionskonventionen och narkotikabrottskonventionen omfattar också förverkandebeslut som fattats av behöriga myndigheter. Det motsatta

gäller dock enligt Europarådets förverkandekonventioner som enbart omfattar beslut om förverkande som meddelas av domstol.

Sammanfattningsvis bör med ett svenskt beslut om förverkande i den nya lagen avses ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut, eller ett av svensk myndighet utfärdat och godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot om förverkande som avser vinster från ett brott, eller egendom som någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av den mottagna ersättningen, eller som avser egendom som har använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, som framställts genom brott, vars användande utgör brott, som någon annars tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som på annat sätt har varit föremål för brott, eller som meddelats med stöd av föreslagna 36 kap. 5 eller 6 § brottsbalken.

Vilka utländska frihetsberövande påföljder som ska kunna verkställas i Sverige

När det gäller vilka utländska domar på frihetsberövande påföljder som ska kunna överföras till Sverige enligt den nya lagen bör tillämpningsområdet, som utredningen föreslår, vara detsamma som enligt nuvarande lagstiftning. Definitionen av vad som utgör en utländsk dom på frihetsberövande påföljd bör dock göras tydligare och ansluta till de uttryck som används i artikel 1 i överförandekonventionen. Med en utländsk dom på frihetsberövande påföljd bör i den nya lagen avses ett lagakraftvunnet avgörande som har meddelats efter ett straffrättsligt förfarande av en domstol i en annan stat och som avser fängelse eller någon annan frihetsberövande åtgärd under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en gärning som är straffbar i den staten.

Vilka utländska bötesstraff som ska kunna verkställas i Sverige

Även vad avser utländska bötesstraff bör en tydlig avgränsning av tillämpningsområdet göras i den nya lagen. Någon närmare definition av vad som avses med bötesstraff finns inte i brottmålsdomskonventionen, som är den enda internationella överenskommelsen på området för överförande av sådana avgöranden. Det framstår då som lämpligt att utgå från den definition av bötesstraff som finns i 1 kap. 3 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och som bygger på rambeslutet om verkställighet av bötesstraff. Till skillnad från den regleringen, men i enlighet med hittillsvarande ordning (jfr. prop. 2003/04:92 s. 23), bör dock samarbetet med stater utanför EU inte omfatta böter för juridiska personer, rättegångskostnader eller penningbelopp till en allmän fond eller stödorganisation för brottsoffer. Utformningen av definitionen av ett utländskt bötesstraff bör också anpassas till den ovan föreslagna definitionen av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd.

Sammanfattningsvis bör med ett utländskt bötesstraff i den nya lagen avses ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser en skyldighet att betala ett penningbelopp på grund av en gärning som är straffbar i den staten.

Vilka utländska förverkandebeslut som ska kunna verkställas i Sverige

När det så slutligen gäller utländska beslut om förverkande saknas någon närmare definition i den nuvarande lagstiftningen. Utgångspunkten i den nya lagen bör vara att sådana utländska beslut som avser ett slutligt berövande av egendom där en domstol i ett straffrättsligt förfarande förklarar egendom förverkad enligt bestämmelser som motsvarar den svenska förverkanderegleringen bör omfattas av lagens tillämpningsområde. Det innebär att också utländska beslut som grundar sig i bestämmelser om möjligheter till förverkande utan att det finns en koppling mellan den förverkade egendomen och ett konkret brott ska kunna verkställas här. När det gäller förverkande av vinster från bl.a. organiserad brottslighet finns det även ett svenskt intresse av att sådana beslut kan verkställas här. Annars riskerar Sverige att bli en fristad för placering av brottvinster. Av betydelse är också vad som ovan nämnts om att vissa beslut om förverkande inte faller inom EU:s gemensamma regelverk och att den här föreslagna nya lagen i de fallen därför får tillämpas i förhållande till andra EU-länder.

För att avskilja de utländska beslut som fattats på grund av bestämmelser om utökade möjligheter till förverkande som ter sig främmande från svensk synvinkel är det emellertid av vikt med dels en i det avseendet tydlig definition som avgränsar lagens tillämpningsområde, dels vilka ytterligare villkor som ställs upp för verkställighet. När det gäller definitionen kan den avgränsning som behövs lämpligen göras genom att låta lagens tillämpningsområde omfatta beslut där den utländska domstolen förklarar att den förverkade egendomen härrör från brottslig verksamhet enligt regler som motsvarar de föreslagna bestämmelserna om förverkande av oförklarade tillgångar, närmare bestämt regleringen om självständigt förverkande eller utvidgat förverkande. På så sätt kommer de ramar som gäller för att få besluta om förverkande enligt svensk rätt i huvudsak gälla för att ett motsvarande utländskt beslut ska få verkställas i Sverige. För att ett utländskt beslut motsvarande de svenska reglerna om utvidgat förverkande ska omfattas av den föreslagna lagen och kunna verkställas här måste det således som huvudregel finnas ett förverkande-utlösande brott av visst allvar som dessutom har varit sådant att det kunnat ge vinst. Det krävs också att utformningen av de beviskrav som har tillämpats i den andra staten motsvarar de som föreslås gälla i svensk rätt. Det sistnämnda gäller också utländska beslut som motsvarar självständigt förverkande enligt svensk rätt. Det är inte fråga om att göra en omprövning av det utländska förverkandebeslutet utan att kontrollera om det av beslutet eller de tillämpade bevisreglerna framgår att beviskravet i den andra staten åtminstone motsvarar vad som gäller enligt svenskt rätt. På bl.a. så sätt kan det säkerställas att endast beslut om förverkande som framstår som acceptabla ur ett svenskt perspektiv kan verkställas i Sverige, trots att lagen ges ett brett tillämpningsområde. Utländska beslut som avser förverkande av särskilda brottsverktyg i förebyggande syfte bör däremot inte omfattas av lagen, jfr motsvarande ställningstagande ovan angående svenska sådana beslut. Skälen för att vägra verkställighet i Sverige behandlas vidare i avsnitt 12.2.

Det sagda innebär att med ett utländskt beslut om förverkande ska avses ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har

meddelats av en domstol i en annan stat och som avser ett slutligt berövande av egendom när domstolen förklarat att egendomen har utgjort vinster från ett brott eller ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av den mottagna ersättningen, har använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, framställts genom brott eller vars användande utgör brott, eller som någon tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som på annat sätt har varit föremål för brott, eller härrör från brottslig verksamhet enligt regler som motsvarar de föreslagna bestämmelserna om förverkande av oförklarade tillgångar i 36 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken.

Även bötesstraff och förverkandebeslut som beslutats av utländska myndigheter ska i vissa fall kunna verkställas i Sverige

Som påpekas av utredningen, och som framgår ovan, följer det av vissa internationella överenskommelser att även beslut om förverkande som meddelats av myndigheter efter ett straffrättsligt förfarande, eller efter ett förfarande som i överenskommelsen likställs med ett sådant förfarande, ska kunna överföras till en annan stat för verkställighet. Vad avser brottmålsdomskonventionen gäller det sagda även bötestraff.

Även utländska bötesstraff och beslut om förverkande som fattats av myndighet i stället för domstol bör alltså kunna omfattas av den nya lagens tillämpningsområde, men enbart i de situationer det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. I andra fall talar rättssäkerhetsskäl för att det utländska bötesstraffet eller förverkandebeslutet bör ha meddelats av en domstol för att kunna överföras hit. Detsamma gäller de fall där det handlar om förverkande av egendom som förklarats härröra från brottslig verksamhet.

6.3 Den nya lagens förhållande till annan lagstiftning

Utkastets förslag: Den nya lagen ska inte gälla om lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. eller lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen är tillämplig. Det ska i den nya lagen upplysas om att det finns bestämmelser om verkställighet av dels bötesstraff i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, dels beslut om förverkande i

- lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, och
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, och den tillhörande lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

I fråga om verkställighet av beslut om förverkande i förhållande till Förenade Kungariket kompletterar vissa bestämmelser i lagen avdelning XI (artiklarna 656–689) i del 3 om brottsbekämpning och

straffrättsligt samarbete i avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår inte några bestämmelser om lagens förhållande till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande med tillhörande kompletteringslag eller brexitavtalet.

Remissinstanserna: *Lunds universitet* väcker frågan om inte en hänvisning också bör göras till lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.

Skälen för utkastets förslag: Som redogörs för i avsnitt 3.4 finns det för samarbetet med andra stater i Norden och inom EU flera lagar, förordningar och avtal med tredje land som omfattar överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande.

I enlighet med nuvarande ordning ska den nya lagen inte tillämpas om den nordiska verkställighetslagen eller den europeiska verkställighetslagen är tillämplig. När det gäller bestämmelserna i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande är utgångspunkten att de regleringarna ska tillämpas framför den nya lagen. Det är emellertid inte uteslutet att den nya lagen kan tillämpas i vissa fall och den är alltså tillämplig vid sidan om nämnda regleringar, se samma bedömning i propositionen Lag om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, prop. 2008/09:218 s. 29, propositionen Erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen, prop. 2010/11:43 s. 42, propositionen Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, prop. 2019/20:198 s. 47. En upplysning om de andra lagarnas och förordningens förekomst bör, på motsvarande sätt som i nuvarande lagstiftning, därför tas in i den nya lagen.

Avtalet om handel och samarbete mellan EU och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan trädde i kraft den 1 maj 2021. I avdelning XI i avtalet finns bestämmelser om bl.a. bistånd med verkställighet av förverkandebeslut. Avtalet är direkt tillämpligt i EU:s medlemsstater och i den mån kompletterande regler har ansetts behövas i fråga om handläggande och beslutsfattande myndigheter och förfarandet har det reglerats i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket (brexitlagen, se propositionen Kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket, prop. 2020/21:197 s. 53–66).

Som redogörs för i avsnitt 6.1 föreslås den nya lagen gälla generellt. Lagen kommer alltså att vara tillämplig även gentemot Förenade Kungariket och den föreslås, som framgår av följande avsnitt, innehålla bestämmelser som överlappar kompletteringslagen i fråga om verkställighet av beslut om förverkande. I avsnitt 16 görs därför bedömningen att inga kompletterade bestämmelser om förverkande längre behövs i brexitlagen. I stället bör i den här föreslagna nya lagen anges att i fråga om verkställighet av beslut om förverkande i förhållande till Förenade Kungariket kompletterar särskilt angivna bestämmelser i lagen avdelning XI (artiklarna 656–689) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete i brexitavtalet. Vilka bestämmelser som bör anges övervägs i avsnitt 16.

Det finns inte anledning att, som *Lunds universitet* lyfter, i den nya lagen hänvisa till lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. De lagarna reglerar bara överförande av straffverkställighet i de fall frågan aktualiseras som en konsekvens av en begäran om överlämnande från ett annat land i Norden eller EU.

7 Beslutsordning och kommunikation med den andra staten

7.1 Beslutsordning

Utkastets förslag: Kriminalvården ska handlägga och som huvudregel besluta i ärenden om verkställighet utomlands av en svensk dom på frihetsberövande påföljd samt i ärenden om verkställighet i Sverige av en motsvarande utländsk dom. Kronofogdemyndigheten ska som huvudregel ha motsvarande behörighet vad gäller svenska och utländska bötesstraff samt beslut om förverkande. Domstol ska dock pröva om ett utländskt beslut om förverkande där den förverkade egendomen förklarats härröra från brottslig verksamhet ska få verkställas i Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att Socialstyrelsen ska handlägga och besluta i ärenden om överförande av en dom på överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Utredningen har inte övervägt frågan om vilken myndighet som ska pröva om ett utländskt beslut om förverkande där den förverkade egendomen förklarats härröra från brottslig verksamhet ska få verkställas i Sverige.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans motsätter sig att prövningen av frågor om överförande av verkställighet som huvudregel bör göras på myndighetsnivå. *Kriminalvården* är positiv till den föreslagna beslutsordningen i alla delar. När det gäller överförande av rättspsykiatrisk vård anser *Socialstyrelsen* att *Kriminalvården* bör vara behörig myndighet. Liknande synpunkter framförs av *Kammarrätten i Jönköping*.

Promemorians förslag överensstämmer med utkastets när det gäller vilken myndighet som ska handlägga och besluta vid överförande av frihetsberövade påföljder. I promemorian övervägs inte frågan om vilken myndighet som ska pröva frågor om överförande av bötesstraff eller beslut om förverkande.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* tillstyrker promemorians förslag. Övriga remissinstanser tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Kriminalvården* önskar besked om vad som omfattas av begreppet behörig myndighet.

Skälen för utkastets förslag

Prövningen av frågor om överförande av verkställighet ska ske på myndighetsnivå

Ingen remissinstans motsätter sig den bedömning som görs i utredningen och promemorian om att regeringens behörighet att pröva frågor om överförande av verkställighet till Sverige av utländska avgöranden bör flyttas över till en eller flera myndigheter. Den nuvarande ordningen framstår också som otidsenlig och de överväganden som behöver göras i fråga om överförande av utländska avgöranden om frihetsberövande påföljder, böter eller förverkande till Sverige, görs bäst av de myndigheter som har kunskap om och erfarenhet av området samt förutsättningar att utveckla och effektivisera handläggningen. Detsamma gäller i fråga om överförande av verkställigheten av svenska domar och beslut till andra stater, även i de fall överförandet inte grundar sig på en internationell överenskommelse. En sådan förändring ligger i linje med senare års utveckling på området för straffrättsligt samarbete och erfarenheten av en sådan ordning inom det nordiska samarbetet och EU-samarbetet är positiv. Effektiviteten i handläggningen bör kunna förbättras om behörigheten att pröva frågorna samlas hos vissa utsedda myndigheter i stället för att vara splittrad mellan regeringen och myndigheter. Det gäller trots att samarbetet med stater utanför Norden och EU inte bygger på direktkontakter mellan behöriga myndigheter, utan på att kommunikationen som utgångspunkt även fortsättningsvis kommer att behöva ske genom utsedda centralmyndigheter (se avsnitt 7.3).

Sammanfattningsvis är den ordning som finns i den nuvarande internationella verkställighetslagen där regeringen har en central roll i beslutsfattandet inte aktuell i den nya lagen. Som utvecklas vidare nedan kan dock prövningen i vissa fall innehålla utrikespolitiska inslag där det kan vara befogat att regeringen alltjämt har en beslutade roll. Det är dock endast i ett mycket begränsat antal fall den typen av överväganden aktualiseras. Även om det alltså kan finnas anledning att göra undantag för vissa specifika situationer bör huvudregeln därför, i likhet med vad utredningen föreslår, vara att prövningen av frågor om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, bötesstraff och förverkande-beslut görs på myndighetsnivå.

Det är inte nödvändigt att, som utredningen föreslår, i den nya lagen införa särskilda bestämmelser där vissa myndigheter pekats ut som behöriga myndigheter. I stället kan i lagen allteftersom anges vilka myndigheter som ska handlägga och besluta i ärenden om överförande av verkställighet. På så sätt blir det också tydligt vilka uppgifter som

ankommer myndigheterna i enlighet med vad som efterfrågas av *Kriminalvården*.

Frågor om överklagande av myndigheternas beslut och behörig domstol behandlas i avsnitt 14.2.

Om verkställighet begärs i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen ska i vissa fall en särskild ordning gälla, se avsnitt 13.1.2.

Kriminalvården ska som huvudregel pröva frågor om överförande av frihetsberövande påföljder

När det gäller vilken eller vilka myndigheter som ska pröva frågor om överförande av frihetsberövande påföljder tog lagstiftaren, när det gäller samarbetet inom EU, ställning till frågan vid införandet av den europeiska verkställighetslagen (prop. 2014/15:29 s. 63–67). Det ansågs att Kriminalvården skulle vara behörig myndighet beträffande sådana påföljder, inklusive överlämnade till rättspsykiatrisk vård. Som skäl för det betonades vikten av att uppgiften som behörig myndighet inte sprids till fler myndigheter än nödvändigt. Vidare framhölls betydelsen av att den myndighet som utses till behörig myndighet har kunskap om och erfarenhet av de frågor som aktualiseras samt goda förutsättningar att utveckla sin verksamhet för att på ett tillfredsställande sätt ta sig an de nya uppgifterna. Det ansågs att dessa uppgifter lämpar sig mindre väl för Socialstyrelsen, särskilt mot bakgrund av de fåtal gånger det skulle vara aktuellt att överföra ett överlämnande till rättspsykiatrisk vård till en annan medlemsstat eller motsvarande påföljd till Sverige. Det skulle inte heller vara rimligt att kräva att Socialstyrelsen bygger upp kunskap och erfarenhet samt utvecklar en organisation för dessa få ärenden.

Som redogörs för i promemorian och av *Socialstyrelsen* gör sig dessa överväganden gällande även när det handlar om vilken eller vilka myndigheter som ska vara behöriga att pröva frågor om överförande av frihetsberövande påföljder till eller från Sverige enligt den nya lagen. De allra flesta ärenden kommer att avse överförande av fängelsestraff, medan mycket få fall kommer avse överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Den europeiska verkställighetslagen har också varit i kraft under en längre tid och det finns inte skäl att behålla den kvarvarande splittring mellan olika myndigheter som ansvarsfördelningen enligt den internationella verkställighetslagen medför. I enlighet med promemorians bedömning bör i stället behörigheten koncentreras till Kriminalvården, som är den myndighet som har bäst förutsättningar att hantera de uppgifter som tillkommer en behörig myndighet vid överförande av frihetsberövande påföljder enligt den nya lagen.

På motsvarande vis som gäller vid överföranden inom EU bör den chefsöverläkare som ansvarar för den rättspsykiatriska vården emellertid ha rätt att bl.a. initiera ett ärende om överförande.

Kronofogdemyndigheten ska som huvudregel pröva frågor om överförande av bötesstraff och beslut om förverkande

Utredningen föreslår att Kronofogdemyndigheten ska pröva frågor om överförande av bötesstraff och beslut om förverkande enligt den nya lagen, något som överensstämmer med ordningen inom det nordiska samarbetet och EU-samarbetet (se avsnitt 3.4). I samband med genomförandet av

rambesluten om verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande diskuterades också olika lösningar i fråga om vilken myndighet som fick anses bäst lämpad att bedöma om ett sådant utländskt avgörande ska få verkställas i Sverige (se prop. 2008/09:218 s. 40–42 och prop. 2010/11:43 s. 55–58). Till grund för förslaget att utse Kronofogdemyndigheten låg bl.a. ställningstagandet att prövningen inte bör ske på en högre nivå än vad som är sakligt motiverat. De aktuella prövningarnas innehåll ansågs visserligen vara mer av straffrättslig än exekutiv karaktär. De ställningstaganden som kunde krävas ansågs dock inte vara av den art och svårhetsgrad att uppgiften av denna anledning endast kan vara förbehållen åklagare eller domstolar. Slutligen framhölls fördelen med ett sammanhållet system. Eftersom Kronofogdemyndigheten föreslogs ansvara för att sända över svenska bötesstraff och beslut om förverkande till andra medlemsstater och att verkställa utländska beslut i Sverige, föll det sig naturligt att myndigheten även borde ansvara för bedömningen av om ett utländskt lagakraftvunnet bötesstraff eller förverkandebeslut ska verkställas i Sverige. Samma ställningstagande gjordes i samband med införandet av kompletteringslagen till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och förverkande där det också påpekades att prövning av frågor om huruvida det exempelvis föreligger dubbel straffbarhet inte är främmande för Kronofogdemyndigheten (se prop. 2019/20:198 s. 56–57).

Ovanstående överväganden äger giltighet även i det nu aktuella lagstiftningsärendet. Kronofogdemyndigheten är enligt den nu gällande internationella verkställighetslagen också beslutande myndighet i ärenden om verkställighet av svenska bötesstraff och förverkandebeslut i andra stater, något som i enlighet med vad utredningen föreslår bör bibehållas i den nya lagen. Att då också tillerkänna Kronofogdemyndigheten ställning som beslutande myndighet när det gäller att pröva om utländska bötesstraff och beslut om förverkande ska verkställas i Sverige ligger väl i linje med senare tids utveckling och med de uppgifter som har ålagts myndigheten inom EU-samarbetet. Sammanfattningsvis bör, som utredningen föreslår, Kronofogdemyndigheten som huvudregel handlägga och pröva frågor om överförande av verkställighet av bötesstraff och förverkandebeslut enligt den nya lagen.

Domstol ska pröva utländska beslut som innebär att den förverkade egendomen förklarats härröra från brottslig verksamhet

När det gäller utländska beslut om förverkande där den utländska domstolen förklarat att den förverkade egendomen härrör från brottslig verksamhet finns det emellertid skäl som talar emot att utse Kronofogdemyndigheten till beslutande myndighet. Med den ordning som i avsnitt 6.2 och 12.2 föreslås gälla beträffande verkställighet av sådana beslut kommer det finnas behov av att göra materiella straffrättsliga bedömningar i en större utsträckning än beträffande andra förverkandebeslut. Exempelvis kommer det att ligga på den beslutande myndigheten att pröva om det förverkandeutlösande brottet är av beskaffenhet att kunna ge vinst och om det kan anses uppenbart oskäligt att verkställa förverkandebeslutet i Sverige. Som påpekades i samband med att det i svensk rätt infördes en möjlighet att beslut om utvidgat förverkande som meddelats i en EU-

medlemsstat under vissa förutsättningar skulle få verkställas i Sverige görs sådana bedömningar normalt inte av Kronofogdemyndigheten, utan av åklagare och domstol (se propositionen Erkännande och verkställighet av beslut om utvidgat förverkande inom Europeiska unionen, prop. 2013/14:66 s. 28–29). I prövningen av om utländska förverkandebeslut faller inom den nya lagens tillämpningsområde och kan verkställas här kommer också ingå att avgöra om de beviskrav som tillämpats i den andra staten motsvarar de som föreslås gälla enligt svensk rätt, se avsnitt 6.2.

Sammantaget är det inte lämpligt att prövningen av om huruvida dessa förverkandebeslut ska verkställas i Sverige görs av Kronofogdemyndigheten. Med beaktande av att det är domstol som föreslås besluta om självständigt och utvidgat förverkande i svensk rätt och att den prövning som ska göras av utländska beslut ligger relativt nära den som sker i nationella fall, framstår det i stället som lämpligast att en domstol ska pröva dessa ärenden. Allmän domstol bör således pröva om ett utländskt beslut om förverkande där den förverkade egendom förklarats härröra från brottslig verksamhet ska få verkställas i Sverige. En sådan reglering stämmer överens med utformningen av beslutsordningen i lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall.

Frågan om vilken eller vilka domstolar som ska vara behöriga samt tillämplig processordning övervägs i avsnitt 12.3.2.

7.2 Regeringens prövning

Utkastets förslag: Regeringen ska besluta om avslag på framställningar om att ett utländskt avgörande ska verkställas i Sverige om ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen eller om den gärning som ligger till grund för det utländska avgörandet utgör ett politiskt eller militärt brott. Om den myndighet som handlägger ärendet anser att det finns anledning att anta att en framställning bör avslås på någon sådan grund, ska myndigheten, med ett eget yttrande, överlämna framställningen till regeringen för prövning. Om regeringen inte avslår framställningen, ska den lämnas tillbaka till myndigheten.

Om framställningen har getts in till Regeringskansliet och det är uppenbart att ansökan ska avslås på någon av de grunder som är förbehållna regeringens prövning får regeringen direkt besluta om avslag på framställningen.

När det gäller verkställighet i en annan stat av en svensk frihetsberövande påföljd ska Kriminalvården, med ett eget yttrande, överlämna ärendet till regeringen för prövning om det behövs med hänsyn till Sveriges säkerhet, brottslighetens karaktär eller andra väsentliga intressen. Om regeringen beslutar att det ska göras en framställning om verkställighet eller att påföljden ska verkställas där, ska ärendet lämnas tillbaka till Kriminalvården.

Utredningens förslag överensstämmer inte med utkastets. Utredningen föreslår att handläggande myndighet, med ett eget yttrande, ska få överlämna ett ärende till regeringen för prövning om det finns synnerliga skäl.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inga invändningar mot utredningens förslag. *Kriminalvården* framför att möjligheten att undantagsvis lämna över ett ärende till regeringen bör kvarstå, medan *Amnesty International* anser att politiska hänsyn aldrig får spela roll vid prövningen och att utredningens förslag skapar bristande förutsägbarhet i beslutsordningen. *Stockholms tingsrätt* anser att förslaget avviker från de principer som ligger till grund för funktionsfördelningen mellan regeringen och domstolarna. *Svea hovrätt* påpekar att förslaget bör tydliggöras och att det bör övervägas att i lagen ange vilka kriterier som ska ligga till grund för ett överlämnande till regeringen.

Skälen för utkastets förslag

Regleringen om regeringens prövning bör vara tydligt avgränsad

Ansvaret för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik åvilar regeringen. Regeringen bör därför även fortsättningsvis ha ansvaret för frågor om överförande av verkställighet som kräver särskilda utrikespolitiska överväganden. Exempel på sådana ärenden kan vara ärenden där domen avser gärningar som har karaktären av politiska eller militära brott eller där Sveriges förhållande till domslandet, eller andra stater som berörs av ärendet, gör att ett överförande kan behöva föregås av särskilda överväganden. Som påpekas i motiven till den nuvarande regleringen gör sig sådana hänsynstaganden framför allt gällande i samband med överföranden av verkställighet av utländska avgöranden till Sverige (se propositionen om villkorlig frigivning, m.m., prop. 1992/93:4 s. 35–37).

Frågan är då hur en reglering om regeringens prövning bör utformas. Allmänt gäller att den bör vara tydligt avgränsad och förenlig med principerna om rättsskipningens och förvaltningens självständighet i 11 kap. 3 § och 12 kap. 2 § regeringsformen. Utredningen föreslår en lösning som innebär att den myndighet som handlägger ett ärende om överförande av verkställighet ska få överlämna ett ärende till regeringen för avgörande om det finns synnerliga skäl. Som exempel på när ett sådant överlämnande ska ske nämns i utredningen att Sverige förhandlar med den andra staten om en överenskommelse på aktuellt område, att den utländska domen som begärs överförd till Sverige avser ett militärt eller politiskt brott eller om det finns särskilda allmänna intressen av att verkställigheten av en svensk dom genomförs i Sverige, t.ex. om det är fråga om brott mot Sveriges säkerhet eller brott riktat mot en person med ett offentligt uppdrag (se SOU 2013:21 s. 336–340).

Det kan konstateras att utredningens förslag delvis vilar på den nuvarande lagstiftningen, vilket kan vara en fördel. Det finns emellertid flera nackdelar med förslaget, som också uppmärksammats vid remissbehandlingen. De tyngst vägande invändningarna får anses vara att förslaget är oprecist och inte innebär någon egentlig uppdelning när det gäller vilka frågor som ska prövas av myndigheter och domstolar respektive regeringen. Utredningens förslag kan alltså ifrågasättas utifrån ett tillämpningsperspektiv samt utifrån regeringsformens bestämmelser om myndigheternas och domstolarnas självständighet. Förslaget kan också ifrågasättas ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Regeringens prövning vid verkställighet i Sverige

Sammantaget är nackdelarna med utredningens förslag så betydande att det inte bör genomföras. I stället bör en alternativ ordning övervägas och ledning sökas i annan lagstiftning som gäller för det internationella straffrättsliga samarbetet. Vad inledningsvis gäller framställningar om att utländska avgöranden ska verkställas i Sverige gäller som jämförelse enligt 2 kap. 14 och 15 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål att beslut om att avslå en ansökan från en annan stat med hänvisning till bl.a. fara för Sveriges säkerhet, svenska allmänna rättsprinciper eller att gärningen utgör ett politiskt eller militärt brott är förbehållna regeringen, samtidigt som det ankommer på handläggande instans att i övrigt pröva om lagens förutsättningar är uppfyllda. Som redogörs för i följande avsnitt föreslås även den nu föreslagna lagen innehålla regler om när överförande av verkställighet till Sverige ska vägras. Till den gruppen av bestämmelser föreslås bl.a. höra, i likhet med lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, regler om att ett utländskt avgörande inte får verkställas här om ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen eller om gärningen som den utländska påföljden, bötesstraffet eller förverkandet avser utgör ett politiskt eller militärt brott. Det är alltså möjligt att i den nya lagen införa en ordning som delvis motsvarar den som återfinns i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål för att avgöra när frågor om överförande av verkställighet till Sverige ska prövas av regeringen. En sådan lösning får anses vara mer träffsäker än utredningens förslag samtidigt som den säkerställer att ärenden om överföranden från andra stater som kräver särskilda utrikespolitiska överväganden prövas av regeringen. Det stämmer dessutom delvis överens med vad som enligt nuvarande lagstiftning gäller beträffande framställningar från andra stater om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen. I de fallen är det regeringen, inte åklagare eller domstol, som prövar om det finns hinder mot verkställighet med anledning av vissa vägransgrunder, bl.a. den som rör politiska och militära brott (se avsnitt 3.3.1).

I de fall framställningen har getts in till Regeringskansliet och det är uppenbart att ansökan ska avslås på någon av de vägransgrunder som är förbehållna regeringen bör regeringen kunna avslå ansökan direkt utan att ärendet lämnas över till berörd myndighet. Det är inte motiverat att i sådana fall låta myndigheten göra en föregående prövning av ärendet. Liknande möjligheter till omedelbart avslag i uppenbara fall finns enligt nuvarande ordning beträffande framställningar som grundar sig på brottmålsdomskonventionen och även beträffande ansökningar om rättslig hjälp enligt 2 kap. 15 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Av det anförda följer att det av den nya lagen bör framgå att ett beslut om att avslå en framställning om överförande till Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd, ett bötesstraff eller beslut om förverkande på någon av de ovan nämnda vägransgrunderna uteslutande ska fattas av regeringen. Om det finns anledning att anta att det utländska avgörandet inte får verkställas i Sverige med tillämpning av de vägransgrunderna ska Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten,

med ett eget yttrande, överlämna ärendet till regeringen för prövning. Om regeringen inte avslår framställningen, ska den lämnas tillbaka till Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten för vidare handläggning och beslut. Regeringen kommer således i fortsättningen inte fatta beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige.

Regeringens prövning vid verkställighet i en annan stat

Även när det gäller verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd kan det i undantagsfall finnas ett behov av en möjlighet till prövning av regeringen. Det gäller särskilt i de fall det är den andra staten som har tagit initiativ till ett sådant överförande och Sveriges förhållande till den staten gör att ett överförande kan behöva föregås av särskilda utrikespolitiska överväganden. Det kan också, som utredningen påpekar, handla om att brottslighetens karaktär är sådan att särskilda hänsynstaganden kan behöva göras i frågan om det lämpliga i att påföljden verkställs utomlands. I det innefattas straff för brott mot rikets säkerhet och allvarigare fall av terroristbrottslighet, men även annan allvarlig brottslighet som riktats mot den centrala statsledningen. En tillräckligt avgränsad reglering i dessa delar kan åstadkommas genom att i lagen ange att Kriminalvården, med ett eget yttrande, ska överlämna ett ärende om verkställighet i en annan stat till regeringen för prövning om det behövs med hänsyn till Sveriges säkerhet, brottslighetens karaktär eller andra väsentliga intressen. Fråga om att överlämna ett ärende till regeringen torde i praktiken bara uppkomma när det är den dömde eller den andra staten som har initierat ett överförandeärende. Om regeringen i ett överlämnat ärende beslutar att en framställning om verkställighet i den andra staten ska göras, eller att påföljden ska verkställas där, ska ärendet lämnas tillbaka till Kriminalvården för vidare handläggning i fråga om att exempelvis ombesörja framställningen till andra staten eller transport av den dömde.

Domstolarna ska inte kunna överlämna ett ärende till regeringen

Som utredningen bedömer finns det inte behov av en reglering där domstolarna ska kunna överlämna ett ärende till regeringen för prövning. En sådan ordning skulle komplicera regleringen ytterligare. Att regeringen får inflytande i frågor om överförande av verkställighet som kräver särskilda utrikespolitiska överväganden säkerställs på ett tillfredställande sätt redan genom den ordning som föreslås ovan om möjligheter till direktavslag samt att Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten ska överlämna vissa ärenden till regeringen.

7.3 Kommunikation med den andra staten

Utkastets förslag: Framställningar till och från Sverige ska som huvudregel lämnas via centralmyndigheten (Regeringskansliet). Centralmyndigheten ska lämna framställningar vidare till Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten, om det inte är uppenbart att framställningen ska avslås av regeringen.

Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten ska kunna skicka till och ta emot framställningar direkt från behöriga myndigheter i de stater där en internationell överenskommelse finns om direkt kommunikation. Vid framställningar från Sverige ska sådan kommunikation även få ske utan avtal om den staten tillåter det.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att kommunikationsvägarna med den andra staten ska regleras även beträffande andra handlingar än framställningar om överförande. Beträffande framställningar till andra stater lämnar utredningen inget förslag om att Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten ska kunna göra framställningar direkt till en stat som utan avtal tillåter sådan kommunikation.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot utredningens förslag. *Kronofogdemyndigheten* påpekar att om myndigheten ska svara för översättningskostnader kan det påverka myndigheten om inte ytterligare medel tillskjuts. Även *Kriminalvården* önskar besked om den handläggande myndigheten ska ansvara för t.ex. kostnader för översättning.

Skälen för utkastets förslag: Inom det nordiska samarbetet och mellan länderna i EU gäller sedan länge att de behöriga myndigheterna kommunicerar direkt med varandra i frågor om överförande av verkställighet. Erfarenheten av en sådan kommunikation är god och den har effektiviserat samarbetet. Möjligheten till direktkommunikation med myndigheter i stater utanför Norden och EU är emellertid inte något Sverige förfogar över utan är beroende av att det i så fall regleras i avtal eller av vad den andra staten tillåter. Av de konventioner och avtal som har utarbetats för det straffrättsliga samarbetet framgår ofta att staterna ska utse en centralmyndighet för att ta emot och sända framställningar om rättsligt samarbete till andra stater.

Eftersom i princip samtliga internationella överenskommelser som omfattas av den nya lagens tillämpningsområde anger att framställningar om överförande av verkställighet från den ena staten ska skickas till den andra statens centralmyndighet bör, som utredningen föreslår och i enlighet med nuvarande ordning, som huvudregel en framställning om överförande av ett svenskt avgörande skickas av Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten till centralmyndigheten för vidarebefordran till den andra staten. I det omvända fallet ska en framställning från den andra staten som huvudregel ges in till centralmyndigheten som lämnar den vidare till Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten. I den nya lagen bör Regeringskansliet pekas ut som centralmyndighet. Med tillämpning av 12 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet kommer denna uppgift att ligga på Justitiedepartementet.

Som utredningen föreslår bör vidare reglerna utformas så att direktkommunikation mellan myndigheterna är möjlig i förhållande till stater med vilka Sverige har, eller i framtiden kan tänkas ingå, överenskommelser som innehåller regler om sådan kommunikation. Ett exempel är de möjligheter som finns enligt Europarådets förverkandekonventioner att i vissa brådskande fall sända framställningar direkt till rättsliga myndigheter (artikel 24.2 i förverkandekonventionen och artikel 34.2 i 2005 års förverkandekonvention). Samma möjligheter finns enligt brottmålsdomskonventionen (artikel 15.1). Lagen bör också innehålla en regel om att svenska myndigheter får vända sig direkt till behörig myndighet i en annan stat om staten även utan avtal tillåter detta.

För att möjliggöra en flexibel handläggning bör slutligen, till skillnad från vad utredningen föreslår, kommunikationsvägen i andra fall än vad avser framställningar om överförande av verkställighet kunna lämnas oreglerad i den nya lagen. I många fall kan det visserligen vara naturligt att exempelvis kompletteringar eller ytterligare information från den andra staten begärs på motsvarande väg som framställningen ges in. Det bör dock inte finnas något formellt hinder mot att den handläggande myndigheten i stället tar direktkontakt med den ansökande myndigheten.

I vissa fall, t.ex. när det gäller begäran om tvångsmedel, kan frågan om kommunikation regleras i förordning. Detsamma gäller frågan om ansvaret för översättning av handlingar till andra stater, som *Kriminalvården* och *Kronofogdemyndigheten* efterfrågar besked om. Handlingar som skickas till Sverige från en annan stat ska vara översatta av den andra staten.

8 När en dom på frihetsberövande påföljd får verkställas i en annan stat eller i Sverige

8.1 Anknytning och social återanpassning

Utkastets förslag: En dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i en annan stat eller i Sverige om den dömde är medborgare eller bosatt i den stat där verkställigheten ska ske och om hans eller hennes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att annat anknytningskrav ska gälla om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Kriminalvården* önskar ett förtydligande om vilken betydelse det har om en person har varit illegalt bosatt i Sverige för bedömningen av var den sociala återanpassningen sker bäst.

Skälen för utkastets förslag

Den dömda ska vara medborgare eller bosatt i den verkställande staten

När det gäller frihetsberövande påföljder bör, som redogörs för i avsnitt 5.1, utgångspunkten vara att de så långt det är möjligt och lämpligt avtjänas i den stat till vilken den dömda har starkast anknytning, något som kan antas bidra till den dömdes sociala återanpassning. I de fall överförandet grundar sig på överförandekonventionen gäller enligt nuvarande ordning också att ett överförande får ske om den dömda är medborgare eller har hemvist i den verkställande staten (25 a § första stycket 1 och 34 a § första och andra stycket internationella verkställighetslagen). Dessa krav framstår lämpliga och som utredningen föreslår bör motsvarande förutsättningar gälla för överförande av en frihetsberövande påföljd till och från Sverige enligt den nya lagen. Det motsvarar också vad som gäller enligt den europeiska verkställighetslagen (2 kap. 2 § andra stycket 1 och 3 kap. 2 § första stycket 1).

När det gäller utformningen av regleringen bör lämpligen samma uttrycksätt användas som i den europeiska verkställighetslagen. I stället för hemvist bör således begreppet bosatt användas och vägledning för tolkningen hämtas från motiven till den europeiska verkställighetslagen. Det innebär att omständigheter som var personen är folkbokförd (eller motsvarande i den andra staten) och om personen har uppehållstillstånd i Sverige eller i den andra staten har betydelse vid bedömningen av personens bosättning. Även faktorer som bostad, anställning och familjeförhållanden är relevanta (jfr prop. 2014/15:29 s. 59).

Den dömdes sociala återanpassning ska underlättas av ett överförande

Enbart den dömdes medborgarskap eller bosättning bör inte vara tillräckligt för ett överförande. Som utredningen föreslår bör ytterligare en förutsättning för överförande vara att den dömdes sociala återanpassning underlättas. Även inom EU-samarbetet utgör den dömdes sociala återanpassning en förutsättning för överförande av en svensk dom till en annan medlemsstat och ett skäl för att medge att ta emot en utländsk dom för verkställighet i Sverige (2 kap. 1 § första stycket 3 och 3 kap. 2 § första stycket 4 och tredje stycket europeiska verkställighetslagen).

När det gäller vilka omständigheter som bör ha betydelse vid bedömningen av om den sociala återanpassningen underlättas av ett överförande kan ledning sökas i motiven till såväl den nuvarande internationella verkställighetslagen som den europeiska verkställighetslagen samt i rättspraxis (se prop. 1972:98 s. 132–133 och prop. 2014/15:29 s. 68–69 och 174–175 samt NJA 2017 s. 300 p. 15–17). Det är alltså fråga om en helhetsbedömning av situationen utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. I bedömningen bör ingå faktorer som den dömdes medborgarskap, bosättningsstid i de olika staterna samt familje-, arbets- och bostadsförhållanden. Även den dömdes språkliga och kulturella band till staterna bör spela roll vid bedömningen, liksom den dömdes egen inställning i frågan.

När det gäller den dömdes familjeband ska hänsyn tas till om det i något av länderna finns barn under 18 år. Det följer av lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter att Kriminalvården i sin helhetsbedömning ska beakta barnets bästa. I vissa ärenden kan det

finnas upplysningar om den dömdes kontakt med barnet m.m. genom att det i brottmålet varit fråga om utvisning (se 6 § andra stycket lagen [1991:2041] om särskild personutredning i brottmål m.m.). Om så inte är fallet eller när det gått en längre tid sedan brottmålet kan det finnas skäl för Kriminalvården att inhämta upplysningar om hur den dömdes barn kommer att påverkas av att verkställigheten överförs till ett annat land. Av upplysningarna bör, på motsvarande sätt som vid fråga om utvisning på grund av brott, hänsyn tas till barnets behov av kontakt med den dömda, hur kontakten varit och hur den skulle påverkas av att verkställigheten överförs. En prövning av barnets bästa kan landa i att barnets relation till den dömda utgör ett skäl mot ett överförande. Prövningen kan också mynna ut i den motsatta slutsatsen, t.ex. när kontakten med barnet varit bristfällig, om brottet har riktats mot barnet eller om ett överförande av den dömda av annan anledning inte kan anses stå i strid med barnets bästa.

Kraven på anknytning och social återanpassning bör som huvudregel gälla generellt och det bör inte, som utredningen föreslår, införas bestämmelser i lagen om att andra krav ska gälla om det följer av en internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten. Det skulle då framför allt handla om att det enligt vissa konventioner och avtal för ett överförande inte är tillräckligt med bosättning i den verkställande staten, utan att medborgarskap krävs. Exempelvis ges i överförandekonventionen en möjlighet för konventionsstaterna att lämna en förklaring om vad som inbegrips i uttrycket medborgare i artikel 3.4. Sverige har valt att låta både medborgarskap och bosättning omfattas av begreppet (se prop. 1983/84:197 s. 13), medan andra stater har gjort annorlunda. Att området för överförande på så sätt görs vidare än vad som i förhållande till vissa länder krävs enligt våra avtal med dem är av skäl som redogörs för i avsnitt 6.1 emellertid inte ett tillräckligt tungt vägande skäl mot en ordning med generellt gällande bestämmelser. Eftersom samarbetet på området för överförande av dömda personer inte är tvingande, se avsnitt 3.2 och 8.4, finns det inte heller något som hindrar att svensk rätt undantagsvis kan komma att uppställa mer långtgående krav angående t.ex. social återanpassning än vad som formellt följer av konventionen eller avtalet. Det är också så regelverket tillämpas enligt hittillsvarande ordning.

För att bedöma frågor om bosättning och social återanpassning kan Kriminalvården behöva inhämta upplysningar från Skatteverket, Migrationsverket och socialnämnden, något som kan regleras i förordning.

Hur kraven på bosättning, som *Kriminalvården* frågar om, och social återanpassning är avsedda att tillämpas utvecklas närmare i författningskommentaren.

8.2 Den dömdes samtycke

Utkastets förslag: En dom på en frihetsberövande påföljd får verkställas i en annan stat eller i Sverige endast om den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs. Ett sådant samtycke krävs dock inte om den dömden

- har flytt till den andra staten för att undandra sig verkställighet av påföljden eller återvänt till den andra staten med vetskap om påföljden eller det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne (flyktfallet), eller
- efter att påföljden verkställts kommer att avvisas eller utvisas till den andra staten till följd av ett beslut i domen eller ett beslut som fattats med anledning av domen, eller ett annat beslut (utvisningsfallet).

Den dömdes samtycke krävs inte heller vid verkställighet i en annan stat om det har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

Undantagen från kravet på samtycke ska vid verkställighet i Sverige av en utländsk dom endast gälla om den andra staten enligt en internationell överenskommelse som gäller mellan den staten och Sverige åtagit sig att verkställa en svensk dom på frihetsberövande påföljd i motsvarande fall.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att samtycke av den dömden inte ska krävas om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Sveriges advokatsamfund* betonar vikten av att den dömdes inställning klargörs och beaktas, även i de fall då samtycke inte krävs. *Lunds universitet* pekar på att det kan finnas situationer då överförande inte grundar sig på någon överenskommelse och då kravet på samtycke inte bör upprätthållas. Det kan t.ex. avse utvisningsfall när den dömden redan finns i sitt hemland.

Skälen för utkastets förslag

Den dömdes samtycke ska som huvudregel krävas vid överförande av verkställighet

Det kan ifrågasättas om utgångspunkten, som utredningen föreslår, bör vara att samtycke ska krävas från den dömden för att verkställigheten ska kunna överföras. Om en utlänning kommer till Sverige och begår brott kan det med fog hävdas att det bör finnas förutsättningar att låta det utdömda straffet verkställas i den dömdes hemland oavsett om han eller hon samtycker till det. Motsvarande gäller svenskar som vistas tillfälligt i utlandet och begår brott där. Det sagda gäller särskilt eftersom det för att ett överförande ska kunna ske ställs krav på anknytning till det verkställande landet i form av medborgarskap eller bosättning samt att den dömdes sociala återanpassning ska underlättas av ett överförande (se avsnitt 8.1). Av skäl som redogörs för i avsnitt 6.1 bör den svenska regleringen emellertid inte påtagligt avvika från vad som gäller enligt internationella överenskommelser. Enligt överförandekonventionen är

samtycke från den dömden ett villkor för ett överförande av verkställigheten (artikel 3.1 d). Krav på samtycke från den dömden gäller också enligt Sveriges bilaterala avtal med Thailand (artikel 3.3) och Kuba (artikel 3.1 d). Även enligt den europeiska verkställighetslagen är utgångspunkten att den dömdes samtycke krävs (2 kap. 3 § och 3 kap. 3 §).

Sammantaget talar övervägande skäl för att utgångsläget i lagstiftningen bör vara att ett överförande av en dom på frihetsberövande kräver den dömdes samtycke. Som redovisas nedan bör det emellertid göras undantag från det kravet när den dömden flytt eller återvänt till verkställighetslandet eller kommer att avvisas eller utvisas från domslandet, samt även när det avtalats mellan Sverige och den andra staten.

Samtycke ska inte krävas när den dömden har flytt eller utvisats

Enligt nuvarande ordning krävs vid överförande av verkställighet enligt tilläggsprotokollet till överförandekonventionen inte den dömdes samtycke om han eller hon genom att fly till en annan stat helt eller delvis undandragit sig verkställighet av påföljden (flyktfallet), eller till följd av domen kommer att utvisas eller avvisas från domslandet efter verkställighet av påföljden (utvisningsfallet), se 25 a, 25 b och 34 a §§ internationella verkställighetslagen. Bestämmelserna har utformats i enlighet med regleringen i tilläggsprotokollet och gäller enbart i förhållande till de stater som tillträtt nämnda protokoll, samt när det gäller flyktfallet även stater som tillträtt Schengenkonventionen.

Undantag från kravet på samtycke i flykt- och utvisningssituationer bör ingå i den nya lagen. Om en utlänning begår brott i Sverige och han eller hon ska utvisas ur Sverige efter avtjänat straff är det således rimligt att det, oavsett samtycke, finns en möjlighet att låta den dömden avtjäna straffet i sitt hemland. Motsvarande gäller om en person med svenskt medborgarskap eller hemvist döms för ett brott utomlands och efter avtjänat straff ska utvisas eller avvisas från domslandet. Överförande av verkställigheten i de fallen kan också ofta antas underlätta den dömdes sociala återanpassning. Det är också viktigt att den dömden inte ska kunna undandra sig verkställighet av ett straff genom att återvända till sitt hemland (jfr prop. 1999/2000:45 s. 27–29).

För att möjliggöra ett svenskt tillträde till ändringsprotokollet till tilläggsprotokollet (se avsnitt 4) bör vidare undantagen från kravet på samtycke utvidgas något i förhållande till hittillsvarande ordning. Undantaget för flyktfallet bör således utformas så att det även träffar den som på annat sätt återvänt till den andra staten eller Sverige med vetskap om det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne, medan undantaget för utvisningsfallet även bör omfatta utvisnings- eller avvisningsbeslut som inte fattats med anledning av den gärning som påföljden avser. Detta ökar utrymmet för att överföra verkställigheten av frihetsberövande påföljder, vilket är till fördel för den dömdes sociala återanpassning.

Undantagen från kravet på samtycke bör inte, som utredningen föreslår, begränsas till fall där de följer av en internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten. I stället bör de kunna tillämpas generellt. Att området för överförande av verkställighet enligt svensk rätt därigenom också görs formellt vidare än vad som i förhållande till vissa länder gäller enligt våra överenskommelser med dem är av skäl som

redogörs för i avsnitt 6.1 inte ett tillräckligt tungt vägande skäl mot en sådan ordning. Sverige ska emellertid inte behöva acceptera att verkställa utländska domar på frihetsberövande påföljder, när den dömde inte samtyckt till ett överförande och den andra staten inte genom en överenskommelse som är bindande för den staten har medgett att verkställa svenska sådana domar i motsvarande fall. En särskild reglering bör därför införas som säkerställer en möjlighet att avslå framställningar från andra stater i sådana fall.

Att samtycke inte krävs i vissa fall innebär inte att den dömdes inställning är betydelslös vid prövningen av om ett överförande bör ske. I likhet med vad *Sveriges advokatsamfund* framför ska den dömdes inställning alltid beaktas vid bedömningen av om den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande (avsnitt 8.1), liksom inom ramen för den helhetsbedömning som vid överförande från Sverige ska göras i varje enskilt fall av om ett överförande är lämpligt (avsnitt 9.1.2).

Vilka beslut om utvisning eller avvísning som bör omfattas av undantaget från kravet på samtycke

När det gäller frågan om vilka svenska beslut om utvisning eller avvísning som innebär att undantaget från samtycke ska tillämpas görs följande överväganden. Enligt svensk rätt kan en person utvisas på grund av brott enligt bestämmelserna i 8 a kap. utlänningslagen (2005:716). Utvisning är en särskild rättsverkan av brott och beslutas av den domstol som handlägger brottmålet. Ett sådant utvisningsbeslut bör omfattas av den föreslagna regleringen. Även beslut om avvísning eller utvisning av andra utlänningar än EES-medborgare och deras familjemedlemmar enligt bestämmelserna i 8 kap. 2–6 §§ utlänningslagen bör kunna aktualisera en tillämpning av undantaget från kravet på samtycke, liksom beslut enligt 8 kap. 16 § samma lag om avvísning eller utvisning när ansökan om uppehållstillstånd avslås eller avvisas eller uppehållstillstånd återkallas. Det finns däremot inte skäl att inkludera beslut om avvísning eller utvisning som rör EES-medborgare eller deras familjemedlemmar eftersom överförande av verkställighet av påföljder för dem i princip inte styrs av den här aktuella lagstiftningen. Med EES-medborgare avses medborgare i en EU-medlemsstat, Norge, Island eller Lichtenstein.

När det gäller verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan stat bör det i lagen alltså sammanfattningsvis klargöras att samtycke från den dömde inte krävs om den dömde efter verkställigheten av påföljden kommer att avvisas eller utvisas från Sverige till följd av ett lagakraftvunnet beslut enligt 8 kap. 2–6 §§ eller 16 § eller 8 a kap. utlänningslagen.

Enligt 12 kap. 4 § andra stycket utlänningslagen ska Polismyndighetens beslut om avvísning samt allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. I de allra flesta fall borde avvísnings- eller utvisningslandet alltså också vara det land där den dömde är medborgare eller är bosatt och till vilket ett överförande av verkställigheten av den frihetsberövande påföljden kan aktualiseras (jfr NJA 2017 s. 300 p. 12–13). Vid tveksamheter bör Kriminalvården samråda med Migrationsverket. När det gäller beslut om

avvisning eller utvisning som meddelas av Migrationsverket anges avvisnings- eller utvisningslandet i beslutet, se 12 kap. 4 § första stycket utlänningslagen.

När det gäller överförande till Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd bör undantaget från samtycke gälla vid alla former av utländska beslut om utvisning, avvisning eller annat avlägsnande.

Samtycke ska inte krävas när det har avtalats mellan Sverige och den andra staten

Som redogörs för av utredningen uppställer brottmålsdomskonventionen, som är tvingande för konventionsstaterna, inget villkor om samtycke från den dömden för att ett överförande ska kunna ske. För att Sverige ska kunna utnyttja samarbetet enligt den konventionen bör därför, i likhet med vad utredningen föreslår, det i lagen införas ett undantag från kravet på den dömdes samtycke vid verkställighet i en annan stat när det har avtalats mellan Sverige och den andra staten. Att det beträffande vissa stater som Sverige har avtal med kan uppstå en överlappning mellan det undantaget och vad som föreslås ovan beträffande flykt- och utvisningsfallen är naturligt och utgör inget skäl mot ett kompletterande undantag för avtalsfallen. En sådan undantagsreglering kan dessutom även användas beträffande framtida internationella instrument.

När det gäller verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd föreslås särskilda förutsättningar gälla, se avsnitt 13.1.1.

Det bör inte finnas ett generellt krav på samtycke om den dömden är svensk medborgare

Vid införandet av den internationella verkställighetslagen uttalades att ett överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd inte bör ske om den dömden är svensk medborgare och motsätter sig en överflyttning (se prop. 1972:98 s. 92). Vid verkställighet utomlands enligt brottmålsdomskonventionen gäller enligt nuvarande ordning följaktligen ett förbud mot överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd om den dömden är svensk medborgare och motsätter sig ett överförande, se 26 § andra stycket internationella verkställighetslagen.

Som utredningen redogör för bör det inte finnas ett förbud mot överförande av svenska medborgare till andra länder enligt den nya lagen. I de fall den dömden är medborgare eller bosatt i den andra staten och den sociala återanpassningen skulle underlättas av att verkställigheten överförs dit bör i stället en överflyttning av verkställigheten kunna ske även om den dömden är svensk medborgare. I praktiken borde sådana fall vara mycket ovanliga och främst träffa situationer där den dömden återvänt till den andra staten. Det är då rimligt att det svenska straffet kan verkställas där om förutsättningarna för det är uppfyllda, oaktat att den dömden är svensk medborgare. En annan ordning skulle kunna leda till strafffrihet om den dömden har dubbla medborgarskap och den andra staten, i likhet med Sverige, inte utlämnar egna medborgare. Någon ovillkorlig rätt för en svensk medborgare att avtjäna en svensk dom på frihetsberövande påföljd i Sverige finns inte heller enligt den europeiska verkställighetslagen, jfr 2 kap. 3 § i den lagen.

8.3 Den dömdes vistelseort

Utkastets förslag: En dom på frihetsberövande påföljd får verkställas i en annan stat eller i Sverige om den dömda befinner sig i den andra staten eller i Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med utkastets.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Åklagarmyndigheten* anser att något krav på att den dömda befinner sig i Sverige eller den andra staten inte nödvändigtvis bör uppställas som en förutsättning för ett överförande.

Skälen för utkastets förslag: Utredningen föreslår att en förutsättning för att ett överförande ska kunna ske är att den dömda befinner sig i någon av de inblandade staterna. Som *Åklagarmyndigheten* påpekar kan det ibland visserligen vara svårt att avgöra var den dömda befinner sig eller om en vistelse på en viss plats endast är tillfällig. Några krav på vistelseort ställs inte heller i de internationella överenskommelserna på området. Det finns dock regler i den internationella verkställighetslagen om att en framställning om överförande till Sverige enligt brottmålsdomskonventionen ska avslås om påföljden inte kan verkställas här i landet (6 § första stycket 5). Regleringen har ansetts motsvara ett krav på att den dömda befinner sig i Sverige eller i den dömande staten (se prop. 1972:98 s. 113). Det praktiska behovet av en ordning där ett överförande kan ske utan att den dömda befinner sig i antingen Sverige eller den andra staten framstår också som mycket begränsat. Tvärtom är den dömdes vistelse i något av länderna nödvändigt för att ett faktiskt överförande ska kunna komma till stånd och det framstår som rimligt att Kriminalvården kan avslå en framställning om överförande hit om den dömda inte vistas här eller i det andra landet.

Som utredningen föreslår bör alltså en förutsättning för att överförande av verkställigheten ska kunna ske av en dom på frihetsberövande påföljd vara att den dömda befinner sig i den andra staten eller i Sverige. En sådan regel stämmer också överens med vad som gäller enligt den europeiska verkställighetslagen (2 kap. 1 § första stycket 1 och 3 kap. 2 § första stycket). Om den dömda varaktigt befinner sig i en tredje stat får Sverige eller den andra staten vända sig till den staten med en begäran om överförande av verkställigheten dit eller en med begäran om utlämnande för verkställighet (jfr prop. 2014/15:29 s. 58).

8.4 De inblandade staternas medgivande

Utkastets förslag: En dom på frihetsberövande påföljd får verkställas i en annan stat eller i Sverige om den andra staten och Sverige har medgett att verkställigheten överförs.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen föreslår att det i lagen ska anges att ett medgivande från den verkställande staten inte krävs om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Malmö tingsrätt* anser att det finns skäl att överväga

om det av lagen uttryckligen bör framgå att svenskt medgivande krävs då en annan stat har gjort en framställning om att verkställigheten ska överföras till Sverige.

Skälen för utkastets förslag

En dom på frihetsberövande påföljd får överföras om den andra staten och Sverige har medgett det

Som redovisas i avsnitt 3.2 är det internationella samarbetet om överförande av dömda personer som huvudregel inte tvingande. Även om samtliga villkor som krävs för att verkställigheten ska överföras är uppfyllda enligt den tillämpliga överenskommelsen, så krävs även att staterna samtycker till överförandet. Denna ordning gäller enligt såväl överförandekonventionen (artikel 3.1 f) som Sveriges avtal med Kuba (artikel 3.1 f) och Thailand (artikel 3.3). Även inom EU-samarbetet krävs som utgångspunkt de inblandade staternas medgivande, även om flera undantag finns (se 2 kap. 2 § och 3 kap. 2 § europeiska verkställighetslagen).

Som utredningen föreslår bör den andra statens medgivande utgöra en förutsättning för att beslut ska kunna fattas om verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i den staten. Detsamma bör gälla i de fall det är fråga om att en utländsk dom ska verkställas i Sverige. En sådan reglering stämmer också överens med vad som i praktiken krävs för att ett överförande ska kunna genomföras. I de fallen en svensk dom ska verkställas utomlands krävs givetvis ett medgivande till det från svensk sida, något som är inbyggt i Kriminalvårdens prövning av om den domen ska verkställas i utlandet. Det gäller också i de situationerna att en annan stat till Sverige gör en framställning om att en svensk dom ska verkställas där, liksom i de fallen när det är Sverige som gör en framställning till en annan stat om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas här (se avsnitt 9.2.1 och 10.3.1). Någon uttrycklig reglering om ett svenskt medgivande, som *Malmö tingsrätt* frågar om, krävs alltså inte.

Något undantag från kravet på medgivande bör inte finnas

Brottmålsdomskonventionen är, till skillnad från de överenskommelser som redogörs för ovan, tvingande på så sätt att om samtliga förutsättningar för ett överförande enligt konventionen är uppfyllda är den mottagande staten också förpliktigad att verkställa domen. Utredningen föreslår mot den bakgrunden att det i den nya lagen bör anges att kravet på medgivande från den andra staten inte gäller om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Ett sådant undantag bör emellertid inte införas eftersom det inte är ändamålsenligt, oavsett den andra statens folkrättsliga förpliktelse mot Sverige, att besluta om överförande av en svensk dom på frihetsberövande om inte den andra staten också medgett att ta emot den dömda och verkställa påföljden. Det saknas därför skäl att införa något undantag från kravet på medgivande i den nya lagen.

9 Verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

9.1 Förutsättningar för verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

9.1.1 Allmänna förutsättningar

Utkastets förslag: En svensk dom på frihetsberövande påföljd får verkställas i en annan stat om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med utkastets.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Svea hovrätt* frågar om vid vilken tidpunkt som förutsättningarna enligt lagen ska vara uppfyllda.

Skälen för utkastets förslag: För att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i en annan stat måste den för det första omfattas av den nya lagens tillämpningsområde, vilket bl.a. innefattar att avgörandet har fått laga kraft, se avsnitt 6.2. I avsnitt 8 behandlas majoriteten av lagens förutsättningar för att kunna sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat för verkställighet där. Det handlar dels om att den dömda måste ha viss anknytning till den andra staten och att hans eller hennes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs (se avsnitt 8.1). Den dömdes samtycke krävs i vissa fall också för att ett överförande ska komma i fråga (se avsnitt 8.2). Den dömda måste även befinna sig i Sverige eller den andra staten (se avsnitt 8.3). Slutligen måste den andra staten medge att verkställigheten överförs till den andra staten (se avsnitt 8.4).

Utöver detta bör krävas att ett överförande är lämpligt. Denna förutsättning redogörs för nedan i avsnitt 9.1.2.

Samtliga dessa grundläggande förutsättningar bör framgå av den nya lagen och vara uppfyllda för att Kriminalvården ska kunna besluta om att verkställigheten ska överföras. Förutsättningarna ska, som *Svea hovrätt* frågar om, vara uppfyllda vid tidpunkten för beslut.

9.1.2 Lämplighetsbedömning

Utkastets förslag: En svensk dom på frihetsberövande påföljd får verkställas i en annan stat om det är lämpligt.

Utkastets bedömning: I lagen behöver det inte införas en bestämmelse som upplyser om att det finns hinder mot att verkställa en svensk dom på frihetsberövande påföljd om ett överförande står i strid med svensk grundlag eller Europakonventionen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med utkastets.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har ingen invändning mot utredningens förslag och bedömning. *Ekobrottsmyndig-*

heten anför att generella bestämmelser, som t.ex. ett lämplighetskrav, medför en risk att tillämparen lämnas stort utrymme att fatta beslut efter sammanvägning av samtliga omständigheter i fall där starkare vägledning i stället kunde vara att föredra. Ett alternativ skulle enligt myndigheten kunna vara att låta omständigheter av relevans för lämplighetsbedömningen framgå av lagtexten. Liknande synpunkter framförs av *Kammarrätten i Jönköping*. *Åklagarmyndigheten* lyfter frågan om vad som bör gälla om den dömda samtidigt är föremål för ett utlämningsförfarande. *Kriminalvården* påpekar att det inte alltid är lämpligt med ett överförande när mycket kort tid av verkställigheten återstår, särskilt i fall där den dömda varken ska utvisas eller samtycker till överförandet. *Amnesty International* anser att det i lagen bör anges att hinder finns mot att överföra verkställigheten om ett överförande skulle stå i strid med regler om mänskliga rättigheter.

Skälen för utkastets förslag och bedömning

Det överförande av verkställigheten får endast ske om det är lämpligt

Som utredningen föreslår bör ett lämplighetskrav införas i den nya lagen. Även om den andra staten medger att en svensk dom på en frihetsberövande påföljd verkställs där och övriga förutsättningar är uppfyllda, kan det således finnas andra omständigheter som innebär att ett överförande inte är lämpligt. Nyligen har gjorts bedömningen att ett sådant lämplighetskrav bör finnas kvar i den europeiska verkställighetslagen (se prop. 2021/22:273 s. 19–21) och i motiven till den nuvarande internationella verkställighetslagen anges att en sådan lämplighetsprövning alltid bör göras i det enskilda fallet (se prop. 1972:98 s. 132–134).

De omständigheter som kan tala mot ett överförande kan vara av skiftande karaktär. Som utvecklas närmare nedan handlar det framför allt om förhållandena i den andra staten, att den andra staten avser att anpassa påföljden på ett visst sätt eller att verkställighetsreglerna i den andra staten skiljer sig från de svenska reglerna (jfr prop. 2014/15:29 s. 70–75). Även andra typer av omständigheter kan emellertid vara relevanta. Exempelvis kan den dömda, som *Åklagarmyndigheten* påpekar, vara misstänkt för annan brottslighet i Sverige eller begärd utlämnad av en annan stat. Det går inte att generellt säga i vilka fall ett överförande av verkställigheten inte är lämpligt i sådana fall. Situationen kan se olika ut från en gång till en annan och myndigheterna får samråda med varandra och avgöra vad som är lämpligast i det enskilda fallet (jfr samma prop. s. 71). Det kan också handla om att det återstår mycket kort tid tills att villkorlig frigivning ska ske eller att det finns humanitära skäl som talar mot ett överförande. *Kriminalvården* måste också beakta risken för att den dömda, t.ex. med anledning av korruption i det andra landet, omedelbart försätts på fri fot eller friges betydligt tidigare än planerat.

Förhållandena i den andra staten

Som utredningen påpekar bör ett överförande av verkställigheten aldrig ske om förhållandena i den andra staten vid tidpunkten för överförandet är sådana att det skulle utgöra hinder mot att verkställa avvisning eller utvisning till den staten enligt bestämmelserna i utlänningslagen. Ett

överförande av verkställigheten är givetvis inte heller aktuellt om det skulle strida mot svensk grundlag eller Sveriges internationella förpliktelser såsom Europakonventionen.

Överförande av verkställigheten får exempelvis inte ske om anstaltsförhållandena i den andra staten är sådana att en överflyttning skulle innebära en kränkning av artikel 3 i Europakonventionen om förbud mot tortyr, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (jfr NJA 2017 s. 300 p. 38). Av den omfattande rättspraxis som utvecklats i Europadomstolen i fråga om utvisning eller utlämning går att utläsa att för ett överförande ska strida mot Europakonventionen krävs att utredningen visar att det finns starka skäl att tro att personen i mottagarlandet skulle löpa en reell risk för att utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling. Bedömningen ska göras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Att en stat har ett totalitärt system och ofta kränker mänskliga rättigheter är inte tillräckligt. Den allmänna situationen i landet är emellertid ett element i bedömningen (se Danelius m.fl., *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, sjätte uppl., 2022, s. 105.) I ett enskilt fall kan generella bristfälliga förhållanden avhjälpas genom att den andra staten lämnar en försäkran avseende de förhållanden som kommer att gälla för just den dömd. Det finns dock enligt Europadomstolens praxis flera förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en sådan försäkran ska godkännas (se Europadomstolens domar i målen Othman, Abu Qatada mot Förenade kungariket, nr. 8139/09, den 17 januari 2012, Babar Ahmad m.fl. mot Förenade kungariket, nr. 24027/07, 11949/08, 36742/08, 66911/09 och 67354/09, den 24 september 2012, M.S. mot Belgien, nr. 50012/08, den 31 januari 2012, Rrapo mot Albanien, nr. 58555/10, den 25 december 2012).

Frågor om hinder mot överförande och överlämnade enligt bestämmelserna i europeiska verkställighetslagen och lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder med anledning av artikel 3 i Europakonventionen har i svensk rättspraxis prövats i NJA 2017 s. 300 (Polen) och NJA 2020 s. 430 (Rumänien), där fängelseförhållandena i det sistnämnda fallet inte ansågs utgöra grund för att i ett enskilt fall vägra överlämnande för straffverkställighet när en försäkran rörande fängelseförhållandena hade lämnats. Frågor om eventuella hinder mot utlämning med hänvisning till artikel 3 har behandlats av Högsta domstolen i bl.a. NJA 2002 s. 624 (Moldavien), NJA 2007 s. 574 (Albanien), NJA 2017 s. 677 (Bosnien och Hercegovina), NJA 2017 s. 975 (Turkiet), NJA 2019 s. 377 (Nordmakedonien), NJA 2019 s. 611 (Kina), NJA 2009 s. 280 och NJA 2021 s. 1109 (båda Rwanda) samt i beslut den 31 oktober 2023 i mål B 3926–23 (Ukraina).

Den andra staten avser att anpassa påföljden

Det kan hända att den verkställande staten avser att anpassa den svenska påföljden när det gäller dess längd eller art. En anpassning av påföljdens längd kan innebära att längden sätts ned med hänsyn till t.ex. den andra statens bestämmelser om längsta straff för ett liknande brott. En viss anpassning av påföljdens längd måste givetvis kunna ske av den andra staten men för att ett överförande ska kunna ske bör påföljden alltså utgöra en rimlig reaktion på brottsligheten. Enligt nuvarande praxis har det

inte ansetts lämpligt med ett överförande när straffet satts ned till ungefär hälften, något som även fortsättningsvis bör gälla som riktpunkt. Ett större mått av acceptans kan vara befogat när det rör sig om kortare straff. Vidare har den faktiska längden på frihetsberövandet med beaktande av regler för villkorlig frigivning viss betydelse (jfr prop. 2014/15:29 s. 72–73).

Det sagda bör gälla även när det är fråga om att den andra staten vill anpassa den svenska påföljden till ett annat straff eller annan åtgärd för liknande brott. Påföljden bör efter anpassningen vara en rimlig reaktion på det begångna brottet.

Skillnader i verkställighetsregler

Premisserna i det internationella samarbetet är sådana att en svensk frihetsberövande påföljd som överförs kommer att verkställas enligt bestämmelserna i den andra staten, inklusive regler om förtida och villkorlig frigivning (jfr avsnitt 10.6). Verkställighetsreglerna i den andra staten kan innebära att den dömde kan komma att frigives vid en annan tidpunkt än om straffet avtjänats i Sverige.

Utgångspunkten bör vara att mindre skillnader i tiden för avtjänande inte ska påverka bedömningen om ett överförande bör genomföras. Det finns dock situationer där det kan ifrågasättas om det är lämpligt. Det kan t.ex. handla om att den dömde kommer att frigives i princip omedelbart eller väsentligen tidigare än vad han eller hon skulle gjort vid verkställighet i Sverige. En riktlinje bör vara att ett överförande av verkställigheten till en stat där halvtidsfrigivning tillämpas bör godtas, medan tidigare frigivning kan ifrågasättas. Även när den dömde kan komma att avtjäna en längre tid bör utgångspunkten vara att mindre skillnader inte ska påverka bedömningen av om ett överförande är lämpligt. För att skillnader i verkställighetstiden i sig ska innebära att det är olämpligt att överföra domen bör krävas att skillnaderna är avsevärda (jfr NJA 2017 s. 300 p. 32 och NJA 2017 s. 784 p. 9). Vid den bedömningen utgör de begränsningar som följer av artikel 5 i Europakonventionen om att var och en har rätt till personlig frihet och säkerhet, samt att ingen får berövas friheten utom i de fall som särskilt anges i artikeln och i den ordning som lagen föreskriver, en yttersta gräns. Europadomstolen har vid flera tillfällen prövat om ett överförande av verkställighet kan stå i strid med konventionen på grund av skillnader i regler om villkorlig frigivning (se NJA 2017 s. 300 p. 34 med hänvisningar). Frågor om huruvida ett överförande enligt europeiska verkställighetslagen ska anses olämpligt med hänsyn till skillnader avseende reglerna om villkorlig frigivning har behandlats av Högsta domstolen i NJA 2017 s. 300 (Polen) och NJA 2017 s. 784 (Lettland).

Även andra skillnader i verkställighetsregler mellan länderna bör i undantagsfall kunna beaktas. Det bör då vara fråga om väsentliga skillnader som har stor betydelse för den enskilde (jfr prop. 2014/15:29 s. 74).

Rättspsykiatrisk vård

När det gäller överlämnande till rättspsykiatrisk vård ska Kriminalvården med bistånd av den chefsläkare som ansvarar för den rättspsykiatriska vården regelmässigt göra en särskild bedömning av det lämpliga i att överföra verkställigheten till en annan stat. Samråd kan även ske med

Socialstyrelsen. Kriminalvården bör i samband med att en framställning görs efterfråga information från den andra staten om hur vården i det enskilda fallet kommer att utformas där. Ett överförande förutsätter att den andra staten kan erbjuda lämplig vård.

Lämplighetskravets utformning

Ett överförande av verkställigheten av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat innebär alltid att en helhetsbedömning behöver göras av ett flertal omständigheter, t.ex. i fråga om den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande. Därutöver ska alltid en bedömning göras om ett överförande kan anses vara lämpligt i det enskilda fallet. Flera skäl kan tala för ett överförande men i det enskilda fallet kan det vid en slutlig bedömning ändå anses att ett överförande inte är lämpligt av bl.a. de skäl som beskrivits ovan. Det bör framgå av den nya lagen.

Det finns inte behov av att, som *Kammarrätten i Jönköping* och *Ekobrottsmyndigheten* föreslår, i lagen närmare ange de omständigheter som ska beaktas vid lämplighetsbedömningen. Den nya lagen bör i det avseendet alltså utformas på samma som den europeiska verkställighetslagen.

Det behöver inte finnas en bestämmelse som upplyser om hinder på grund av svensk grundlag eller Europakonventionen

När det gäller frågan om det i lagen bör finnas en erinran om att överförande av verkställighet till en annan stat inte får ske när det finns hinder enligt svensk grundlag eller med hänvisning till Europakonventionen, något som *Amnesty International* förespråkar, har lagstiftarens utgångspunkt i tidigare ärenden varit att det inte är nödvändigt att hänvisa till grundlag eller Europakonventionen. Dessa regelverk ska alltid beaktas av myndigheter och domstolar (se exempelvis propositionen Lag om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, prop. 2003/04:7 s. 74, propositionen Lag om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut, prop. 2004/05:115 s. 49–51 och 137, prop. 2008/09:218 s. 59–60 samt prop. 2010/11:43 s. 85). Se även avsaknad av en sådan reglering i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (propositionen Internationell rättslig hjälp i brottmål, prop. 1999/2000:61 s. 101). Samma ställningstagande gjordes vid införandet av europeiska verkställighetslagen (se prop. 2014/15:29 s. 108–109). Det finns inte anledning att i detta lagstiftningsärende frånga tidigare ställningstaganden.

9.1.3 Inget krav på särskilda skäl vid kortare frihetsberövande påföljder

Utkastets bedömning: Det ska inte krävas särskilda skäl för överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd där mindre än sex månader återstår av strafftiden.

Utredningens bedömning överensstämmer inte med utkastets. Utredningen föreslår att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i en annan stat endast om det återstår minst sex månader av

påföljden att avtjäna om inte särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Förvaltningsrätten i Linköping* föreslår att regleringen om återstående strafftid om minst sex månader ska kompletteras genom att föreskriva att det ska återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna, om inte påföljden är tidsobestämd. *Nacka tingsrätt* anser att det bör tydliggöras hur kravet på sex månaders återstående strafftid ska tillämpas. Vidare anser tingsrätten att det kan finnas skäl att beakta återstående verkställighetstid i verkställighetslandet.

Skälen för utkastets bedömning: Enligt gällande rätt får en framställning om överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat enligt överförandekonventionen göras endast om det återstår minst sex månader att avtjäna av frihetsberövandet, om det inte finns särskilda skäl (25 a och 34 a §§ internationella verkställighetslagen).

Regleringen om särskilda skäl för att överföra kortare straff har sin grund i artikel 3.1 i överförandekonventionen och som nämns i avsnitt 6.1 bör den nya lagen vara anpassad till det internationella regelverket. Som redogörs för i samma avsnitt ska emellertid den nya lagstiftningen tillgodose nationella behov och bör inte vara begränsad till att genomföra internationella förpliktelser. Några onödiga hinder mot ett överförande bör inte ställas upp och Sverige bör kunna begära bistånd med verkställighet av straff i så stor utsträckning som är möjligt och lämpligt. Nyligen har också den europeiska verkställighetslagen ändrats på så vis att kravet på särskilda skäl för överförande av kortare frihetsberövande straff har slopats (se prop. 2021/22:273). Som påpekades i det lagstiftningsärendet kan ett krav på särskilda skäl vid kortare fängelsestraff leda till onödiga tröskeeffekter i fråga om när ett överförandeärende initieras. Det sociala rehabiliteringssyftet tillgodoses också redan genom det krav som föreslås ställas på att den dömdes sociala återanpassning ska underlättas av att verkställigheten överförs (se avsnitt 8.1). Det kan i det sammanhanget framstå som motsägelsefullt om ett överförande inte skulle kunna komma till stånd trots att kravet på social återanpassning inte är uppfyllt av det skälet att det återstår en kortare strafftid. Resultatet kan då bli att beslut fattas som inte gynnar den dömdes sociala återanpassning (se samma prop. s. 16–19). Något krav på en viss återstående strafftid uppställs inte heller i brottmålsdomskonventionen.

Sammanfattningsvis bör det inte, som utredningen föreslår, finnas ett krav på särskilda skäl för att överföra svenska straff där det återstår sex månader eller mindre av strafftiden.

9.2 Förfarandet

9.2.1 Hur förfarandet inleds

Utkastets förslag: Kriminalvården beslutar om en framställning ska lämnas till en annan stat om verkställighet där av en svensk dom på frihetsberövande påföljd.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med utkastets.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har ingen invändning mot förslaget. *Svea hovrätt* anser att det kan övervägas om det bör införas bestämmelser om dömda personers möjligheter att begära överförande hos en svensk eller utländsk myndighet. Vidare anser hovrätten, som noterar att förfarandet skiljer sig åt något mellan europeiska verkställighetslagen och utredningens förslag till ny internationell straffverkställighetslag, att det framstår som mest ändamålsenligt att förfarandena i princip är desamma. Därutöver anser hovrätten att det finns skäl att klargöra vilka förutsättningar som ska gälla för att en framställning ska få göras.

Skälen för utkastets förslag

Hur förfarandet inleds

Ett ärende om överförande av verkställigheten av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat kan initieras på olika sätt. Frågan kommer oftast att väckas av Kriminalvården. Som anges i avsnitt 7.1 bör även chefsöverläkaren vid den vårdinrättning där den dömda vårdas kunna initiera ett ärende om överförande av rättspsykiatrisk vård genom att vända sig till Kriminalvården.

Som *Svea hovrätt* påpekar bör även den dömda kunna begära att Kriminalvården inleder ett ärende. Ett ärende kan också initieras genom att en annan stat gör en framställning om att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska överföras dit för verkställighet, något som möjliggörs i bl.a. överförandekonventionen (artikel 2.3).

Bestämmelser om vem som kan initiera ett ärende kan tas in i förordning.

När Kriminalvården bör lämna en framställning

När ett ärende om överförande av verkställighet har initierats hos Kriminalvården ska myndigheten ta ställning till om en framställning om överförande ska göras till den andra staten. En preliminär bedömning får då göras av om lagens förutsättningar för överförande av verkställighet är uppfyllda. Som ett led i bedömningen kan Kriminalvården behöva inhämta information från t.ex. Migrationsverket, Åklagarmyndigheten eller Skatteverket (se avsnitt 8.1). Vid överförande av rättspsykiatrisk vård ska samråd alltid ske med chefsöverläkaren vid den enhet där den dömda vårdas, främst för att kunna bedöma lämpligheten i att överföra verkställigheten (se avsnitt 9.1.2). Samråd kan även ske med Socialstyrelsen. Den dömdes inställning kan också behöva inhämtas enligt vad som redogörs för i avsnitt 9.2.3.

Det är inte, som *Svea hovrätt* lyfter, lämpligt att i lag ange när Kriminalvården bör göra en framställning om överförande till en annan stat. I stället handlar det om en helhetsbedömning där frågan om lagens förutsättningar för ett överförande är uppfyllda har betydelse, men även utsikterna för att framställningen kommer att leda till ett faktiskt överförande. Även kostnaderna för ett överförande kan undantagsvis ha betydelse inom ramen för en sådan helhetsbedömning (jfr prop. 2021/22:273 s. 18–19). Som redogörs för i avsnitt 6.1 kommer det i förhållande till vissa stater som Sverige har en överenskommelse med också att kunna uppstå situationer där svensk rätt medger att verkställigheten överförs, trots att villkoren enligt överenskommelsen inte är uppfyllda. Det kan t.ex. handla om överförande av kortare straff än sex månader eller att den dömda inte samtyckt till ett överförande. Det bör emellertid inte vara uteslutet att en framställning görs även om ett villkor enligt det avtal som gäller mellan Sverige och den andra staten inte är uppfyllt. Det kan exempelvis handla om situationer där tidigare erfarenheter, eller kontakter med den andra staten, talar för att ett överförande ändå kan komma till stånd. Särskilda överväganden angående det ändamålsenliga i att göra en framställning behöver givetvis också göras när det gäller stater som Sverige inte har någon överenskommelse med. En ordning där svenska myndigheter lägger tid och resurser på ärenden som i slutändan inte kan förväntas leda till några överföranden är inte önskvärd.

Som *Svea hovrätt* påpekar kommer förfarandet i den nya lagen att skilja sig åt från förfarandet i den europeiska verkställighetslagen. Detta är en konsekvens av att det i samarbetet med länder utanför EU saknas möjlighet till direktkontakter (jfr prop. 2014/15:29 s. 76–77) samt att samarbetet i huvudsak inte är tvingande. Förfarandet får därför bygga på att Kriminalvården först gör en framställning om överförande till den andra staten. Efter att den andra staten svarat får Kriminalvården fatta beslut i frågan om påföljden ska verkställas i den andra staten.

9.2.2 Kriminalvårdens prövning och beslut

Utkastets förslag: Kriminalvården ska pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och besluta om en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan stat för att verkställas där. En sådan prövning ska göras när den andra staten har svarat på en framställning om överförande av verkställigheten från Kriminalvården, eller om en annan stat lämnar en framställning till Sverige om att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till den staten för verkställighet.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med utkastets.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det.

Skälen för utkastets förslag: När Kriminalvården har fått ett svar från den andra staten på framställningen om överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska Kriminalvården slutligt pröva om förutsättningarna enligt lagen är uppfyllda och göra de lämplighetsöverväganden som krävs. En sådan prövning ska också göras om en annan stat till Sverige

lämnar en framställning om att en svensk dom ska sändas över till den staten för verkställighet. Ett beslut om att inte överföra verkställigheten kan t.ex. grunda sig på att den andra staten inte medger ett överförande, att tiden för frigivning är nära förestående eller information om verkställighetsregler i den andra staten som medför att ett överförande inte bedöms lämpligt.

Om den frihetsberövande påföljden avser flera brott, och den andra staten angett att det finns hinder mot verkställighet där avseende något eller några brott, kan Kriminalvården behöva samråda med åklagare. För att möjliggöra ett överförande av verkställigheten kan nämligen åklagare ansöka om att domstol ska undanröja den gemensamt utdömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överförande kan ske, se 34 kap. 8 § andra stycket brottsbalken.

För Kriminalvårdens handläggning gäller förvaltningslagen (2017:900), förutom i de delar något annat föreslås. Av den lagen följer bl.a. att ett ärende som huvudregel inte får avgöras utan att den dömde tagit del av allt material av betydelse för beslutet och fått tillfälle att yttra sig över det (25 §), att beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången (32 §) och att Kriminalvården ska underrätta den dömde om sitt beslut och möjligheten att överklaga det (33 §).

Enligt nuvarande praxis delger Kriminalvården den dömde information om förenklad delgivning i samband med att dennes inställning till ett överförande inhämtas. När Kriminalvården fattar beslut om översändande av domen kan myndigheten därmed delge den dömde beslutet genom förenklad delgivning (se prop. 2019/20:89 s. 23). Om den dömde inte har fått information om förenklad delgivning får annat delgivningssätt användas.

Om den dömde befinner sig i den andra staten finns möjlighet att underlåta att inhämta den dömdes inställning inför ett beslut om överförande, se avsnitt 9.2.3. Om den dömde då också är frihetsberövad där, t.ex. med anledning av svensk begäran om tvångsmedel, se avsnitt 9.3, borde den andra staten kunna delge den dömde Kriminalvårdens beslut om överförande. I annat fall får Kriminalvården försöka delge den dömde på annat sätt. Vid behov kan Kriminalvården begära hjälp med stöd av förordningen (2013:982) om bistånd med delgivning utomlands och i Sverige.

Kriminalvårdens beslut får laga kraft tre veckor efter att den dömde fått del av beslutet (44 § förvaltningslagen). Eftersom förfarandet och möjligheten till samråd är annorlunda vid samarbete om överförande av verkställighet utanför EU är det inte lämpligt att införa bestämmelser motsvarande de som finns i den europeiska verkställighetslagen och som i vissa fall medger att beslut om att överföra verkställigheten kan skickas till den andra staten före det att beslutet vunnit laga kraft (jfr 2 kap. 6 § andra stycket europeiska verkställighetslagen samt prop. 2019/20:89 s. 29–30 och 2021/22:273 s. 24).

9.2.3 Den dömdes inställning

Utkastets förslag: Kriminalvården ska, innan beslut fattas, fråga den dömden om hans eller hennes inställning till att verkställigheten överförs till den andra staten. Den dömden ska upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas.

Om den dömden befinner sig i den andra staten och hans eller hennes samtycke inte krävs för att verkställigheten ska överföras ska i stället gälla att han eller hon om möjligt ska tillfrågas.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att den dömdes inställning alltid ska inhämtas.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Ekobrottsmyndigheten* betonar att svårigheterna med att bedöma hur den faktiska verkställigheten ser ut i varje stat ställer stora krav på att den dömden är införstådd med vad denne faktiskt samtycker till. *Sveriges advokatsamfund* påpekar vikten av att den dömdes inställning klargörs och beaktas, även i de fall samtycke inte krävs.

Skälen för utkastets förslag: Som föreslås av utredningen bör i den nya lagen anges att Kriminalvården ska fråga den dömden om hans eller hennes inställning till att avtjäna domen i den andra staten. I vissa fall måste den dömden samtycka för att ett överförande ska kunna beslutas och den dömdes inställning är även i andra fall av betydelse vid bedömningen av frågan om en överflyttning (se avsnitt 8.1). Ett samtycke från den dömden kan också få konsekvenser när det gäller skyddet enligt den s.k. specialitetsprincipen, samt för möjligheten att överklaga Kriminalvårdens beslut (se avsnitt 9.7 och 14.2.1). Som utredningen föreslår ska också den dömden upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas, något som bör anges i lagen. Formerna för inhämtande av den dömdes inställning och hur detta ska redovisas för den andra staten kan regleras i förordning.

Om den dömden befinner sig i den andra staten kan det emellertid i vissa fall vara svårt att inhämta hans eller hennes inställning till ett överförande. Den dömdes inställning ska därför inte alltid behöva hämtas in inför beslut om den dömden befinner sig i den andra staten och dennes samtycke inte krävs för ett överförande. Det kan t.ex. handla om sådana fall där den dömden genom att fly till den andra staten försöker undandra sig verkställighet av påföljden (jfr avsnitt 8.2). I ett sådan situation bör alltså öppnas för ett undantag från kommunikationsskyldigheten enligt 25 § förvaltningslagen (jfr prop. 2019/20:89 s. 25). Om möjligt ska dock Kriminalvården även i en sådana situation inhämta den dömdes inställning eftersom den kan vara av betydelse för prövningen av ärendet.

9.3 Begäran om tvångsmedel

Utkastets förslag: Om den dömda befinner sig i den andra staten ska Kriminalvården, i avvaktan på den statens beslut om att den svenska domen på frihetsberövande påföljd får verkställas där, få begära att den staten anhåller den dömda eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att en begäran om tvångsmedel ska förutsätta stöd i en internationell överenskommelse och endast gälla i situationer då den dömda har flytt till den andra staten.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* framför, utöver vissa lagtekniska synpunkter, att det kan finnas skäl att överväga att införa en reglering om att en begäran om att den andra staten ska använda tvångsmedel ska föregås av en proportionalitetsbedömning. Hovrätten väcker även frågan om en dömd person som varit frihetsberövad i en annan stat efter en begäran från Kriminalvården, men där verkställigheten ändå sker i Sverige på grund av att beslutet om överförande upphävts, får avräkna den tid han eller hon suttit frihetsberövad i den andra staten eller om han eller hon har rätt till ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Även *Kriminalvården* väcker frågan om möjligheten att avräkna ett frihetsberövande som skett i utlandet. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan erinran.

Skälen för utkastets förslag

Kriminalvården ska kunna begära att den andra staten använder tvångsmedel

Som utredningen föreslår bör det, om den dömda befinner sig i den andra staten, finnas möjligheter för Kriminalvården att begära att den andra staten vidtar tvångsåtgärder mot den dömda för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium i avvaktan på att verkställigheten av den svenska domen på frihetsberövande påföljd kan överföras dit. De möjligheterna bör emellertid inte, som utredningen föreslår, begränsas till de fall där grund för en sådan begäran finns i en internationell överenskommelse, dvs. artikel 2.2 i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen och artikel 68.2 i Schengenkonventionen. Även i andra fall kan det finnas behov att från svensk sida begära att den andra staten tillgriper tvångsmedel. Några sådana begränsningar finns exempelvis inte heller när det gäller utlämning från en annan stat till Sverige för verkställighet av t.ex. ett fängelsestraff. Ytterst är det också den andra statens lagstiftning som blir avgörande för om den dömda kommer att underkastas tvångsmedel.

Som utredningen föreslår bör, till skillnad från nuvarande ordning, möjligheterna att begära tvångsmedel framgå av lag och kunna användas om Kriminalvården bedömer att det finns skäl att se till att den dömda kvarstannar i den andra staten till dess den staten har prövat frågan om den svenska domen ska verkställas där. För att regleringen ska vara effektiv bör en sådan begäran kunna göras före det att en framställning om överförande görs till den andra staten.

När det gäller utformningen av regleringen bör den överensstämma med bestämmelserna om tvångsmedel i 2 kap. 7 § europeiska verkställighetslagen. Det bör således i lagen anges att Kriminalvården kan begära att den andra staten ska anhålla den dömda eller vidta någon annan åtgärd (jfr prop. 2014/15:29 s. 82 samt även artikel 2.2 tilläggsprotokollet till överförandekonventionen och artikel 68.2 i Schengenkonventionen). Vilken åtgärd som sedan vidtas bestäms av den andra staten.

Närmare regler om förfarandet och vad som ska ingå i Kriminalvårdens begäran om tvångsmedel kan regleras i förordning.

Det finns inte behov av en uttrycklig reglering om proportionalitet

När det gäller *Svea hovrätts* synpunkter om behovet av en uttrycklig reglering om proportionalitet gör sig i huvudsak motsvarande överväganden gällande som vid införandet av den europeiska verkställighetslagen (se prop. 2014/15:29 s. 82). Vid beslut om kontroll- eller tvångsåtgärder gäller, även utan särskild reglering, en proportionalitetsprincip. Det innebär att ett beslut om åtgärden ska föregås av en intresseavvägning där olägenheten för den enskilde ställs i relation till vad som förväntas uppnås med åtgärden. En begäran från Kriminalvården om användning av tvångsmedel ska således endast ske när det finns skäl att göra en framställning om att överföra verkställigheten till den andra staten och när Kriminalvården ser behov av att säkerställa den dömdes närvaro i den andra staten till dess beslut fattas. Om den andra staten frihetsberövar den dömda finns en regel i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen som innebär att den dömdes ställning i straffrättsligt hänseende inte får försämras genom att sådant frihetsberövande (artikel 2.2). Motsvarande bör gälla i stater som inte tillträtt tilläggsprotokollet. Skulle det emellertid framkomma att det finns en risk för att frihetsberövandet försämrar den dömdes ställning, t.ex. på så sätt att frihetsberövandet inte tillgodosäger den dömda vid verkställigheten, kan det påverka bedömningen av om en begäran om tvångsmedel bör göras. Sammanfattningsvis behöver någon särskild regel som uttryckligen klargör att en begäran om tvångsåtgärder ska prövas mot proportionalitetsprincipen inte föras in i lagen.

Några särskilda regler behöver inte heller införas för att den dömda ska kunna tillgodoräkna sig ett frihetsberövande utomlands för det fall han eller hon inte verkställer straffet i den andra staten utan återförs till Sverige för att verkställa straffet här. Av 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräkning av tid för frihetsberövande följer att den tid den dömda varit frihetsberövad med anledning av de brott som påföljden avser tillgodoräknas den dömda som verkställighet av påföljden. Bestämmelsen omfattar situationer då frihetsberövande skett i anslutning till överförande av straffverkställighet, oavsett om det ägt rum i Sverige eller utomlands (se propositionen En ny strafftidslag, prop. 2017/18:250 s. 137 och 190 – 192).

Slutligen har, som redogjorts för i samband med införandet av europeiska verkställighetslagen (se prop. 2014/15:29 s. 83–84), en dömd person som varit frihetsberövad i den andra staten men därefter inte kommit att verkställa frihetsberövandet där, inte rätt till ersättning enligt lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder.

Utgångspunkten är att den dömde i sådana fall ska avtjäna påföljden i Sverige och då kan tillgodoräkna sig frihetsberövandet i den andra staten.

9.4 Upphävande av beslut

Utkastets förslag: Kriminalvården ska ha rätt att upphäva ett beslut om att sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat. Ett beslut om upphävande ska inte få fattas om verkställigheten har påbörjats i den andra staten.

Kriminalvården ska vara skyldig att genast upphäva ett beslut om påföljden bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av beslut av en svensk myndighet. Ett sådant beslut om upphävande ska fattas även om verkställigheten har påbörjats i den andra staten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att en framställning ska få återkallas fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den andra staten. Vidare föreslår utredningen att framställningen ska återkallas även om påföljden bortfallit eller inte längre kan verkställas.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändning. *Malmö tingsrätt* uppger att det kan finnas risk för tillämpningssvårigheter av regeln eftersom det kan vara svårt att avgöra när verkställigheten påbörjats i den andra staten, t.ex. när omhändertagande skett inför en transport. Enligt tingsrätten skulle det vara en fördel om tidpunkten för när verkställigheten anses påbörjad konkretiseras.

Skälen för utkastets förslag

Upphävande av beslut om överförande på grund av ändrade förhållanden

I den nuvarande lagstiftningen saknas en uttrycklig reglering om återkallelse av en framställning om överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd eller upphävande av ett beslut om överförande av verkställighet. I 29 § andra stycket och 34 § fjärde stycket internationella verkställighetslagen anges dock att den svenska domen får verkställas i Sverige om framställningen återkallas innan den andra staten har tagit ställning till framställningen. I 2 kap. 8 § europeiska verkställighetslagen finns bestämmelser om att Kriminalvården får upphäva ett beslut om att sända över en dom för verkställighet i en annan medlemsstat fram till dess verkställigheten påbörjats i den andra staten.

I den nya lagen bör det finnas en reglering som ger Kriminalvården rätt att på grund av ändrade förhållanden upphäva ett beslut om att sända över en dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat för att där verkställas. Frågan om upphävande kan exempelvis bli aktuell om det efter beslutet framkommer ny information som medför att det inte är lämpligt eller längre finns förutsättningar för att överföra verkställigheten. Det kan också handla om att den dömde blir föremål för ytterligare lagföring i Sverige eller om utlämning eller överlämnande för annan brottslighet har

aktualiserats. I sådana fall får Kriminalvården samråda med bl.a. Åklagarmyndigheten om vad som med hänsyn till samtliga omständigheter får anses vara lämpligast. Det bör vara möjligt att fatta beslut om upphävande fram till dess verkställigheten påbörjats i den andra staten, något som normalt torde inträffa när den dömde transporterats till den andra staten. Det finns inte behov att, som *Malmö tingsrätt* efterfrågar, i lagtexten förtydliga vad det förhållandet att verkställigheten påbörjats i den andra staten innebär.

Som utredningen påpekar bör Kriminalvården, om de ändrade förhållandena inträder i ett tidigare skede under handläggningen, dvs. innan beslut har fattats, återkalla framställningen om överförande. Någon särskild reglering i lag för det krävs inte.

Upphävande när påföljden bortfallit

Om påföljden under ärendets gång preskriberats enligt svenska regler, eller om nåd beviljats, eller om en omprövning av domen innebär att påföljden inte ska verkställas, ska verkställighet inte längre ske. Kriminalvården ska i ett sådant fall vara skyldig att genast upphäva beslut om att sända över domen, något som bör framgå av den nya lagen. Ett sådant beslut om upphävande bör göras även om verkställigheten har påbörjats i den andra staten (jfr 2 kap. 9 § europeiska verkställighetslagen). Enligt artikel 14 i överförandekonventionen ska den verkställande staten avsluta verkställigheten så snart den av den dömande staten underrättats om beslut eller åtgärd som innebär att påföljden inte längre kan verkställas.

Kriminalvårdens skyldighet att underrätta den andra staten om ett beslut om upphävande kan framgå av förordning.

9.5 Fortsatt verkställighet i Sverige

Utkastets förslag: Om en framställning om överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd görs till en annan stat, ska verkställighet av den påföljd som avses i domen inte påbörjas i Sverige. Om verkställigheten pågår när framställningen görs får den dock fortsätta här till dess den dömde transporterats till den andra staten.

Om den dömde, efter det att en framställning har gjorts till en annan stat, häktas i ett annat mål ska strafftidslagen tillämpas.

Om Kriminalvården har upphävt ett beslut om att sända över en dom till en annan stat för att verkställas där eller återkallat sin framställning, eller den andra staten har avslagit framställningen eller underrättat Kriminalvården om att verkställigheten av andra skäl inte kan ske där, får verkställighet av påföljden påbörjas eller fortsätta i Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår ingen reglering avseende situationen när den dömde häktas i ett annat mål. Vidare föreslås ingen uttrycklig regel om när verkställigheten inte får påbörjas och hur länge en redan påbörjad verkställighet får fortsätta.

Remissinstanserna: *Svea hovrätt* har synpunkter på utformningen av utredningens förslag till lagtext, bl.a. efterlyser hovrätten en lagregel om

verkan av att verkställigheten av påföljden överförs till annan stat samt påpekar att det av utredningens förslag inte framgår att en redan påbörjad verkställighet får fortsätta. Vidare ifrågasätter hovrätten lämpligheten av att överföra verkställigheten till en annan stat när den dömde är häktad i ett annat mål och lagföringen i det nya målet ännu inte är avslutad. Övriga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller lämnar det utan invändning.

Skälen för utkastets förslag: Som utredningen föreslår måste det i den nya lagen finnas regler om verkställighet av påföljden i Sverige efter det att en framställning om överförande har gjorts till en annan stat. Bestämmelserna bör i huvudsak utformas med utgångspunkt i hittillsvarande ordning och motsvarande bestämmelser i 2 kap. 10 § europeiska verkställighetslagen. Som huvudregel bör således någon verkställighet inte påbörjas i Sverige efter att en framställning gjorts om överförande till en annan stat, något som uttryckligen bör anges i lagen. Om verkställigheten har påbörjats när framställningen görs, exempelvis på grund av att den dömde var häktad i målet när domen fick laga kraft, bör emellertid verkställigheten få fortsätta fram till dess den dömde transporteras till den andra staten. Även detta bör, som *Svea hovrätt* efterlyser, framgå av lagtexten.

En annan situation kan vara att den dömde blir häktad i ett annat mål när Kriminalvården överväger att göra en framställning om att överföra en dom som vunnit laga kraft. Som *Svea hovrätt* påpekar är det olämpligt att i ett sådant fall göra en framställning om överförande av den lagakraftvunna domen. I stället är det, som redogjorts för i samband med införandet av den europeiska verkställighetslagen (se prop. 2014/15:29 s. 88), rimligare att avvakta domen i det mål där personen är häktad. Om en framställning om överförande redan har gjorts till den andra staten när den dömde häktas i annat mål bör Kriminalvården därför normalt återkalla framställningen eller, om beslut om överförande har fattats, upphäva beslutet om att sända över domen till den andra staten (se avsnitt 9.4). I avvaktan på att så sker ska verkställigheten av den lagakraftvunna domen emellertid kunna påbörjas i enlighet med vad som gäller enligt 8 § strafftidslagen. På motsvarande sätt som i den europeiska verkställighetslagen bör en upplysning om det tas in i den nya lagen.

Enligt vad som föreslås i avsnitt 9.4 bör Kriminalvården även i andra fall kunna återkalla en framställning eller upphäva ett beslut om att sända över domen för verkställighet i en annan stat. Om så sker ska givetvis verkställigheten av påföljden kunna påbörjas eller fortsätta i Sverige, vilket bör framgå av lag. Detsamma gäller om den andra staten avslår en framställning om överförande eller lämnar en underrättelse om att verkställighet av annat skäl inte kan ske i den staten, t.ex. på grund av att den dömde inte kan återfinnas på den statens territorium.

9.6 Överförande och transport av den dömd

Utkastets förslag: Om den dömd befinner sig i Sverige när beslutet om att sända över domen till den andra staten för att verkställas där får laga kraft, ska han eller hon så snart som möjligt överföras till den andra staten.

Kriminalvården ska se till att den dömd transporteras till den stat där påföljden ska verkställas. Kriminalvården ska ha möjlighet att göra kroppsvisitation och använda fängsel vid transporter samt begära hjälp av Polismyndigheten. Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras ska den dömd få tas i förvar, dock längst under 96 timmar.

En tidsfrist för förvarstagande om 96 timmar ska gälla även vid överförande av den dömd enligt lagen om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen har inte övervägt frågorna om att Kriminalvården vid transport av den dömd ska få vidta tvångsåtgärder eller tiden för förvarstagande enligt den nya lagen eller europeiska verkställighetslagen.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget.

Skälen för utkastets förslag

Den dömd ska överföras till den andra staten så snart som möjligt

Som redogörs för i avsnitt 3.3.2 gäller enligt 33 § första stycket och 34 a § fjärde stycket internationella verkställighetslagen att den dömd ska föras över till den andra staten så snart en framställning om överförande av verkställigheten av den frihetsberövande påföljande bifallits av den andra staten. Motsvarande gäller enligt 2 kap. 11 § europeiska verkställighetslagen när den andra medlemsstaten har beslutat att erkänna domen och verkställa påföljden. Ett överförande ska då ske så snart som möjligt och senast inom 30 dagar efter den andra medlemsstatens beslut.

Som utredningen föreslår bör en delvis liknande ordning gälla för överförande av dömda enligt den nya lagen. Någon bestämd tidsgräns inom vilket ett överförande av den dömd senast ska ske, motsvarande den som finns i samarbetet med EU-stater, är inte genomförbar när det gäller samarbetet med länder utanför EU. I stället får bestämmelser om samråd med den andra staten i fråga om när överförande tidigast kan ske tas in i förordning. Det sagda innebär att i den nya lagen ska tas in en bestämmelse som innebär att den dömd, om han eller hon befinner sig i Sverige, ska föras över till den andra staten så snart som möjligt efter att Kriminalvårdens beslut om att sända över domen till den andra staten för att verkställas där fått laga kraft.

Kriminalvården ska ansvara för transporten av den dömd

När det gäller transporten av den dömd till den stat där påföljden ska verkställas bör den nuvarande regleringen i 40 a § internationella verkställighetslagen överföras till den nya lagen. Om en svensk dom på

frihetsberövande påföljd ska verkställas utomlands är det således Kriminalvården som bör se till att den dömda förs till den stat där påföljden ska verkställas. Vid transporten bör Kriminalvården, i likhet med vad som gäller enligt europeiska verkställighetslagen, få vidta tvångsåtgärder enligt vissa bestämmelser i häkteslagen (2010:611) om kroppsvisitation och fängsel. Det bör också finnas en möjlighet för Kriminalvården att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten. Regleringen innebär att Kriminalvården får ett indirekt stöd för att vidmakthålla ett frihetsberövande under och i samband med transporten. Därmed följer också ytterligare befogenhet att använda våld eller annat tvång enligt bestämmelserna om laga befogenhet i 24 kap. 2 § brottsbalken.

Vidare bör, i enlighet med nuvarande reglering, Polismyndigheten få hålla den dömda i förvar om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. I enlighet med den ändring av tiden för förvarstagande som nyligen gjorts i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder samt utlämningslagen bör tidsfristen för förvarstagandet vara 96 timmar (se propositionen Ändringar i regelverket om överlämnande enligt en europeisk och nordisk arresteringsorder, prop. 2023/24:37 s. 78–80). Som redogjorts för i det lagstiftningsärendet kan det vara svårt att verkställa ett överförande inom hitintills gällande 48 timmar. Inom denna tidsfrist ska den andra staten kontaktas och en tidpunkt för överförandet beslutas, det ska upprättas en resplan och eventuellt inhämtas ett transiteringstillstånd. En frist på 96 timmar framstår därför som mest ändamålsenlig när det gäller transport från Sverige. Motsvarande ändring av tidsfristen för förvarstagande vid överförande av den dömda bör även göras i den europeiska verkställighetslagen enligt vilken en frist om 48 timmar gäller enligt nuvarande ordning (se 2 kap. 12 §).

9.7 Specialitetsprincipen

Utkastets förslag: Om den dömda befinner sig i Sverige och inte har samtyckt till att verkställigheten överförs, ska Kriminalvården i ett beslut om att sända över domen uppställa villkor om att den dömda i den andra staten inte utan tillstånd får åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförts (specialitetsprincipen). Det gäller dock inte om den dömda haft möjlighet att lämna den andra staten men inte gjort det inom viss tid eller återvänt till den andra staten efter att ha lämnat den.

Den dömda får inte överföras innan den andra staten utfäst sig att följa villkoren. Någon utfästelse krävs inte om villkoren har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

Regeringen ska pröva om tillstånd ska ges till en annan stat att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömda friheten för något annat brott som begåtts före överförandet än det brott för vilket han eller hon överförts. Tillstånd ska endast få lämnas om den dömda kunnat utlämnas för brottet enligt lagen om utlämning för brott, eller om hinder

mot det endast funnits på grund av straffets längd. För handläggningen av den andra statens framställning ska lagen om utlämning för brott gälla i tillämpliga delar. I vissa fall ska regeringens prövning föregås av att Högsta domstolen prövar frågan. Regeringen ska inte få lämna tillstånd om Högsta domstolen anser att det finns hinder.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår inte att Kriminalvården i vissa fall ska förena ett beslut om överförande med villkor om skydd mot frihetsberövande för annan brottslighet. Utredningen föreslår ingen reglering om tillstånd till undantag från skyddet enligt specialitetsprincipen i de fall skyddet inte har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag

Specialitetsprincipen ska gälla vid överförande av verkställighet till en annan stat utan den dömdes samtycke

Inom det internationella straffrättsliga samarbetet är den s.k. specialitetsprincipen vedertagen. Principen innebär att om en person, utan att ha samtyckt till det, förs över till en annan stat för att där lagföras eller verkställa ett straff får han eller hon inte åtalas, dömas eller berövas friheten för annan brottslighet som begåtts i tiden före överförandet. När det gäller överförande av dömda personer finns specialitetsprincipen reglerad i brottmålsdomskonventionen (artikel 9.1) och i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen (artikel 3.4). Enligt båda instrumenten upphör skyddet enligt specialitetsprincipen att gälla om den dömda under en sammanhängande tid om 45 dagar haft möjlighet att lämna den verkställande staten men inte gjort det, eller efter att ha lämnat staten återvänt dit (artikel 9.1 b brottmålsdomskonventionen och artikel 9.4 b tilläggsprotokollet till överförandekonventionen). Principen utgör inte hinder mot åtgärder som vidtas för att verkställa beslut om avvisning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription (artikel 9.2 brottmålsdomskonventionen och artikel 3.5 tilläggsprotokollet till överförandekonventionen).

Som utredningen föreslår bör i den nya lagen finnas en ordning som innebär att tillstånd ska kunna ges till undantag från skyddet enligt specialitetsprincipen. Utöver det krävs också en reglering som, i likhet med nuvarande bestämmelser i 33 § internationella verkställighetslagen, säkerställer att skyddet enligt specialitetsprincipen upprätthålls även när det inte följer av en bindande internationell överenskommelse mellan Sverige och den andra staten. I lagen bör därför införas bestämmelser dels om att Kriminalvården, om den dömda befinner sig i Sverige och inte har samtyckt till att verkställigheten överförs, ska förena sitt beslut om överförande med villkor om skydd enligt specialitetsprincipen, dels att den dömda inte får överföras innan den andra staten utfäst sig att följa de villkoren. I de fall skyddet enligt specialitetsprincipen följer av en överenskommelse som är bindande mellan Sverige och den andra staten bör inte krävas någon särskild utfästelse från den andra staten.

I Kriminalvårdens beslut bör det vidare upplysas om att specialitetsprincipen inte utgör hinder mot frihetsberövande åtgärder om den dömda

efter det att han eller hon blivit frigiven haft möjlighet att lämna den andra staten, men inte gjort det inom en sammanhängande tid av 45 dagar, eller återvänt till den andra staten efter att ha lämnat den. I de fall en kortare sammanhängande tid har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten bör i stället den tiden anges i villkoren, jfr artikel 2 i ändringsprotokollet till tilläggsprotokollet.

Tillstånd till undantag från specialitetsprincipen

Som utredningen föreslår bör förutsättningarna för att lämna tillstånd till undantag från specialitetsprincipen, i enlighet med hittillsvarande ordning, vara i princip desamma som gäller för att medge en framställning om utlämning för brott. Ett tillstånd till undantag från specialitetsprincipen bör alltså lämnas om utlämning för brottet varit möjligt eller endast uteslutet på grund av straffets längd.

Även prövningen bör följa den ordning som gäller när en person som tidigare har utlämnats till den andra staten där ska ställas till ansvar för annan brottslighet som begåtts före utlämningen (jfr 24 § tredje stycket utlämningslagen och 34 § internationella verkställighetslagen) och en hänvisning beträffande handläggningen göras till relevanta bestämmelser i utlämningslagen i fråga om var framställningen ska ges in, vad den ska innehålla, yttrande från riksåklagaren och möjligheter till omedelbart avslag. Det sagda innebär vidare att det bör vara regeringen som beslutar om tillstånd till den andra staten att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömda friheten för något annat brott som begicks före överförandet. Den ordningen avviker visserligen från vad som föreslås gälla i avsnitt 7.1 om att prövning av ärenden enligt den nya lagen som huvudregel bör ske på myndighetsnivå. Det är emellertid inte möjligt att i detta lagstiftsärende överväga en ändrad beslutsordning när det gäller prövning av frågor som hör till regelverket om utlämning för brott. Det inkluderar den nuvarande regleringen om obligatorisk prövning i Högsta domstolen i de fall den dömda inte samtyckt till framställningen. Om Högsta domstolen vid sin prövning anser att finns hinder bör regeringen inte få lämna tillstånd. Om det framgår av handlingarna att framställningen inte lagligen kan bifallas bör regeringen omedelbart kunna avslå den.

10 Verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

10.1 Förutsättningar för verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

<p>Utkastets förslag: En utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och det inte finns några hinder mot verkställighet.</p>
--

Utredningens förslag överensstämmer i sak med utkastets.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: För att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige måste den omfattas av lagens tillämpningsområde vilket bl.a. innefattar att avgörandet har fått laga kraft, se avsnitt 6.2. Som redogörs för i avsnitt 8 måste därutöver vissa andra förutsättningar vara uppfyllda. Den dömde måste vara medborgare i Sverige eller bosatt här och hans eller hennes sociala återanpassning måste underlättas av att verkställigheten överförs hit. Den dömde måste också befinna sig i Sverige eller den andra staten. Slutligen krävs som utgångspunkt att den dömde samtycker till överförandet. Däremot behövs det inte, som utredningen föreslår, anges som en ytterligare förutsättning för verkställighet här att den utländska domen är verkställbar i den andra staten. Det är tillräckligt med bestämmelser om att ett sådant intyg ska bifogas den utländska statens framställning, se avsnitt 10.3.1.

De angivna förutsättningarna för ett överförande bör framgå av den nya lagen och om någon av dem inte är uppfyllda bör den utländska domen på frihetsberövande påföljd inte få verkställas här. Även om förutsättningarna är uppfyllda kan det emellertid finnas hinder mot verkställighet. Det kan exempelvis vara fråga om att den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag eller att det är fråga om ett politiskt eller militärt brott. Vägransgrunderna behandlas i närmast följande avsnitt.

10.2 Hinder mot verkställighet

10.2.1 Vägransgrunder

Utkastets förslag: Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får en utländsk dom på frihetsberövande påföljd inte verkställas i Sverige, om

- mindre än sex månader av frihetsberövandet återstod att avtjäna vid tidpunkten då framställningen om överförande togs emot,
- den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag (dubbel straffbarhet),
- ett överförande strider mot dubbelprövningsförbudet (principen om *ne bis in idem*),
- den dömde vid tidpunkten för gärningen inte fyllt femton år,
- en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden preskriberats,
- verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,
- påföljden omfattar en åtgärd som innebär rättspsykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller någon annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas i Sverige,
- den andra staten inte har lämnat tillstånd enligt specialitetsprincipen,
- ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller
- gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott.

Vid tillämpning av bestämmelsen om påföljdspreskription ska en i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för preskription skjuts upp, ha samma verkan i Sverige.

Utkastets bedömning: Det bör inte införas en bestämmelse om att verkställighet ska vägras om det skulle stå i strid med Sveriges internationella förpliktelser, grundlag eller Europakonventionen. Det bör inte heller införas en bestämmelse som innebär att verkställighet i Sverige får vägras om framställningen i något annat hänseende än vad som anges i vägransgrunderna skulle strida mot den överenskommelse som ligger till grund för framställningen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår inte att det ska införas vägransgrunder om en viss återstående strafftid eller om förbud mot dubbelprövning om det för samma gärning som påföljden har meddelats en dom av någon annan domstol än en svensk domstol eller om gärningen är föremål för pågående lagföring i Sverige. Utredningen föreslår inte heller att det ska införas vägransgrunder som avser fall när påföljden innehåller en åtgärd som inte kan verkställas i Sverige eller när den andra staten inte lämnat tillstånd till undantag från specialitetsprincipen. Vidare föreslår utredningen ingen vägransgrund som avser att ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen. Däremot föreslår utredningen en vägransgrund som avser att verkställighet här skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen, samt att en framställning ska få avslås om verkställighet i Sverige i något annat hänseende skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Svea hovrätt* ifrågasätter uppdelningen i förutsättningar för och hinder mot ett överförande av verkställigheten till Sverige och behovet av en fakultativ vägransgrund för de fall en verkställighet här skulle stå i strid med den internationella överenskommelse som ligger till grund för framställningen. *Amnesty International* förespråkar att det i lagen tas in en reglering om att hinder finns mot verkställighet i Sverige om ett överförande skulle stå i strid med Europakonventionen eller andra regler om mänskliga rättigheter. *Kriminalvården* önskar förtydligande om när skillnader i regler om villkorlig frigivning kan medföra att ett överförande strider mot Europakonventionen.

Skälen för utkastets förslag och bedömning

Gällande rätt

Regleringen i den nuvarande internationella verkställighetslagen rörande omständigheter – vägransgrunder – som medför att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd inte ska eller får verkställas i Sverige är inte enhetlig. När det gäller en framställning från en annan stat som grundar sig på brottmålsdomskonventionen finns, som redogörs för i avsnitt 3.3.2, både obligatoriska och fakultativa vägransgrunder. En framställning ska avslås bl.a. om det finns vissa brister i den dömdes anknytning till Sverige,

gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag eller verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen. Samtliga vägransgrunder har sin grund i artikel 6 i brottmålsdomskonventionen.

När det gäller framställningar som grundar sig i överförande-konventionen saknas vägransgrunder i lagstiftningen. Några sådana grunder har inte ansetts nödvändiga eftersom samarbetet enligt den konventionen inte är tvingande. De grunder för vägran som gäller vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen har dock ansetts kunna vara till ledning vid prövning av en framställning enligt överförandekonventionen (se prop. 1983/84:197 s. 53–54). Ett krav på dubbel straffbarhet utgör dock en förutsättning för överförande till Sverige liksom att det återstår minst sex månader att avtjäna av påföljden (25 a § 3 internationella verkställighetslagen).

I 3 kap. 4 § europeiska verkställighetslagen finns vägransgrunder som i huvudsak hänför sig till motsvarande reglering i fängelserambeslutet.

I vissa fall bör verkställighet vägras även om förutsättningarna för ett överförande är uppfyllda

Som framgår av tidigare avsnitt bör sådana kriterier för överförande som hänför sig till den dömdes medborgarskap, bosättning, vistelse, egna inställning och möjlighet till social återanpassning inte utgöra vägransgrunder utan i stället utgöra förutsättningar för att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige (se avsnitt 8). Som utredningen föreslår bör den regleringen kompletteras med vägransgrunder som framför allt tar sikte på att Sverige ska kunna upprätthålla vissa grundläggande straffrättsliga principer och gälla oberoende av vilken överenskommelse som ligger till grund för den andra statens framställning om överförande, liksom även i de fall någon sådan överenskommelse inte finns. En sådan ordning är väl beprövad på andra områden för straffrättsligt samarbete, t.ex. när det gäller internationell rättslig hjälp i brottmål, och harmonierar också med hur den europeiska verkställighetslagen är uppbyggd (se 3 kap. 1–5 §§).

Som utredningen föreslår och enligt gällande rätt bör verkställighet i Sverige vägras om den gärning som den utländska påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott, om den gärning som den utländska påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag (dubbel straffbarhet), om den dömde vid tidpunkten för brottet inte fyllt femton år eller om en tillämpning av brottsbalkens bestämmelser om påföljdspreskription skulle innebära att påföljden preskriberats, varvid en preskriptionsavbrytande åtgärd som gjorts i den dömande staten ska ha samma verkan i Sverige. Som utvecklas i avsnitt 7.2 bör avslag på grunden att påföljden avser ett politiskt eller militärt brott fattas av regeringen.

Vidare bör det, som utredningen föreslår, införas en vägransgrund som omfattar den situationen att verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet. En sådan reglering finns i den europeiska verkställighetslagen och innebär att verkställighet inte får ske mot personer som omfattas av straffrättslig immunitet i Sverige. Som utredningen föreslår bör det också, liksom enligt hittillsvarande ordning, finnas vägransgrunder som grundar sig på förbudet mot dubbel lagföring

och dubbla straff – dubbelprövningsförbudet (ne bis in idem). En sådan vägransgrund bör, som utredningen föreslår, omfatta situationen att det för samma gärning som den utländska domen avser har meddelats en dom i Sverige. Detsamma bör gälla för utländska avgöranden. I tillägg till vad utredningen föreslår i det avseendet bör även internationella domstolsavgöranden omfattas, vilket stämmer överens med hur regleringen i 2 kap. 9 § brottsbalken om utländsk dom som hinder för svensk domstols behörighet är utformad. I fråga om svenska domar framgår av 48 kap. 3 § rättegångsbalken att med dom avses även godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande om ordningsbot. Åtalsunderlåtelse omfattas inte; i stället kan en sådan svensk lagföring omfattas av den ytterligare vägransgrund som föreslås nedan beträffande pågående lagföring i Sverige.

Vad avser hinder på grund av utländska eller internationella domar bör regleringen, i likhet med nuvarande bestämmelser i 5 § andra stycket 7 internationella verkställighetslagen, begränsas till att omfatta avgöranden som fått laga kraft och där verkställighet av den utdömda påföljden, vid en fallande dom, har avtjänats, är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagen i den stat som meddelat domen. I andra fall är det rimligt att den utländska dom som har begärts överförd hit ges företräde framför den andra utländska domen. För att åstadkomma en sådan ordning bör, som utredningen föreslår, vägransgrunden beträffande domar meddelade i andra stater endast gälla om domen utgjort hinder för lagföring i Sverige enligt 2 kap. 9 § brottsbalken. Enligt den bestämmelsen utgör en utländsk dom inte heller hinder mot lagföring t.ex. om den tilltalade har frikänts från ansvar på den grunden att gärningen inte utgjorde brott enligt den lag som domstolen tillämpade eller den tidigare lagföringen eller domen uppenbart står i strid med svenska allmänna rättsprinciper.

När det gäller dubbelprövningsförbudet bör därutöver, till skillnad från vad utredningen föreslår men i likhet med vad som gäller enligt nuvarande ordning, det finnas en vägransgrund som träffar den situationen att den gärning som den utländska domen på frihetsberövande påföljd avser är föremål för lagföring i Sverige, eller beslut här har meddelats att åtal för gärningen inte ska väckas eller fullföljas. Om det i sådana fall saknas eller har saknats hinder mot lagföring för gärningen i Sverige enligt 2 kap. 9 § brottsbalken är det inte rimligt att den utländska domen ändå ska verkställas i Sverige. Att det som utredningen påpekar kan antas att en sådan vägransgrund mycket sällan kommer att tillämpas utgör inte tillräckliga skäl mot att överföra den till den nya lagen.

Utöver vad utredningen föreslår bör det vidare, med förebild i nuvarande 6 § 5 och 25 a § 4 internationella verkställighetslagen samt 3 kap. 4 § 1 och 8 europeiska verkställighetslagen, införas vägransgrunder som innebär att verkställighet ska vägras dels om det återstår kortare tid än sex månader att avtjäna av den utländska påföljden när framställningen om överförande tas mot, dels om den utländska påföljden omfattar en åtgärd som innebär psykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller någon annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas i Sverige. Om det i sistnämnda fall inte finns en möjlighet att anpassa påföljden (se avsnitt 10.4) bör verkställighet i Sverige, på motsvarande sätt som gäller i samarbetet med andra EU-stater, alltså kunna vägras. Vidare bör, i enlighet

med vad som gäller enligt 3 kap. 9 § europeiska verkställighetslagen, verkställighet vägras om den andra staten inte lämnat tillstånd till undantag från specialitetsprincipen (se avsnitt 10.8). Liksom inom EU-samarbetet kan det vara stötande om svenska myndigheter med anledning av ett övertagande av verkställigheten från ett annat land inte kan lagföra den dömden för annan brottslighet som var känd i Sverige vid tiden för överförandet. Det gäller särskilt om det är fråga om allvarigare brott (jfr prop. 2014/15:29 s. 108).

Slutligen bör regleringen innehålla den klassiska vägransgrunden att framställningen om verkställighet här ska avslås om ett bifall skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen. Den nuvarande lagstiftningen innehåller, med undantag för en ordre public-regel i hittillsvarande 5 § andra stycket 4 internationella verkställighetslagen, ingen uttrycklig lagreglering av de frågorna. En ny lag som vilar på att samarbetet ska effektiviseras, olika villkor och begränsningar slopas och att prövningen av frågor om överförande av verkställighet ska göras på myndighetsnivå måste emellertid samtidigt innehålla regler som tydligt sätter den gränsen att bistånd med verkställighet av andra länders avgöranden inte kommer att lämnas om det skulle komma i konflikt med väsentliga svenska intressen. Även om en sådan reglering mycket sällan kommer aktualiseras bör den nya lagen därför innehålla en uttrycklig vägransgrund som gäller Sveriges säkerhet, ordre public och liknande situationer. Som utvecklas i avsnitt 7.2 bör avslag på denna grund fattas av regeringen.

Som utredningen påpekar finns det däremot inte skäl att införa vägransgrunder som tar sikte på att gärningen begåtts utanför den andra statens territorium, att påföljden kan antas verkställas i den andra staten eller att domen motiverats av eller påföljden skärpts på grund av ras, religion, nationalitet eller politisk åsikt (jfr 6 § 2, 4 och 6 internationella verkställighetslagen). Den förstnämnda grunden skulle vara alltför långtgående, bl.a. i betraktande av de krav som under alla förhållanden gäller beträffande dubbel straffbarhet, och de sistnämnda grunderna täcks antingen in av förutsättningarna för ett överförande, av de föreslagna vägransgrunderna i övrigt eller av grundlag eller Europakonventionen. Detsamma gäller de vägransgrunder som återfinns i 5 § andra stycket 4 och 5 internationella verkställighetslagen och avser de fallen att verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet eller skulle strida mot Sveriges internationella förpliktelser.

Vägransgrund som tar sikte på innehållet i internationella överenskommelser

Utredningen föreslår att det ska införas en bestämmelse om att en framställning om överförande till Sverige får avslås om verkställighet i Sverige i något annat hänseende skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen. Undantagsvis kan det också förekomma situationer där det finns en möjlighet att enligt villkoren i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten vägra verkställighet, samtidigt som ingen av de ovan föreslagna vägransgrunderna är tillämpliga. Det kan

t.ex. handla om att det enligt Sveriges avtal om överförande av dömda personer med Thailand krävs att en viss tid av påföljden ska ha verkställts i domslandet innan ett överförande kan ske. Att vägra verkställighet med hänvisning till en sådan eller annan liknande omständighet framstår emellertid inte som ändamålsenligt när förutsättningarna för ett överförande till Sverige i övrigt är uppfyllda. Den föreslagna vägransgrunden kan också tänkas leda till tillämpningsproblem eftersom det kan vara svårt att avgöra när den, ställd mot omständigheterna i övrigt, ska användas. Inte heller i europeiska verkställighetslagen finns någon sådan vägransgrund, trots att samtliga vägransgrunder i fängelserambeslutet inte införts i lagen (se prop. 2014/15:29 s. 102–103). Sammantaget talar, i likhet med vad *Svea hovrätt* anfört, övervägande skäl för att det inte bör införas en sådan fakultativ vägransgrund som utredningen föreslår.

För att med säkerhet kunna uppfylla Sveriges folkrättsliga förpliktelser och skapa en inför framtiden flexibel lagstiftning, krävs däremot en reglering som säkerställer att en framställning inte avslås om ett avslag strider mot en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten. En sådan reglering kommer sällan behöva användas eftersom samarbetet enligt gällande konventioner och avtal inte är tvingande, med undantag för brottmålsdomskonventionen. Den konventionen tillåter exempelvis inte att en framställning om överförande avslås på den grunden att det återstår kortare tid än sex månader att avtjäna av påföljden.

Det bör inte införas uttryckliga vägransgrunder som avser verkställighet i strid med grundlag eller Europakonventionen

I tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen finns bestämmelser om tryckfrihet respektive yttrandefrihet i andra medier. Enligt dessa får det allmänna inte ingripa mot innehållet i de skyddade medierna i annat fall och i annan ordning än vad som föreskrivs i de båda grundlagarna, t.ex. får endast Justitiekanslern inleda förundersökning och besluta om tvångsmedel vid misstanke om brott som avses i de båda grundlagarna. Det finns även särskilda regler om rättegången i mål som rör sådana brott. Dessa regler gäller även för det internationella rättsliga samarbetet (se prop. 1999/2000:61 s. 73 och prop. 2003/04:7 s. 70–72 samt jfr NJA 1998 s. 817).

Som utredningen närmare redogör för kan verkställighet av ett utländskt avgörande i ett enskilt fall också komma i konflikt med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen. Exempelvis kan det anses strida mot artikel 6 om rätten till en rättvis rättegång att verkställa en utländsk dom som grundar sig på flagranta brott mot principerna för en rättvis rättegång (se Danelius m.fl., *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, sjätte uppl., 2022, s. 185–188 med hänvisningar). Det kan också handla om en situation där tiden för frihetsberövandet förlängs på ett sådant sätt att ett överförande till Sverige kan komma i konflikt med artikel 5 om rätt till frihet och personlig säkerhet (jfr avsnitt 9.1.2 med hänvisningar samt HFD 2013 ref. 42, som avsåg en situation där verkställigheten överfördes från Finland till Sverige i enlighet med de då gällande reglerna i 7 kap. lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder). Som närmare redogörs för i avsnitt 10.4 finns när det gäller hantering av

skillnader i regler om tidigaste tidpunkt för villkorlig frigivning dock bestämmelser i 26 kap. 6 § andra stycket brottsbalken som gör det möjligt för Kriminalvården att besluta om en tidigare tidpunkt för villkorlig frigivning, om det framgår att den dömde annars kommer att vara frihetsberövad under avsevärt längre tid än vad som hade varit fallet om verkställigheten hade skett i den andra staten.

Av skäl som redogörs för i avsnitt 9.1.2 bör inte det förhållandet att verkställighet här ska vägras om ett överförande skulle komma i konflikt med svenska grundlagsbestämmelser eller med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen uttryckligen anges i lagen.

Fakultativa eller obligatoriska vägransgrunder

Utredningen föreslår att samtliga vägransgrunder ska vara obligatoriska, dvs. att förekomsten av en vägransgrund ska leda till att framställning om överförande ska avslås. För det talar att flera av vägransgrunderna tar sikte på att upprätthålla grundläggande straffrättsliga principer. Liksom beträffande den europeiska verkställighetslagen, där samtliga vägransgrunder är obligatoriska, är det fråga om lagstiftning som innebär att en dömd person kan bli föremål för tvångsåtgärder och mot sin vilja bli överförd till Sverige för att här verkställa en frihetsberövande påföljd (jfr prop. 2014/15:29 s. 100).

Sammantaget talar övervägande skäl för att samtliga vägransgrunder i lagen bör vara obligatoriska och utgångspunkten vid tillämpningen alltså vara att om en sådan grund är för handen får verkställighet av den utländska domen inte ske i Sverige. Som utvecklas i avsnitt 10.2.2 bör det emellertid finnas ett visst utrymme att kunna göra avsteg från vägransgrunderna.

Sammanfattning av vilka vägransgrunder som ska finnas

Sammanfattningsvis ska en utländsk dom på frihetsberövande påföljd inte verkställas i Sverige om mindre än sex månader av frihetsberövandet återstod att avtjäna vid tidpunkten då framställningen om överförande togs emot, den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, ett överförande strider mot dubbelprövningsförbudet eller den dömde vid tidpunkten för brottet inte fyllt femton år. Vidare ska en sådan dom inte verkställas i Sverige om en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden preskriberats, verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet eller påföljden omfattar en åtgärd som innebär rättspsykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller någon annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas i Sverige. Därutöver ska en sådan dom inte verkställas i Sverige om den andra staten inte har lämnat tillstånd enligt specialitetsprincipen, ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen eller gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott. Detsamma gäller om verkställighet av en annan stats dom på frihetsberövande påföljd skulle komma i konflikt med svensk grundlag eller Europakonventionen.

För att avgöra frågan om det finns hinder kan Kriminalvården i vissa fall behöva samråda med Åklagarmyndigheten. Kriminalvården kan också

behöva efterfråga information från Polismyndigheten om den dömde är föremål för en brottsutredning hos svenska myndigheter. Skulle en fråga uppkomma om verkställighet av en dom som grundar sig på en gärning som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen ska samråd ske med Justitiekanslern. Detta är något som kan regleras i förordning.

Hur de olika vägransgrunderna är avsedda att tillämpas behandlas närmare i författningskommentaren.

10.2.2 Undantag från vägransgrunderna

Utkastets förslag: Trots att det finns hinder mot verkställighet enligt någon av vägransgrunderna ska en utländsk dom på frihetsberövande påföljd få verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes personliga förhållanden och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställighet sker här.

Utredningens förslag överensstämmer med utkastets.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Svea hovrätt* anser att undantag inte bör kunna ske beträffande alla vägransgrunder. Enligt hovrätten bör det tydliggöras i vilka fall och under vilka förutsättningar det ska vara möjligt att frångå de obligatoriska vägransgrunderna.

Skälen för utkastets förslag: Som redogörs för i avsnitt 10.2.1 bör de föreslagna vägransgrunderna vara obligatoriska och utgångspunkten vara att den andra statens framställning om överförande av verkställighet ska avslås om en sådan grund föreligger. Det övergripande syftet med samarbetet är emellertid att underlätta den dömdes sociala återanpassning och i ett enskilt fall kan det finnas starka skäl för att låta den dömde avtjäna sitt straff i Sverige, trots förekomsten av en vägransgrund. Den dömde har dessutom ofta att avtjäna straffet oavsett om verkställigheten överförs eller inte (jfr prop. 2014/15:29 s. 110). Vissa av de vägransgrunder som föreslås har inte heller att göra med att upprätthålla grundläggande straffrättsliga principer utan rör exempelvis hur lång tid det är kvar att avtjäna av straffet.

Sammantaget bör, som utredningen föreslår, det finnas en bestämmelse som ger möjlighet att i undantagsfall verkställa en annan stats dom på frihetsberövande påföljd trots att det finns en tillämplig vägransgrund. Till skillnad från vad *Svea hovrätt* anser bör en sådan undantagsregel inte begränsas till vissa vägransgrunder. Någon sådan begränsning finns inte i motsvarande reglering i europeiska verkställighetslagen. Vad gäller några vägransgrunder torde emellertid utrymmet att tillämpa undantagsregeln vara mindre än för andra. Det gäller t.ex. de vägransgrunder som avser förbudet mot dubbelprövning, immunitet eller att påföljden innehåller en åtgärd som inte kan verkställas här. Större utrymme att använda ventilen borde finnas när det gäller kraven på återstående strafftid, den dömdes ålder och dubbel straffbarhet (jfr prop. 2014/15:29 s. 111–112).

Bestämmelsen om undantag kan lämpligen utformas med förebild i 3 kap. 5 § europeiska verkställighetslagen och ledning för tillämpningen hämtas från motiven till den regeln (se prop. 2014/15:29 s. 110–113 och

191–192). Möjligheterna att göra undantag ska främst grunda sig på humanitära skäl kopplade till den dömdes personliga förhållanden.

Hur undantagsregeln är avsedd att tillämpas utvecklas närmre i författningskommentaren.

10.3 Förfarandet

10.3.1 Hur förfarandet inleds och framställningens innehåll

Utkastets förslag: En framställning om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska få göras av en behörig myndighet i den andra staten. Framställningen bör innehålla domen och den lag som domen grundar sig på, intyg om att domen är verkställbar, uppgift om den dömdes inställning till att verkställigheten överförs och de övriga uppgifter eller handlingar som är av betydelse för frågan om ifall verkställigheten ska överföras till Sverige. Om den dömden kan komma att avvisas eller utvisas efter att påföljden verkställts bör framställningen även innehålla det beslutet.

En framställning ska vara skriftlig och lämnas genom post, bud, eller telefax eller, efter överenskommelse i den enskilda fallet, på annat sätt. Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska framställningen och bifogade handlingar vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Om framställningen från den andra staten till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet, ska den andra staten ges möjlighet att inom en viss tid komma in med en komplettering. Kriminalvården får avslå framställningen om bristerna kvarstår efter den tid som angetts.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Vad en sådan framställning ska innehålla och vilket språk den ska skrivas på föreslår utredningen ska regleras i förordning. Utredningen lämnar inget förslag om hur framställningen ska göras. Utredningen föreslår att en möjlighet för Kriminalvården att till den andra staten göra en framställning om överförande till Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska regleras i lag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslagen. *Svea hovrätt* lyfter frågan om det i lag eller förordning bör framgå att den dömden har möjlighet att vända sig till Sverige med önskemål om att en utländsk påföljd ska överföras hit.

Skälen för utkastets förslag

Hur förfarandet inleds

Ett ärende om överförande av verkställigheten av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd till Sverige kan initieras på olika sätt. I likhet med vad utredningen föreslår bör det i den nya lagen anges att en framställning om att en utländsk dom ska verkställas här får göras av en behörig myndighet i den andra staten.

Även den som dömts i utlandet bör kunna initiera ett ärende hos Kriminalvården, något som kan regleras i förordning. Kriminalvården får i de fallen göra en preliminär bedömning av om det finns förutsättningar för att överföra påföljden till Sverige och om så är fallet göra en framställning till den andra staten, något som är möjligt enligt bl.a. artikel 2.3 i överförandekonventionen. För att avgöra frågan om en sådan framställning bör göras kan Kriminalvården i vissa fall behöva inhämta upplysningar från den andra staten om exempelvis påföljdens art och längd, tidpunkten för verkställighetens påbörjande och om den andra staten medger att verkställigheten överförs till Sverige (jfr artikel 4.2 och 4.3 överförandekonventionen). Om Kriminalvården inte anser att finns förutsättningar för ett överförande, t.ex. av det skälet att det brister i den dömdes anknytning till Sverige, bör Kriminalvården inte göra en framställning till den andra staten. I det sammanhanget bör också noteras att inte alla internationella överenskommelser öppnar upp för framställningar om överförande från den tilltänkta verkställande statens sida. Det gäller exempelvis brottmålsdomskonventionen (artikel 3.2) och är en omständighet som kan behöva vägas in i bedömningen av om en framställning ska göras. Kriminalvården bör inte lägga tid och resurser på ärenden som inte kan leda till ett överförande.

På liknande sätt som gäller beträffande samarbetet med andra EU-stater bör, till skillnad från vad utredningen föreslår, möjligheten för Kriminalvården att göra en framställning till andra staten om överförande av en utländsk dom till Sverige regleras i förordning (jfr 3 kap. 1 § europeiska verkställighetsförordningen).

Framställningens innehåll

När det gäller framställningar om överförande från en annan stat bör det finnas en enhetlig reglering om vad en sådan framställning bör innehålla och vilket språk den ska vara skriven på. Regleringen bör ha täckning i de olika internationella överenskommelserna på området. I likhet med vad utredningen föreslår bör framställningen vara skriftlig och innehålla domen, uppgift om den lagstiftning som domen grundas på, intyg om att domen är verkställbar, uppgift om den dömdes inställning till att verkställigheten överförs till Sverige och de övriga uppgifter eller handlingar som är av betydelse för frågan om ifall verkställigheten ska överföras till Sverige. I förekommande fall bör även beslut om utvisning eller avvisning bifogas. Utifrån de förklaringar som Sverige har lämnat i samband med ratificeringen av brottmålsdomskonventionen och överförandekonventionen bör framställningen och bifogade handlingar vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Eftersom den nya lagen, enligt vad som föreslås nedan, bör innehålla bestämmelser om att en framställning om överförande från den andra staten kan avslås om den är bristfällig bör, till skillnad från vad utredningen föreslår, ovanstående reglering om vad en framställning bör innehålla och vilket språk den ska skrivas på tas in lagen och inte i förordning. Bestämmelserna om framställningens innehåll bör vara fakultativa och alltså tillåta undantag i det enskilda fallet. Även andra språk bör kunna accepteras om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Av den nya lagen bör vidare framgå att framställningen ska lämnas genom post, bud eller telefax. Efter en överenskommelse i det enskilda fallet bör dock översändande kunna ske även på annat sätt.

Brister i framställningen

Om en framställning från den andra staten till form eller innehåll, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om överförande ska Kriminalvården, som utredningen föreslår, ge den andra staten möjlighet att inom en viss tid komma in med en komplettering. Om bristerna kvarstår efter den tid som angetts får Kriminalvården avslå framställningen. Motsvarande reglering finns i 3 kap. 7 § första stycket europeiska verkställighetslagen och bör tillämpas på samma sätt (se prop. 2014/15:29 s. 116).

10.3.2 Kriminalvårdens prövning och beslut

Utkastets förslag: Kriminalvården prövar om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige. Om den utländska domen avser flera brott och det för något eller några av brotten finns hinder mot verkställighet får domen verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Delvis verkställighet får endast beslutas om det framgår av domen eller på annat sätt vilken del av påföljden som avser den resterande brottsligheten.

Ett beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska antingen innehålla uppgift om vilken påföljd som ska verkställas i Sverige och dess längd samt, i förekommande fall, att anpassning har skett med stöd av beslut som har meddelats av Kriminalvården eller uppgift om ifall domen ska överlämnas till rätten för att en ny påföljd ska bestämmas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen föreslår att Kriminalvårdens beslut även ska innehålla uppgift om den tid som den dömde har varit frihetsberövad i anledning av de brott som ligger till grund för den dom som ska verkställas i Sverige.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Svea hovrätt* anser dock att det bör förtydligas hur prövningen av delvis verkställighet ska gå till och att det blir tydligt vilken del av den utländska domen som ska verkställas i Sverige, att denna del av domen får en sådan utformning att den t.ex. kan föras in i belastningsregistret och beaktas vid senare lagföring och att det är möjligt att vid verkställigheten avräkna frihetsberövanden som föregått domen i den del domen verkställs

i Sverige. Enligt hovrätten bör övervägas en ordning där en domstol i sådana fall får bestämma en ny påföljd i enlighet med bestämmelserna i 34 kap. 8 § brottsbalken.

Skälen för utkastets förslag

Kriminalvårdens prövning och beslut

Det är Kriminalvården som prövar om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige. En sådan prövning sker efter att Kriminalvården har fått en framställning om överförande hit från en annan stat, eller efter att den andra staten har svarat på en framställning från Kriminalvården om överförande.

Kriminalvården ska vid sin prövning kontrollera att domen omfattas av definitionen av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd och alltså av lagens tillämpningsområde (se avsnitt 6.2). Kriminalvården ska också ta ställning till om lagens förutsättningar för ett överförande är uppfyllda, dvs. att den dömda befinner sig i Sverige eller den andra staten, att den dömda är medborgare eller bosatt i Sverige och att hans eller hennes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs hit (se avsnitt 8.1). Kriminalvården ska också kontrollera att den dömdes samtycke lämnats om det är ett krav (se avsnitt 8.2). Om sådant samtycke inte finns kan ett överförande ändå ske om den dömda flytt eller ska utvisas till Sverige, under förutsättning den andra staten enligt en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten åtagit sig att verkställa en svensk dom på frihetsberövande påföljd i motsvarande fall (se avsnitt 8.2).

Det är också Kriminalvården som har det primära ansvaret att pröva om det finns hinder mot verkställighet i form av en tillämplig vägransgrund (se avsnitt 10.2.1). Om Kriminalvården bedömer att det finns anledning att anta att en framställning ska avslås för att ett bifall skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller att gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott, ska Kriminalvården överlämna ärendet till regeringen för prövning (se avsnitt 7.2).

Som redogörs för i avsnitt 8.2.1 kan Kriminalvården, för att bedöma frågan om en utländsk dom får eller kan verkställas här, behöva inhämta upplysningar från och samråda med andra myndigheter, t.ex. Skatteverket, Migrationsverket, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten och Socialstyrelsen. Vidare kan Kriminalvården behöva tillgång till uppgifter från belastningsregistret, något som kan regleras i förordningen (1999:1134) om belastningsregister. Som utredningen påpekar kan kompletterande information i vissa fall även behöva hämtas in från den andra staten.

Beslut om delvis verkställighet

Det kan inte uteslutas att det kan uppstå situationer där det på grund av en tillämplig vägransgrund finns hinder mot att i Sverige verkställa en utländsk dom när det gäller någon eller några av de i domen ingående brotten, medan motsvarande hinder inte finns beträffande resterande brottslighet. Som utredningen föreslår bör det därför, i enlighet med nuvarande ordning, införas bestämmelser om delvis verkställighet i den

nya lagen. Bestämmelser om delvis verkställighet finns också i 3 kap. 11 § europeiska verkställighetslagen.

I de fall det inte är den andra staten som har gjort en framställning om delvis verkställighet (jfr artikel 4.2 brottmålsdomskonventionen), bör frågan övervägas av Kriminalvården först efter att det prövats om det finns utrymme att göra undantag från den eller de aktuella vägransgrunderna beträffande en viss gärning (se avsnitt 10.2.2) och därigenom kunna överta verkställighet av hela den utländska domen. Även i övrigt bör bestämmelserna om delvis verkställighet utformas och tillämpas på samma sätt som motsvarande reglering i den europeiska verkställighetslagen (se prop. 2014/15:29 s. 121–123 och 195). En förutsättning för delvis verkställighet bör således vara att den andra staten medger det och att det av domen eller på annat sätt framgår vilken del av påföljden som avser den resterande brottsligheten.

Av skäl som redogjorts för i samband med införandet av den europeiska verkställighetslagen bör det, till skillnad från vad *Svea hovrätt* anser, vara Kriminalvården och inte domstol som beslutar om delvis verkställighet (se prop. 2015/15:29 s. 122). Av Kriminalvårdens beslut kommer då att framgå att den utländska domen endast delvis ska verkställas i Sverige.

Beslutets innehåll

På motsvarande sätt som gäller enligt 3 kap. 9 § europeiska verkställighetslagen bör ett beslut att om att en utländsk dom ska verkställas i Sverige antingen innehålla uppgift om vilken påföljd som ska verkställas och dess längd samt, i förekommande fall, att anpassning skett med stöd av beslut som har meddelats av Kriminalvården eller ifall domen har överlämnats till rätten för att en ny påföljd ska bestämmas (se vidare avsnitt 10.4). Det bör emellertid inte, som utredningen föreslår, i beslutet anges den tid som den dömde har varit frihetsberövad i anledning av det brott som ligger till grund för domen, jfr motsvarande ställningstagande i prop. 2014/15:29 s. 120. Avräkning av den tiden kommer i stället ske i det straffidsbeslut som Kriminalvården fattar när verkställigheten påbörjas i Sverige (se avsnitt 10.6). Om det är fråga om delvis verkställighet av den utländska domen måste det, vilket *Svea hovrätt* påpekar, under handläggningen klargöras i vilken omfattning avräkning ska ske i relation till de brott som omfattas av den delvisa verkställigheten.

Som framgår av avsnitt 9.2.2 gäller förvaltningslagen för Kriminalvårdens handläggning, förutom i de delar något annat föreslås.

10.4 Anpassning av den utländska påföljden

Utkastets förslag: Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige ska Kriminalvården, om anpassningen är av enklare slag, besluta i fråga om påföljdens art eller längd. Kriminalvården ska annars överlämna till Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas (påföljdsomvandling).

En utländsk påföljd ska endast få anpassas till fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård. En anpassad påföljd ska inte få bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.

Kriminalvården ska endast få anpassa den utländska påföljdens längd om påföljden är begränsad i tiden, ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger 18 år. Påföljdens längd ska då bestämmas till 18 år.

Vid påföljdsomvandling ska rätten bestämma en ny påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden avseende såväl dess art som dess längd. Rätten ska få döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet eller brotten. Vid bestämmandet av en ny påföljd ska rätten inte pröva om den dömde har begått den aktuella gärningen. För rättens handläggning ska rättegångsbalkens regler om rättegång i brottmål tillämpas, om inte något annat följer av den nya lagen. Rätten ska avgöra saken genom dom.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att den tid som den dömde varit frihetsberövad i den andra staten och i Sverige med anledning av den utländska domen ska beaktas när påföljdens längd bestäms vid påföljdsomvandling. Utredningen föreslår ingen särskild bestämmelse om att Kriminalvården endast i vissa fall får fatta beslut om att anpassa påföljdens längd.

Remissinstanserna: *Kriminalvården* anser att det bör tydliggöras om skillnader i regler om villkorlig frigivning, i stället för att utgöra hinder mot överförande, ska beaktas inom ramen för anpassning av påföljd såvitt avser straffets längd och vilka överväganden som i så fall bör göras. *Svea hovrätt* framför att bestämmelserna om anpassning av påföljdens längd i förhållande till olika regler om villkorlig frigivning inte är tillräckligt tydliga. *Lunds universitet* lyfter frågan om det i lagen bör finnas särskilda bestämmelser för rättens prövning och sammansättning vid prövning av påföljdsomvandling. Övriga remissinstanser tillstyrker eller invänder inte mot förslagen.

Skälen för utkastets förslag

Den utländska påföljden bör i vissa fall kunna anpassas eller omvandlas

Som utredningen föreslår bör i lagen införas bestämmelser om anpassning av den utländska påföljden. Regleringen bör utformas och tillämpas i enlighet med motsvarande bestämmelser i 3 kap. 12–14 §§ europeiska verkställighetslagen och omfatta anpassningar av påföljdens art och längd samt påföljdsomvandling (se prop. 2014/15:29 s. 124–132 och 196–197), något som också i allt väsentligt stämmer överens det nuvarande regelverket vid verkställighet i Sverige enligt överförandekonventionen.

Det sagda innebär att bestämmelser bör införas i den nya lagen som innebär att Kriminalvården, om det behövs för att den frihetsberövande påföljden i den utländska domen ska kunna verkställas i Sverige, antingen ska besluta i fråga om påföljdens art eller längd eller överlämna till Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas. Allmänna utgångspunkter som bör framgå av lagen är att en anpassning av påföljdens art endast får innebära att den anpassas till fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård samt att den anpassade påföljden inte får bli strängare än den ursprungliga påföljden som dömts ut i den andra staten. Möjligheterna att anpassa den utländska påföljden bör, liksom enligt nuvarande ordning, endast användas i undantagsfall.

Anpassning av påföljdens art

Som gäller enligt den europeiska verkställighetslagen bör Kriminalvården kunna fatta beslut vad gäller påföljdens art endast om anpassningen är av enklare slag (se prop. 2014/15:29 s. 126 och 129). Det kan exempelvis handla om att den utländska påföljden utgör ett fängelsestraff med inslag av åtgärder som inte kan verkställas inom ramen för ett svenskt fängelsestraff. Kriminalvården bör då genom ett beslut kunna anpassa påföljden till fängelse enligt 26 kap. brottsbalken.

När det kommer till psykiskt störda lagöverträdare kan emellertid innehållet i en utdömd påföljd variera stort mellan olika länder. Rättspsykiatrisk vård enligt svensk rätt innebär en tidsbestämd påföljd där verkställigheten avslutas när någon rättspsykiatrisk vård inte längre kan motiveras. En utländsk påföljd med motsvarande innehåll bör verkställas som rättspsykiatrisk vård i Sverige. Det innebär att Kriminalvården ska överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas när det är aktuellt att omvandla påföljden till rättspsykiatrisk vård. Sverige har också avgett en förklaring vid tillträdet till överförandekonventionen om att påföljdsomvandling ska tillämpas när det är fråga om påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare. En annan sak är att Kriminalvården kan anpassa ett tidsbestämt frihetsberövande med visst vårdinslag till fängelse.

Anpassning av påföljdens längd

Även när det gäller påföljdens längd bör utgångspunkten, i enlighet med hittillsvarande ordning, vara att påföljden bör verkställas som den fastställts i domslandet, utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottsligheten, jfr 25 § andra stycket internationella verkställighetslagen och 3 kap. 21 § andra stycket europeiska verkställighetslagen. Av skäl som redogjorts för i samband med införandet av den europeiska verkställighetslagen bör det dock införas bestämmelser som innebär att Kriminalvården ska anpassa påföljdens längd om påföljden är begränsad i tiden och ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger arton år (se prop. 2014/15:29 s. 127–128). Påföljdens längd bör i sådana fall bestämmas till arton år som är den föreskrivna maximala längden för ett tidsbestämt fängelsestraff. En sådan reglering ger uttryck för att Sverige accepterar den andra statens påföljd samtidigt som en yttersta gräns sätts upp för vad

Sverige kan godta när det gäller straffets längd. Att den gränsen i vissa undantagsfall kan leda till att den andra staten inte accepterar att överföra mycket långa fängelsestraff till Sverige utgör inte ett tillräckligt tungt vägande skäl mot en sådan ordning. Om ett utländskt fängelsestraff inte är begränsat i tiden ska beslut angående påföljdens längd inte meddelas utan domen får verkställas som fängelse på livstid.

I vissa fall kan bestämmelserna om tidpunkten för villkorlig frigivning i Sverige och den andra staten skilja sig mycket åt. Sådana olikheter bör inte, som utredningen föreslår, hanteras genom att påföljdens längd anpassas. I enlighet med vad som gäller enligt 26 kap. 6 § andra stycket brottsbalken kan i stället Kriminalvården beakta väsentliga skillnader i regleringen om villkorlig frigivning genom att kunna besluta om att frigivning ska kunna ske vid en tidigare tidpunkt än annars, se vidare avsnitt 10.6.

Bestämmande av en ny påföljd av domstol

När Kriminalvården bedömer att påföljden behöver anpassas, men att det inte låter sig göras genom ett eget beslut, bör myndigheten överlämna till Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas. Som redogörs för ovan borde påföljdsomvandling framför allt bli aktuell när det är fråga om tidsbestämda påföljder för psykiskt störda lagöverträdare. Ett annat fall skulle kunna vara ett utländskt frihetsberövande straff på viss tid där frihetsberövandet enligt den andra statens regler kan förlängas vid en återkommande prövning. Anpassning till fängelse på viss tid enligt 26 kap. brottsbalken behövs då (jfr prop. 2014/15:29 s. 129–130).

Kriminalvårdens beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige bör få laga kraft innan ärendet lämnas till Åklagarmyndigheten (jfr prop. 2014/15:29 s. 130). Den andra staten ska underrättas om beslutet, något som kan regleras i förordning. I vissa fall kan den dömde behöva transporteras till Sverige innan frågan om omvandling avgörs i domstol, t.ex. för att han eller hon bör genomgå en rättspsykiatrisk undersökning. En sådan transport får ske i samråd med den andra staten, varvid Kriminalvården får klargöra för den andra staten att det finns en möjlighet att verkställighet i Sverige slutligen kan komma att vägras om påföljden inte kan omvandlas, se vidare nedan.

När det gäller rättens prövning bör bestämmelser införas i den nya lagen som följer vad som gäller enligt 3 kap. 14 § första stycket europeiska verkställighetslagen. Det är en ordning som också är förenlig med exempelvis artikel 11 i överförandekonventionen. Rätten ska således bestämma en ny påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden avseende såväl dess art som dess längd, samt får döma till lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet eller brotten. Rätten ska inte pröva om den dömde har begått den aktuella gärningen. Vid handläggningen bör, som utredningen föreslår och i enlighet med hittillsvarande ordning, rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gälla och rättens avgörande ske genom dom. Därmed tillgodoses också det behov av bestämmelser om rättens prövning och sammansättning som *Lunds universitet* lyfter fram.

När den utländska påföljden avser en psykiskt störd lagöverträdare och rätten överväger att besluta att den dömda ska överlämnas till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken borde, som utredningen påpekar, det ofta krävas att det även i Sverige genomförs en viss utredning av den dömdes psykiska tillstånd. Bestämmelser om sådan utredning finns i lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning. I 1 § första stycket samma lag framgår att rätten i brottmål får besluta om rättspsykiatrisk undersökning i syfte att kunna bedöma om det finns medicinska förutsättningar att överlämna den misstänkte till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken, eller om den misstänkte har begått gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning och i så fall tillståndets betydelse för frågan om påföljdsvalet får anses omfatta mål om påföljdsomvandling. Eftersom skuldfrågan är avgjord genom den andra statens dom får förutsättningarna att inhämta en rättspsykiatrisk undersökning enligt 2 § lagen om rättspsykiatrisk undersökning därför anses uppfyllda.

Som påpekades i samband med införandet av den europeiska verkställighetslagen går det inte att utesluta att den rättspsykiatriska undersökningen resulterar i att den dömda inte bedöms lida av en allvarlig psykisk störning (se prop. 2014/15:29 131–132). En påföljdsomvandling till överlämnade till rättspsykiatrisk vård är i sådana fall inte möjlig. Att i den situationen bestämma påföljden till ett svenskt fängelsestraff är inte lämpligt, särskilt eftersom rätten då måste göra en straffmätning utan några hållpunkter i den utländska påföljden som är tidsobestämd. På motsvarande sätt som gäller enligt 3 kap. 23 § andra stycket europeiska verkställighetslagen får rätten i sådana fall i stället upphäva Kriminalvårdens beslut om att verkställighet av påföljden ska ske i Sverige, se vidare i avsnitt 10.7. Innan rätten fattar ett beslut bör Kriminalvården ges tillfälle att yttra sig. Kriminalvården kan behöva samråda med den utländska staten, bl.a. för att genomföra transport av den dömda för det fall denne befinner sig i Sverige (jfr samma prop. s. 132).

Utredningen föreslår att den tid som den dömda varit frihetsberövad i den andra staten och i Sverige med anledning av den utländska domen ska beaktas när påföljdens längd bestäms. Det är dock lämpligare att ett sådant frihetsberövande beaktas genom Kriminalvårdens strafftidsbeslut (jfr avsnitt 10.6), något som även det tillgodoser bestämmelserna i artikel 11 överförandekonventionen om att den dömdes ställning inte får försämras av ett överförande.

10.5 Tvångsmedel

Utkastets förslag: Om den dömden befinner sig i Sverige ska häktning kunna beslutas, efter begäran av en behörig myndighet i den andra staten, om det finns risk för att den dömden avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige. Häktning ska även få användas om det är fråga om en utländsk utevarodoms som har eller kommer att begäras verkställd i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen och det finns risk för att den dömden genom att undanröja bevis eller på annat sätt försvarar sakens utredning. Den som inte har fyllt femton år ska inte få häktas. Den som inte har fyllt arton år ska få häktas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl att häkta någon ska han eller hon få anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan. Om det är tillräckligt att den dömden meddelas reseförbud eller att det beslutas om anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande eller häktning. I övrigt ska rättegångsbalkens regler för motsvarande tvångsåtgärd tillämpas, med vissa undantag.

Beslut om tvångsmedel ska få meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har lämnats eller beviljats. Beslut ska gälla till dess att den utländska påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte upphävs dessförinnan.

Beslutet om tvångsmedel ska hävas om inte en framställning om överförande av verkställighet lämnas inom 40 dagar eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, från det att den dömden anhölls, häktades eller någon annan liknande åtgärd beslutades. Detsamma ska gälla om fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som dömts ut.

Om rätten ska bestämma en ny påföljd ska 24 och 25 kap. rättegångsbalken tillämpas när en tvångsåtgärd ska vidtas.

Om en framställning om verkställighet i Sverige har överlämnats till regeringen ska regeringen och, i brådskande fall, ansvarigt statsråd ha möjlighet att häva ett beslut om tvångsmedel.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att tvångsmedel endast ska få användas om det har stöd i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Utredningen föreslår ingen särskild bestämmelse som klargör att tvångsmedel får användas när rätten ska bestämma en ny påföljd. Utredningen föreslår inte heller någon bestämmelse om att regeringen eller ansvarigt statsråd ska ha möjlighet att häva ett beslut om tvångsmedel.

Remissinstanserna: Svea hovrätt anser att utredningens förslag till lagteknisk utformning är komplicerad och avviker från förslagen i övrigt. Vidare framgår det inte enligt hovrätten vilken domstol som är behörig att pröva frågan om tvångsmedel. Övriga remissinstanser tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag

Tvångsmedel ska kunna beslutas utan stöd i en internationell överenskommelse

Utredningen föreslår att bestämmelser om tvångsmedel i Sverige ska tas in i den nya lagen. Till sin utformning grundar sig utredningens förslag på reglerna i den nuvarande internationella verkställighetslagen och föreslås vara begränsade till sådana fall där den andra statens begäran har stöd i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, dvs. för närvarande tilläggsprotokollet till överförandekonventionen och Schengenkonventionen samt brottmålsdomskonventionen. En sådan begränsning framstår emellertid inte som nödvändig eller ändamålsenlig. Ett effektivt samarbete mellan stater förutsätter således att den tilltänkta verkställande staten vid behov kan använda tvångsmedel gentemot den dömde tills frågan om överförande är beslutad. I den motsatta situationen, när Sverige är domsland, föreslås det också finnas möjligheter för Kriminalvården att hos den andra staten begära att tvångsmedel används mot den dömde oavsett huruvida några sådana skyldigheter för den verkställande staten finns enligt en mellan staterna bindande internationell överenskommelse (se avsnitt 9.5). Till skillnad från vad utredningen föreslår bör det sammanfattningsvis inte krävas stöd i en internationell överenskommelse för att i det enskilda fallet kunna besluta om tvångsmedel.

Förutsättningar för användning av tvångsmedel

När det gäller förutsättningarna för användning av tvångsmedel är en generell utgångspunkt att tvångsmedel ska användas endast när det kan motiveras utifrån beaktande av samtliga omständigheter och att det är proportionerligt. Vidare bör det, i linje med nuvarande ordning och som utredningen föreslår, krävas en begäran från den andra staten och att den dömde befinner sig i Sverige. Som utredningen föreslår bör också krävas att det finns en risk för att den dömde avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige av den utländska påföljden. För att tillgodose brottmålsdomskonventionens krav på tvångsmedel vid begäran om överförande av verkställighet av en så kallad utländsk utevarodoms där skuldfrågan omprövas, se närmare avsnitt 13.1.3, bör häktning i de fallen också kunna beslutas på grund av att det finns en risk för att den dömde undanröjer bevis eller försvårar sakens utredning. En särskild reglering om häktning, som utredningen föreslår, som träffar de fall där den andra statens framställning om överförande av verkställigheten grundar sig på brottmålsdomskonventionen krävs därför inte.

Om det finns skäl att häkta den dömde enligt ovan ska han eller hon få anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan (jfr 24 kap. 6 § rättegångsbalken). Om det är tillräckligt att den dömde meddelas reseförbud eller att det beslutas om anmälningsskyldighet, ska en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande eller häktning.

När det gäller unga lagöverträdare bör, i likhet med vad som gäller enligt 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, det krävas synnerliga skäl för att frihetsberöva någon som är under 18 år. Den som är under 15 år bör inte kunna frihetsberövas. Dessa begränsningar bör framgå av den nya lagen och motsvarande gäller också enligt 3 kap. 15 § europeiska verkställighetslagen.

Utformningen av regleringen om tvångsmedel

Även i övrigt bör den reglering om tvångsmedel på begäran av en annan stat som finns i den europeiska verkställighetslagen (3 kap. 15–19 §§) kunna tjäna som vägledning vid utformningen av motsvarande regler i den nu föreslagna lagen. I sak innebär det inga egentliga skillnader mot utredningens förslag. När det gäller förfarandet bör i lagen således anges att de regler som gäller vid motsvarande tvångsmedel enligt rättegångsbalken ska tillämpas, med vissa undantag. Eftersom den dömde kommer ha tillgång till ett offentligt biträde (se avsnitt 14.1) ska de bestämmelser i rättegångsbalken som avser offentlig försvarare i stället tillämpas beträffande offentligt biträde. Vidare bör i lagen anges att vad som sägs i rättegångsbalken om tid för åtals väckande inte ska tillämpas. Vad gäller behörig domstol, som *Svea hovrätt* frågar om, bör rättegångsbalkens regler gälla.

En begäran om att använda tvångsmedel från en annan stat kan göras såväl före som efter att den staten gjort en framställning om att överföra en frihetsberövande påföljd till Sverige. Som utredningen föreslår bör därför, i enlighet med hittillsvarande ordning, av lagen uttryckligen framgå att ett beslut om tvångsmedel får meddelas även efter att framställningen om överförande har gjorts eller beviljats samt att beslutet gäller till dess den utländska påföljden börjat verkställas i Sverige, om det inte upphävs dessförinnan.

I de fall den andra staten har begärt att Sverige använder tvångsmedel mot den dömde före det att en framställning om överförande har lämnats bör gälla en tidsfrist inom vilken en sådan framställning ska lämnas. I enlighet med utredningens förslag bör den tidsfristen som huvudregel vara 40 dagar från det att beslutet om tvångsmedel verkställdes. Om den andra staten inte lämnar en framställning om överförande inom den tiden ska åklagare eller rätten fatta beslut om att häva tvångsmedlet. En kortare tid bör gälla om det har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten. Enligt artikel 32 i brottmålsdomskonventionen gäller en tidsfrist om 18 dagar.

Av artikel 2.2 i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen följer att den dömdes ställning inte får försämrats till följd av att tvångsmedel används. Med förebild i 3 kap. 18 § andra stycket europeiska verkställighetslagen, samt i linje med utredningens förslag och nuvarande reglering i 17 § andra stycket och 25 § tredje tycket internationella verkställighetslagen, bör i lagen därför anges att åklagaren eller rätten ska upphäva ett beslut om anhållande eller häktning om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som dömts ut. Vid bedömningen bör den tid den dömde varit berövad friheten i såväl utlandet som Sverige beaktas, liksom de svenska bestämmelserna om villkorlig frigivning eftersom det är dessa regler som gäller vid verkställighet i Sverige (se avsnitt 10.6).

Närmare regler om förfarandet och vad som ska ingå i en begäran om tvångsmedel från den andra staten kan regleras i förordning.

Tvångsmedel vid påföljdsomvandling

I avsnitt 10.4 föreslås att rätten i vissa fall, efter beslut av Kriminalvården och på ansökan av Åklagarmyndigheten, ska bestämma en ny påföljd. För

rättens handläggning föreslås i sådana fall gälla att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål ska gälla i tillämpliga delar, något som bl.a. innebär att tvångsmedel kan användas utan en begäran från den andra staten. Om den dömde har överförts till Sverige och en ny påföljd ska bestämmas kan alltså han eller hon anhållas och häktas eller bli föremål för andra tvångsmedel om det finns förutsättningar för detta enligt rättegångsbalkens bestämmelser. På motsvarande sätt som i hittillsvarande 25 g § fjärde stycket internationella verkställighetslagen bör särskilda bestämmelser införas i den nya lagen som klargör det förhållandet.

Även vid påföljdsomvandling är det åklagare och inte Kriminalvården som är behörig att besluta i fråga om användning av tvångsmedel. Det kommer därför att krävas viss samordning mellan Kriminalvården och åklagaren i dessa situationer. Om detta kan regleras i förordning.

Beslut om tvångsmedel ska kunna hävas av regeringen

I vissa fall ska Kriminalvården överlämna en framställning om verkställighet i Sverige till regeringen för prövning (se avsnitt 7.2). När regeringen avgör ett sådant ärende bör regeringen kunna häva ett tvångsmedel om framställningen avslås. Även ansvarigt statsråd bör, i enlighet med hittillsvarande ordning, kunna häva en tvångsåtgärd om sådana omständigheter uppkommer att den omedelbart bör hävas och det inte går att avvakta ett beslut av regeringen, åklagare eller rätten.

10.6 Verkställigheten i Sverige och transport

Utkastets förslag: Verkställighet i Sverige ska ske enligt svenska regler och i enlighet med vad som gäller vid verkställighet av fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

Kriminalvården ska ansvara för transport av den dömde i Sverige. Kriminalvården ska ha möjlighet att göra kroppsvisitation och använda fängsel vid transporter samt begära hjälp av Polismyndigheten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att det i lagen ska införas bestämmelser om avräkning av den tid som den dömde varit frihetsberövad med anledning den brottslighet påföljden avser. När det gäller transport av den dömde föreslår utredningen att Kriminalvården ska se till att den dömde förs till Sverige.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Kriminalvården* framhåller att myndigheten behöver utförliga uppgifter från den andra staten vad gäller villkorlig frigivning. Det gäller såväl landets generella regler om villkorlig frigivning som dag för verkställighetens början och datum för villkorlig frigivning i det enskilda fallet. *Svea hovrätt* efterfrågar förtydliganden i fråga om hur den utländska domen eller den svenska domen som efter påföljdomsvandling ersatt den utländska domen ska beaktas vid lagföring för annan brottslighet i Sverige.

Skälen för utkastets förslag

Verkställighet ska ske enligt svenska regler

Som utredningen föreslår och i enlighet med nuvarande ordning bör verkställigheten av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ske enligt svenska regler avseende fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård, oavsett om en ny påföljd har bestämts eller inte. Verkställigheten ska få ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten. Motsvarande reglering finns i 3 kap. 21 § europeiska verkställighetslagen och bestämmelserna i den nya lagen kan med fördel formuleras med förebild i den lagstiftningen, vilket innebär en delvis annan redaktionell utformning än den som föreslås av utredningen.

Som utredningen anför bör emellertid inte någon motsvarighet till 25 § tredje stycket internationella verkställighetslagen överföras till den nya lagen. I den bestämmelsen anges att verkställighet i Sverige av en utländsk dom inte får ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som bestämts i den andra staten. Paragrafen tar sikte på att den utländska domen framstår som mindre ingripande i den dömdes personliga frihet än motsvarande påföljd enligt svensk lag (se prop. 1972:98 s. 130–131) och har såvitt känt aldrig tillämpats. Om den utländska påföljden innehåller frihetsberövande åtgärder som inte kan verkställas här, och påföljden inte heller kan anpassas, får framställningen om överförande hit i stället vägras (se avsnitt 10.2.1).

Straffidsberäkning och villkorlig frigivning

Att svenska regler om straffidsberäkning och villkorlig frigivning ska tillämpas medför bl.a. att tid som den dömda med anledning av de brott som påföljden avser har varit frihetsberövad i Sverige eller utomlands ska tillgodoräknas den dömda som verkställighet av påföljden, se 2 § första stycket lagen om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande. Det finns därför inte något behov av, som utredningen föreslår, en särskild bestämmelse om tillgodoräknande av tid som den dömda varit frihetsberövad. Villkor som uppställts vid överförande av verkställighet från en annan stat till Sverige ska också gälla vid avräkningen, se 2 § tredje stycket nämnda lag.

När det gäller hantering av skillnader i regler om tidigaste tidpunkt för villkorlig frigivning finns, som nämns i avsnitt 10.4, i 26 kap. 6 § andra stycket brottsbalken bestämmelser som gör det möjligt för Kriminalvården att besluta om en tidigare tidpunkt för villkorlig frigivning vid verkställighet av ett överfört utländskt fängelsestraff, om det framgår att den annars dömda kommer att vara frihetsberövad under avsevärt längre tid än vad som hade varit fallet om verkställigheten hade skett i den andra staten. Med avsevärt längre tid avses så lång tid att den kan komma i konflikt med artikel 5 i Europakonventionen eller i övrigt framstår som stötande (se vidare prop. 2017/18:250 s. 196–198).

Som *Kriminalvården* lyfter fram behöver myndigheten information från den andra staten för att kunna ta ställning till om undantaget i 26 kap. 6 § andra stycket brottsbalken ska tillämpas i det enskilda fallet. Det handlar dels om information i det enskilda ärendet om när påföljden helt har verkställts och om förtida eller villkorlig frigivning, dels om generell

information om det andra landets regler om villkorlig frigivning. Kriminalvården får vid behov efterfråga denna information från den andra staten, vilket kan regleras i förordning.

När det gäller *Svea hovrätts* fråga om den utländska domens betydelse vid påföljdsbestämning för annan brottslighet är i detta sammanhang inte möjligt att uttala sig om tillämpningen av exempelvis reglerna i 34 kap. brottsbalken, särskilt mot bakgrund av att det inte föreslås några förändringar av dessa bestämmelser.

Transport av den dömde

Om den dömde är frihetsberövad bör, i enlighet med nuvarande 40 a § internationella verkställighetslagen, Kriminalvården ansvara för transporten av den dömde i Sverige och vid transporten göra kroppsvisitation och använda fängsel samt begära hjälp av Polismyndigheten enligt vad som utvecklas i avsnitt 9.6.

Det är den andra staten som ansvarar för att den dömde transporteras till Sverige. Kriminalvården får samråda med den andra staten om hur transporten ska gå till, något som kan regleras i förordning.

10.7 Upphävande av beslut

Utkastets förslag: Beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska upphävas om

- den andra staten har återkallat framställningen om överförande och verkställigheten ännu inte har påbörjats i Sverige,
- den andra staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti eller meddelat ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller
- en ny påföljd inte har kunnat bestämmas.

Kriminalvården beslutar om upphävande av beslut om verkställighet i Sverige utom i de fall en ny påföljd inte kunnat bestämmas. I dessa fall beslutar rätten. Har verkställighet påbörjats i Sverige när beslut om upphävande meddelas på grund av nåd eller amnesti eller att den andra staten meddelat ett annat beslut som medför att påföljden inte får verkställas ska verkställigheten upphöra.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen föreslår ingen regel om att ett beslut om att verkställighet ska upphävas av rätten om en ny påföljd inte kunnat bestämmas.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot utredningens förslag. *Svea hovrätt* lyfter frågan om en dömd person som varit frihetsberövad har rätt till ersättning enligt lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder om verkställigheten upphör.

Skälen för utkastets förslag: Som utredningen föreslår bör i den nya lagen finnas bestämmelser som möjliggör att verkställigheten av en utländsk dom i vissa fall kan avbrytas. I likhet med hittillsvarande ordning och motsvarande regelverk i 3 kap. 23 § europeiska verkställighetslagen bör i lagen anges att ett beslut om verkställighet i Sverige ska upphävas om den andra staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti eller

meddelat ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas. På motsvarande sätt som anses vara fallet enligt nämnda EU-lagstiftning bör med annat beslut exempelvis avses att domen är föremål för ny prövning i den andra staten (jfr prop. 2014/15:29 s. 143). Det finns därför inte något behov av ett särskilt omnämmande i den nya lagen av omprövningsfallen, motsvarande det som enligt nuvarande ordning återfinns i 24 § andra stycket internationella verkställighetslagen.

Regleringen bör redaktionellt utformas med nämnda bestämmelse i europeiska verkställighetslagen som förebild och innebära att ett beslut om att den utländska domen ska verkställas i Sverige i vissa fall ska upphävas. En så utformad reglering inbegriper uttryckligen, till skillnad från utredningens förslag, även de situationerna att verkställigheten av påföljden inte har påbörjats i Sverige (jfr prop. 2014/15:29 s. 142). Om verkställigheten har påbörjats innebär ett upphävande att verkställigheten ska upphöra.

Det är Kriminalvården som i ovan angivna fall bör besluta om upphävande av beslutet om verkställighet. På motsvarande sätt som gäller enligt 3 kap. 23 § första stycket 1 europeiska verkställighetslagen bör Kriminalvården också fatta beslut om upphävande i de fallen den andra staten har återkallat sin framställning om överförande och verkställigheten ännu inte har påbörjats i Sverige. Om återkallelsen görs innan Kriminalvården fattat beslut i fråga om överförande av verkställighet får myndigheten i stället avskrivna ärendet.

I avsnitt 10.4 föreslås att Kriminalvården i vissa fall ska överlämna åt Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas. Ett beslut om att överlämna den utländska domen till Åklagarmyndigheten för att utverka en ny påföljd fattas samtidigt som beslutet om att överta verkställigheten. Som redogörs för i avsnitt 10.4 kan det emellertid inte uteslutas att någon ny påföljd inte kan bestämmas, vilket får till följd att verkställigheten återgår till den andra staten. I sådana fall bör rätten, i likhet med vad som gäller enligt 3 kap. 23 § första stycket 4 europeiska verkställighetslagen, besluta om att upphäva beslutet om att den utländska domen ska verkställas i Sverige, något som bör regleras i lagen.

När det gäller frågan som *Svea hovrätt* väcker om rätt till ersättning enligt lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder gör sig samma överväganden gällande som i samband med införandet av europeiska verkställighetslagen (se 2014/15:29 s. 144). Utgångspunkten bör således vara att det är den andra staten som har att kompensera den dömda för ett felaktigt frihetsberövande. Huruvida det i ett enskilt fall även kan finnas situationer där svenska myndigheter begått ett sådant fel att ersättning ska utgå är en fråga som får överlämnas till rättstillämpningen.

10.8 Specialitetsprincipen

Utkastets förslag: En dömd person som överförs till Sverige enligt denna lag ska inte här få åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs (specialitetsprincipen). Förbudet ska inte gälla om

- den dömd efter det att han eller hon blivit frigiven har haft möjlighet att lämna Sverige, men inte gjort det inom en sammanhängande tid av 45 dagar eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, eller att den dömd efter det att han eller hon blivit frigiven har återvänt hit efter att först ha lämnat Sverige,
- den dömd har samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige, eller
- den andra staten har lämnat sitt tillstånd till åtgärden.

Specialitetsprincipen ska inte hindra att åtgärder vidtas för att verkställa beslut om den dömdes avvisning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen föreslår att specialitetsprincipen endast ska gälla om den följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Utredningen föreslår inget uttryckligt undantag från principen i de fall den dömd har samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten* påpekar att skyddet enligt specialitetsprincipen kan medföra en risk för att personer som är misstänkta för brott kan avvika eller försvåra utredningen eftersom tvångsmedel inte kan användas. *Svea hovrätt* lyfter frågan om 2 kap. 13 § brottsbalken inte bör utsträckas till att även omfatta specialitetsprincipen för personer som överförs till Sverige för verkställighet. Övriga remissinstanser tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: Inom det internationella straffrättsliga samarbetet är den s.k. specialitetsprincipen vedertagen. Som närmare redogörs för i avsnitt 9.7 innebär principen att om en person, utan att ha samtyckt till det, förs över från en stat till en annan stat för att där lagföras eller verkställa ett straff får han eller hon inte åtalas, dömas eller berövas friheten för annan brottslighet som begåtts i tiden före överförandet. När det gäller överförande av dömda personer finns specialitetsprincipen reglerad i brottmålsdomskonventionen och i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen, något som återspeglas i 23 och 25 h §§ internationella verkställighetslagen.

I avsnitt 9.7 föreslås att specialitetsprincipen ska gälla vid överföranden av dömda personer från Sverige till en annan stat mot den dömdes vilja. Motsvarande ordning bör gälla vid överföranden av dömda personer till Sverige. Sådana bestämmelser bör tas in i den här föreslagna lagen och inte, som *Svea hovrätt* lyfter, inlemmas i brottsbalkens bestämmelser om villkor vid utlämning och överlämnande. Samma ställningstagande gjordes vid införandet av den europeiska verkställighetslagen, se prop. 2014/15:29 s. 145. Till skillnad från vad utredningen föreslår bör skyddet

enligt specialitetsprincipen gälla oberoende av om det har avtalats mellan Sverige och den andra staten.

Av det anförda följer att det i lagen ska anges att en dömd person som överförs till Sverige som huvudregel inte får åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs. Som utredningen föreslår och i enlighet med nuvarande ordning ska detta förbud inte gälla om den dömden efter frigivningen har haft möjlighet att lämna Sverige, men inte gjort det inom en sammanhängande tid av 45 dagar eller återvänt hit efter att först ha lämnat Sverige. I de fall en kortare sammanhängande tid angående den dömdes vistelse i Sverige efter frigivning har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten bör i stället den tiden gälla, se artikel 2 i ändringsprotokollet till tilläggsprotokollet till överförandekonventionen. Skyddet enligt specialitetsprincipen ska inte heller gälla om den dömden har samtyckt till ett överförande eller om den andra staten lämnat tillstånd till frihetsberövandet, något som även det bör anges i lagen.

Som redogörs för i avsnitt 9.7 utgör specialitetsprincipen inget hinder mot att åtgärder vidtas för att verkställa beslut om avvísning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription. Däremot hindrar principen en stat från att frihetsberöva den dömden för brottslighet som ligger i tiden före överförandet, något som i likhet med vad *Åklagarmyndigheten* pekar på kan leda till problem vid brottsutredningar i de fall tillstånd till att vidta en frihetsberövande åtgärd måste inhämtas från den andra staten. Samtidigt ska framhållas att denna problematik inte bör uppstå annat än i mycket sällsynta undantagsfall. Kriminalvården bör, innan den beslutar om att verkställigheten ska ske i Sverige, också försöka klargöra om det finns misstanke om att den dömden begått annan brottslighet i Sverige i tiden före överförandet. Myndigheten kan i sådana fall göra en framställning hos den andra staten om ett undantag från specialitetsprincipen. Skulle den andra staten inte ge sitt tillstånd ska som huvudregel verkställighet av den utländska domen vägras, se avsnitt 10.2.1.

Sammanfattningsvis finns det inte tillräckliga skäl att överväga lagstiftningsåtgärder för att kompensera för de problem *Åklagarmyndigheten* pekar på. Motsvarande ställningstagande gjordes i samband med införandet av europeiska verkställighetslagen (se prop. 2014/15:2 s. 147–148).

11 Verkställighet i en annan stat av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande

11.1 Allmänna förutsättningar

Utkastets förslag: För att ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i en annan stat ska det krävas att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att ytterligare förutsättningar för att ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i en annan stat ska vara att avgörandet har fått laga kraft och att ett överförande är förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen om överförande.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Svea hovrätt* anser att utredningens förslag väcker frågor om när förutsättningarna för ett överförande ska vara förhanden samt att det kan finnas skäl att i lagtexten ange vilka fördelar som ska uppnås med ett överförande och för vem ett överförande ska innebära fördelar. Liknande synpunkter framförs av *Kammarrätten i Jönköping*.

Skälen för utkastets förslag: Som föreslås av utredningen bör en förutsättning för att verkställighet av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få ske i en annan stat vara att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten. Ett sådant krav på effektivitet gäller enligt motiven till nuvarande reglering (se prop. 1972:98 s. 134) och får anses vara ändamålsenligt utifrån syftet att möjliggöra brottsbekämpning över gränserna, samtidigt som svenska och utländska myndighetsresurser inte används i onödan. Ett effektivitetskrav råder även för överförande av verkställighet till andra länder enligt 2 kap. 1 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och 2 kap. 1 § lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall. Även samarbetet enligt EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande vilar på en premis om effektivitet (se skäl 25).

När det gäller frågan om hur kravet på effektivitet ska tillämpas kan vägledning hämtas från förarbetena till nu gällande lagstiftning. Ett överförande av verkställigheten bör således kunna antas ge fördelar vid verkställigheten om försök till verkställighet i Sverige har misslyckats eller kommer att göra det och den person som straffet eller beslutet gäller vistas i eller har tillgångar i en annan stat (jfr prop. 1972:98 s. 134, prop. 2008/09:218 s. 35–36 och prop. 2010/11:43 s. 59). Det är inte nödvändigt att, som *Svea hovrätt* och *Kammarrätten i Jönköping* föreslår, i lagtext ange vilka fördelar vid verkställigheten som ska uppnås.

Av skäl som redogörs för i avsnitt 6.1 bör det inte, som utredningen föreslår, krävas stöd i en internationell överenskommelse för att ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i en annan stat.

Innehållet i en sådan överenskommelse, eller avsaknaden av en sådan, måste dock givetvis beaktas vid Kronofogdemyndighetens bedömning av om verkställighet bör sökas i den andra staten, se vidare avsnitt 11.2.

11.2 Kronofogdemyndighetens prövning och beslut

Utkastets förslag: Kronofogdemyndigheten prövar om ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska sändas över till en annan stat för att verkställas där.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att Kronofogdemyndigheten ska pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och besluta om att en framställning om verkställighet av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska göras till en annan stat.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Åklagarmyndigheten* anser att det bör förtydligas, i vart fall i motiven, att en begäran om verkställighet i ett annat land alltid ska göras om egendom säkrats i det landet på ansökan av en svensk åklagare.

Skälen för utkastets förslag: Ett ärende om överförande av verkställigheten av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande kan initieras på olika sätt. Oftast borde ett ärende om överförande initieras med anledning av att Kronofogdemyndigheten får vetskap om att den som straffet eller beslutet riktas mot har tillgångar utomlands. Det kan exempelvis handla om att svensk åklagare upplyst myndigheten om att förverkad egendom finns fryst i en annan stat med stöd av ett svenskt beslut om beslag eller kvarstad.

Till skillnad från vad som föreslås gälla beträffande frihetsberövande påföljder är det inte nödvändigt att ett beslut om att sända över ett svenskt bötesstraff eller förverkandebeslut till en annan stat för att verkställas där föregås av ett svar av den andra staten på en framställning från svensk sida. En sådan ordning skulle i onödan fördröja och komplicera handläggningen. I stället bör prövningen av om bötesstraffet eller förverkandebeslutet, ur svensk synvinkel, får verkställas i en annan stat göras i ett sammanhang och i lagen anges att Kronofogdemyndigheten prövar om ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska sändas över till en annan stat för att verkställas där. Det handlar om en helhetsbedömning där frågan om lagens förutsättning för ett överförande är uppfyllt har betydelse, men även utsikterna för att en begäran om verkställighet kommer accepteras av den andra staten.

Som redogörs för i avsnitt 6.1 kommer det i förhållande till vissa stater som Sverige har ett avtal med att kunna uppstå situationer där svensk rätt medger att verkställigheten av ett bötesstraff eller beslut om förverkande överförs, trots att villkoren enligt överenskommelsen inte är uppfyllda. Det kan exempelvis handla om att överenskommelsen i fråga är begränsad till att omfatta förverkande med anledning av en viss brottslighet, t.ex. narkotikabrottskonventionen, Palermokonventionen eller korruptionskonventionen. Vidare omfattar vissa överenskommelser, exempelvis förverkandekonventionen, endast förverkande som beslutats av domstol

medan andra även omfattar beslut av en myndighet, t.ex. brottmålsdomskonventionen och narkotikabrottskonventionen. När det gäller bötesstraff krävs enligt artikel 5 brottmålsdomskonventionen, som är det enda avtal som omfattar överförande av sådana straff, att den dömda har hemvist i den andra staten eller att den staten är hans eller hennes ursprungliga hemland. Det bör dock inte vara uteslutet att verkställighet i en annan stat söks även om ett villkor i en överenskommelse inte är uppfyllt. Det kan exempelvis handla om situationer där den andra statens lagstiftning, tidigare erfarenheter, eller kontakter med den andra staten, talar för att den andra staten ändå kommer att verkställa det svenska bötesstraffet eller förverkandebeslutet. Särskilda överväganden angående det ändamålsenliga i att försöka överföra verkställigheten måste givetvis göras när det gäller stater som Sverige inte har någon överenskommelse med. En ordning där Kronofogdemyndigheten lägger tid och resurser på ärenden som inte kan förväntas leda till verkställighetsåtgärder i den andra staten är inte önskvärd.

Som *Åklagarmyndigheten* påpekar bör en begäran om verkställighet av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande under alla förhållanden framställas i en annan stat om egendom där säkrats på begäran av svensk åklagare.

11.3 Förbud mot förvandling

Utkastets förslag: Kronofogdemyndigheten ska i en begäran om verkställighet ange att bötesstraffet inte får förvandlas till fängelse eller en annan påföljd i den andra staten eller att beslutet om förverkande inte får verkställas genom ett frihetsberövande eller någon annan åtgärd. Om beslutet om förverkande avser viss egendom ska Kronofogdemyndigheten också ange att verkställighet inte får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med utkastets. Utredningens förslag är utformat som att Kronofogdemyndigheten inte får tillåta att ett svenskt bötesstraff eller förverkandebeslut förvandlas eller verkställs på ett visst sätt.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Svea hovrätt* anser att förslaget ska ändras för att återspegla att förbudet mot förvandling är att betrakta som ett villkor för ett överförande.

Skälen för utkastets förslag: Enligt 25 kap. 8 § andra stycket brottbalken och 15 § bötesverkställighetslagen kan ett svenskt bötesstraff som inte har kunnat drivas in förvandlas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader. Någon motsvarande möjlighet finns inte när det gäller beslut om förverkande som inte har kunnat verkställas och det är inte heller möjligt att verkställa ett beslut om förverkande avseende viss egendom genom betalning av ett belopp motsvarande egendomens värde. Sådana möjligheter finns emellertid i vissa andra stater och frågan är om förvandling av svenska bötesstraff och förverkandebeslut ska vara möjligt när de verkställs utomlands.

Inom EU-samarbetet råder ett förbud mot förvandling av svenska bötesstraff till fängelse eller andra påföljder, se 2 kap. 3 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. Detsamma gäller förverkandebeslut där Kronofogdemyndigheten inte får tillåta att verkställighet sker genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet. Om förverkandebeslutet avser viss egendom får myndigheten inte heller tillåta att verkställighet sker genom betalning eller verkställighet avseende den förverkade egendomens värde, se 2 kap. 3 § lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och 3 kap. 2 § lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Som påpekas av utredningen gör sig skälen för ett förbud mot förvandling av svenska bötesstraff och beslut om förverkande inom EU-samarbetet (se prop. 2008/09:218 s. 36, prop. 2010/11:43 s. 61–62 och prop. 2019/20:198 s. 64–65) gällande också i det straffrättsliga samarbetet utanför EU (jfr också 21 c § fjärde stycket internationella verkställighetslagen). Från ett svenskt perspektiv ter det sig således främmande att ett bötesstraff eller beslut om förverkande verkställs på annat sätt än vad som framgår av avgörandet eller är möjligt enligt svensk rätt. Beträffande bötesstraff får det anses gälla även om möjligheterna att förvandla obetalda böter till fängelse relativt nyligen har utvidgats (se propositionen Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse, prop. 2020/21:8). Det finns inte heller några bestämmelser i relevanta internationella överenskommelser som förhindrar villkor om förbud mot förvandling. Tvärtom föreskrivs i t.ex. artikel 17 i förverkandekonventionen att den verkställande staten inte får ålägga fängelsestraff vid bristande fullgörelse eller vidta annan åtgärd som inskränker en persons frihet, om den ansökande staten i framställningen har förklarat att så inte får ske. När det gäller bötesstraff så finns i artikel 48 brottmålsdomskonventionen möjligheter för domslandet att begränsa sin begäran om överförande till enbart indrivning av böter.

Sammanfattningsvis bör i den nya lagen föras in en bestämmelse om att Kronofogdemyndigheten i en begäran om verkställighet till den andra staten ska ange att bötesstraffet inte får förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten, eller att beslutet om förverkande inte får verkställas genom ett frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet, eller att ett beslut om förverkande avseende viss egendom sker genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde. I likhet med vad *Svea hovrätt* påpekar återspeglar en sådan utformning av regleringen, på ett bättre sätt än utredningens förslag, det förhållandet att det i samarbetet med länder utanför EU egentligen är fråga om en begränsning av begäran om verkställighet, inte att Kronofogdemyndigheten i ett efterföljande skede ska lämna tillstånd eller inte till en viss verkställighetsåtgärd.

11.4 Upphävande av beslut

Utkastets förslag: Kronofogdemyndigheten ska genast upphäva ett beslut om att sända över ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande om straffet eller beslutet bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Kronofogdemyndigheten får även i andra fall upphäva beslutet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår ingen bestämmelse om att Kronofogdemyndigheten ska få upphäva beslutet om översändande även i andra fall än när straffet eller beslutet bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: Som utredningen föreslår bör i den nya lagen införas regler om vad som bör gälla i de fall bötesstraffet eller beslutet om förverkade bortfallit enligt svensk lag eller till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Att en pågående verkställighet i utlandet avbryts i sådana fall kan vara viktigt för den enskilde. Som en jämförelse finns i artikel 27 i EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande också bestämmelser om att den utfärdande myndigheten genast ska återkalla beslutet om förverkande om beslutet inte längre kan verkställas eller inte längre är giltigt. Även i andra fall kan det finnas fog för att avbryta en pågående verkställighet i utlandet (jfr prop. 2008/09:218 s. 38–39). Det kan handla om att förutsättningarna för verkställighet i Sverige ändras, exempelvis om den som straffet eller förverkandebeslutet gäller har återvänt till Sverige eller om tillgångar upptäcks här som motsvarar bötesbeloppet eller värdet av det som förverkats. En reglering om vad som ska gälla för det fall det svenska avgörandet inte längre kan verkställas eller vid ändrade förhållanden föreslås nu också införas beträffande frihetsberövande påföljder som har begärts verkställda i en annan stat (se avsnitt 9.4).

Sammanfattningsvis bör i lagen införas bestämmelser om att Kronofogdemyndigheten genast ska upphäva ett beslut om att sända över ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande om straffet eller beslutet bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Även i andra fall bör Kronofogdemyndigheten ha möjlighet att upphäva ett sådant beslut.

11.5 Fortsatt verkställighet i Sverige

Utkastets förslag: Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande som har sänts över till en annan stat få ske även i Sverige. Kronofogdemyndigheten ska bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet om förverkande.

Verkställighet ska inte få ske i Sverige efter att ett svenskt bötesstraff har sänts över till en annan stat för att verkställas där.

Om Kronofogdemyndigheten upphäver beslutet att sända över ett svenskt bötesstraff eller om den andra staten meddelar att straffet helt eller delvis inte har verkställts eller kommer att kunna verkställas i den staten, ska verkställigheten få fortsätta i Sverige. Detsamma ska gälla för ett svenskt beslut om förverkande, om verkställighet inte fått ske i Sverige efter att beslutet sänts över till en annan stat.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen föreslår att verkställighet av ett svenskt bötesstraff ska få ske i Sverige efter att en framställning skickats till en annan stat om det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: Som redogörs för i avsnitt 3.3.1 gäller enligt 29 § internationella verkställighetslagen, som grundar sig på artikel 11.1 i brottmålsdomskonventionen, att verkställighet av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande inte får ske i Sverige efter att en framställning om överförande har gjorts till annan stat.

I likhet med vad utredningen anför finns beträffande beslut om förverkande anledning att ifrågasätta om den hittillsvarande ordningen utgör en lämplig avvägning mellan intresset av en effektiv brottsbekämpning och vikten av att det verkställda inte överskrider värdet av vad som förverkats. Exempelvis kan egendom anträffas i Sverige efter att förverkandebeslutet har sänts över till en annan stat för verkställighet. Ur ett brottsbekämpningsperspektiv framstår det som angeläget att sådan egendom omedelbart kan tas om hand för verkställighet, oaktat att verkställighet pågår i ett annat land. Fortsatt verkställighet av förverkandebeslut i Sverige är också tillåten inom EU-samarbetet, se 2 kap. 4 § lagen om verkställighet av beslut om förverkande och artikel 16 i EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Med undantag för brottmålsdomskonventionen finns inte heller i Sveriges internationella överenskommelser på området något hinder mot en sådan ordning. Enligt Europarådets förverkandekonventioner är tvärtom ursprungslandet uttryckligen oförhindrat att verkställa beslutet efter att en framställning om verkställighet har gjorts till en annan stat.

Sammantaget talar övervägande skäl för att, om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, det enligt den nya lagen bör vara tillåtet med fortsatt verkställighet i Sverige även efter att ett beslut om förverkande har sänts över till en annan stat.

För att motverka risken för överförverkande bör, som utredningen föreslår, det i lagen införas bestämmelser om att Kronofogdemyndigheten ska bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet om förverkande. Sådana bestämmelser finns också i 2 kap. 5 § lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall (se prop. 2010/11:43 s. 62–63) och artikel 16 i EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Bestämmelser om en skyldighet för Kronofogdemyndigheten att underrätta den andra staten vid risk för överförverkande kan tas in i förordning, jfr 2 kap. 3 § förordningen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen.

När det gäller fortsatt verkställighet i Sverige av bötesstraff saknas tillräckliga skäl att i den nya lagen avvika från vad som gäller enligt nuvarande ordning. Verkställighet bör således inte få ske i Sverige efter att ett svenskt bötesstraff har sänts över till en annan stat för att verkställas där. Sådan fortsatt verkställighet är inte heller tillåten enligt EU-samarbetet, se 2 kap. 4 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. För det fall Kronofogdemyndigheten upphäver beslutet om att sända över bötestraffet (se avsnitt 11.4), eller den andra staten meddelar att straffet helt eller delvis inte har verkställts eller kommer att kunna verkställas i den staten, bör emellertid verkställighet av straffet i Sverige vara möjligt. Detsamma bör gälla för beslut om förverkande i de fall där ett sådant beslut om förverkande, till följd av en överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, inte har fått verkställas här efter att beslutet sänts över.

11.6 Verkställighet i flera andra stater

Utkastets förslag: Ett svenskt beslut om förverkande får sändas över till flera stater samtidigt för att verkställas där. Kronofogdemyndigheten ska bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet. Ett svenskt bötesstraff ska inte få sändas över till mer än en stat.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utredningens. Utredningen föreslår att en framställning om verkställighet ska få sändas till flera stater om det är möjligt enligt den internationella överenskommelse som är tillämplig.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: I internationella verkställighetslagen finns ingen reglering av frågan om en framställning om överförande av verkställighet av ett bötesstraff eller beslut om förverkande får göras till flera stater. Inom EU-samarbetet är ett sådant förfarande tillåtet enligt lagen om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall (2 kap. 1 § andra stycket), men däremot inte enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen (2 kap. 2 § andra stycket). Enligt EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande får ett beslut om förverkande sändas

till flera medlemsstater samtidigt under vissa förutsättningar (artikel 5 och 15).

Som utredningen föreslår bör i den nya lagen, i likhet med vad som gäller enligt lagen om verkställighet av beslut om förverkande och EU-förordningen, införas en uttrycklig möjlighet för Kronofogdemyndigheten att sända över ett svenskt beslut om förverkande till flera stater samtidigt. Om den som beslutet rör har tillgångar i olika länder bör således verkställighetsåtgärder kunna vidtas parallellt i de länderna om förutsättningarna för det i övrigt är uppfyllda. En sådan ordning öppnar upp för en effektivare verkställighet och bör tillåtas. På motsvarande sätt som gäller vid samtidig verkställighet i Sverige bör en bestämmelse om det tas in i den nya lagen. Regleringen behöver inte, som utredningen föreslår, begränsas till fall där det finns uttryckligt stöd för en sådan samtidig verkställighet i en internationell överenskommelse.

För att motverka överförverkande bör, som utredningen föreslår och i enlighet med vad som ovan föreslås gälla vid samtidig verkställighet i Sverige (se avsnitt 11.5), Kronofogdemyndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger beloppet i det svenska beslutet om förverkande. En sådan reglering aktualiseras alltså såväl när verkställighet pågår i Sverige och en annan stat samtidigt, som när verkställighet pågår i flera andra stater samtidigt.

När det gäller möjligheten att sända över ett svenskt bötesstraff till flera stater samtidigt saknas tillräckliga skäl att avvika från den ordning som gäller beträffande samarbetet med EU-stater enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. I den nya lagen bör det alltså inte, som utredningen föreslår, införas bestämmelser som medger att ett svenskt bötesstraff får sändas till flera stater samtidigt för att verkställas där. Tvärtom bör bestämmelser införas om att det inte är tillåtet.

12 Verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande

12.1 Allmänna förutsättningar

<p>Utkastets förslag: Ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande får verkställas i Sverige om överförandet kan antas ge fördelar vid verkställigheten.</p>
--

Utredningens förslag överensstämmer inte med utkastets. Utredningen föreslår att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i Sverige om verkställighet här är förenligt med den överenskommelse som ligger till grund för framställningen och det utländska avgörandet har vunnit laga kraft.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: Som redogörs för i avsnitt 6.1 föreslås att utländska bötesstraff och beslut om förverkande ska kunna verkställas i

Sverige även utan grund i en internationell överenskommelse om överförande. Det innebär att den nya lagen, till skillnad från vad utredningen föreslår, måste innehålla allmänt verkande bestämmelser om vad som ska krävas för att sådana straff eller beslut ska få verkställas i Sverige. På motsvarande sätt som föreslås gälla beträffande verkställighet utomlands av svenska bötesstraff och förverkandebeslut (se avsnitt 11.1) framstår det som lämpligt att frågan om huruvida verkställighet ska medges här avgörs utifrån om ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten. Ett sådant krav får anses vara förenligt med Sveriges internationella åtaganden. Som en jämförelse är det enligt hittillsvarande ordning möjligt att avslå en framställning från en annan stat om straffet eller beslutet inte kan verkställas i Sverige eller det kan antas att avgörandet kan verkställas i den andra staten (se 6 § första stycket 5 och 6 internationella verkställighetslagen och 21 a–b §§ samt d–j §§ internationella verkställighetsförordningen). Kravet på effektivitet bör inte sättas alltför högt. Om det i framställningen inte ens påstås att den dömda eller den mot vilket beslutet om förverkande gäller är bosatt i Sverige, eller har några tillgångar här i landet, kan dock kravet på effektivitet inte anses uppfyllt. I sådana fall kan det många gånger också vara lämpligt att begära att den andra staten kompletterar sin framställning.

Kravet på effektivitet som en förutsättning för ett överförande till Sverige bör framgå av den nya lagen och om den inte är uppfylld får det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte verkställas här. Även om kravet på effektivitet är uppfyllt kan det emellertid finnas hinder mot verkställighet. Det kan t.ex. vara fråga om att den gärning som bötesstraffet eller förverkandebeslutet avser inte motsvarar brott enligt svensk lag. Vägransgrunderna behandlas i avsnitt 12.2.

12.2 Hinder mot verkställighet

Utkastets förslag: Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande inte verkställas i Sverige

- om den gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte motsvarar brott enligt svensk lag (dubbelstraffbarhet),
- ett överförande strider mot dubbelprövningsförbudet (principen om *ne bis in idem*),
- den dömda vid tidpunkten för gärningen inte fyllt femton år,
- en tillämpning av 35 kap. 7 § eller 36 kap. 30 § brottsbalken skulle innebära att bötesstraffet eller beslutet om förverkande bortfallit,
- verkställighet inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,
- ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller
- gärningen som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande utgör ett politiskt eller militärt brott.

För ett utländskt beslut om förverkande där den förverkade egendomen förklarats härröra från brottslig verksamhet ska därutöver gälla att beslutet inte får verkställas i Sverige om det gäller någon annan än de personer som anges i 36 kap. 7 och 13 §§ brottsbalken eller är uppenbart oskäligt.

Utkastets bedömning: Det bör inte införas en bestämmelse om att verkställighet ska vägras om verkställighet skulle stå i strid med Sveriges internationella förpliktelser, grundlagarna eller Europakonventionen. Det bör inte heller införas en bestämmelse som innebär att verkställighet i Sverige får vägras om framställningen i något annat hänseende än vad som anges i vägransgrunderna skulle strida mot den överenskommelse som ligger till grund för framställningen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår inte att vägransgrunden om ne bis in idem ska omfatta domar från internationella domstolar eller den situationen att gärningen som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande omfattas av i Sverige pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller beslut har meddelats att åtal för gärningen inte ska väckas eller fullföljas. Vidare föreslår utredningen att en framställning ska få avslås också om verkställighet i Sverige i annat hänseende än vad som anges i dessa vägransgrunder skulle strida mot en internationell överenskommelse.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget eller bedömningen. *Åklagarmyndigheten* frågar om det beträffande förverkande av föremål för verkställighet här ska krävas att föremålet hade kunnat förklaras förverkat enligt svensk lag i en rättegång i Sverige. *Svea hovrätt* anser att förslaget bör kompletteras med en vägransgrund som träffar väsentliga brister i den andra statens framställning.

Skälen för utkastets förslag

I vissa fall ska verkställighet vägras

I avsnitt 10.2.1 anges de vägransgrunder som föreslås gälla enligt den nya lagen när det handlar om överförande av verkställighet till Sverige av frihetsberövande påföljder. Samma överväganden gör sig i huvudsak gällande beträffande utländska bötesstraff eller beslut om förverkande. Det stämmer överens med hittillsvarande ordning enligt internationella verkställighetslagen och internationella verkställighetsförordningen som innebär att vägransgrunderna beträffande verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen ska tillämpas även beträffande de andra överenskommelser på området för förverkande som omfattas av lagen (se 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen).

Verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff och beslut om förverkande bör således vägras om ett bifall skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen eller om gärningen som ligger till grund för straffet eller beslutet utgör ett politiskt eller militärt brott. Som redogörs för i avsnitt 7.2 bör avslag på de grunderna beslutas av regeringen.

Vidare bör verkställighet vägras om den gärning som ligger till grund för det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte motsvarar brott enligt svensk lag (dubbel straffbarhet), om den dömde vid tidpunkten för gärningen inte fyllt femton år eller om en tillämpning av brottsbalkens bestämmelser om preskription skulle innebära att bötesstraffet eller beslutet om förverkande preskriberats, varvid en preskriptionsavbrytande åtgärd som vidtagits i den andra staten ska ha samma verkan i Sverige. Verkställighet ska också vägras om den inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet. Till den nya lagen bör också överföras vägransgrunder som hänför sig till förbudet mot dubbel lagföring och dubbla straff – dubbelprövningsförbudet (ne bis in idem) motsvarande de som i avsnitt 10.2.1 föreslås gälla beträffande verkställighet här av utländska frihetsberövande påföljder. Som påpekas av utredningen bör ett utländskt bötesstraff eller förverkandebeslut inte heller verkställas här om det skulle komma i konflikt med svensk grundlag eller Europakonventionen. Av skäl som redogörs för i avsnitt 9.1.2 bör det emellertid inte införas uttryckliga vägransgrunder som avser verkställighet i strid med grundlag eller Europakonventionen.

Som redogörs för i avsnitt 10.2.1 avseende vägransgrunder beträffande frihetsberövande påföljder finns det inte behov av att till den nya lagen överföra vägransgrunder om att den gärningen som bötesstraffet eller förverkandebeslutet avser begåtts utanför den andra statens territorium, att det kan antas att straffet eller beslutet kan verkställas i den andra staten, att bötesstraffet eller förverkandebeslutet motiverats av eller skärpts med hänsyn till ras, religion, nationalitet eller politisk åsikt, eller att verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet eller strida mot Sveriges internationella förpliktelser, dvs. nuvarande reglering i 5 § andra stycket 4 och 5 samt 6 § 2, 4 och 6 internationella verkställighetslagen. Detsamma gäller den av utredningen föreslagna vägransgrunden om att en framställning om överförande till Sverige bör få avslås om verkställighet i Sverige i något annat hänseende skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

Det krävs inte heller någon vägransgrund, som *Åklagarmyndigheten* frågar om, som i enlighet med nuvarande 14 § andra stycket internationella verkställighetslagen avser att utländska beslut om förverkande av föremål endast får verkställas här om föremålet hade kunnat förverkas enligt svensk rätt. Det är i det avseendet tillräckligt med de avgränsningar av lagens tillämpningsområde som gjorts beträffande utländska förverkandebeslut, se avsnitt 6.2. När det gäller *Svea hovrätts* synpunkt om att det bör införas en vägransgrund som tar sikte på brister i den andra statens framställning så föreslås i avsnitt 12.3.1 i stället att avslag på en sådan grund regleras i en särskild bestämmelse.

För att Sverige med säkerhet ska kunna uppfylla sina folkrättsliga förpliktelser och för att skapa en inför framtiden flexibel lagstiftning krävs däremot, i enlighet med vad utredningen föreslår, en reglering som medför att en framställning inte får avslås med hänvisning till en viss vägransgrund om ett sådant avslag skulle strida mot en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Exempelvis ger Europarådets förverkandekonventioner inte utrymme för något direkt förbehåll för

militära brott. För det fall verkställighet i Sverige enligt förverkandekonventionen i fråga om ett militärt brott skulle framstå som stötande bör verkställighet emellertid i stället kunna vägras med hänvisning till att verkställigheten skulle strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen (jfr propositionen Sveriges tillträde till Europarådets förverkandekonvention, prop. 1995/96:49 s. 26–27).

Ytterligare skäl för att vägra verkställighet av vissa utländska beslut om förverkande

När det gäller utländska beslut om förverkande där den förverkade egendomen förklarats härröra från brottslig verksamhet kan det finnas skäl att komplettera regleringen om verkställighetshinder. I avsnitt 6.2 lämnas visserligen förslag som innebär att sådana beslut endast omfattas av lagens tillämpningsområde om de beslutats enligt regler som motsvarar de föreslagna svenska bestämmelserna om förverkande av oförklarade tillgångar. Avgränsningen syftar till att från lagens tillämpningsområde avskilja utländska beslut som inte bör kunna verkställas här. Det kan då handla om att pröva frågor om huruvida det förverkandeutlösande brottet har varit sådant att de kunnat ge vinst eller att de beviskrav som har tillämpats i den andra staten motsvarar de som föreslås gälla i svensk rätt när det gäller kopplingen mellan det som förverkats och den brottsliga verksamheten. Samtliga ovan föreslagna vägransgrunder kommer också gälla beträffande de förverkandebeslut som nu diskuteras.

I likhet med vad som gäller enligt 3 kap. 11 a § andra stycket lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall är det emellertid därutöver lämpligt med en reglering om att ett utländskt beslut om förverkande av egendom som förklarats härröra från brottslig verksamhet inte ska få verkställas här om det skulle vara uppenbart oskäligt. Det kan t.ex. handla att straffvärdet för det förverkandeutlösande brottet är mycket lågt (jfr prop. 2013/14:66 s. 66). En sådan vägransgrund bör också kunna tillämpas om det av utredningen – trots att den brottsliga verksamhet som det utländska beslutet avser inte behöver vara bevisad och det därför inte heller finns något formellt krav på dubbel straffbarhet – framgår att den verksamhet som förverkandet kopplats till inte är straffbar i Sverige.

När det gäller utformningen av vägransgrunden framstår det som ändamålsenligt att tillämpa samma oskälighetsnivå, uppenbart oskäligt, som vid svenska beslut om förverkande (jfr samma prop. s. 66). Även om det är en annan skälighetsbedömning som ska göras i de nu aktuella ärendena än den som görs vid tillämpningen av brottsbalkens regler, kommer de svenska domstolarna därmed i högre utsträckning kunna få vägledning från praxis och förarbeten gällande föreslagna 36 kap. 20 § brottsbalken. Det bör dock understrykas att det inte är fråga om en omprövning av det lagakraftvunna utländska förverkandebeslutet. Syftet med vägransgrunden är att skapa en säkerhetsventil för de fall då det utländska beslutet visserligen faller inom lagens tillämpningsområde, men verkställighet här ändå framstår som främmande ut svensk synvinkel och övriga vägransgrunder inte räcker till.

När det gäller utländska beslut om förverkande av oförklarade tillgångar är slutligen försiktighet påkallad när det gäller vem ett sådant beslut får

riktas mot. Ett sådant utländskt beslut bör därför inte få verkställas i Sverige om förverkandet gäller någon annan än de personer som anges i föreslagna 36 kap. 7 och 13 §§ brottsbalken. Det innebär att ett utländskt beslut om förverkande enligt regler motsvarande de föreslagna bestämmelserna om självständigt och utvidgat förverkande som huvudregel endast får verkställas här om den förverkade egendomen vid beslutstillfället tillhörde den som beslutet gäller (föreslagna 36 kap. 13 § brottsbalken). Beträffande utländska beslut som motsvarar utvidgat förverkande krävs därutöver en koppling mellan förverkandesvaranden och det brott som förverkandet grundar sig på (föreslagna 36 kap. 7 §).

Vägransgrunderna ska vara obligatoriska

Som utredningen föreslår bör vägransgrunderna, i enlighet med vad som föreslås gälla beträffande utländska domar på frihetsberövande påföljder, vara obligatoriska. Den andra statens framställning om överförande av verkställighet av ett bötesstraff eller beslut om förverkande ska alltså avslås om en vägransgrund är för handen. En sådan ordning stämmer också överens med vad som gäller enligt lagen om verkställighet av bötesstraff och lagen om verkställighet av beslut om förverkande. Beträffande bötesstraff och beslut om förverkande finns det, som utredningen påpekar, inte behov av en reglering som medger undantag från vägransgrunderna, jfr sådant förslag beträffande frihetsberövande påföljder i avsnitt 10.2.2.

För att avgöra frågan om det finns hinder kan Kronofogdemyndigheten i vissa fall behöva samråda med Åklagarmyndigheten. Kronofogdemyndigheten kan också behöva efterfråga information från Polismyndigheten om den dömda är föremål för en brottsutredning hos svenska myndigheter. Om en fråga uppkommer om verkställighet av ett bötesstraff eller beslut om förverkande som grundar sig på en gärning som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen ska samråd ske med Justitiekanslern. Detta är något som kan regleras i förordning.

Hur de olika vägransgrunderna är avsedda att tillämpas behandlas närmare i författningskommentaren.

12.3 Förfarandet

12.3.1 Hur förfarandet inleds och framställningens innehåll

Utkastets förslag: En framställning om verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande får göras av en behörig myndighet i den andra staten. Framställningen bör innehålla det utländska avgörandet och den lag som avgörandet grundar sig på, intyg om att avgörandet är verkställbart, uppgift om den egendom som kan tas i anspråk för verkställighet eller det belopp som framställningen avser samt upplysningar om egendomens anknytning till den beslutet gäller. I förekommande fall bör även upplysningar lämnas om vilka intressen som andra än den beslutet gäller kan ha i egendomen.

En framställning ska vara skriftlig och lämnas genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i den enskilda fallet, på annat sätt.

Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska framställningen och bifogade handlingar vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Om framställningen från den andra staten till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet i Sverige, ska den utländska staten ges möjlighet att inom en viss tid komma in med en komplettering. Kronofogdemyndigheten får avslå framställningen om bristerna kvarstår efter den tid som angetts.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att en framställning om verkställighet i Sverige ska få göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Vad en sådan framställning ska innehålla och vilket språk den ska skrivas på föreslår utredningen ska regleras i förordning. Utredningen lämnar inget förslag om hur framställningen ska lämnas.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag

Hur förfarandet inleds och framställningens innehåll

I enlighet med nuvarande ordning bör det i lagen anges att en framställning om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige får göras av en behörig myndighet i den andra staten.

Som föreslås beträffande överförande av frihetsberövande påföljder bör det vidare finnas en enhetlig reglering om vad en framställning om överförande av ett bötesstraff eller ett förverkandebeslut bör innehålla och vilket språk den ska vara skriven på. Som utredningen föreslår och i linje med hittillsvarande ordning enligt 4 och 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen bör framställningen vara skriftlig och innehålla avgörandet, uppgift om den lagstiftning som avgörandet grundas på, intyg om att avgörandet är verkställbart, uppgift om den egendom som kan tas i anspråk för verkställighet eller det belopp som framställningen avser samt upplysningar om egendomens anknytning till den beslutet gäller. I förekommande fall bör även upplysningar lämnas om vilka intressen andra än den beslutet gäller kan ha i egendomen. Utifrån de förklaringar som Sverige har lämnat i samband med ratificering av brottmålsdomskonventionen och andra överenskommelser som avser överförande av förverkandebeslut bör framställningen och bifogade handlingar vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Av skäl som redogörs för i avsnitt 10.3.1 när det gäller frihetsberövande påföljder bör, till skillnad från vad utredningen föreslår, ovanstående reglering om vad en framställning bör innehålla och vilket språk den ska skrivas på tas in lagen och inte regleras i förordning. Som anges i nämnda avsnitt bör bestämmelserna om framställningens innehåll vara fakultativa och alltså tillåta undantag i det enskilda fallet. Även andra språk bör kunna accepteras om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Av den nya lagen bör vidare framgå att framställ-

ningen ska lämnas genom post, bud eller telefax. Efter en överenskommelse i det enskilda fallet ska framställningen kunna lämnas även på annat sätt.

Brister i framställningen

Som utredningen föreslår och i enlighet med vad som i avsnitt 10.3.1 föreslås beträffande frihetsberövande påföljder bör det finnas bestämmelser om vad som ska hända vid brister i den andra statens framställning. Om framställningen från den andra staten till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om överförande, ska således Kronofogdemyndigheten ge den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med en komplettering. Om bristerna kvarstår efter den tid som angetts får myndigheten avslå framställningen.

12.3.2 Prövning och beslut

Utkastets förslag: Kronofogdemyndigheten prövar om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige. Om det utländska avgörandet avser flera brott och det för något eller några av brotten finns hinder mot verkställighet får Kronofogdemyndigheten besluta att avgörandet ska verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Delvis verkställighet får endast beslutas om det framgår av avgörandet eller på annat sätt vilken del av bötesstraffet eller beslutet om förverkande som avser den resterande brottsligheten.

Om det utländska beslutet om förverkande avser egendom som förklarats härröra från brottslig verksamhet enligt regler som motsvarar bestämmelserna om självständigt eller utvidgat förverkande i 36 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken ska Kronofogdemyndigheten ansöka hos allmän domstol om prövning av om beslutet ska verkställas i Sverige. Vid domstolens handläggning ska lagen om domstolsärenden tillämpas. Behörig tingsrätt ska vara den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utskökningsbalken prövar ett överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

Utkastets bedömning: Kronofogdemyndigheten bör inte ges några särskilda befogenheter att säkra verkställigheten av utländska förverkandebeslut.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen har inte övervägt frågan om rättens prövning av vissa utländska beslut om förverkande. Utredningen föreslår att det ska införas bestämmelser i lagen om att förverkad egendom ska kunna tas i beslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslagen. *Kronofogdemyndigheten* framhåller vikten av att myndigheten vid sin prövning har tillgång till belastningsregistret. När det gäller möjligheter till straffprocessuella tvångsmedel för att säkra förverkad egendom påpekas att myndigheten inte är behörig att verkställa beslut om beslag och att utredningens förslag inte ger någon ledning i fråga om vilka åtgärder myndigheten ska vidta när ett beslut om förverkande

också innehåller ett beslagsbeslut. *Åklagarmyndigheten* lyfter att det är Kronofogdemyndigheten som enligt utredningens förslag ska pröva en framställning om verkställighet i Sverige av beslut om förverkande och att det inte finns anledning för åklagare att ta egendom i beslag.

Skälen för utkastets förslag och bedömning

Kronofogdemyndighetens prövning och beslut

Det är som huvudregel Kronofogdemyndigheten som prövar om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige. En sådan prövning sker efter att Kronofogdemyndigheten har fått en framställning om verkställighet i Sverige från en annan stat.

Kronofogdemyndigheten ska vid sin prövning kontrollera att avgörandet omfattas av lagens definitioner av ett utländskt bötesstraff eller utländskt beslut om förverkande och alltså av lagens tillämpningsområde (se avsnitt 6.2). Myndigheten ska också ta ställning till om lagens förutsättningar för ett överförande är uppfyllda, dvs. att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten (se avsnitt 12.1). Kronofogdemyndigheten ska också pröva om det finns hinder mot verkställighet i form av en tillämplig vägransgrund (se avsnitt 12.2). Om myndigheten bedömer att det finns anledning att anta att en framställning ska avslås för att ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller att gärningen som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande utgör ett politiskt eller militärt brott, ska ärendet överlämnas till regeringen för prövning (se avsnitt 7.2).

På motsvarande sätt som är fallet beträffande utländska domar på frihetsberövande påföljder kan det inte uteslutas att det kan uppstå situationer där det på grund en tillämplig vägransgrund finns hinder mot att i Sverige verkställa ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande när det gäller någon eller några av de i avgörandet ingående brotten. Som utredningen föreslår och i enlighet med nuvarande ordning i 7 § internationella verkställighetslagen bör det i den nya lagen därför införas bestämmelser som möjliggör beslut om delvis verkställighet av sådana utländska avgöranden. Regleringen om delvis verkställighet bör utformas och tillämpas på samma sätt som när det gäller frihetsberövande påföljder (se avsnitt 10.3.2). En förutsättning för delvis verkställighet bör således vara att den andra staten medger det och att, som utredningen föreslår, det av avgörandet eller på annat sätt framgår vilken del av straffet eller förverkandet som avser den resterande brottsligheten.

Om förutsättningarna för att det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande ska få verkställas i Sverige är uppfyllda och det inte finns något hinder mot verkställighet ska Kronofogdemyndigheten besluta om att avgörandet helt eller delvis ska verkställas i Sverige. En sådan ordning är som utredningen påpekar mer effektiv än den nuvarande, som vilar på brottmålsdomskonventionens bestämmelser, och som innebär att ett svenskt bötesstraff eller förverkandebeslut måste utverkas av åklagare eller hos domstol. Att låta det utländska avgörandet vara direkt verkställbart anvisas i exempelvis narkotikabrottskonventionen (artikel 5.4 a), förverkandekonventionen (artikel 13.1 a), 2005 års förver-

kandekonvention (artikel 23.1 a), Palermokonventionen (artikel 13.1) och korruptionskonventionen (artikel 55.1).

Som *Kronofogdemyndigheten* påpekar kan myndigheten, för att bedöma frågan om ett utländskt avgörande får verkställas här, behöva tillgång till uppgifter från belastningsregistret, något som kan regleras i förordningen om belastningsregister (jfr prop. 2010/11:43 s. 69–70).

Rättens prövning och beslut

Som redogörs för i avsnitt 7.1 bör inte Kronofogdemyndigheten utan domstol pröva om ett utländskt beslut om förverkande som innebär att den förverkade egendomen förklarats härröra från brottslig verksamhet ska verkställas i Sverige. Kronofogdemyndigheten bör i sådana fall göra en ansökan hos rätten, som får pröva om beslutet ska verkställas i Sverige.

Om det av den andra statens framställning inte framgår vilken typ av förverkandebeslut det rör sig om kan Kronofogdemyndigheten ge den andra staten möjlighet att komplettera framställningen. För att undvika att ärenden initieras i onödan hos domstol bör Kronofogdemyndigheten, i enlighet vad som föreslås i avsnitt 12.3.1, kunna avslå en framställning som är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet. När det gäller rättens prövning är den i grunden densamma som [den som] ska göras av Kronofogdemyndigheten i fråga om lagens tillämpningsområde och förutsättningar samt kontroll av tillämpliga vägransgrunder. Skulle rätten vid sin prövning komma fram till att det aktuella beslutet inte ska prövas av domstol får rätten avvisa ärendet. Frågan om verkställighet får då prövas av Kronofogdemyndigheten.

I enlighet med vad som i avsnitt 14.2.2 föreslås gälla vid överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut, bör prövningen göras av allmän domstol enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen). Behörig tingsrätt bör vara den som enligt 18 kap. 1 § utsköningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. En så utformad reglering motsvarar den processordning som gäller vid motsvarande prövningar i domstol enligt 3 kap. 4 § andra stycket lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och bör kunna tillämpas på i princip samma sätt, se vidare prop. 2013/14:66 s. 31–37. Genom att ärendelagen blir tillämplig kommer exempelvis Kronofogdemyndigheten bli part i domstolen. I ärendelagen finns även bestämmelser om vad en ansökan ska innehålla (6 §), ärendets handläggning (12–35 §§) och rätten till överklagande av domstolens beslut (36–41 §§).

Kronofogdemyndigheten bör inte ges befogenhet att besluta om beslag av egendom som ska förverkas

När det gäller frågan om det i den nya lagen bör finnas särskilda regler om att kunna använda straffprocessuella tvångsmedel för att kunna säkra verkställighet av utländska förverkandebeslut bygger den nuvarande regleringen om beslag i 18 § internationella verkställighetslagen på det förhållandet att det är åklagare och domstol som enligt den lagen prövar om ett utländskt förverkandebeslut ska verkställas i Sverige. Nu föreslås att Kronofogdemyndigheten ska pröva den frågan. I enlighet med de överväganden som gjorts i samband med genomförandet av rambeslutet

om verkställighet av beslut om förverkande (se prop. 2010/11:43 s. 108–109) och EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande (se prop. 2019/20:198 s. 89–90) finns det inte skäl att ge Kronofogdemyndigheten motsvarande befogenheter i den nya lagen. Sådana möjligheter har myndigheten inte i nationella förfaranden och som påpekats i tidigare lagstiftningsärenden kan Kronofogdemyndigheten underlåta delgivning innan verkställighetsåtgärder vidtas om det finns en konkret risk för illojalt förfarande (se prop. 2010/11:43 s. 109).

Som redovisas i avsnitt 3.5 finns möjligheter för den andra staten att i enlighet med bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål begära åtgärder för att säkra egendomen i Sverige. En sådan ordning tillgodoser också de krav som ställs i artikel 11 i förverkandekonventionen och artikel 21 i 2005 års förverkandekonvention om att den verkställande staten på begäran ska kunna ta förverkad egendom i beslag.

12.3.3 Beslutes innehåll och anpassning av bötesstraffet

Utkastets förslag: Ett beslut om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige ska gälla omedelbart. Kronofogdemyndighetens beslut om att överta verkställigheten ska som huvudregel delges den enskilde. Om beslutet gäller ett bötestraff ska det innehålla uppgift om det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser och, i förekommande fall, att anpassning har skett av bötesbeloppets storlek. Om beslutet gäller förverkande ska det innehålla uppgift om det belopp i svensk valuta eller den egendom som förverkandet avser och, i förekommande fall, om verkställighet av ett beslut om förverkande som avser viss egendom får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde. Vid omräkning till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gäller vid tiden för beslutet om verkställighet i Sverige.

Kronofogdemyndigheten ska anpassa det utländska bötesstraffets storlek om det för motsvarande brott i svensk lag är föreskrivet penningböter och bötesbeloppet överstiger 4 000 kronor eller, om straffet avser flera brott, 10 000 kronor. Detsamma ska gälla om det för motsvarande brott i svensk lag är föreskrivet böter, och bötesbeloppet överstiger 150 000 kronor eller, om straffet avser flera brott, 200 000 kronor. Bötesbeloppets storlek ska i sådana fall bestämmas till angivna maximibelopp.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att det i lagen ska anges att Kronofogdemyndighetens beslut att avslå en framställning ska motiveras. Utredningen föreslår inga bestämmelser om anpassning av ett utländskt bötesstraffs storlek.

Remissinstanserna: *Kronofogdemyndigheten* föreslår att det förtydligas att det är tiden för myndighetens beslut som är utgångspunkt för beräkning av växelkurs.

Skälen för utkastets förslag

Beslutets innehåll

Som utredningen föreslår bör ett beslut om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige innehålla uppgift om det belopp i svensk valuta som bötesstraffet respektive förverkandebeslutet avser. Beloppet ska som utredningen och *Kronofogdemyndigheten* föreslår motsvara beloppet i det utländska avgörandet med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet att ta över verkställigheten. Avser förverkandebeslutet viss egendom bör, som utredningen vidare föreslår, beslutet om att överta verkställigheten innehålla uppgift om den egendom som förverkandet avser.

I förekommande fall bör ett beslut om att ett utländskt bötesstraff ska verkställas i Sverige vidare innehålla uppgift om, enligt vad som utvecklas vidare nedan, att anpassning har skett av bötesbeloppets storlek. Detsamma gäller uppgift om att verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande som avser viss egendom får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde, se vidare avsnitt 12.3.5.

Beslutet ska gälla omedelbart och delges den som beslutet gäller

Vid Kronofogdemyndighetens handläggning av frågan om ett utländskt bötesstraff eller förverkandebeslut ska verkställas i Sverige är förvaltningslagens bestämmelser tillämpliga, om inte avvikande bestämmelser finns i annan lag eller förordning (1 och 4 §§ förvaltningslagen). Det innebär bl.a. att myndigheten ska motivera sina beslut och att en part ska underrättas om hur ett överklagande går till (32 och 33 §§). Någon särskild reglering av de frågorna i den nya lagen, som utredningen föreslår, krävs därför inte (jfr prop. 2019/20:198 s. 88–89). Detsamma gäller beträffande rättens beslut om verkställighet, jfr 28 och 30 §§ ärendelagen.

I viss utsträckning bör det i lagen emellertid införas kompletterande regler som avviker från förvaltningslagens och ärendelagens bestämmelser. En sådan är att Kronofogdemyndighetens och rättens beslut om verkställighet i Sverige bör gälla omedelbart utan den behovsprövning och intresseavvägning som ska göras enligt 35 § förvaltningslagen eller 31 § ärendelagen. Det innebär att verkställigheten av beslutet om förverkande kan påbörjas direkt. Om inte beslut om uppskov har meddelats (se avsnitt 12.3.4) kan exekutiva åtgärder således inledas utan hinder av att beslutet har överklagats. Att beslutet gäller omedelbart säkerställer därmed att det kan verkställas och att den som beslutet gäller inte kan göra sig av med egendom eller andra tillgångar. I avsnitt 12.3.2 föreslås att en prövning i domstol av Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet ska ske med tillämpning av ärendelagen. När ett sådant beslut överklagas kommer det därmed att följa en möjlighet för domstolen att besluta om inhibition, dvs. att det överklagade beslutet tills vidare inte får verkställas (26 § ärendelagen). Detsamma gäller om det är rättens beslut som överklagas.

I fråga om delgivning innehåller 33 och 34 §§ förvaltningslagen bestämmelser om underrättelse av beslut. Av dessa bestämmelser följer bl.a. att myndigheten bestämmer hur underrättelse ska ske och att delgivning får användas. Vad gäller beslut om verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande bör huvudregeln dock vara att den dömde eller den som beslutet gäller delges beslutet. En

bestämmelse om det bör därför, som utredningen föreslår, föras in i den nya lagen. Om Kronofogdemyndigheten beslutar om uppskov med verkställigheten bör dock myndigheten kunna avvakta med delgivning av beslutet så länge skälen för uppskovet består, se vidare avsnitt 12.3.4.

När det gäller rättsens beslut om verkställighet kan konstateras att tingsrätten inte slutligt kan ta ställning till Kronofogdemyndighetens ansökan utan att den som ansökan riktas mot getts tillfälle att svara, se 15 § ärendelagen. I detta ligger att domstolen behöver försäkra sig om att den som beslutet om förverkande gäller får del av ansökan. Kronofogdemyndighetens ansökan behöver därför delges den som den riktas mot, se 46 § ärendelagen. Mot den bakgrunden finns det inte skäl att införa ett krav på att rättsens beslut om att verkställighet ska ske i Sverige ska delges den beslutet angår. Den enskilde får genom att Kronofogdemyndighetens ansökan delges honom eller henne information om att verkställighet kan ske i Sverige och ges därigenom möjlighet att tillvarata sin rätt.

Anpassning av bötesstraffets storlek

Utgångspunkten i det internationella straffrättsliga samarbetet är att Sverige kan verkställa en annan stats påföljd utan hinder av att påföljden är strängare än vad som kunnat dömas ut enligt svensk rätt. Så ser regleringen också ut när det gäller överförande av bötesstraff inom EU, se 3 kap. 2 § första stycket lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen. När det gäller samarbetet med länder utanför Norden och EU finns det emellertid fog för att, i likhet med hittillsvarande ordning i 12 § andra stycket internationella verkställighetslagen, sätta upp en yttersta gräns för vad Sverige kan godta när det gäller bötesstraffets storlek. Utgångspunkten bör i de fallen vara att det av Kronofogdemyndigheten fastställda bötestraffet i svensk valuta ska motsvara beloppet i det utländska avgörandet, men inte tillåtas överskrida de högsta tillåtna bötesbeloppen enligt bestämmelserna i 25 kap. brottsbalken. Det bör, till skillnad från enligt nuvarande regelverk, gälla även om det i svensk lag för motsvarande brott är föreskrivet fängelse.

Det sagda innebär att Kronofogdemyndigheten ska anpassa det utländska bötestraffets storlek om det för motsvarande brott i svensk lag är föreskrivet penningböter och bötesstraffet överstiger 4 000 kronor eller, om straffet avser flera brott, 10 000 kronor. Detsamma ska gälla om det för motsvarande brott i svensk lag är föreskrivet böter, och bötesstraffets storlek överstiger 150 000 kronor eller, om straffet avser flera brott, 200 000 kronor. Bötesstraffets storlek ska i sådana fall bestämmas till dessa maximibelopp. På samma sätt som beträffande de föreslagna bestämmelserna om anpassning av ett fängelsestraffs längd (se avsnitt 10.4) ger en sådan reglering uttryck för att Sverige accepterar den andra statens bötesstraff samtidigt som en yttersta gräns sätts upp för vad Sverige kan godta när det gäller bötesbeloppets storlek.

12.3.4 Uppskov med verkställigheten

Utkastets förslag: Kronofogdemyndigheten får besluta om uppskov på viss tid med verkställigheten av ett utländskt beslut om förverkande, om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att, om det är förenligt med en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, får Kronofogdemyndigheten besluta om uppskov på viss tid av verkställigheten om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott eller annat rättsligt förfarande i Sverige.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Svea hovrätt* anser att det bör övervägas att vända på presumtionen på så sätt att uppskov får meddelas, om annat inte följer av en internationell överenskommelse.

Skälen för utkastets förslag: Som utredningen föreslår bör det i den nya lagen införas bestämmelser som gör det möjligt för Kronofogdemyndigheten att i vissa fall besluta om uppskov på viss tid med verkställigheten av ett utländskt avgörande. En sådan reglering, som enbart bör omfatta utländska förverkandebeslut, finns inte i gällande rätt, men kan vara ett komplement till den i avsnitt 12.2 föreslagna vägransgrunden om pågående lagföring i Sverige för den gärning som det utländska beslutet om förverkande avser. Det kan exempelvis handla om sådana situationer där en verkställighet av det utländska beslutet kan vara till skada för en pågående utredning om annan brottslighet, eller att brottsutredningen har inletts i tiden efter det att Kronofogdemyndigheten har fattat beslut om att det utländska avgörandet ska verkställas här. En uttrycklig möjlighet för den verkställande staten att skjuta upp en begärd åtgärd om den skulle vara till skada för en brottsutredning finns också i flera internationella konventioner på området, se t.ex. artikel 19 i förverkandekonventionen, artikel 29 i 2005-års förverkandekonvention och artikel 17 i narkotikabrottskonventionen. Något behov att, som utredningen föreslår, kunna besluta om uppskov med anledning av andra rättsliga förfaranden än utredningar om brott finns inte. Motsvarande bestämmelser om uppskov finns i 3 kap. 13 § lagen om erkännande verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och artikel 21 i EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande är begränsade till att gälla pågående brottsutredningar.

Möjligheten till uppskov behöver inte, som *Svea hovrätt* påpekar, avgränsas till fall när det finns stöd för det i en internationell överenskommelse, vilket föreslås av utredningen, utan gälla generellt. Sammanfattningsvis bör alltså gälla att Kronofogdemyndigheten får besluta om uppskov på viss tid med verkställigheten av ett utländskt beslut om förverkande, om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott.

Bedömningen av om verkställigheten kan skada en pågående brottsutredning kräver, som påpekats i tidigare lagstiftningsärenden (se prop. 2010/11:43 s. 95), överväganden av Kronofogdemyndigheten av speciellt slag. Myndigheten kommer inte att ha någon tillgång till misstankeregistret. Bedömningen bör därför som huvudregel göras efter

samråd med de brottsbekämpande myndigheterna, främst Åklagarmyndigheten. Denna samrådsskyldighet kan regleras i förordning.

12.3.5 Verkställigheten i Sverige

Utkastets förslag: Verkställighet i Sverige ska ske enligt svenska regler och i enlighet med vad som gäller vid verkställighet av böter eller förverkande. Ett bötesstraff som verkställs enligt den nya lagen ska inte få förvandlas till fängelse. Verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande enligt den nya lagen ska inte få ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet. Verkställighet av ett förverkandebeslut som avser viss egendom ska få ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde, om det är lämpligt och den andra staten samtycker till det.

Ett beslut om anstånd eller avbetalning, som meddelats av en behörig myndighet i den andra staten innan framställningen om överförande av verkställighet lämnades, ska gälla vid verkställigheten i Sverige. Om det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande som avser betalningsskyldighet till viss del har betalats eller verkställts i en annan stat, ska Kronofogdemyndigheten sätta ned det belopp som ska verkställas i Sverige i samma mån.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen lämnar inget förslag om att verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande som avser viss egendom får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde, om det är lämpligt och den andra staten samtycker till det.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: Som utredningen föreslår bör verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ske enligt svenska regler, med ett undantag. I enlighet med hittillsvarande ordning bör således ett utländskt bötesstraff inte få förvandlas till fängelse i enlighet med bestämmelserna om det i 25 kap. 8 § brottsbalken, något som bör anges i lagen. När det gäller utländska förverkandebeslut bör det i lagen vidare anges att verkställighet av ett sådant beslut inte får ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet. Som utredningen påpekar kan uttryckliga bestämmelser om ett sådant förbud vara värdefulla i förhållande till andra stater där möjligheter finns att verkställa ett förverkande genom frihetsberövande. Motsvarade ställningstaganden när det gäller verkställighet av utländska bötesstraff och förverkandebeslut gjordes i samband med införandet av lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen (se prop. 2008/09:218 s. 61–62) och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall (se prop. 2010/11:43 s. 92–93). Om den andra staten i framställningen om överförande till Sverige anger att frihetsberövande eller någon annan åtgärd får tillämpas vid bristande fullgörelse bör Kronofogdemyndigheten alltså upplysa den andra statens myndighet om att detta inte är möjligt enligt svenska regler.

Om den andra staten godtar det finns emellertid inte några principiella hinder mot att ett utländskt beslut om förverkande avseende viss specifik

egendom verkställs i Sverige genom betalning eller indrivning av ett penningbelopp motsvarande värdet av den specifika egendomen (jfr artikel 13.4 i förverkandekonventionen och samma ställningstagande i prop. 2010/11:43 s. 92–93). En förutsättning för ett sådant förfarande är dock att Kronofogdemyndigheten gör bedömningen att det är lämpligt. Vidare krävs att det finns uppgift om värdet på den egendom som avses. I den mån det inte finns någon sådan uppgift bör den andra statens myndighet få tillfälle att komma in med en komplettering.

Enligt 24 § tredje stycket internationella verkställighetslagen får verkställighet i Sverige inte ske för bötesbelopp som den dömde betalat till behörig myndighet i den andra staten. Enligt de bestämmelserna ska vidare beslut om anstånd eller avbetalning som meddelats av en behörig myndighet i den andra staten, gälla vid verkställigheten i Sverige. Som utredningen föreslår bör denna reglering i huvudsak överföras till den nya lagen och även gälla beslut om förverkande. I enlighet med hittillsvarande ordning bör beslut om anstånd eller avbetalning bara gälla här om det har meddelats av en behörig myndighet i den andra staten före det att framställningen om överförande till Sverige lämnades. Som utredningen föreslår bör emellertid regleringen inte längre vara begränsad till betalningar som skett i den utfärdande staten, jfr 3 kap. 13 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och 3 kap. 12 § lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall. En bredare reglering är motiverad eftersom verkställighet kan pågå i flera länder samtidigt.

12.4 Upphävande av beslut

Utkastets förslag: Ett beslut om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige ska upphävas om

- det framkommer att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte får verkställas i Sverige,
- det är omöjligt att verkställa bötesstraffet eller beslutet om förverkande,
- den andra staten har meddelat den dömde eller den som beslutet om förverkande gäller nåd eller amnesti eller meddelat ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte längre får verkställas,
- bötesstraffet eller beslutet om förverkande i sin helhet är verkställt i en annan stat, eller
- framställningen om verkställighet i Sverige återkallas.

Det är Kronofogdemyndigheten som i första hand ska besluta om att beslutet om verkställighet i Sverige ska upphävas. I vissa situationer ska även rätten kunna göra det. Om verkställigheten upphör ska de verkställighetsåtgärder som vidtagits återgå så långt det är möjligt.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår inte att verkställigheten ska upphöra om det framkommer att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte får verkställas här, om bötesstraffet eller beslutet om förverkande helt verkställts i en annan stat eller om framställningen återkallas.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot utredningens förslag.

Skälen för utkastets förslag

I vissa fall ska beslutet om verkställighet i Sverige upphävas

Som utredningen föreslår bör i den nya lagen finnas bestämmelser som möjliggör att verkställigheten av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande i vissa fall ska avbrytas. I likhet med hittillsvarande ordning bör i lagen anges att ett beslut om verkställighet i Sverige ska upphävas om den andra staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti eller ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte längre får verkställas. På motsvarande sätt som anses vara fallet beträffande frihetsberövande påföljder (se avsnitt 10.7) får med ett sådant annat beslut exempelvis avses att bötesstraffet eller förverkandet är föremål för ny prövning i den andra staten. Det finns därför inte något behov av ett särskilt omnämnande i den nya lagen av omprövningsfallen, motsvarande det som enligt nuvarande ordning återfinns i 24 § andra stycket internationella verkställighetslagen.

Även andra omständigheter bör kunna föranleda att beslut om verkställighet i Sverige upphävs. Det kan t.ex. vara så att det framkommer omständigheter som, om de hade varit kända tidigare, lett till att framställningen om verkställighet i Sverige avslagits, så som omständigheter rörande immunitet eller förbudet mot dubbelprövning. Också om det visar sig vara omöjligt att verkställa bötesstraffet eller beslutet om förverkande i Sverige är det befogat att verkställigheten avbryts. Verkställigheten bör inte heller fortsätta om framställningen återkallas eller om det framkommer att bötesstraffet eller beslutet om förverkande helt verkställts i en annan stat. Sådana grunder för avbrytande av verkställigheten återfinns i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen (3 kap. 14 §) och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall (3 kap. 15 §) och bör även införas i den nya lagen. Regleringen bör även i övrigt utformas med bestämmelserna i dessa lagar som förebilder och innebära att ett beslut om att det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande ska verkställas i Sverige ska upphävas. En på så sätt utvidgad ordning i förhållande till gällande rätt kan inte anses komma i konflikt med Sveriges internationella åtaganden på området.

Kronofogdemyndigheten beslutar om upphävande i första hand

Enligt lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall är huvudregeln att Kronofogdemyndigheten beslutar att en verkställbarhetsförklaring ska upphävas. Rätten ska dock fatta beslut när frågan är föremål för rättsens prövning efter ett överklagande eller när rätten fastställt en verkställbarhetsförklaring och det är fråga om att upphäva denna för att det framkommit att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte får verkställas här. I lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall har lagts till att rätten ska besluta om upphävande även i de fall rätten meddelat

verkställbarhetsförklaringen och det är fråga om att upphäva denna för att det framkommit att beslutet om förverkande inte får verkställas här (se 3 kap. 14 § andra stycket lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och 3 kap. 15 § andra stycket lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall). Vid införandet av nämnda lagstiftning gjordes bedömningen att Kronofogdemyndigheten inte bör kunna upphäva eller ändra ett domstolsbeslut på de grunder som domstolen redan beaktat, t.ex. någon av vägransgrunderna (se prop. 2008/09:218 s. 70, prop. 2010/11:43 s. 107 och prop. 2013/14:66 s. 38–39).

Det sagda gör sig gällande även i samarbetet utanför EU och i den nya lagen bör således införas bestämmelser om att rätten beslutar om upphävande i de fall frågan om verkställighet i Sverige är föremål för rättens prövning eller rätten har beslutat om verkställighet i Sverige eller fastställt Kronofogdemyndighetens beslut om detta och det är fråga om att upphäva beslutet för att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte får verkställas här. I övriga fall bör Kronofogdemyndigheten avgöra om ett beslut om verkställighet i Sverige ska upphävas.

Vidare bör av den nya lagen framgå att om beslutet om verkställighet i Sverige upphävs, ska vidtagna verkställighetsåtgärder återgå så långt det är möjligt. Detta överensstämmer även med vad som gäller enligt 3 kap. 22 § utsökningsbalken när en svensk exekutionstitel upphävs.

12.5 Fördelning av förverkad egendom

Utkastets förslag: Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska egendom eller dess värde som förverkats med stöd av den nya lagen tillfalla staten.

Kronofogdemyndigheten får på begäran av en behörig myndighet i den andra staten besluta att egendomen eller dess värde helt eller delvis ska överlämnas till den andra staten. Vid bedömningen av om egendomen eller dess värde ska överlämnas ska det särskilt beaktas om begäran görs för att antingen kompensera ett brottsoffer i den andra staten för uppkommen skada eller återställa egendomen till dess rättmätiga ägare.

Om egendom som erhållits vid verkställigheten utgör ett sådant kulturföremål för vilket en ansökan om utförseltillstånd enligt kulturmiljölagen har avslagits, eller vid en prövning skulle ha avslagits, ska egendomen inte få överlämnas till den andra staten.

Utredningens förslag överensstämmer inte med utkastets. Utredningen föreslår att värdet av det som har drivits in med stöd av lagen tillfaller staten och att regeringen, efter överenskommelse med den andra staten, får besluta om en annan fördelning.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Svea hovrätt* anför att det får antas att närmare föreskrifter om tillämpningen tas in i förordning.

Skälen för utkastets förslag

Förverkad egendom bör tillfalla svenska staten ...

Enligt svenska regler tillfaller förverkad egendom som huvudregel den svenska staten oavsett om den förverkade egendomen är resultatet av ett sak- eller värdeförverkande (se föreslagna 36 kap. 28 § brottsbalken). Utmätt egendom som kan realiserats går till försäljning enligt bestämmelserna i utsökningsbalken. Egendom som beslagtogs och som därefter förverkats ska hanteras enligt bestämmelserna i lagen om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. Utgångspunkten är att egendomen ska säljas. Egendom som kan befaras komma till brottslig användning eller annars är olämplig att sälja ska oskadliggöras. Kan den egendomen inte säljas ska den förstöras. Influtna medel tillfaller staten.

Som redogörs för i avsnitt 12.3.5 ska verkställighet i Sverige av ett utländskt beslut om förverkade ske enligt svenska regler. Det inkluderar de bestämmelser som redogörs för ovan och som reglerar hanteringen efter att den förverkade egendomen har omhändertagits eller när egendom som motsvarar det värde som förverkandebeslutet anger har drivits in eller utmätts. I här relevanta internationella överenskommelser stadgas också att förverkad egendom får förfogas över av den verkställande staten i enlighet med dess nationella lag, se exempelvis artikel 5.5 i narkotikakonventionen, artikel 15 i förverkandekonventionen och artikel 25.1 i 2005 års förverkandekonvention.

... men undantag bör kunna göras för att uppfylla internationella åtaganden och kompensera brottsoffer

Det finns emellertid bestämmelser i ett antal internationella överenskommelser som innebär att det ska finnas en möjlighet till avsteg från en nationell reglering, som likt den svenska, innebär att förverkad egendom tillfaller den verkställande staten. Det gäller såväl fördelning av influtna medel som att viss egendom ska kunna lämnas över till den andra staten. Det handlar då ofta om att en annan fördelning ska övervägas i de fall den andra staten vill få tillbaka den förverkade egendomen för att lämna kompensation till brottsoffer eller lämna tillbaka egendomen till dess rättmätiga ägare, se exempelvis artikel 25.2 i 2005 års förverkandekonvention. Därtill finns i artikel 57.2–3 i korruptionskonventionen tvingande bestämmelser som innebär att förverkad egendom i vissa fall ska återställas till den anmodande staten, t.ex. vid förskingring av allmänna medel.

Vid Sveriges tillträde till korruptionskonventionen och 2005 års förverkandekonvention gjordes bedömningarna att den svenska lagstiftningen uppfyllde respektive instruments bestämmelser när det gäller fördelning och återlämning av egendom. Hänvisningar gjordes då till möjligheterna för regeringen att enligt 36 § internationella verkställighetslagen i ett enskilt fall förordna att den förverkade egendomen eller dess värde helt eller delvis ska överlämnas till den andra staten (se prop. 2006/07:74 s. 66–68 och prop. 2013/14:121 s. 98–99 samt betänkandet Penningtvätt - kriminalisering, förverkande och dispositionsförbud, SOU 2012:12 s. 409).

Som utredningen föreslår bör den hittillsvarande utgångspunkten i gällande rätt när det gäller fördelning av förverkad egendom på begäran av en annan stat behållas i den nya lagen. Sådan förverkad egendom bör alltså som huvudregel tillfalla den svenska staten. För att den nya lagstiftningen på ett tydligare sätt ska uppfylla Sveriges internationella åtaganden och göras mer flexibel bör det, i tillägg till vad utredningen föreslår, dock göras ett uttryckligt undantag från nämnda huvudregel i de fall en annan fördelning följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, dvs. för närvarande enligt artikel 57.2–3 i korruptionskonventionen. Även i andra fall bör det, på begäran av den andra staten, helt eller delvis kunna göras undantag från huvudregeln. Det handlar framför allt om situationer där den andra staten avser att kompensera brottsoffer i den staten för uppkommen skada eller återställa egendomen till dess rättmätiga ägare, något som i linje med vad 2020 års förverkandeutredning föreslår lämpligtvis bör komma till uttryck i lagtext (se betänkandet Ny förverkandelagstiftning, SOU 2021:10 s. 448–449). För att avsteg ska kunna göras även i andra fall, t.ex. om förverkandet avser ett högt belopp och verkställigheten i Sverige har varit enkel, bör regleringen emellertid ges en mer generell utformning än den som föreslås av förverkandeutredningen. Sammantaget bör den aktuella regleringen utformas så att om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska egendom eller dess värde som förverkats med stöd av lagen tillfalla staten. På begäran av en behörig myndighet i den andra staten får det beslutas att egendomen eller dess värde helt eller delvis ska överlämnas till den andra staten. Vid bedömningen av om egendom ska överlämnas ska det särskilt beaktas om begäran görs för att antingen kompensera ett brottsoffer i den andra staten för uppkommen skada eller återställa egendomen till dess rättmätiga ägare.

Vissa kulturföremål ska inte kunna överlämnas till en annan stat

I likhet med vad som gäller enligt 3 kap. 17 § fjärde stycket lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och 5 kap. 6 § andra stycket lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande bör inte vissa kulturföremål kunna överlämnas till en annan stat. I den nya lagen bör därför uttryckligen anges att egendom inte i något fall får överlämnas om den utgör ett sådant kulturföremål för vilket en ansökan om utförseltillstånd enligt 5 kap. kulturmiljölagen (1988:950) har avslagits eller vid en prövning skulle ha avslagits.

Regler om samrådsskyldighet med Riksantikvarieämbetet kan tas in i förordning. Några andra föreskrifter om tillämpningen, som *Svea hovrätt* lyfter fram, behövs inte.

Prövningen av frågor om fördelning av förverkad egendom ska göras av Kronofogdemyndigheten

I enlighet med de överväganden som har gjorts beträffande beslutsordningen i den nya lagen (se avsnitt 7.1) bör prövningen av frågor om fördelning av förverkad egendom ske på myndighetsnivå och alltså av Kronofogdemyndigheten. En sådan reglering stämmer i huvudsak också överens med utformningen av beslutsordningen gällande frågor om

fördelning av egendom i lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Det finns därutöver inte något behov, t.ex. för att uppfylla internationella förpliktelser, av en kompletterande möjlighet för regeringen att i enskilda fall kunna besluta om undantag från huvudregeln att förverkad egendom tillfaller staten. En sådan reglering skulle dessutom medföra gränsdragningsproblem i förhållande till den prövning som ska göras av Kronofogdemyndigheten.

13 Särskilda bestämmelser vid verkställighet enligt brottmålsdomskonventionen

13.1.1 Förutsättningar för överförande av en frihetsberövande påföljd till Sverige

Utkastets förslag: Om en annan stat begär en utländsk dom på frihetsberövande påföljd verkställd i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen och den staten har tillträtt den konventionen ska för att påföljden ska få verkställas i Sverige krävas att den dömde befinner sig i den andra staten eller i Sverige och att

- den dömde är bosatt i Sverige,
- den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs, eller
- påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med utkastets. Utredningen föreslår att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Samtycke från den dömde ska inte heller krävas om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över förslaget.

Skälen för utkastets förslag: Som redogörs för i avsnitt 8.1 och 8.2 bör det inte, som utredningen föreslår, införas generella bestämmelser i den nya lagen med innebörd att andra förutsättningar om medborgarskap, bosättning, social återanpassning och den dömdes samtycke än de som anges i lagen bör gälla för överförande av frihetsberövande påföljder om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. När det gäller verkställighet i Sverige av en frihetsberövande påföljd enligt brottmålsdomskonventionen krävs emellertid en särreglering i förhållande till vad som i andra fall föreslås gälla som kumulativa förutsättningar för ett överförande hit, dvs. att den dömde

befinner sig i den andra staten eller i Sverige, att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs och att den dömdes samtycke till att verkställigheten överförs. Enligt artikel 5 i brottmålsdomskonventionen ska nämligen verkställigheten kunna överföras om ett eller flera av bl.a. följande villkor är uppfyllda: den dömdes sociala återanpassning kan antas förbättras av att verkställigheten överförs eller påföljden kan verkställas i samband med verkställigheten av en frihetsberövande påföljd som dömts ut i den tilltänkta verkställande staten. Den dömdes samtycke är inte heller ett villkor för ett överförande av verkställigheten. Som nämns i avsnitt 3.2 är brottmålsdomskonventionen tvingande för konventionsstaterna.

Av det sagda följer att om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd begärs verkställd i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen, och den ansökande staten tillträtt den konventionen, bör för att påföljden ska få verkställas i Sverige krävas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs eller påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Det ska också krävas att den dömdes samtycke ska inte ställas.

Som framgår nedan ska framställningar om överförande av verkställighet till Sverige enligt brottmålsdomskonventionen även i övrigt omgärdas av särskilda bestämmelser.

13.1.2 Förfarandet vid överförande av verkställighet till Sverige

Utkastets förslag: Regleringen i den nuvarande lagstiftningen om verkställighet i Sverige av utländska domar på frihetsberövande påföljder enligt brottmålsdomskonventionen överförs i huvudsak till den nya lagen. I de fall en sådan dom begärs överförd enligt brottmålsdomskonventionen ska Kriminalvården därmed överlämna till Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att pröva framställningen och bestämma en ny påföljd.

Rätten ska pröva om den utländska domen på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige. Om den utländska domen avser flera brott och det för något eller några av brotten finns hinder mot verkställighet får domen verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Om den utländska domen ska verkställas i Sverige ska rätten bestämma en ny påföljd med tillämpning av de bestämmelser som gäller för påföljdsomvandling.

För rättens handläggning ska tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål. Den dömdes sociala återanpassning kan antas förbättras av att verkställigheten överförs eller påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Det ska också krävas att den dömdes samtycke ska inte ställas. För rättens handläggning ska tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål. Den dömdes sociala återanpassning kan antas förbättras av att verkställigheten överförs eller påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Det ska också krävas att den dömdes samtycke ska inte ställas. För rättens handläggning ska tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål. Den dömdes sociala återanpassning kan antas förbättras av att verkställigheten överförs eller påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Det ska också krävas att den dömdes samtycke ska inte ställas.

Verkställigheten av en ny påföljd ska upphöra om den andra staten meddelat den dömde nåd eller amnesti eller meddelat ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas. Beslut om upphörande av verkställigheten ska fattas av Kriminalvården.

Utkastets bedömning: Verkställighet i Sverige av utländska bötesstraff eller beslut om förverkande enligt brottmålsdomskonventionen bör prövas av Kronofogdemyndigheten.

Utredningens förslag och bedömning stämmer delvis överens med utkastets. Utredningen föreslår att även verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonvention av utländska bötesstraff eller beslut om förverkande ska prövas av åklagare och domstol. Utredningen föreslår vidare en särskild bestämmelse om avräkning av tidigare frihetsberövanden.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Kronofogdemyndigheten* lyfter frågan om Regeringskansliet ska överlämna framställningar och verkställighet enligt brottmålsdomskonventionen direkt till Åklagarmyndigheten. *Åklagarmyndigheten* anser att det bör övervägas att låta verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonvention av utländska bötesstraff och beslut om förverkande prövas av Kronofogdemyndigheten.

Skälen för utkastets förslag och bedömning

Beslutsordning vid överföranden enligt brottmålsdomskonventionen

Utredningen föreslår att framställningar från andra stater om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av utländska frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande fortfarande ska omgärdas av vissa särskilda bestämmelser. Enligt utredningen ska i de fallen, i enlighet med hittillsvarande ordning, som huvudregel rätten pröva frågan om det utländska avgörandet ska överföras till Sverige.

Utredningens förslag innebär att lagstiftningen fortfarande kommer att vara splittrad, exempelvis när det gäller frågan om beslutsordning. I fråga om det är nödvändigt görs följande överväganden. Enligt artikel 37 i brottmålsdomskonventionen får ett utländskt avgörande endast verkställas i en annan konventionsstat efter ett beslut av en domstol i den verkställande staten. Beträffande bötesstraff och förverkandebeslut ges emellertid konventionsstaterna en möjlighet att låta en myndighet fatta ett sådant beslut om det kan överklagas till domstol. Som redogörs för i avsnitt 14.2 föreslås en sådan prövningsordning nu införas med Kronofogdemyndigheten som beslutande myndighet. Att låta den ordningen gälla även i de fall verkställighet i Sverige begärs enligt brottmålsdomskonventionen skulle, som *Åklagarmyndigheten* påpekar, leda till en större enhetlighet i regleringen. I lagen föreslås också införas bestämmelser när det gäller anpassning av bötesbeloppets storlek, anstånd med betalning samt fördelning av förverkad egendom (se avsnitt 12.3.3, 12.3.5 och 12.5) som tillgodoser regleringen avseende de frågorna i artiklarna 45 och 47 i brottmålsdomskonventionen.

Sammantaget talar övervägande skäl för att verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av utländska bötesstraff eller

förverkandebeslut som huvudregel inte ska omgärdas av särskilda bestämmelser. Att en specialreglering fortfarande kommer att vara nödvändig beträffande bötesstraff och förverkandebeslut som meddelats i den dömdes utvärdering och som begärs verkställda i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen, se vidare avsnitt 13.1.3, utgör inte ett tillräckligt tungt vägande skäl däremot.

Det är fortfarande nödvändigt med en särskild ordning vad avser verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av utländska frihetsberövande påföljder. I de fallen krävs, i enlighet med artikel 37 i brottmålsdomskonventionen, att en domstol prövar frågan om verkställigheten ska överföras till Sverige.

Hur förfarandet inleds och framställningens innehåll

När det gäller framställningens innehåll och vad som ska gälla vid brister i densamma bör, i enlighet med vad utredningen föreslår, för att åstadkomma ett enhetligt regelverk samma ordning tillämpas som beträffande andra framställningar om överförande av frihetsberövande påföljder (se avsnitt 10.3.1). Det bör alltså vara Kriminalvården som ska kontrollera att framställningen är fullständig och därefter överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan om prövning av rätten. För att undvika att ärenden initieras i onödan hos åklagare och domstol bör Kriminalvården, i enlighet med vad som föreslås i avsnitt 10.3.1, kunna avslå en framställning som är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet här.

Om Kriminalvården bedömer att det finns anledning att anta att en framställning ska avslås för att ett bifall till den skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller att gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott, ska Kriminalvården i stället överlämna ärendet till regeringen för prövning (se avsnitt 7.2). På så sätt säkerställs att regeringen får inflytande i frågor om överförande av verkställighet som kräver särskilda utrikespolitiska överväganden även i de fall den utländska framställningen grundas på brottmålsdomskonventionen.

Rättens prövning och bestämmande av ny påföljd

Rätten ska vid sin prövning kontrollera att den utländska domen omfattas av lagens definition av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd och alltså av lagens tillämpningsområde (se avsnitt 6.2). Rätten ska också ta ställning till om lagens förutsättningar för ett överförande är uppfyllda, dvs. att den dömda befinner sig i Sverige eller den andra staten och att den dömda är bosatt i Sverige, den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs, eller påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd (se avsnitt 13.1.1). Rätten ska också pröva om det finns hinder mot verkställighet i form av en tillämplig vägransgrund (se avsnitt 10.2.1). I enlighet med hittillsvarande ordning bör det finnas en möjlighet för rätten att besluta om delvis verkställighet om den utländska domen avser två eller flera brott och det finns hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten.

Om verkställigheten av det utländska avgörandet kan överföras till Sverige ska rätten bestämma en ny påföljd. För påföljdsbestämningen i de fallen bör samma regler gälla som i de fall en ny frihetsberövande påföljd måste bestämmas för att en utländsk dom ska kunna verkställas i Sverige (se avsnitt 10.4), något som är förenligt med artikel 44 i brottmålsdomskonventionen. Rätten bör således bestämma en påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden avseende såväl dess art som dess längd, även om den överstiger det maximala straff som kan dömas ut för motsvarande brottslighet i Sverige. Den nya påföljden får, liksom enligt hittillsvarande ordning, inte vara strängare än den utländska påföljden och rätten får i de fallen döma till lindrigare straff än som enligt svensk rätt är föreskrivet för brottet eller brotten. Rätten ska inte ska pröva om den dömde har begått den aktuella gärningen

Utredningen föreslår att bestämmelser ska införas om att den tid som den dömde varit frihetsberövad i den andra staten och i Sverige med anledning av den utländska domen ska beaktas när påföljdens längd bestäms. Som redogörs för i avsnitt 10.4 är det emellertid lämpligare att ett sådant frihetsberövande beaktas genom Kriminalvårdens straffidsbeslut, vilket också tillgodoser bestämmelserna i artikel 43 i brottmålsdomskonventionen om avräkning av den tid den dömde varit frihetsberövad.

Processordning

Vid handläggningen i domstol bör, i enlighet med hittillsvarande ordning, rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gälla, om inte annat anges. Som utredningen föreslår ska det, i enlighet med artikel 39 i brottmålsdomskonventionen och nuvarande regelverk, i lagen anges att den dömde ska höras personligen om han eller hon begär det. Om den dömde är frihetsberövad i den andra staten får förhandling ske i den dömdes frånvaro, även om han eller hon begärt att bli hörd personligen. Regleringen om handläggningen bör, som utredningen föreslår, också kompletteras med en bestämmelse om att en ny påföljd inte får bestämmas förrän den dömde haft tillfälle att bli hörd personligen i rätten, något som krävs enligt artikel 39 i brottmålsdomskonventionen. I praktiken kommer det också ofta handla om två förhandlingar, en som avser frågan om överförande av verkställigheten och en annan som avser bestämmande av ny påföljd där det kan krävas att den dömde transporteras till Sverige. Rätten avgör saken genom dom. I fråga om överklagande gäller rättegångsbalkens bestämmelser.

Även i ärenden om överförande av verkställighet enligt brottmålsdomskonventionen bör i vissa fall ett offentligt biträde förordnas för den dömde, se avsnitt 14.1. Vad som sägs i rättegångsbalken om offentlig försvarare ska alltså tillämpas i fråga om offentligt biträde.

Verkställighet ska ske enligt svenska regler

Verkställigheten av en ny påföljd ska ske enligt svenska regler om fängelse eller rättspsykiatrisk vård, se vidare avsnitt 10.6.

De bestämmelser som föreslås i avsnitt 10.7 och som handlar om upphörande av verkställigheten om den andra staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti eller meddelat ett annat beslut som enligt lagen i

den staten medför att påföljden inte längre får verkställas bör, som utredningen föreslår och i enlighet med nuvarande ordning, göras tillämpliga på nya påföljder som bestämts i enlighet med det regelverk som föreslås ovan. Beslut om upphörande av verkställigheten i de fallen bör fattas av Kriminalvården.

13.1.3 Verkställighet i Sverige av utländska utevarodomar

Utkastets förslag: Regleringen om verkställighet i Sverige av utländska utevarodomar enligt brottmålsdomskonventionen överförs till den nya lagen. Bestämmelserna om verkställighet utomlands enligt brottmålsdomskonventionen av en svensk utevarodom slopas.

Med utländska utevarodomar ska även i fortsättningen avses en utländsk dom på frihetsberövande påföljd, ett utländskt bötesstraff eller ett utländskt beslut om förverkande som har meddelats efter talan av annan än den dömden eller den som beslutet om förverkande gäller och utan att han eller hon varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol. I de fall en sådan dom begärs överförd med stöd av brottmålsdomskonventionen ska Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten överlämna framställningen till Åklagarmyndigheten som ska ge den dömden eller den som beslutet om förverkande gäller en möjlighet att begära omprövning av domen eller beslutet.

Om den dömden begär omprövning i svensk domstol ska Åklagarmyndigheten ansöka hos rätten om att pröva den andra statens framställning och den dömdes begäran. Rätten ska pröva om den utländska utevarodomen helt eller delvis får verkställas i Sverige och med tillämpning av svensk lag ta ställning till den dömdes ansvar för brottet eller brotten och bestämma en ny påföljd eller ett nytt bötesstraff eller lämna ett nytt beslut om förverkande. Frågan om ansvar för gärningen ska få prövas även om svensk domstol inte är behörig att döma över brottet, eller om åtal fått väckas endast efter beslut om åtalsförordnande. Detsamma ska gälla om brottet är preskriberat enligt svensk lag.

För sakens handläggning ska rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål tillämpas. Förhandling ska inte få hållas tidigare än 22 dagar efter att den dömden delgetts kallelse, om inte han eller hon samtyckt till det. Om den dömden inte kommer till förhandlingen eller rätten av annat skäl finner att den dömdes begäran om omprövning av domen inte kan tas upp till prövning, ska begäran avvisas. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde.

Om den dömden begär omprövning av domen i den andra staten, ska Åklagarmyndigheten överlämna handlingarna i ärendet till Regeringskansliet för att lämnas vidare till den andra staten. Om en domstol i den andra staten tar upp begäran om omprövning upphör framställningen om verkställighet att gälla i Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med utkastets.

Remissinstanserna: *Åklagarmyndigheten* ifrågasätter om Sverige även fortsättningsvis ska pröva utländska utevarodomar enligt brottmålsdomskonventionen. De utevarodomar som myndigheten har hanterat har varit gamla och av främmande art vad gäller påföljd. Vidare har, enligt myndigheten, den åberopade bevisningen inte alltid funnits tillgänglig.

Skälen för utkastets förslag

Gällande rätt

I artikel 21–30 i brottmålsdomskonventionen finns särskilda bestämmelser om prövningen för det fall framställningen om verkställighet grundar sig på ett avgörande som meddelats utan att den dömde eller den mot vilken ett beslut om förverkande gäller har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol, s.k. utevarodomar. Bestämmelserna vilar på tanken att den dömde ska ges tillfälle att föra en talan om omprövning av domen, så kallad opposition. Vid en sådan omprövning ska även frågan om ansvar för gärningen prövas.

Särskilda bestämmelser om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av utländska utevarodomar finns i 19–22 §§ internationella verkställighetslagen. Regleringen bygger på konventionen och innebär bl.a. att den dömde ska delges domen och underrättas om att han eller hon kan väcka talan om opposition (20 § första stycket). Om den dömde begär prövning vid svensk domstol ska åklagaren göra en ansökan hos rätten om förhandling för prövning av den dömdes talan. Begär den dömde i stället prövning av domstol i den andra staten ska handlingarna översändas till den behöriga myndigheten i den staten (20 § andra stycket). Om den dömde inte väcker talan om opposition eller om han eller hon inte inställer vid rätten ska frågan om överförande av verkställigheten och bestämmande av ny påföljd prövas på vanligt sätt (20 § första stycket och 21 § andra stycket). Detsamma gäller om en utländsk domstol avvisat den dömdes talan om opposition (22 §). Det är rättegångsbalkens bestämmelser som ska tillämpas vid en talan om opposition (19 §) och frågan om ansvar för gärningen får prövas även om svensk domstol inte är behörig att pröva åtalet eller preskription inträtt (21 § tredje stycket).

Regleringen om verkställighet av utländska utevarodomar bör överföras till den nya lagen

Brottmålsdomskonventionens reglering om utevarodomar framstår som otidsenlig och den kan, som *Åklagarmyndigheten* påpekar, innebära praktiska svårigheter, exempelvis när det gäller bevisupptagning vid prövning av ansvarsfrågan. Regleringen tillämpas också mycket sällan och komplicerar det samlade regelverket. Det går emellertid inte att från svensk sida nu undandra sig en tillämpning av den delen av konventionen. Även i den nya lagen behöver det alltså finnas regler som tillgodoser de krav som brottmålsdomskonventionen ställer på Sverige när det gäller den dömdes rätt till omprövning av domar på frihetsberövande påföljder, bötesstraff eller beslut om förverkande som begärs överförda hit enligt brottmålsdomskonventionen och som meddelats i den dömdes utevaro.

Som utredningen föreslår bör den regleringen i grunden motsvara det nuvarande regelverket, men ges en mer lättfattlig redaktionell utformning. Exempelvis bör inte uttrycket *opposition* användas utan i stället *omprövning*. Vidare bör det i tillägg till vad utredningen föreslår i lagen uttryckligen anges att rätten ska pröva om den utländska utevarodomen helt eller delvis får verkställas i Sverige och, om så är fallet, med tillämpning av svensk lag ta ställning till den dömdes ansvar för brottet eller brotten och bestämma en ny påföljd eller ett nytt bötesstraff eller lämna ett nytt beslut om förverkande (jfr prop. 1972:98 s. 126). Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde.

Som utredningen föreslår bör lagen förses med en definition av vad som avses med utländsk utevarodom. Med en sådan dom bör, i likhet med nuvarande ordning, avses en utländsk dom på frihetsberövande påföljd, ett utländskt bötesstraff eller ett utländskt beslut om förverkande som har meddelats efter talan av annan än den dömda eller den som beslutet om förverkande gäller och utan att han eller hon varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Som redogörs för i avsnitt 10.5 bör det inte, som utredningen föreslår, till den nya lagen överföras några särskilda bestämmelser om tvångsmedel vid verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen. Inte heller bör de särskilda bestämmelserna om verkställighet i andra stater av svenska utevarodomar som finns i 30–32 §§ internationella verkställighetslagen föras över till den nya lagen. Den regleringen har såvitt känt aldrig utnyttjats och komplicerar regelverket i onödan.

Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens hantering

Vad avser Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens handläggning av framställningar om verkställighet av utländska utevarodomar bör samma ordning gälla som för Kriminalvårdens hantering av andra domar som begärs överförda enligt samma konvention, se avsnitt 13.1.2. Det bör alltså vara Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten som kontrollerar att framställningen är fullständig och därefter överlämnar den till åklagare. För att undvika att ärenden initieras i onödan hos åklagare och domstol bör Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten kunna avslå en framställning som är så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet här. I vissa fall ska också framställningen överlämnas till regeringen, se avsnitt 7.2.

14 Övriga frågor

14.1 Offentligt biträde

Utkastets förslag: Offentligt biträde ska förordnas i ett ärende om överförande av verkställighet av en svensk eller utländsk dom på frihetsberövande påföljd eller en utländsk utevarodom, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av Regeringskansliet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen lämnar inte förslag om att offentligt biträde ska förordnas i ett ärende om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen eller om att frågor om offentligt biträde i ärenden hos regeringen prövas av Regeringskansliet.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: Enligt 27 § internationella verkställighetslagen ska, i ett ärende om verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd utomlands, ett offentligt biträde förordnas för den dömde, om det inte måste antas att behov av biträde saknas. Detsamma gäller enligt 25 f § samma lag i ärenden om verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd enligt överförandekonventionen om den dömde flytt till Sverige. När det gäller verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om offentlig försvarare.

En fråga om överförande av verkställighet till och från Sverige kan vara ingripande för den dömde. Som utredningen föreslår och av skäl som vidare redogjorts för i samband med införandet av europeiska verkställighetslagen bör det därför införas en generell bestämmelse om att offentligt biträde ska förordnas för den dömde och som, utöver vad som gäller enligt nuvarande ordning, omfattar även den situationen att den dömde befinner sig i den andra staten. Offentligt biträde bör kunna förordnas även avseende framställningar om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen.

Om det kan antas att behov av biträde saknas bör dock förordnande inte ske, vilket borde gälla i en inte obetydlig del av ärendena (jfr prop. 2014/15:29 s. 153–154). Det kan exempelvis handla om att den dömde har samtyckt till ett överförande eller att det står klart att det inte finns förutsättningar att överföra en verkställighet (se samma prop. s. 206). Som närmare utvecklats i propositionen En effektivare hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet gäller det sagda trots att det enligt vad som föreslås i avsnitt 14.2.1 inte bör vara möjligt att vid samtycke överklaga Kriminalvårdens beslut om att sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat för att verkställas där (se prop. 2019/20:89 s. 28).

Bestämmelser om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde och i förordningen (1997:405) om offentligt biträde. Dessa bestämmelser innebär bl.a. att det är den myndighet eller domstol som handlägger ärendet som ska fatta beslut i frågan om biträde och att

beslutet överklagas i samma ordning som gäller för överklagande av beslut i det mål eller ärende i vilket biträdet förordnats. Frågan om offentligt biträde borde oftast uppkomma hos Kriminalvården, men kan även förekomma i domstol i samband med handläggningen av ett överklagande av Kriminalvårdens beslut eller när ärendet överlämnats dit av Åklagarmyndigheten för bestämmande av ny påföljd. Rätten kan även ha att besluta i frågan när rätten har att ta ställning till användning av tvångsmedel innan en framställning om överförande getts in från den andra staten. Ärenden som överlämnas till regeringen för prövning, se avsnitt 7.2. har redan handlagts av Kriminalvården varför frågan om offentligt biträde oftast prövats. Om frågan uppkommer i ärendet hos regeringen bör den emellertid, i enlighet med hittillsvarande ordning, kunna prövas av Regeringskansliet.

Som påpekats i ett tidigare lagstiftningsärende medför kravet på skyndsamt handläggning (se avsnitt 14.3) att frågan om offentligt biträde ska förordnas måste hanteras på ett sådant sätt att skyndsamhetskravet kan uppfyllas (jfr prop. 2019/20:81 s. 21).

14.2 Överklagande

14.2.1 Vilka beslut som får överklagas

Utkastets förslag: Kriminalvårdens beslut ska få överklagas om myndigheten

- prövat om en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan stat för att verkställas där, om inte den dömde har samtyckt till att domen sänds över eller beslutet fattats på den grunden att den andra staten inte medgett att verkställigheten överförs,
- beslutat att upphäva ett beslut om att sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat för att verkställas där, om inte upphävandet sker på grund av att påföljden har bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet, eller
- prövat om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, om inte beslutet fattats på den grunden att den andra staten inte medgett att verkställigheten överförs.

Andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av den nya lagen ska inte få överklagas.

Den dömde ska kunna lämna en förklaring om att han eller hon avstår från att överklaga ett beslut från Kriminalvården eller fullfölja överklagandet av ett sådant beslut.

Kronofogdemyndighetens beslut ska få överklagas om myndigheten beslutat att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige. Andra beslut som fattas av Kronofogdemyndigheten med stöd av den nya lagen ska inte få överklagas.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår inte att möjligheterna att överklaga Kriminalvårdens beslut ska begränsas i de fall den andra staten inte medgett ett överförande av

verkställigheten. Utredningen har inte övervägt frågorna om att Kriminalvårdens beslut ska få laga kraft omedelbart om den dömde samtyckt till att domen sänds över eller att den dömde ska kunna lämna en förklaring om att han eller hon avstår från att överklaga ett sådant beslut. Utredningen föreslår att det i lagen ska anges hur Kronofogdemyndighetens beslut överklagas och införs regler om handläggning av ett sådant överklagande.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot utredningens förslag. När det gäller frågan om vilka beslut som ska få överklagas anser *Kriminalvården* att ett beslut av myndigheten att inte göra en framställning om överförande av verkställigheten av en svensk dom bör kunna överklagas av den dömde. *Nacka tingsrätt* ifrågasätter det lämpliga i Kronofogdemyndighetens beslut att sända över ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande till ett annan stat – där det kan finnas brister i rättssäkerheten – inte ska kunna överklagas. *Polismyndigheten* har efterfrågat ett klargörande om huruvida beslut om förvar enligt den nya lagen ska kunna överklagas.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. I promemorian föreslås inte att möjligheterna att överklaga Kriminalvårdens beslut ska begränsas i de fall den andra staten inte medgett ett överförande av verkställigheten. I promemorian övervägs inte heller frågor om överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot promemorians förslag. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget om att den dömde inte ska kunna överklaga Kriminalvårdens beslut om han eller hon samtycker till ett överförande. Samfundet framför att det inte kan uteslutas att ett samtycke lämnas utan att den dömde är fullt medveten om följderna. Det kan också uppstå situationer då den dömde efter Kriminalvårdens beslut får kännedom om nya omständigheter som påverkar ställningstagandet. Samfundet påpekar att det är av central betydelse att ett samtycke kan återkallas under hela processen. Samfundet framhåller också att Kriminalvårdens praxis är att förordna offentligt biträde endast om det finns särskilda skäl i de fall där den dömde samtycker, vilket också talar mot att ta bort möjligheten till överklagande. Vidare framför samfundet att syftet att förkorta handläggningstiden under alla förhållanden kan uppnås genom förslaget om nöjdförklaring. Även *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser att det är olämpligt att den dömde genom att samtycka ska kunna avstå från den grundläggande rättigheten att överklaga och ha tillgång till domstolsprövning i gränsöverskridande situationer. *Göta hovrätt* och *Örebro tingsrätt* framför liknande invändningar. *Riksdagens ombudsmän* och *Stockholms tingsrätt* framhåller vikten av att den dömde ges adekvat information om möjligheten till överklagande tas bort, samt att ett lämnat samtycke dokumenteras på ett tillfredsställande sätt.

Skälen för utkastets förslag

Rätten att överklaga Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens beslut till domstol

Som konstateras i avsnitt 7.1 är den ordning som finns i den nuvarande lagstiftningen där regeringen har en betydande roll i beslutsfattandet inte

aktuell i den nya lagen. Det inkluderar frågan om överprövning av myndigheternas beslut. Som föreslås av utredningen och i promemorian bör det i stället finnas en rätt att överklaga vissa av Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens beslut till domstol.

Som redogörs för i tidigare avsnitt kommer förvaltningslagen vara tillämplig på Kriminalvårdens handläggning och vid Kronofogdemyndighetens prövning av frågan om överförande av verkställighet till eller från Sverige. Om inte annat är särskilt föreskrivet kommer således den lagens överklagandebestämmelser bli tillämpliga. Av dessa framgår bl.a. att en myndighets beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt (40 och 41 §§) och det har gått honom eller henne emot (42 §). I förvaltningslagen finns vidare bestämmelser om hur beslut överklagas och om beslutsmyndighetens handläggning av ett överklagande (43–46 §§). Ett överklagande ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet (44 §). Om det har kommit in för sent ska myndigheten besluta att överklagandet ska avvisas (45 §). Om överklagandet inte avvisas ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen (46 §).

I likhet med vad som föreslås av utredningen och i promemorian finns skäl att enligt vad som utvecklas nedan göra vissa avsteg från denna reglering.

Överklagande av Kriminalvårdens beslut

När det gäller en svensk dom på frihetsberövande påföljd som kan verkställas i en annan stat bör Kriminalvårdens beslut i frågan om att sända över en dom till en annan stat kunna överklagas. Det gäller, som utredningen föreslår, som utgångspunkt såväl beslut om att sända som att inte sända över en dom. Som utvecklats i samband med genomförandet av fängelserambeslutet kan beroende på om den dömde vill överföras eller inte ett sådant beslut vara ingripande mot honom eller henne (se prop. 2014/15:29 s. 155). Även Kriminalvårdens beslut i fråga om huruvida en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige bör kunna överklagas. Vad Kriminalvården kan ha beslutat om i fråga om anpassning av den utländska påföljdens art eller längd (se avsnitt 10.4) utgör en del av beslutet att medge verkställighet och får angripas genom att det beslutet överklagas (jfr samma prop. s. 155). Av uppenbara skäl bör den dömde emellertid inte kunna överklaga ett avslagsbeslut från Kriminalvården som fattats på den grunden att den andra staten inte medgett att verkställigheten överförs.

Vidare bör Kriminalvårdens beslut om att upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan stat kunna överklagas. På motsvarande sätt som gäller enligt europeiska verkställighetslagen bör ett sådant beslut dock inte kunna överklagas om upphävandet skett på grund av att påföljden i domen bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet.

Några andra beslut bör, i likhet med vad utredningen funnit, inte kunna överklagas. Det gäller, till skillnad från vad *Kriminalvården* framfört, även myndighetens beslut att inte göra en framställning om överförande av en

svensk dom till en annan stat. Frågan om huruvida en sådan framställning ska göras är i grunden ett beslut under beredningen som, i enlighet vad som utvecklas i avsnitt 9.2.2, kan vara avhängigt andra faktorer än om lagens förutsättningar för ett överförande framstår som uppfyllda. Det kan exempelvis handla om den andra statens medgivande till ett överförande rimligen inte kan förutses, t.ex. för att det inte finns en bindande överenskommelse om överförande, eller att den dömde är misstänkt för annan brottslighet i Sverige. Att låta sådana överväganden prövas i domstol framstår inte som ändamålsenligt. Av samma skäl bör det inte heller finnas en möjlighet för den dömde att överklaga ett beslut från Kriminalvården att återkalla en framställning om överförande. I sammanhanget bör dock nämnas de möjligheter som kan finnas för den dömde att vända sig till den andra staten som i sin tur kan göra en framställning till Sverige om att den svenska domen ska överföras dit för verkställighet, se avsnitt 9.2.2.

Inte heller bör beslut från Kriminalvården kunna överklagas som avser att upphäva ett beslut om verkställighet av den utländska domen i de fall den andra staten har återkallat framställningen om överförande och verkställigheten ännu inte har påbörjats i Sverige eller den andra staten har meddelat den dömde nåd eller amnesti eller meddelat ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas. I de situationerna kan något annat beslut inte fattas av den verkställande staten.

Vad gäller *Polismyndighetens* fråga om ett beslut om förvar för att kunna genomföra en transport eller transitering av den dömde (se avsnitt 9.6 och 14.5) ska kunna överklagas kan konstateras att det är fråga om ett provisoriskt frihetsberövande under en begränsad tid. Den korta tid förvaret kan pågå innebär att frihetsberövandet i många fall redan kommer att ha upphört när en eventuell överprövning av beslutet sker. Det saknas därför behov av att införa en möjlighet att kunna överklaga beslut om förvar enligt den nya lagen (jfr motsvarande ställningstagande i prop. 2014/15:29 s. 155 och Lindberg, *Straffprocessuella tvångsmedel*, 2022, version 5, JUNO, s. 155).

Sammanfattningsvis motsvarar förslaget om överklagbara beslut ovan i allt väsentligt den ordning som gäller enligt europeiska verkställighetslagen. Det bör i lagen anges att andra några andra beslut inte får överklagas.

Överklagandeförbud om den dömde samtycker till ett överförande

Som föreslås i promemorian bör i den nya lagen införas bestämmelser om att Kriminalvårdens beslut om att sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat inte ska få överklagas om den dömde har samtyckt till att domen sänds över. Som redogjorts för i samband med införandet av motsvarande ordning i europeiska verkställighetslagen innebär en sådan reglering att förfarandet kan påskyndas och den sociala återanpassningen därigenom också kan främjas ytterligare till fördel för den dömde (se prop. 2019/20:89 s. 26).

Även när det gäller *Sveriges advokatsamfunds*, *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitets*, *Göta hovrätts* och *Örebro tingsrätts* synpunkter gör sig i huvudsak motsvarande överväganden gällande som vid införandet av

överklagandeförbudet i den europeiska verkställighetslagen (se prop. 2019/20:89 s. 27). Rätten till överklagande av denna typ av beslut är således inte ovillkorlig. Som jämförelse kan det konstateras att ett överlämnande med stöd av en europeisk eller nordisk arresteringsorder kan avse straffverkställighet i en annan stat och att ett samtycke till att överlämnas innebär att ett överklagande inte är möjligt, se 5 kap. 9 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder samt 3 kap. 5 § och 4 kap. 9 lagen om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Att det inte finns en möjlighet till överklagande vid samtycke ger vidare den dömde en möjlighet att aktivt påskynda verkställigheten av domen. Enbart regler om nöjdförklaring kan inte anses påskynda hanteringen i tillräcklig utsträckning, vilket *Sveriges advokatsamfund* för fram.

Som *Riksdagens ombudsmän* och *Stockholms tingsrätt* påpekar är det givetvis av stor vikt att inskränkningar i möjligheten till överklagande inte införs utan att tillräckliga rättssäkerhetsgarantier säkerställs. I avsnitt 9.2.3 föreslås att den dömde ska efterhöras om sin inställning till att den frihetsberövande påföljden verkställs i en annan stat och upplysas om innebörden av ett samtycke. Bestämmelser om hur detta ska gå till, t.ex. hur det ska säkerställas att den dömde förstår innebörden av ett lämnat samtycke, kan tas in i förordning.

En konsekvens av att Kriminalvårdens beslut inte får överklagas om den dömde samtycker till överförandet blir att en återkallelse av samtycket som görs efter det att myndigheten fattat beslut om att sända över domen i fortsättningen inte ska beaktas, något som inte behöver regleras i lag (jfr prop. 2019/20:89 s. 28). I motsatt fall, dvs. om en återkallelse av ett samtycke görs innan Kriminalvården beslutar om ett översändande, ska återkallelsen beaktas.

En möjlighet till nöjdförklaring

Som föreslås i promemorian bör i den nya lagen också införas en möjlighet för den dömde att förklara att han eller hon avstår från att överklaga Kriminalvårdens beslut om att sända över en dom till en annan stat eller fullfölja ett sådant överklagande (nöjdförklaring). En sådan reglering ger den dömde en möjlighet att påverka sin situation och påskynda processen även efter det att Kriminalvården beslutat att sända över en dom (jfr prop. 2019/20:89 s. 30–31). Om den dömde lämnar en sådan förklaring kommer Kriminalvårdens beslut få laga kraft vid tidpunkten för förklaringen. I de fall förklaringen lämnas efter att domen eller beslutet överklagats av den dömde finns inte längre något överklagande att pröva och Kriminalvårdens beslut får då laga kraft (se prop. 2017/18:250 s. 177).

Bestämmelserna om nöjdförklaring bör utformas på samma sätt som i 4 kap. 2 b § europeiska verkställighetslagen, dvs. i fråga om en sådan förklaring ska tillämpas 11 § andra stycket och 12 och 13 §§ strafftidslagen. Av 11 § andra stycket strafftidslagen framgår till vem den dömde kan lämna en nöjdförklaring, vilket är beroende av om den dömde är frihetsberövad eller på fri fot vid tidpunkten för förklaringen. I 12 § föreskrivs ett flertal formkrav för att nöjdförklaringen ska bli gällande, t.ex. avseende betänketid och samråd med rättsligt biträde. Av 13 § följer

att en förklaring inte får återtas och att den innebär att domen eller beslutet får laga kraft mot den dömde.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

När det gäller överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut föreslår utredningen att endast beslut om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige får överklagas. Andra beslut, t.ex. att vägra verkställighet här, att sända svenska bötesstraff och förverkandebeslut utomlands, att meddela uppskov med verkställigheten eller upphäva beslut om verkställighet, bör enligt utredningen inte kunna överklagas.

Utredningens förslag är lämpligt och överensstämmer med regleringen om överklagbara beslut i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall samt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande. Vad *Nacka tingsrätt* anför om risken för bristande rättssäkerhet i länder utanför Norden och EU föranleder inte någon annan bedömning. I det sammanhanget kan särskilt påpekas att Kronofogdemyndigheten, enligt vad som föreslås i avsnitt 11.3, i sitt beslut att sända över ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska ange att bötesstraffet inte får förvandlas till annan påföljd eller att beslutet om förverkande inte får verkställas genom annan åtgärd. Inte heller Kronofogdemyndighetens beslut i fråga om fördelning av förverkad egendom bör kunna överklagas.

Av lagen bör framgå att andra beslut, utöver att överta verkställigheten av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande, inte kan överklagas. En annan sak är att det i 18 kap. utsköningsbalken finns regler om överklagande av Kronofogdemyndighetens verkställighetsåtgärder som beslutats enligt utsköningsbalken. Utredningen föreslår att det i den nya lagen införs en upplysning om dessa regler. Som redogjorts för i samband med införandet av lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande är en sådan upplysningsbestämmelse emellertid inte nödvändig (se prop. 2019/20:198 s. 92).

Det är inte heller nödvändigt i att den nya lagen, som utredningen föreslår, införa en med förvaltningslagen i princip överstämmande reglering om hur beslut överklagas och om Kronofogdemyndighetens handläggning av ett överklagande. I stället bör förvaltningslagens bestämmelser kunna gälla i dessa avseenden (jfr prop. 2019/20:198 s. 93).

14.2.2 Behörig domstol och dess prövning

Utkastets förslag: Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens beslut ska överklagas till allmän domstol. Vid domstolens handläggning ska lagen om domstolsärenden tillämpas.

Om den dömde är berövad friheten i Sverige när Kriminalvårdens beslut överklagas, ska behörig tingsrätt vara den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller den vårdinrättning är belägen där den dömde var inskriven när det första beslutet fattades i

ett ärende. I annat fall ska myndighetens beslut överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde har sin hemvist. Saknas behörig tingsrätt ska ett överklagande prövas av Stockholms tingsrätt. Samma forumregler ska gälla när det är fråga om att en domstol ska bestämma en ny påföljd för att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska kunna verkställas i Sverige eller pröva om ett överförande av verkställigheten ska ske enligt brottmålsdomskonventionen.

När Kronofogdemyndighetens beslut överklagas ska behörig tingsrätt vara den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Om rätten upphäver Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet ska de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets. Utredningen föreslår att Kriminalvårdens beslut ska överklagas till Stockholms tingsrätt.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har ingen invändningar mot förslaget. *Kammarrätten i Jönköping* anser att Kriminalvårdens beslut bör överklagas till allmän förvaltningsdomstol. *Linköpings tingsrätt* ifrågasätter om det finns tillräcklig anledning att destinerar målen till endast en tingsrätt. *Stockholms tingsrätt* framför synpunkter på behörig domstol vid talan om resning och återställande av försutten tid. *Svea hovrätt* anser att vid valet av behörig domstol ska även frågor om regional fördelning inom domstolsväsendet och frågan om behovet av geografisk närhet mellan domstolen och landets större anstalter beaktas. När det gäller processordningen i domstolen anser hovrätten att det kan uppkomma svårigheter om ärendelagen och rättegångsbalken ska gälla för olika åtgärder i samma ärende. *Amnesty International* framför att det inte bör finnas krav på prövningstillstånd vid överklagande av beslut enligt den nya lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med utkastets. I promemorian övervägs inte frågor om behörig domstol och dess prövning vid Kronofogdemyndighetens beslut.

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt om förslagen.

Skälen för utkastets förslag

Allmän domstol eller förvaltningsdomstol

Av 40 § förvaltningslagen följer att ett myndighetsbeslut ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Om inte annat regleras ska således Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens beslut med stöd av den nu föreslagna lagen överklagas till förvaltningsrätten. Som redogörs för i utredningen och, beträffande Kriminalvårdens beslut, i promemorian samt i tidigare lagstiftningsärenden finns det emellertid tungt vägande skäl för att myndigheternas beslut på området för internationellt straffrättsligt samarbete bör överklagas till allmän domstol (se t.ex. prop. 2014/15:29 s. 157–158). Även ärenden enligt den här föreslagna nya lagstiftningen kommer innefatta straffrättsliga frågor och tvångsmedelsanvändning. Bestämmande av ny påföljd kommer under alla förhållandena att behöva hanteras av allmän domstol. Det är också allmän domstol som är behörig att överpröva Kronofogdemyndighetens verkställighetsåtgärder med

anledning av verkställigheten av ett utländskt bötesstraff eller förverkandebeslut.

Med undantag för den nordiska verkställighetslagen överprövas myndigheternas beslut enligt de övriga lagarna på området för internationell verkställighet i brottmål i huvudsak också av allmän domstol. En sådan ordning för överklagande gäller således enligt den europeiska verkställighetslagen, lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall samt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Sammanfattningsvis bör, som utredningen föreslår, Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens beslut överklagas till allmän domstol.

Behörig tingsrätt

Som redogjorts för i samband med införandet av den europeiska verkställighetslagen (se prop. 2014/15:29 s. 158–159) och i promemorian bör inte överklaganden av Kriminalvårdens beslut destinerats till en viss tingsrätt. Som påpekas i promemorian är i stället de forumregler som återfinns i 4 kap. 2 § europeiska verkställighetslagen lämpliga när det gäller att bestämma vilken tingsrätt som ska vara behörig att överpröva Kriminalvårdens beslut i den här föreslagna nya lagen. Ett överklagande av Kriminalvårdens beslut bör således göras till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det ungdomshem eller den vårdinrättning finns, där den dömde var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende. I annat fall bör myndighetens beslut överklagas till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde har sin hemvist. Saknas behörig tingsrätt bör ett överklagande prövas av Stockholms tingsrätt. Forumregeln bör, som föreslås i promemorian, tillämpas även när det är fråga om att en domstol ska bestämma en ny påföljd för att den utländska domen ska kunna verkställas i Sverige eller pröva om verkställighet ska ske i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen.

Kronofogdemyndighetens beslut bör, som utredningen föreslår, överklagas till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. En sådan forumregel överensstämmer med hur frågan reglerats i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall samt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Om domstolen kommer fram till att förutsättningar saknas för att verkställa det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande bör de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt. Detta bör, på motsvarande sätt som i 5 kap. 5 § fjärde stycket lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, framgå av den nya lagen.

Processordning vid ett överklagande

Det domstolen har att ta ställning till när Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens beslut om överförande av verkställighet överklagas, är om förutsättningarna i lagen för att överföra verkställigheten är uppfyllda. När det gäller utländska avgöranden som ska verkställas i Sverige ingår också att pröva huruvida några hinder mot verkställighet finns. Som redogörs för i avsnitt 7.2 är det emellertid enbart regeringen som beslutar om avslag på framställningar om att ett utländskt avgörande ska verkställas i Sverige på vissa i lagen särskilt uppräknade vägransgrunder, t.ex. om ett bifall till framställning skulle medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot allmänna rättsprinciper eller om den gärning som ligger till grund för det utländska avgörandet utgör ett politiskt eller militärt brott. Frågan om avslag på de grunderna är därför inte föremål för domstolens prövning, något som kan tydliggöras i författningskommentaren.

När det gäller vilken processordning som ska gälla vid domstolens handläggning bör, som utredningen föreslår, ärendelagen tillämpas. Att, som *Svea hovrätt* påpekar, olika processuella regelverk därmed kan komma att gälla för olika frågor i ett ärende utgör inte ett tillräckligt tungt vägande skäl för en annan ordning. Ärendelagen är också den processordning som har valts vid handläggningen av överklaganden av Kriminalvårdens respektive Kronofogdemyndighetens beslut med stöd av den europeiska verkställighetslagen, lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall samt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande

Genom att ärendelagen blir tillämplig kommer Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten att vara part i domstolen. I ärendelagen finns vidare bestämmelser om möjligheten att hålla sammanträde och rätten till överklagande av tingsrättens beslut. Tillräckliga skäl att, som *Amnesty International* förespråkar, frångå huvudregeln i ärendelagen om att prövningstillstånd ska krävas i hovrätten finns inte (jfr prop. 2014/15:29 s. 161).

Bestämmelser om extraordinära rättsmedel finns i 42 § ärendelagen. I paragrafen hänvisas, vad gäller beslut enligt ärendelagen eller beslut som vid överklagande skulle ha prövats enligt ärendelagen, till vissa bestämmelser i rättegångsbalken. Det kommer alltså vara allmän domstol som också prövar frågor om resning, återställande av försutten tid och domvilla oavsett om beslutet kommer från Kriminalvården eller domstol.

14.3 Skyndsam handläggning

Utkastets förslag: Ett krav på skyndsam handläggning ska gälla vid handläggning hos Kriminalvården och i domstolarna när en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i en annan stat och när en utländsk dom på motsvarande påföljd har begärts verkställd i Sverige.

Utredningens förslag: Frågan om skyndsam handläggning övervägs inte av utredningen.

Promemorians förslag överensstämmer med utkastets.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot promemorians förslag avseende skyndsamhetskrav hos Kriminalvården och domstolarna. *Kriminalvården* framhåller att samarbetet med stater utanför Norden och EU inte är lika välfungerande varför processen kan bli mer tidskrävande. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget såvitt avser överförande av svenska påföljder och pekar på att det i många ärenden kommer att finnas behov av att komplettera processmaterialet och utreda rättsfrågor. Ett skyndsamhetskrav riskerar enligt samfundet att urgröpa den dömdes möjligheter att utforma sin talan. Om ett skyndsamhetskrav trots allt skulle införas framhåller samfundet vikten av att det skyndsamt förordnas ett offentligt biträde i de fall då förutsättningar för det finns. *Riksdagens ombudsmän* framhåller att det är viktigt att Kriminalvården tidigt fångar upp fall där det finns förutsättningar för verkställighet i ett annat land.

Skälen för utkastets bedömning

Ett skyndsamhetskrav bör gälla vid handläggning hos Kriminalvården och domstolarna

I 2 kap. 4 § andra stycket och 4 kap. 3 § första stycket europeiska verkställighetslagen finns sedan 1 juli 2020 ett krav på skyndsam handläggning hos Kriminalvården och domstolarna när det gäller ärenden om överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Beträffande domstolarna omfattar skyndsamhetskravet även ärenden om överförande av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd till Sverige.

I promemorian föreslås att ett skyndsamhetskrav ska gälla vid handläggningen hos Kriminalvården och domstolarna i samtliga ärenden enligt den nya lagen om överförande av frihetsberövande påföljder, dvs. inklusive hos Kriminalvården vid överförande av utländska frihetsberövande påföljder till Sverige. De allmänna utgångspunkterna som gäller för handläggningen enligt europeiska verkställighetslagen är också relevanta i fråga om ärenden om överförande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till länder utanför EU. När förutsättningarna finns för att överföra en verkställighet av en frihetsberövande påföljd från eller till Sverige är således den givna utgångspunkten att ett överförande ska komma till stånd så fort som möjligt. Det finns inte några skäl för att den dömde fortsätter att verkställa påföljden i den stat som har meddelat domen, förutom den tid som krävs för att pröva frågan och fatta de beslut som är nödvändiga för ett överförande. Ju kortare tid som verkställigheten pågår i den stat som har meddelat domen, desto bättre blir möjligheterna att uppnå syftet med samarbetet. Ett snabbt besked oavsett utgång är

således av betydelse för den dömda och dennes fortsatta återanpassning (jfr prop. 2019/20:89 s. 19). Beträffande samarbetet med stater utanför EU och Norden kan dessutom handläggningstiderna i de andra staterna vara långa. Som påpekas i promemorian är det därför än mer väsentligt att handläggningen hos Kriminalvården och domstolarna är så snabb som möjligt, särskilt om den frihetsberövande påföljden är förhållandevis kort. Utanför EU-samarbetet finns inte heller någon tidsfrist som Kriminalvården har att förhålla sig till när myndigheten handlägger ett ärende om verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd i Sverige, något som motiverade att ett skyndsamhetskrav för Kriminalvårdens handläggning av sådana ärenden inte infördes i den europeiska verkställighetslagen (se samma prop. s. 20).

Som föreslås i promemorian bör i den nya lagen därför införas ett skyndsamhetskrav för Kriminalvårdens och domstolarnas handläggning av ärenden om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder. En sådan ordning är, som redovisats i samband med införandet av motsvarande reglering i den europeiska verkställighetslagen (se prop. 2019/20:89), förenlig med de principiella överväganden som görs i Målutredningens betänkande Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol (SOU 2010:44) och som gäller som inriktning för det fortsatta arbetet med att säkerställa att mål och ärenden i domstol avgörs effektivt och med hög kvalitet (se propositionen Budgetpropositionen för år 2012, prop. 2011/12:1 utg. omr.4 s. 27).

Som vidare redogjorts för i det lagstiftningsärendet kommer ett skyndsamhetskrav inte, till skillnad från vad *Sveriges advokatsamfund* förutser, att urholka den dömdes möjligheter att utforma sin talan (se prop. 2019/20:89 s. 21). Många olika måltyper har förenats med ett skyndsamhetskrav, trots att de kan innehålla komplicerade moment. När det gäller frågor om överförande av verkställighet bör det dessutom ligga i den dömdes intresse att frågan prövas snabbt, oavsett vilken inställning han eller hon har. Den dömda måste naturligtvis, även när ett skyndsamhetskrav gäller, ges rimlig tid att lägga fram de omständigheter som han eller hon vill åberopa. Att omfattande och komplicerade ärenden kräver mer tid är således inget som ett skyndsamhetskrav begränsar. Det kan dock konstateras, i enlighet med vad samfundet för fram, att ett krav på skyndsamt handläggning innebär att även frågan om ett offentligt biträde ska förordnas måste hanteras på sådant sätt att skyndsamhetskravet kan efterlevas.

Ett krav på skyndsamt handläggning kan utformas på olika sätt, antingen som ett allmänt utformat krav eller i form av en särskild angiven tidsfrist. I denna del görs inga andra bedömningar än vad som gjordes när skyndsamhetskravet infördes i europeiska verkställighetslagen (se prop. 2019/20:89 s. 22). Som då noterades är ett krav på skyndsamt handläggning med närmare bestämda tidsfrister förbehållen lagstiftning där kravet korresponderar med ett särskilt starkt skyddsintresse, något som inte är aktuellt för nu aktuella ärenden. Ett generellt utformat skyndsamhetskrav, som ger en förtur innebärande att ett avgörande kommer till stånd inom ett par månader, får anses vara tillräckligt och i linje med den allmänna utgångspunkten om handläggningstiderna.

Skyndsamhetskravet i den nya lagen bör alltså utformas på samma sätt som i den europeiska verkställighetslagen, dvs. som ett allmänt krav och inte i form av en särskilt angiven tidsfrist.

Rimlig handläggningstid hos Kriminalvården och i domstolarna

I samband med införandet av skyndsamhetskravet för ärenden enligt den europeiska verkställighetslagen har redogjorts för ett antal omständigheter som bör beaktas för att kunna fastställa en rimlig tid för att handlägga ett ärende om att sända över en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat (prop. 2019/20:21 s. 18–19). Dessa omständigheter, t.ex. ärendets omfattning, den dömdes inställning och handläggningsregler, är relevanta även när det gäller överföranden till länder utanför EU. Med utgångspunkt i de överväganden som gjorts i det lagstiftningsärendet bör en rimlig handläggningstid vara fyra månader i ärenden där den dömde inte samtycker till överförande och i andra fall två månader. Den tid som avses är den från att ett ärende initieras inom Kriminalvården tills det att en framställning om överförande görs till den andra staten. Vid särskilt komplicerade ärenden kan givetvis, som *Kriminalvården* och *Sveriges advokatsamfund* påpekar, avsteg från dessa riktlinjer komma att behöva göras. Kriminalvården har ingen möjlighet att påverka den andra statens hantering efter att en framställning gjorts, förutom att vid lämpliga tillfällen göra påstötningar om hur ärendet ligger till. Desto viktigare är det då att handläggningen i Sverige är så effektiv som möjligt.

När det gäller handläggningen av ärenden om verkställighet av utländska domar på frihetsberövande påföljder i Sverige borde det i normalfallet ta högst ett par månader från det att ett ärende initieras fram till dess Kriminalvården har fattat sitt beslut. Handläggningen kan av naturliga skäl behöva ta längre tid om det rör sig om omfattande och komplicerade ärenden.

För domstolarnas del sker handläggningen enligt ärendelagen. Den processuella hanteringen är vanligtvis enkel och muntliga sammanträden är som regel inte nödvändiga. I många fall har den dömde ett offentligt biträde, vilket också förenklar hanteringen.

Slutligen är det även angeläget att korta ned tiden från det att en svensk dom på frihetsberövande påföljd fått laga kraft till dess ett ärende om att sända över domen till en annan stat initieras hos Kriminalvården. Som *Riksdagens ombudsmän* framhåller bör det införas en skyldighet för Kriminalvården att så snart som möjligt efter att en dom fått laga kraft bedöma om det kan bli aktuellt att sända över en dom på frihetsberövande påföljd till ett annat land. Denna skyldighet kan regleras i förordning.

14.4 Åtalsförbud

<p>Utkastets förslag: Om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd eller ett utländskt bötesstraff ska verkställas i Sverige, får åtal för den gärning som påföljden eller straffet avser inte väckas här i landet.</p>
--

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen föreslår att även utländska beslut om förverkande som verkställs i Sverige ska medföra en tillämpning av regeln om åtalsförbud.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag: I 2 kap. 9 § brottsbalken finns bestämmelser om utländska domars rättsverkan som innebär att en person som huvudregel inte får lagföras i Sverige för en viss gärning om ansvar för gärningen redan har prövats genom dom som har meddelats av annan domstol än svensk domstol. Det finns dock flera undantag från huvudregeln, bl.a. för gärningar som har begåtts i Sverige eller mot ett svenskt allmänt intresse.

Som utredningen föreslår bör i den nya lagen, i enlighet med hittillsvarande ordning, införas kompletterande bestämmelser om åtalsförbud som innebär att om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd eller ett utländskt bötesstraff ska verkställas i Sverige, får åtal för den gärning som påföljden eller straffet avser inte väckas här i landet. En sådan förbudsregel träffar åtal som annars skulle varit tillåtna enligt 2 kap. 9 § brottsbalken. Motsvarande kompletterande bestämmelser om åtalsförbud finns i 4 kap. 5 § europeiska verkställighetslagen. Ett utländskt förverkandebeslut som verkställs i Sverige bör dock inte utgöra hinder för en ansvarstalan i Sverige. Bestämmelserna i 2 kap. 9 § brottsbalken omfattar inte heller de fall talan i den utländska processen endast avsett förverkande (se propositionen Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt, prop. 2020/21:204 s. 156).

14.5 Tillstånd till transport genom Sverige

Utkastets förslag: Om det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska på begäran av en behörig myndighet i en annan stat tillstånd lämnas till transport genom Sverige av en dömd person som ska föras från den staten till en annan stat för att där verkställa en påföljd för brott eller för förhandling om sådan verkställighet.

En begäran om tillstånd till transport ska prövas av Polismyndigheten. Om det inte finns synnerliga skäl mot det ska Polismyndigheten genast bevilja ett sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske. Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, ska Polismyndigheten få hålla den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar.

Om en oplanerad mellanlandning sker i Sverige ska tillstånd till transport på samma sätt begäras. Polismyndigheten ska, i avvaktan på en begäran och fram till dess myndigheten prövat en sådan begäran, få ta den som överförs i förvar. Om tillstånd till transport inte begärs inom 72 timmar från landningen ska personen omedelbart frigges. Om tillstånd beviljas ska bestämmelserna om förvar gälla.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen föreslår att i det lagen ska anges att det vid flygtransport utan mellanlandning inte behövs något tillstånd till transport.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget.

Skälen för utkastets förslag

Tillstånd till transport genom Sverige vid överförande av verkställighet

Enligt nuvarande ordning kan chefen för Justitiedepartementet, efter framställning av behörig myndighet i en annan stat, medge att utlänning, som är berövad friheten i den staten och som enligt bestämmelser i en internationell överenskommelse ska föras till en annan stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, får föras över svenskt område (40 § internationella verkställighetslagen). För Sverige bindande bestämmelser om transitering, dvs. när en dömd person ska överföras från en stat till en annan stat via en tredje stat, finns bl.a. i artikel 16 i överförandekonventionen och artikel 13 i brottmålsdomskonventionen.

Som utredningen föreslår bör en bestämmelse om transitering tas in i den nya lagen. Regleringen bör så långt som möjligt ansluta till motsvarande ordning i 4 kap. 6 § europeiska verkställighetslagen och 8 kap. 2 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Det innebär att Polismyndigheten, i stället för ansvarigt statsråd, ska besluta om tillstånd till transitering. Som påpekats i tidigare lagstiftningsärenden är Polismyndigheten den myndighet som har bäst förutsättningar att snabbt och formlöst lämna tillstånd och anvisningar samt ge det biträde som en transitering kan kräva. Vidare har Polismyndigheten ansvar för och överblick över de gränskontroller där frågan om transitering kan bli aktuell (se prop. 2003/04:7 s. 150–151 och prop. 2014/15:29 s. 163–164). Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, bör den person som ska överföras kunna tas i förvar av Polismyndigheten, dock längst under 48 timmar.

Som utredningen föreslår bör tillstånd kunna ges även beträffande transport av dömda svenska medborgare, men inte om det finns synnerliga skäl däremot, något som är förenligt med bestämmelserna om transitering i överförandekonventionen och brottmålsdomskonventionen. Exempel på sådana skäl är att det är fråga om transitering av en svensk medborgare och påföljden avser brott som framstår som främmande för den svenska rättsordningen.

Tillstånd till transitering vid transport med flygplan

Vid flygtransport utan mellanlandning behövs enligt överförandekonventionen och brottmålsdomskonventionen någon begäran om transitering inte göras. Till skillnad från vad utredningen föreslår behöver detta inte framgå av lag, jfr samma ställningstagande vid införandet av europeiska verkställighetslagen, prop. 2014/15:29 s. 164.

Om däremot en oplanerad landning sker bör en begäran om transitering göras enligt huvudregeln, något som bör framgå av lagen. Även den regleringen kan lämpligtvis utformas utifrån motsvarande bestämmelser i den europeiska verkställighetslagen. Av lagen bör således framgå att om en oplanerad mellanlandning sker i Sverige ska tillstånd till transport begäras. Polismyndigheten får, i avvaktan på en begäran och fram till dess myndigheten prövat en sådan begäran, ta den som överförs i förvar. Om tillstånd till transport inte begärs inom 72 timmar från landningen ska personen omedelbart frigges. Om tillstånd beviljas ska bestämmelserna om

förvar gälla, dvs. ett frihetsberövande får vara längst under 48 timmar räknat från det att tillstånd lämnats.

14.6 Dataskydd

Utkastets bedömning: Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet är tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske vid tillämpningen av den nya lagen. Någon ytterligare reglering för denna behandling behöver således inte genomföras.

Utredningens bedömning: Frågan om dataskydd har inte övervägts av utredningen.

Remissinstanserna: *Integritetsskyddsmyndigheten* betonar vikten av att ett elektroniskt uppgiftsutbyte mellan länder följer bestämmelserna om behandling av personuppgifter.

Skälen för utkastets bedömning: I ärenden om överförande av verkställighet i brottmål kommer personuppgifter att behandlas, bl.a. genom överföring mellan Sverige och tredje land. För svenska myndigheters behandling av personuppgifter finns ett omfattande regelverk. Brottdatalagen (2018:1177) gäller när vissa myndigheter behandlar personuppgifter i syfte att förebygga, förhindra eller verkställa brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder. Den gäller också vid behandling av personuppgifter som vissa myndigheter utför i syfte att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Brottdatalagen kompletteras av andra författningar.

Den behandling av personuppgifter som krävs vid tillämpningen av denna lag kommer att ha rättslig grund i den befintliga dataskyddsregleringen. Detta eftersom personuppgiftsbehandlingen kommer att vara nödvändig för att berörda myndigheter ska kunna utföra de uppgifter som åligger dem. Genom den befintliga dataskyddsregleringen kommer det också att finnas ett starkt skydd för den enskildes grundläggande rättigheter och friheter i samband med personuppgiftsbehandlingen. Som *Integritetsskyddsmyndigheten* påpekat är det vid elektroniskt uppgiftsutbyte mellan länder därför viktigt att de ansvariga myndigheterna tar hänsyn till de bestämmelser som finns i den dataskyddsreglering som alltså ersatt den numera upphävda personuppgiftslagen (1998:204). Förutsättningarna för överföring av personuppgifter till tredje land regleras i 8 kap. brottdatalagen. Om det inte finns något beslut om adekvat skyddsnivå eller tillräckliga skyddsåtgärder, får en överföring av personuppgifter, således endast göras till ett tredje land om överföringen i ett enskilt fall är nödvändig för att t.ex. verkställa straffrättsliga påföljder, se 8 kap. 5 § första stycket 2.

Sammanfattningsvis får den befintliga regleringen som finns på personuppgiftsområdet anses vara tillräcklig för den personuppgiftsbehandling som kommer att ske vid tillämpningen av denna lag. Någon ytterligare reglering för denna behandling behövs således inte.

15 Tillträde till ändringsprotokollet och förklaringar

Utkastets förslag: Riksdagen godkänner protokollet om ändring av tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer (ändringsprotokollet).

Riksdagen godkänner en förklaring enligt artikel 5 i ändringsprotokollet med innebörden att Sverige kommer att tillämpa bestämmelserna i protokollet provisoriskt i förhållande till de andra parter som har avgett en förklaring med samma innebörd.

Utredningens förslag: Frågan om tillträde till ändringsprotokollet har inte övervägts av utredningen.

Skälen för utkastets bedömning: Ändringsprotokollet innehåller, som beskrivits i avsnitt 4, bestämmelser som utvidgar möjligheterna till överförande av påföljder mellan stater i de fall den dömde ska utvisas från domslandet eller har återvänt till sitt hemland före avtjänat straff. Utvidgningarna är befogade och som utvecklats i avsnitt 5.1 bör Sverige kunna utnyttja det internationella samarbetets möjligheter fullt ut. Överförande av frihetsberövande påföljder bidrar till den dömdes sociala återanpassning och ett bättre resursutnyttjande inom Kriminalvården.

Av det sagda följer att Sverige bör tillträda ändringsprotokollet. Riksdagens godkännande krävs eftersom protokollet förutsätter lagändringar (10 kap. 3 § första stycket 1 regeringsformen). Den nya lagstiftning som protokollet aktualiserar har genomgående beaktats i förslaget till ny lag (se avsnitt 8.2, 9.7 och 10.8).

I samband med tillträdet bör Sverige avge en förklaring enligt artikel 5 i ändringsprotokollet med innebörd att Sverige kommer att tillämpa bestämmelserna i protokollet provisoriskt i förhållande till de andra parter som har avgett en förklaring med samma innebörd.

16 Följdändringar

Utkastets förslag: Följdändringar ska göras i följande lagar som hänvisar till internationella verkställighetslagen:

- rättegångsbalken,
- brottsbalken,
- lagen om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,
- lagen om belastningsregister,
- lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål,
- lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,
- lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall,
- lagen om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone,
- lagen om internationellt polisiärt samarbete, och
- lagen med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med utkastets. Utredningen föreslår inte följdändringar i rättegångsbalken, lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete eller brexitlagen. Inte heller alla följdändringar i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål eller lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen föreslås av utredningen.

Remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot utredningens förslag.

Skälen för utkastets förslag

Förslaget om en ny lag medför behov av följdändringar i andra lagar

Hänvisningar till internationella verkställighetslagen finns i flera olika lagar. Det är fråga om hänvisningar till såväl lagen som helhet som enskilda paragrafer. Då den nya lagen om internationell verkställighet i brottmål föreslås få såväl ett annat namn som ett nytt upplägg jämfört med nuvarande lag behöver, i enlighet med vad utredningen föreslår, ändringar göras i de lagar som innehåller hänvisningar till den nuvarande lagen. För det fall hänvisningar görs till enskilda paragrafer, bör bestämmelserna ändras så att de hänvisar till de paragrafer i den nya lagen som ersätter dessa bestämmelser. Sedan utredningen lämnade sitt förslag har dels en ny lag om internationellt polisiärt samarbete och brexitlagen trätt i kraft, dels nya bestämmelser i rättegångsbalken och lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål tillkommit (3 kap. 5 § fjärde stycket rättegångsbalken och 4 kap. 29 a och 31 a §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål), i vilka hänvisningar till internationella verkställighetslagen finns. Följdändringar behöver därför göras även i dessa lagar.

Följdändringar kommer även behöva göras i förordningar. Sådana kan dock övervägas närmare vid framtagandet av förordningsbestämmelser.

Ändringar i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

I lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen finns bestämmelser om att regeringen får besluta att en av domstolen meddelad dom på böter eller fängelse eller beslut om förverkande får verkställas i Sverige. När det gäller verkställigheten anger lagen att bestämmelserna om verkställighet i 25 § internationella verkställighetslagen ska tillämpas vilket bl.a. innebär att utdömda böter får verkställas även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat dömas ut enligt svensk lag. De bestämmelser i den nya lagen som ersätter den paragrafen föreslås emellertid inte tillåta ett överskridande av högsta bötesbelopp enligt svensk rätt vid verkställighet av utländska bötesstraff i Sverige. För att det alltjämt ska gälla i förhållande till bötesdomar meddelade av Internationella brottmålsdomstolen som verkställs här bör därför ett särskilt tillägg om det göras i lagen om samarbete med domstolen.

I lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen bör även ändringar göras till följd av att ett nytt andra kapitel i brottsbalken har införts (se prop. 2020/21:204). I 22 a § lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen regleras när en dom från Internationella brottmålsdomstolen i vilken domstolen prövat fråga om ansvar för en gärning som riktas mot domstolens rättsskipning ska ha negativ rättskraft i Sverige. Regeringens utgångspunkt vid införandet av det nya andra kapitlet i brottsbalken var att samla de särregleringar som fanns i olika speciallagstiftningar om bl.a. utländsk doms negativa rättsverkan och låta brottsbalkens bestämmelser gälla, såvida det inte fanns tydliga skäl för en fortsatt särreglering. Att en särreglering infördes i lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen berodde på att den tidigare regleringen i 2 kap. 5 a § brottsbalken endast omfattade domar som har meddelats i en annan stat (se propositionen Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättsskipning, prop. 2008/09:226 s. 50–51). Bestämmelsen kom dock att utformas med den dåvarande bestämmelsen i brottsbalken som förebild. Den nya regleringen i 2 kap. 9 § brottsbalken omfattar även domar från internationella domstolar. Den innebär även att förekomsten av en utländsk dom i något större utsträckning än tidigare utgör hinder för en prövning i Sverige. Det finns inget som talar för ett behov av att särreglera sådana domar som omfattas av 22 a § lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen utan brottsbalkens reglering av i vilka fall negativ rättskraft föreligger lämpar sig väl även för sådana domar. Särregleringen i 22 a § lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen bör därför upphävas.

Ändringar i lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall

I 3 kap. 19 § lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall finns bestämmelser som reglerar handläggningen av en ansökan om verkställighet i Sverige av förverkandebeslut rörande egendom som är föremål för verkställighet enligt lagen. En sådan ansökan får ges in till åklagare som i de fall ansökan har gjorts enligt internationella verkställighetslagen ska skicka den vidare till Justitiedepartementet. Den ordningen framstår inte längre som motiverad eftersom beslutsordningen

beträffande verkställighet här av utländska förverkandebeslut föreslås ändras i den nya lagen. I stället bör, som utredningen föreslår, åklagaren skicka ansökan direkt till Kronofogdemyndigheten.

Ändringar i kompletteringslagen till brexitavtalet

Brexitavtalet trädde i kraft den 1 maj 2021 och är direkt tillämpligt i EU:s medlemsstater och får inte införlivas i eller omvandlas till nationell rätt. Staterna kan dock behöva införa kompletterande regler. Eftersom bl.a. den nuvarande internationella verkställighetslagen inte är generellt tillämplig ansågs vid genomförandet av avtalet att kompletterande bestämmelser behövdes till avdelning XI i avtalet om frysning och förverkande. Mot bakgrund av att avtalet endast gäller Förenade Kungariket fördes sådana bestämmelser inte in i internationella verkställighetslagen utan i en särskild kompletteringslag (se prop. 2020/21:197 s. 21–22). Beträffande verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande i Förenade Kungariket infördes i 4 kap. 1–4 §§ kompletteringslagen bestämmelser om att Regeringskansliet ska vara centralmyndighet för samarbetet, att Kronofogdemyndigheten ska pröva om det ska begäras verkställighet i Förenade Kungariket, att Kronofogdemyndigheten ska bevaka det sammanlagda värdet av vad som verkställs vid verkställighet i båda staterna samt att Kronofogdemyndigheten inte ska få samtycka till att förverkandebeslutet verkställs genom frihetsberövande eller genom betalning i de fall beslutet avser viss egendom. När det gäller verkställighet i Sverige infördes i 4 kap. 5 och 6 §§ kompletterande bestämmelser om att Regeringskansliet ska överlämna en ansökan till åklagaren för vidare handläggning och att i fråga om prövningen av ansökan ska vissa bestämmelser gälla om förfarandet i internationella verkställighetslagen i tillämpliga delar. Vidare gjordes 36 § internationella verkställighetslagen tillämplig i fråga om fördelning av förverkad egendom med Kronofogdemyndigheten som beslutade myndighet i fråga om fördelning av inlutna medel enligt artikel 667.3 i brexitavtalet (4 kap. 7 §).

Som redogörs för i avsnitt 6.1 föreslås den nu föreslagna nya lagen om internationell verkställighet i brottmål, till skillnad från den nuvarande lagen, gälla generellt. Det innebär att den nya lagen, om inte annat bestäms, kommer att gälla i förhållande till Förenade Kungariket i frågor som rör förverkande i den mån saken inte regleras i brexitavtalet. Den nya lagen föreslås också innehålla bestämmelser som uttömmande reglerar de frågor som omfattas av kompletteringslagens bestämmelser om handläggande myndigheter, förfarandet och fördelning av egendom (se avsnitt 7.1, 11 och 12). Något behov av att behålla regleringen om förverkande i kompletteringslagen, som då enbart skulle bestå av hänvisningar till bestämmelser i den här föreslagna nya lagen, finns därför inte och den bör därför slopas. I stället får den nya lagens motsvarande bestämmelser komplettera avtalet i frågor som avser verkställighet av förverkandebeslut. Det innebär vissa skillnader i sak, exempelvis att i stället för att åklagaren ansöker hos rätten om prövning av ansökan om verkställighet ska Regeringskansliet överlämna framställningen till Kronofogdemyndigheten som, enligt vad som föreslås i avsnitt 12.3.2, beslutar om att förverkandebeslutet ska få verkställas i Sverige. Det är en mer effektiv ordning som är förenlig med artikel 665.1 i avtalet. Som

redogörs för i avsnitt 6.3 bör i den nya lagen anges vilka bestämmelser i den som kompletterar avtalets bestämmelser om förverkande. När det gäller verkställighet i Förenade Kungariket av svenska beslut om förverkande handlar det om de bestämmelser i lagen som avser Kronofogdemyndighetens prövning och beslut, förbud mot förvandling, fortsatt verkställighet i Sverige och verkställighet i flera andra stater. Vad avser verkställighet i Sverige av förverkandebeslut som meddelats i Förenade Kungariket bör avtalet kompletteras av bestämmelser i lagen som avser var en framställning ska ges in, Kronofogdemyndighetens prövning och beslut, verkställigheten i Sverige, upphävande av beslut om verkställighet i Sverige och fördelning av förverkad egendom. Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet i Sverige ska också kunna överklagas i enlighet med vad som föreslås i den nya lagen.

Brexitlagen kommer emellertid alltjämt innehålla bestämmelser som kompletterar brexitavtalet i fråga om överlämnade av misstänkta eller dömda personer. Av 3 kap. 14 § brexitlagen följer att om rätten vägrat ett överlämnade för verkställighet med hänvisning till att den dömda begär att straffet ska verkställas i Sverige, eller om den dömda överlämnats till Förenade Kungariket för lagföring på villkor att han eller hon kommer att återföras till Sverige för här avtjäna straffet, ska verkställigheten av påföljden överföras till Sverige enligt 2 § andra stycket internationella verkställighetslagen. Den bestämmelsen innehåller i sin tur hänvisningar till flera paragrafer i den lagen vilka nu föreslås upphävas och ersättas av bestämmelser i den nya lagen. Regleringen i kompletteringslagen bör därför ändras på så sätt att den i stället hänvisar till motsvarande nya bestämmelser om bl.a. innehållet i Kriminalvårdens beslut, anpassning av påföljden, tvångsmedel, verkställighet i Sverige, överklagande och åtalsförbud. Eftersom rätten – i ärendet om överlämnade från Sverige – redan har tagit ställning till att verkställighet ska ske i Sverige bör i enlighet med hittillsvarande ordning en hänvisning inte göras till de bestämmelser i den nya lagen som reglerar förutsättningar för verkställighet i Sverige eller hinder mot verkställighet. Användning av tvångsmedel bör inte heller kräva en begäran om det från behörig myndighet i Förenade Kungariket (se prop. 2020/21:197 s. 51).

17 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Utkastets förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2025.

Ett ärende om överförande av en frihetsberövande påföljd, bötesstraff eller beslut om förverkande som har inletts innan den nya lagen om internationell verkställighet i brottmål har trätt i kraft ska handläggas enligt äldre föreskrifter. Detsamma ska gälla ett ärende om verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande enligt lagen med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med utkastets förslag. Utredningen föreslår ett annat datum för ikrafträdande. Utredningen har inte övervägt frågan om övergångsbestämmelser när det gäller ändringarna i brexitlagen. Utredningen föreslår övergångsbestämmelser till de följdändringar som görs i brottsbalken, lagen om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt, lagen om belastningsregister, lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall och lagen om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, med innebörd att äldre bestämmelser ska gälla för ärenden om överförande av verkställighet som har inletts före ikrafträdandet.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker eller invänder inte mot förslaget. *Kriminalvården* bedömer att i varje fall sex månader behövs för myndighetens förberedelser inför ett ikrafträdande.

Skälen för utkastets förslag: Den nya lagstiftningen bör träda i kraft så snart som möjligt. Den nya lagstiftningen innebär att Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten delvis får nya arbetsuppgifter. Någon längre omställningstid bör ändå inte krävas då myndigheterna handlägger ärenden om överförande av verkställighet enligt nuvarande lagstiftning. Det föreslås att den nya lagstiftningen ska träda i kraft den 1 juli 2025.

Förslagen innebär i förhållande till gällande rätt en delvis ny beslutsordning där beslut som tidigare fattades av regeringen i stället ska fattas av Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten och domstol. Ärenden om överförande av verkställighet som har påbörjats vid Regeringskansliet, Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten innan den nya lagstiftningen träder i kraft, bör därför handläggas enligt nuvarande bestämmelser i internationella verkställighetslagen. Det bör påpekas att endast den omständigheten att myndigheterna har börjat pröva om en svensk frihetsberövande påföljd, ett bötesstraff eller ett förverkandebeslut kan begäras överförd till en annan stat inte ska innebära att ett ärende inletts. I de fall en framställning om överförande har gjorts till en annan stat före ikrafträdandet finns det inte heller något som hindrar att denna återkallas och att ett nytt ärende initieras enligt den nya lagstiftningen.

Även när det gäller den slopade regleringen i kompletteringslagen till avtalet mellan EU och Förenade Kungariket om verkställighet i Sverige av brittiska förverkandebeslut krävs övergångsregler med motsvarande innebörd. Förslaget i den delen innebär att i stället för åklagare och domstol ska Kronofogdemyndigheten besluta om verkställighet av sådana beslut i Sverige. Ärenden som påbörjats hos åklagare eller domstol innan den nya lagstiftningen trätt i kraft bör dock handläggas enligt nuvarande bestämmelser i kompletteringslagen som i sin tur hänvisar till den nuvarande internationella verkställighetslagen. När det gäller verkställighet i Förenade Kungariket finns däremot inget behov av övergångsregler eftersom handläggande myndighet och bestämmelserna i övrigt är desamma i den nya lagen.

Övergångsvis kommer det också kunna finnas situationer där ett ärende har avgjorts enligt reglerna i den nuvarande internationella verkställighetslagen, men där den begärande staten påkallar nya beslut i Sverige. Det kan röra sig om beslut i frågor som rör tillstånd till undantag från skyddet för den dömde mot att åtalas för andra brott som begicks före överförandet

(specialitetsprincipen), se avsnitt 9.7 och 10.8. I de fallen föreslås emellertid ordningen i huvudsak vara densamma enligt den nya lagen som enligt den nuvarande regleringen, dvs. att det är regeringen som beslutar om sådant tillstånd efter att frågan först prövats av Högsta domstolen. Det finns därför inget behov av särskilda övergångsbestämmelser.

Inte heller i övrigt kan det sägas uppkomma några olägenheter eller svårösta konflikter mellan gammal och ny lag, inklusive vad som föreslås i fråga om följdändringar. Det finns alltså inget behov av de övergångsbestämmelser som utredningen föreslår ska införas beträffande ändringarna i brottsbalken, lagen om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt, lagen om belastningsregister, lagen om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, lagen om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall och lagen om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone.

När det slutligen gäller den föreslagna regleringen om tvångsmedel är utgångspunkten att sådana nya processrättsliga regler ska tillämpas genast efter ikraftträdandet. Det innebär att reglerna ska tillämpas på varje processuell företeelse som inträffar efter det att regleringen trätt i kraft. Det medför att myndigheterna och domstolarna ska tillämpa de nya bestämmelserna även i ärenden som inletts innan de föreslagna bestämmelserna trätt i kraft (jfr propositionen Hemliga tvångsmedel mot allvarliga brott, prop. 2013/14:237 s. 171–172).

18 Konsekvenser av förslagen

Utkastets bedömning: Förslagen bedöms leda till vissa kostnadsökningar för delar av rättsväsendet och Kronofogdemyndigheten. Samtidigt bedöms förslagen leda till kostnadsminskningar för andra delar av rättsväsendet. Kostnadsökningarna ryms dock inom ramen för befintliga ekonomiska ramar.

Utredningens bedömning överensstämmer i huvudsak med utkastets.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser yttrar sig inte i frågan. *Domstolsverket* anför att förslagen kommer innebära en ökad måltillströmning hos domstolarna, varför rättsväsendet kommer behöva ökade resurser. Förslagen innebär också behov av förändringar i domstolarnas verksamhetsstöd och utbildningsinsatser. *Nacka tingsrätt* för fram att förslagen kommer innebära en ökning av antalet ärenden hos de tingsrätter som handlägger överklagade mål från Kronofogdemyndigheten och att det saknas en analys av vilka kostnadseffekter förslagen kan förväntas få. *Kriminalvården* anser att de ekonomiska konsekvenserna är svårbedömda. Myndigheten beräknas få ökade kostnader för handläggningen av överförandeärenden, resor och utökade personutredningar, vilket ska vägas mot ett minskat antal verkställigheter på anstalt. Myndigheten föreslår att en utvärdering görs gällande effekterna av förslagen. *Kronofogdemyndigheten* anför att ökade översättningskostnader kan behöva tas i beaktande.

Skälen för utkastets bedömning: Den nya lagen syftar till att tillskapa en ändamålsenlig, effektiv och överskådlig reglering som kan ge förutsättningar för en snabbare handläggning och ett ökat antal överförda verkställigheter till länder utanför EU och Norden. Förslaget om en ny beslutsordning innebär att Kriminalvården och Kronofogdemyndigheten får nya arbetsuppgifter, särskilt när det gäller prövningar av framställningar från länder utanför Norden och EU om verkställighet i Sverige. Myndigheterna hanterar emellertid redan enligt nuvarande ordning ärenden om överföranden om verkställighet till länder utanför Norden och EU, samt har ansvaret för samtliga verkställighetsärenden inom ramen för samarbetet med länder inom Norden och EU, vilket betyder att de har en väl fungerande organisation och den kompetens som krävs för att ta sig an de nya uppgifterna. Några större utbildningsinsatser eller organisatoriska åtgärder borde därför inte krävas med anledning av förslagen. Som framgår av avsnitt 3.6 handlar det också om ett förhållandevis begränsat antal överförandeärenden till länder utanför Norden och EU, särskilt när det gäller bötesstraff och förverkandebeslut. Någon markant förändring i det avseendet kan inte förutses, även om förslaget till ny lagstiftning borde kunna leda till ett ökat antal initierade och genomförda överföranden. Kriminalvården ska, liksom enligt nuvarande ordning, se till att den dömda transporteras till den andra staten. Om antalet överföranden från Sverige ökar innebär detta en ökad kostnad. På sikt kommer emellertid sådana kostnadsökningar kompenseras av minskade verkställighetskostnader. Förslagen kan därför komma att leda till kostnadsminskningar för Kriminalvården. Sammantaget borde de kostnadsökningar som förslagen medför kunna hanteras inom ramen för Kriminalvårdens och Kronofogdemyndighetens befintliga anslag. Det gäller även med beaktande av kostnader för översättning. Någon särskild utvärdering av lagstiftningen sedan den varit i kraft en tid framstår för närvarande inte som nödvändig.

Som framgår av avsnitt 14.2.2 innebär den föreslagna lagen att överklaganden av ärenden om överförande av verkställighet till och från länder utanför Norden och EU kommer att handläggas av allmän domstol. Ärendena kommer att spridas ut på samtliga domstolar, men Stockholms tingsrätt vara reservforum vad avser överklaganden som avser verkställighet av frihetsberövande påföljder. Härigenom får domstolarna nya uppgifter och som nämns av *Domstolsverket* kan det finnas ett visst behov av utbildningsinsatser. Några nämnvärt ökade kostnader med anledning av förslagen kan emellertid inte förutses för Sveriges Domstolar, då antalet överklagande ärenden kommer att vara begränsat (jfr prop. 2014/15:29 s. 168). Förslagen kan inte heller antas leda till några kostnadskonsekvenser för Polismyndigheten och inte mer än marginella kostnadsminskningar för åklagarväsendet.

Anslaget för rättsliga biträden kan eventuellt komma att påverkas med anledning av förslaget, bl.a. eftersom ett offentligt biträde ska kunna förordnas även för den som befinner sig i den andra staten och ärendena kommer att kunna överklagas till domstol. Det bedöms dock endast vara aktuellt i ytterst få fall. Eventuella kostnader för rättsliga biträden bedöms därför inte vara större än att de ryms inom ramen för befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen förväntas skapa förutsättningar för en snabbare hantering och ett ökat antal överförda verkställigheter av frihetsberövande påföljder till

de dömdas hemländer, vilket borde leda till positiva effekter för den enskilde.

19 Författningskommentar

19.1 Förslaget till lag om internationell verkställighet i brottmål

Lagen om internationell verkställighet i brottmål ersätter lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen). Den nya lagen innehåller bl.a. bestämmelser för genomförande av Europarådets konvention från 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen), Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen), tilläggsprotokollet till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (tilläggsprotokollet till överförandekonventionen), ändringsprotokollet till 1997 års tilläggsprotokoll till Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (ändringsprotokollet), 1990 års tillämpningskonvention till 1985 års Schengenavtal (Schengenkonventionen), FN:s konvention den 20 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen (narkotikabrottskonventionen), Europarådets konvention från 1990 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (förverkandekonventionen), FN:s konvention den 15 november 2000 mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (Palermokonventionen), FN:s konvention mot korruption från 2003 (korruptionskonventionen) och Europarådets konvention den 16 maj 2005 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott och om finansiering av terrorism (2005 års förverkandekonvention), överenskommelsen den 26 september 1989 mellan Sverige och Thailand om verkställighet av straffrättsliga påföljder (SÖ 1990:35 och 2004:24), avtalet mellan Sverige och Australien den 18 december 1998 om inbördes rättshjälp i brottmål (SÖ 2001:47), avtalet mellan Sverige och Kanada den 15 februari 2000 om inbördes rättshjälp i brottmål (SÖ 2001:43), överenskommelsen den 15 mars 2002 mellan Sverige och Kuba om verkställighet av straffrättsliga påföljder (SÖ 2003:34) och avtalet mellan Europeiska unionen och Japan av den 15 december 2009 om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål. Bestämmelserna i lagen kompletterar också avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (brexitavtalet), å andra sidan.

I lagen regleras verkställighet i en annan stat av svenska frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande och verkställighet i Sverige av motsvarande utländska avgöranden. Regleringen innehåller också bestämmelser om specialitetsprincipen, åtalsförbud och tillstånd till transport genom Sverige. Lagen gäller generellt, dvs. den förutsätter inte att det finns en bindande överenskommelse om samarbete mellan Sverige och den andra staten. Samarbetet med

andra nordiska stater och EU:s medlemsstater regleras huvudsakligen i annan lagstiftning.

Den nya lagen innebär en omstrukturering och omarbetning av bestämmelserna i internationella verkställighetslagen i syfte att åstadkomma en ändamålsenlig och överskådlig reglering. Lagen innehåller även flera förändringar i sak i förhållande till tidigare gällande regler. För överskådlighetens skull lämnas i författningskommentaren till den nya lagen en fullständig kommentar över paragrafernas tillämpning även i de delar paragrafen inte är ny utan har sin motsvarighet i gällande rätt.

Information om vilka överenskommelser som avses i lagens paragrafer kommer att hållas tillgänglig på Regeringskansliets webbplats.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämplighet

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om internationellt samarbete om verkställighet av frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande. Bestämmelserna avser

- verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd (2 kap.),
- verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd (3 kap.),
- verkställighet i en annan stat av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande (4 kap.),
- verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande (5 kap.),
- särskilda bestämmelser om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen (6 kap.), och
- övriga bestämmelser (7 kap.).

Paragrafen innehåller en beskrivning av lagens innehåll. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

2 § Denna lag gäller inte om lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. eller lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen är tillämplig.

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

Bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall finns i

1. lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, och
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande, och den tillhörande lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

Paragrafen innehåller bestämmelser och upplysningar om lagens förhållande till annan lagstiftning. Den ersätter delvis liknande reglering i 1 § tredje och fjärde styckena och 42 § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

I *första stycket* informeras om att lagen inte ska tillämpas i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen) eller lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (europeiska verkställighetslagen). Lagen ska i förhållande till Island och Norge tillämpas såvitt avser överförande av verkställighet av överlämnande till rättspsykiatrisk vård eftersom nordiska verkställighetslagen inte är tillämplig på överförande av den påföljden.

I *andra stycket* finns en upplysning om att bestämmelser om verkställighet av bötesstraff finns i lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen.

I *tredje stycket* finns en upplysning om att bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande finns i lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1805 av den 14 november 2018 om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande och den tillhörande lagen (2020:968) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om ömsesidigt erkännande av beslut om frysning och beslut om förverkande.

3 § I fråga om verkställighet av beslut om förverkande i förhållande till Förenade Kungariket kompletterar följande bestämmelser i lagen avdelning XI (artiklarna 656–689) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete i avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan:

– 4 kap. 2 §, 3 § första stycket 2 och andra stycket, 5 § första stycket och 7 § första stycket,

– 5 kap. 4 § tredje stycket, 6 § första stycket, 8 § första stycket 2, 11 § första, tredje och fjärde styckena, 13 § första stycket 3 och 4 och andra stycket och 14 §, och

– 7 kap. 9 §.

Paragrafen anger vilka bestämmelser i lagen som kompletterar brexitavtalet. Den ersätter delvis liknande reglering i 1 § andra stycket lagen med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade Kungariket. Övervägandena finns i avsnitt 6.3 och 16.

I brexitavtalet finns bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i förhållande till Förenade Kungariket. I paragrafen anges att vissa av lagens bestämmelser kompletterar avtalet. Lagen kan inte i något fall tillämpas fristående från avtalet, utan endast tillsammans med relevanta delar av avtalet. Avtalet är i dessa delar direkt tillämpligt (jfr propositionen Kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket, prop. 2020/21:197 s. 72).

Av hänvisningen till 4 kap. 2 § följer att Kronofogdemyndigheten prövar om det ska begäras verkställighet i Förenade kungariket av ett svenskt beslut om förverkande. En fråga om verkställighet i ett annat land aktualiseras under verkställighetsstadiet, dvs. under handläggningen av

ärendet hos Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten ska då ta ställning till om verkställighet av beslutet ska begäras i Förenade kungariket. Begäran ska lämnas till Regeringskansliet som är centralmyndighet för samarbetet enligt avdelning XI i avtalet om verkställighet av ett beslut om förverkande. Ansökan ska enligt artikel 678.5 i avtalet vara upprättad på avsett formulär som finns i en bilaga till avtalet (bilaga 46). Originalet eller en bestyrkt kopia av beslutet om förverkande ska bifogas ansökan (se avsnitt P i nämnda bilaga). Inget hindrar att även andra handlingar bifogas framställningen. Regeringskansliet översänder därefter ansökan till sin motsvarighet i Förenade kungariket i enlighet med artikel 677.1. Någon direkt kommunikation enligt artikel 677.2 (brådskade fall) kommer inte att kunna ske med Kronofogdemyndigheten eftersom denna inte utgör en rättslig myndighet enligt definitionen i avtalet enligt artikel 657 d (jfr prop. 2020/21:197 s. 84).

Av hänvisningen till 4 kap. 3 § första stycket 2 och andra stycket följer att Kronofogdemyndigheten inte får samtycka till att ett svenskt beslut om förverkande verkställs genom någon annan åtgärd än den som anges i beslutet. De åtgärder som avses är omvandling (se artikel 665.4 i avtalet) eller åläggande av fängelsestraff eller annan åtgärd som inskränker en persons frihet på grund av bristande fullgörelse (se artikel 669 i avtalet). Att verkställighet inte tillåts vare sig genom omvandling eller genom en åtgärd enligt artikel 669 i avtalet kan lämpligen anges i ansökan om förverkande som görs på formuläret i bilagan till avtalet som avser verkställighet av beslut om förverkande (se avsnitt H och I i bilaga 46). (Jfr prop. 2020/21:197 s. 85.).

Av hänvisningen till 4 kap. 5 § första stycket följer att om ett beslut om förverkande verkställs i Förenade kungariket och verkställighet av beslutet även sker i Sverige, ska Kronofogdemyndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet. Avtalet tillåter samtidig verkställighet i båda staterna av ett beslut om förverkande. För att vid samtidig verkställighet undvika att ett större belopp förverkas än det som anges i beslutet om förverkande ska Kronofogdemyndigheten kontinuerligt bevaka ärendet så att ett överförverkande inte sker. Om det finns en risk för överförverkande ska samråd ske med Förenade kungariket för att undvika detta enligt artikel 668.2 i avtalet. (Jfr prop. 2020/21:197 s. 85.)

Av hänvisningen till 4 kap. 7 § första stycket följer att det är tillåtet för Kronofogdemyndigheten att begära verkställighet av ett förverkandebeslut i flera stater samtidigt.

Hänvisningen till 5 kap. 4 § tredje stycket och 6 § första stycket innebär att Regeringskansliet ska lämna en ansökan om verkställighet från Förenade Kungariket till Kronofogdemyndigheten för prövning om beslutet ska verkställas i Sverige. I artiklarna 678–682 i avtalet finns bestämmelser om ansökans utformning och innehåll samt förfarandet vid en ofullständig ansökan. Artikel 665 innehåller bestämmelser om en skyldighet för den anmodade staten att förverka egendom efter en ansökan. De skäl för att vägra verkställighet av ett beslut som Kronofogdemyndigheten ska pröva regleras uttömmande i artikel 670.1–670.2 och 670.5–670.7. Vidare anges i artikel 670.8 och 670.9 omständigheter som inte får åberopas för att vägra en verkställighet. Om det inte finns hinder

för verkställighet ska Kronofogdemyndigheten bestämma att beslutet om förverkande får verkställas i Sverige.

Av artikel 666.3 följer att Kronofogdemyndigheten ska räkna om beloppet till svensk valuta enligt den växelkurs som gäller vid tidpunkten för Kronofogdemyndighetens beslut. Av hänvisningen till 5 kap. 8 § första stycket 2 följer i sin tur att beslutet om verkställighet ska innehålla uppgift om det uträknade beloppet.

Av hänvisningen till 5 kap. 11 § första, tredje och fjärde styckena följer bl.a. att beslutet om förverkande ska verkställas i enlighet med vad som gäller enligt svenska regler vid verkställighet av förverkande samt att det inte får ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet. Tillämpningen av 13 § första stycket 3 och 4 och andra stycket innebär dock att verkställigheten ska upphöra om Förenade kungariket beviljar den som beslutet om förverkande gäller nåd eller amnesti, meddelar ett annat beslut som enligt lagen i Förenade Kungariket medför att beslutet om förverkande inte längre får verkställas, eller om beslutet om förverkande helt är verkställt i en annan stat. Ett beslut om upphävande av verkställigheten i Sverige meddelas av Kronofogdemyndigheten och vidtagna verkställighetsåtgärder ska återgå så långt som det är möjligt.

Hänvisningen till 5 kap. 14 § innebär att förverkad egendom som huvudregel tillfaller staten. Tillämpningen av nämnda bestämmelse innebär vidare att Kronofogdemyndigheten i ett enskilt fall kan besluta om att överlämna förverkad egendom till Förenade Kungariket så att den kan återlämnas till dess rättmätiga ägare eller användas för ersättning till brottsoffren (artikel 667.2 i avtalet) samt att det är Kronofogdemyndigheten som ska fatta beslut om fördelningen av influtna medel enligt regeln i artikel 667.3 i avtalet. Fördelningen enligt artikeln innebär att belopp som är lika med eller understiger 10 000 euro tillfaller svenska staten. Om beloppet överstiger 10 000 euro ska hälften av beloppet överföras till Förenade kungariket, vilket Kronofogdemyndigheten ansvarar för. Egendom får inte i något fall överlämnas om den utgör ett sådant kulturföremål för vilket en ansökan om utförseltillstånd enligt 5 kap. kulturmiljölagen (1988:950) har avslagits eller vid en prövning skulle ha avslagits.

Genom hänvisningen till 7 kap. 9 § klargörs att Kronofogdemyndighetens beslut om att ett förverkandebeslut från Förenade Kungariket ska verkställas i Sverige får överklagas till tingsrätten samt vilken domstol som är behörig och vilken processordning som ska tillämpas.

Uttryck i lagen

4 § I denna lag avses med

1. *svensk dom på frihetsberövande påföljd*: en av svensk domstol meddelad lagakraftvunnen dom, eller ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut, som avser fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård,

2. *svenskt bötesstraff*: en av svensk domstol meddelad lagakraftvunnen dom, eller ett av svensk myndighet utfärdat och godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, som avser böter enligt 25 kap. brottsbalken,

3. *svenskt beslut om förverkande*: ett av svensk domstol meddelat lagakraftvunnet beslut, eller ett av svensk myndighet utfärdat och godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, om förverkande

a) som avser

– vinster från ett brott, eller
– egendom som någon har tagit emot som ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av den mottagna ersättningen,

b) som avser egendom som använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, som framställts genom brott, vars användande utgör brott, som någon tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som på annat sätt har varit föremål för brott, eller

c) som meddelats med stöd av 36 kap. 5 eller 6 § brottsbalken,

4. *utländsk dom på frihetsberövande påföljd*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser fängelse eller någon annan frihetsberövande åtgärd under en begränsad eller obegränsad tid på grund av en gärning som är straffbar i den staten,

5. *utländskt bötesstraff*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser en skyldighet för en fysisk person att betala ett penningbelopp på grund av en gärning som är straffbar i den staten,

6. *utländskt beslut om förverkande*: ett lagakraftvunnet avgörande som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol i en annan stat och som avser ett slutligt berövande av egendom när domstolen förklarar att egendomen

a) har utgjort

– vinster från ett brott, eller

– ersättning för kostnader i samband med ett brott eller värdet av den mottagna ersättningen,

b) har använts eller varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott, framställts genom brott eller vars användande utgör brott, eller som någon tagit befattning med på ett sätt som utgör brott eller som på annat sätt har varit föremål för brott, eller

c) härrör från brottslig verksamhet enligt regler som motsvarar bestämmelserna i 36 kap. 5 eller 6 § brottsbalken,

7. *utländsk utevarodom*: ett avgörande enligt 4, 5 eller 6 som har meddelats efter talan av annan än den dömda eller den som beslutet om förverkande gäller och utan att han eller hon varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Med avgöranden som har meddelats av domstol i en annan stat enligt första stycket 5 och 6 a och b ska likställas avgöranden som i den staten meddelats av en myndighet efter ett straffrättsligt förfarande, i den utsträckning det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Detsamma gäller efter ett förfarande som i den internationella överenskommelsen likställs med ett straffrättsligt förfarande.

Paragrafen innehåller definitioner av de svenska och utländska avgöranden som faller inom lagens tillämpningsområde och som alltså kan bli föremål för verkställighet i en annan stat eller i Sverige enligt lagen. I fråga om verkställighet av beslut om förverkande i förhållande till Förenade Kungariket gäller i stället i tillämpliga delar definitionerna i artikel 657 i brexitavtalet. I paragrafen anges också vad som i lagen avses med utländsk utevarodom. Paragrafen ersätter delvis liknande reglering i 1 § första stycket och 4 § andra stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.2 och 13.1.3.

I *första stycket* regleras vad som i lagen avses med svensk dom på frihetsberövande påföljd, svenskt bötesstraff, svenskt beslut om förverkande, utländsk frihetsberövande påföljd, utländskt bötesstraff, utländskt beslut om förverkande och utländsk utevarodom. Generellt gäller att det svenska eller utländska avgörandet måste ha fått laga kraft för att omfattas av lagens tillämpningsområde.

När det gäller vilka svenska frihetsberövande påföljder som omfattas gäller enligt *första punkten* att påföljden ska ha dömts ut av svensk domstol genom dom eller beslut. Dom eller lagakraftvunnet beslut som innebär fängelse omfattas av definitionen. I första hand avses fängelse som dömts ut enligt 26 kap. brottsbalken. Det kan vara fråga om fängelse på viss tid eller på livstid. Även fängelse som döms ut enligt 28 kap. 3 § brottsbalken dvs. skyddstillsyn i förening med fängelse omfattas. Med att påföljden även kan ha beslutats genom ett lagakraftvunnet beslut avses främst att en domstol med stöd av 28 kap. 9 § brottsbalken undanröjt en tidigare utdömd skyddstillsyn och i stället bestämt påföljden till fängelse. Vidare omfattas dom som innebär överlämnande till rättspsykiatrisk vård (31 kap. 3 § brottsbalken).

Tillämpningsområdet för svenska bötesstraff omfattar enligt *andra punkten* domstolsavgöranden avseende böter samt godkända strafförelägganden och förelägganden av ordningsbot. Genom hänvisningen till 25 kap. brottsbalken omfattas såväl penningböter och dagsböter som normerade böter av bestämmelsens tillämpningsområde. Bötesstraff som dömts ut i förening med annan påföljd, t.ex. villkorlig dom, omfattas också.

Vad avser svenska beslut om förverkande enligt *tredje punkten* inbegrips domstolsavgöranden samt godkända strafförelägganden och förelägganden av ordningsbot och omfattar beslut om förverkande som meddelats med stöd av såväl brottsbalkens som specialstraffrättsliga bestämmelser, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda. När det gäller förverkandeformer omfattas för det första (*a*) förverkande av brottsvinster och mottagen kostnadsersättning (36 kap. 3 § brottsbalken). För det andra (*b*) omfattas förverkande av hjälpmedel och egendom som har varit föremål för brott (36 kap. 9 och 10 §§ brottsbalken). Tillämpningsområdet för lagen omfattar även (*c*) beslut om självständigt förverkande och utvidgat förverkande (36 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken). Däremot omfattas inte beslut enligt vilka värdet av ett hjälpmedel eller egendom som har varit föremål för brott förverkas (36 kap. 9 § andra stycket och 10 § andra stycket brottsbalken) eller beslut som meddelats med stöd av bestämmelserna om förverkande av särskilda brottsverktyg (36 kap. 12 § brottsbalken).

När det gäller utländska frihetsberövande påföljder anges i *fjärde punkten* att det ska vara fråga om ett avgörande som meddelats av en domstol efter ett straffrättsligt förfarande. Med avgörande avses såväl domar som andra former av beslut. Avgöranden som har meddelats av andra myndigheter än domstolar faller alltså utanför lagens tillämpningsområde. Det skulle dock kunna förekomma att annan utländsk myndighet än domstol fattar beslut om förverkande av villkorligt medgiven frihet. Att en myndighet har fattat ett sådant beslut hindrar inte att den underliggande domen sänds över till Sverige för erkännande och verkställighet i syfte att verkställa även den delen av straffet som varit föremål för förverkande av villkorligt medgiven frihet. Eftersom avgörandet ska ske efter ett straffrättsligt förfarande borde det vanligtvis vara fråga om ett avgörande från en brottmålsdomstol. Påföljden som utdöms på grund av en straffbar gärning i den andra staten kan avse fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd. Den kan avse en begränsad eller obegränsad tid. Annan frihetsberövande åtgärd kan vara olika former

av vårdpåföljder eller frihetsberövande påföljder avseende unga lagöverträdare. Straffprocessuella frihetsberövande åtgärder, t.ex. häktning, omfattas inte.

I *femte punkten* regleras vad som avses med *utländskt bötesstraff*. Det ska som utgångspunkt vara fråga om ett avgörande som meddelats av en domstol efter ett straffrättsligt förfarande och med avgörande avses såväl domar som andra former av beslut. Böter som har dömts ut i förening med annan påföljd, t.ex. fängelse, omfattas av definitionen. Böter som dömts ut avseende en juridisk person omfattas inte. Sådana bötesstraff kan alltså inte verkställas i Sverige.

Vad avser utländska beslut om förverkande anges i *sjätte punkten* som grundvillkor att det ska handla om avgöranden som efter ett straffrättsligt förfarande har meddelats av en domstol och som avser ett slutligt berövande av egendom. Därefter anges närmare vilka beslut om förverkande som omfattas. Det handlar för det första om förverkande av brottvinster och kostnadsersättning (*a*) och för det andra om förverkande av hjälpmedel och egendom som har varit föremål för brott (*b*). Vid tillämpningen kan ledning sökas i förarbetena till motsvarande svenska reglering i 36 kap. 3, 9 och 10 §§ brottsbalken. Även ett utländskt beslut om att förverka egendom som härrör från brottslig verksamhet kan verkställas i Sverige (*c*). En förutsättning för att sådana beslut ska omfattas av lagens tillämpningsområde är att förverkandet beslutats enligt regler som motsvarar bestämmelserna om självständigt eller utvidgat förverkande i 36 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken. När det gäller ett utländskt beslut som motsvarar utvidgat förverkande enligt svensk rätt krävs således att den gärning som ligger till grund för beslutet om förverkande dels motsvarar ett brott för vilket det enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i fyra år eller mer, eller något av de brott som räknas upp i 36 kap. 6 § andra stycket, dels varit sådant att det skulle kunna ge vinst. Vidare krävs att de bevisregler som tillämpats i den andra staten när det gäller sambandet mellan den förverkade egendomen och den brottsliga verksamheten som lägst motsvarar vad som gäller enligt svensk rätt. Det sistnämnda gäller också utländska beslut som motsvarar självständigt förverkande enligt svensk rätt. Det är inte fråga om att göra en omprövning av det utländska förverkandebeslutet utan att kontrollera om det av beslutet eller de tillämpade bevisreglerna framgår att beviskravet i den andra staten åtminstone motsvarar vad som gäller enligt svenskt rätt. Avsikten med regleringen är att säkerställa att endast beslut om förverkande som framstår som acceptabla ur ett svenskt perspektiv kan verkställas i Sverige.

I *sjunde punkten* definieras vad som i lagen avses med utländsk utevarodom, något som har betydelse för tillämpningen av regleringen i 6 kap. 1 och 5–10 §§ om verkställighet av sådana domar i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen. Definitionen omfattar utländska domar på frihetsberövande påföljder, bötesstraff och beslut om förverkande enligt fjärde, femte och sjätte punkterna och innebär, sedd tillsammans med *andra stycket*, att inte bara domar omfattas utan också böter eller förverkande som beslutas enligt vad som i brottmålsdomskonventionen betecknas ”ordonnance pénale” enligt bilaga III till konventionen. Med utevarodom avses dom som har meddelats efter talan av annan än den dömde eller den som beslutet om förverkande gäller och utan att han eller hon varit personligen närvarande vid förhandlingen. Det handlar exempel-

vis om domar meddelade av högre instans efter överklagande av den dömde, men kan även avse fall då den utländska statens rättsordning medger att samma instans kan ompröva ett tidigare avgörande (jfr artikel 21.3 brottmålsdomskonventionen).

Av *andra stycket* följer att i den utsträckning det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige kan även bötesstraff enligt första stycket 5 eller beslut om förverkande enligt första stycket 6 a) och b), som i den andra staten har meddelats av en myndighet efter ett straffrättsligt förfarande, eller efter ett förfarande som i överenskommelsen likställs med ett sådant förfarande, omfattas av lagens tillämpningsområde.

Föreskrifter om tillämpningen av denna lag

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

I paragrafen lämnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter. Det kan exempelvis röra sig om bestämmelser avseende vissa formkrav, samråd och underrättelser. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

2 kap. Verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd

Förutsättningar för verkställighet i en annan stat

1 § För att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i en annan stat krävs, om inte något annat följer av 2 §, att

1. den dömde
 - a) befinner sig i Sverige eller den andra staten,
 - b) är medborgare eller bosatt i den andra staten, och
 - c) har samtyckt till att verkställigheten överförs,
2. den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs,
3. den andra staten har medgett att verkställigheten överförs, och
4. det i övrigt är lämpligt.

Paragrafen innehåller förutsättningarna för att, om inte något annat följer av 2 §, en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i en annan stat. Den ersätter liknande reglering i 26 § andra och tredje styckena och 34 § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 8 och 9.

Av *första punkten* framgår att den dömde ska befinna sig i Sverige eller den andra staten (*a*). Om personen finns i en tredje stat ska således ett överförande av verkställigheten inte ske. Vidare framgår att en svensk dom endast får verkställas i en annan stat om den dömde är medborgare eller bosatt i den andra staten (*b*). Vid bedömningen av om den dömde är bosatt i den andra staten får en helhetsbedömning göras utifrån faktorer som folkbokföring, uppehållstillstånd, bostad, anställning och familjeförhållanden. Om den dömde har anknytning till flera olika stater, exempelvis genom dubbla medborgarskap eller växelvis bosättning, är det möjligt att

överföra verkställigheten till någon av de staterna. Av bestämmelsen framgår också huvudregeln om krav på den dömdes samtycke (c). Undantag till denna regel finns i 2 §.

Kravet enligt *andra punkten* på att den sociala återanpassningen ska gynnas av ett överförande är av central betydelse för att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i en annan stat. Kravet gäller oavsett om överförandet sker med eller utan den dömdes samtycke och tar i första hand sikte på den dömdes anknytning till en viss stat och på var den dömdes, med hänsyn till denna anknytning, kan antas komma att leva efter frigivning. Den omständigheten att anstaltsförhållandena i den andra staten är av sämre kvalitet än i Sverige om de bedöms med utgångspunkt i intresset av social återanpassning, bör således normalt inte tillmätas någon betydelse vid bedömningen (jfr NJA 2017 s. 300 p. 24).

Prövningen om den dömdes sociala återanpassning gynnas av ett överförande görs genom en helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter avseende den dömdes anknytning till Sverige respektive den andra staten. Här har faktorer som medborgarskap, bosättningstid i staterna samt rådande bostads-, familje- och arbetsförhållanden särskild relevans. Vidare bör beaktas eventuella uppehållstillstånd eller om den dömdes har uppehållsrätt. När det gäller den dömdes familjeband ska hänsyn tas till om det finns minderåriga barn till den dömdes varvid barnkonventionen ska beaktas. Det ska då särskilt beaktas barnets behov av kontakt med den dömdes, hur kontakten tidigare varit och hur den skulle påverkas av att verkställigheten överförs. En prövning kan landa i att barnets relation till den dömdes utgör ett skäl mot ett överförande. Prövningen kan också mynna ut i den motsatta slutsatsen, t.ex. när kontakten med barnet varit bristfällig, om brottet har riktats mot barnet eller om överförande av den dömdes av annan anledning inte kan anses stå i strid med barnets bästa. För barn som befinner sig i Sverige kan Kriminalvården inhämta upplysningar från socialnämnden. Även den dömdes språkliga, kulturella, sociala och ekonomiska band till respektive stat är relevant. Vidare bör den dömdes egen inställning i fråga beaktas. Om den dömdes har samtyckt till att verkställigheten överförs är det en indikation på att återanpassningen underlättas. I den omvända situationen, dvs. den dömdes motsätter sig att verkställigheten överförs men domen ändå, med stöd av 2 §, får verkställas i den andra staten är utgångspunkten att ett överförande av verkställigheten ändå underlättar den dömdes sociala återanpassning. Kriminalvården ska trots det väga in den dömdes inställning i den helhetsbedömning som ska göras.

Om den dömdes är medborgare och bosatt i den verkställande staten eller är medborgare eller bosatt i den staten och ska avisas eller utvisas dit efter att påföljden verkställts, finns en mycket stark presumtion för att den sociala återanpassningen bäst sker i den staten. Det kan emellertid inte uteslutas att det i vissa fall förhåller sig så att den dömdes har så stark anknytning till en tredje stat att denna presumtion kan brytas. För det ska finnas skäl att beakta anknytning till en tredje stat måste det emellertid finnas uppgifter som visar att den dömdes har en stark och varaktig anknytning till den staten (jfr NJA 2017 s. 300 p. 21).

Av den *tredje punkten* följer att ett beslut om att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i en annan stat endast får fattas om den andra staten har medgett att verkställigheten överförs. Vanligtvis

borde den andra statens inställning till ett överförande lämnas i den statens svar på en framställning enligt 3 § om att överföra verkställigheten dit. En framställning från en annan stat till Sverige om att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till den staten för verkställighet där är också att betrakta som ett medgivande enligt bestämmelsen.

Enligt *fjärde punkten* får en dom endast sändas över till den andra staten om det är lämpligt. Lämpligheten av ett översändande kan exempelvis ifrågasättas om Kriminalvården får information om att den andra staten avser att anpassa påföljden så att den inte längre utgör en, enligt svenska mått, rimlig reaktion på brottet. Vad gäller påföljdens längd är en riktlinje att om straffet sätts ned till ungefär hälften är ett överförande inte lämpligt. Ett större mått av acceptans kan vara befogat om det rör sig om kortare straff. Den faktiska längden på frihetsberövandet med beaktande av regler för villkorlig frigivning har också betydelse. En riktlinje bör vara att ett överförande till en stat där halvtidsfrigivning tillämpas kan godtas, men att tidigare frigivning än så kan ifrågasättas. Vid bedömningen bör även beaktas hur stor skillnaden blir i den faktiska anstaltstiden räknat i år och månader. En skillnad i verkställighetsreglerna blir därför framför allt relevant i fråga om långa straff. Samma utgångspunkter gäller när det handlar om skillnader i verkställighetsregler, dvs. mindre skillnader ska inte påverka bedömningen av om en dom ska verkställas i en annan stat.

Även i det fallet att den dömda kan komma att avtjäna en längre tid bör utgångspunkten vara att mindre skillnader inte ska påverka bedömningen av om domen kan verkställas i den andra staten. Vid bedömningen av om ett överförande är lämpligt bör beaktas såväl den relativa skillnaden i anstaltstid – dvs. den procentuella skillnaden – som skillnaden räknat i år och månader. För att skillnader i verkställighetstiden i sig ska innebära att det är olämpligt att överföra verkställigheten bör krävas att skillnaderna är avsevärda, varvid de begränsningar som följer av artikel 5 i Europakonventionen utgör en yttersta gräns (se NJA 2017 s. 300 p. 30–38 med hänvisningar och NJA 2017 s. 784 p. 9). Också den tid som vid beslutet om överförande återstår till villkorlig frigivning i Sverige bör beaktas i vissa fall (jfr samma rättsfall p. 33 respektive 9). Andra skillnader i verkställighetsregler mellan Sverige och den andra staten bör också i undantagsfall kunna beaktas. Exempelvis kan det tänkas finnas skillnader beträffande hur påföljder för unga verkställs och den ungas möjlighet till utbildning. När den dömda är dömd till rättspsykiatrisk vård förutsätter ett överförande även att den andra staten kan erbjuda lämplig vård.

Anstaltsförhållandena i den verkställande staten är inte en omständighet som medför att ett överförande av straffverkställigheten är olämpligt, såvida de inte är sådana att ett överförande skulle strida mot förbudet mot tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i artikel 3 i Europakonventionen (jfr NJA 2017 s. 300 p. 38).

Även andra typer av omständigheter kan vara relevanta. Exempelvis kan den dömda vara misstänkt för annan brottslighet i Sverige eller begärd utlämnad av en annan stat. Det går inte att generellt säga i vilka fall ett överförande av verkställigheten inte är lämpligt i sådana fall utan det får avgöras från fall till fall, med beaktande av exempelvis straffets längd och svårigheten i den konkurrerande brottsligheten. Ett annat exempel som kan bli relevant vid en lämplighetsbedömning är om den dömda är svensk medborgare, och eventuellt även medborgare i en annan stat, och sedan en

längre tid har sin bosättning i den andra staten. Det svenska medborgarskapet innebär ofta en stark anknytning till Sverige och om den dömde dessutom inte samtycker till att domen verkställs i den andra staten kan ett överförande inte vara lämpligt, trots att det finns faktorer som talar för att den sociala återanpassningen skulle underlättas av ett överförande. Det kan också handla om att det finns humanitära skäl som talar mot eller för ett överförande, såsom t.ex. om den dömde är akut allvarligt sjuk och den mottagande statens sjukvård inte kan behandla sådan sjukdom.

Frågan om ett överförande är lämpligt måste alltså besvaras utifrån en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i ärendet. Ett överförande får emellertid aldrig ske om förhållandena är sådana att det enligt utlänningslagen (2005:716) finns hinder mot att verkställa avvisning eller utvisning till den andra staten. Detsamma gäller om ett överförande skulle strida mot svensk grundlag eller Sveriges internationella förpliktelser, t.ex. Europakonventionen. Ett överförande får inte heller ske om det finns en beaktansvärd risk för att den dömde, exempelvis med anledning av korruption eller andra otillbörliga hänsynstaganden i den andra staten, omedelbart försätts på fri fot efter överförandet eller friges betydligt tidigare än planerat.

2 § Den dömdes samtycke enligt 1 § 1 c krävs inte om

1. den dömde

- a) har flytt till den andra staten för att undandra sig verkställighet av påföljden,
- b) har återvänt till den andra staten med vetskap om påföljden eller det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne, eller
- c) efter att påföljden verkställts kommer att avvisas eller utvisas till den andra staten till följd av ett lagakraftvunnet beslut enligt 8 kap. 2–6 §§ eller 16 § eller 8 a kap. utlänningslagen (2005:716), eller

2. det har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

Paragrafen innehåller undantag från kravet på samtycke från den dömde enligt 1 § 1 c för att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i en annan stat. Den ersätter liknande reglering i 25 a § andra stycket, 25 b § och 34 a § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Enligt *första punkten (a)*, som motsvarar artikel 2 i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen och artikel 68 i Schengenkonventionen, krävs inte den dömdes samtycke om han eller hon flytt till den andra staten för att undandra sig verkställighet av påföljden. Bestämmelsen är inte tillämplig i de fallen personen har dömts i sin utevaro eller återvänder till den andra staten efter att villkorlig frigivning skett och den villkorliga friheten därefter förklaras förverkad. Den dömde kan i en sådan situation inte ha ansetts flytt från Sverige (jfr propositionen Överförande av straffverkställighet utan den dömdes samtycke, prop. 1999/2000:45 38–439). Undantaget enligt *första stycket (b)*, som motsvarar artikel 2 i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen enligt dess lydelse enligt artikel 1 i ändringsprotokollet, är bredare och innefattar exempelvis situationen där en icke frihetsberövad person återvänder till den andra staten innan dom meddelats. Undantaget kan även bli aktuellt att tillämpa beträffande utevarodomar under förutsättning att den dömde känner till det

straffrättsliga förfarandet. Det krävs inte heller att återvändandet skett för att undvika verkställighet i Sverige.

Samtycke krävs inte heller om den dömde efter att påföljden verkställts kommer att avvisas eller utvisas till den andra staten (c). De beslut om avvisning och utvisning som omfattas är sådana beslut som fattats av Polismyndigheten eller Migrationsverket med stöd av 8 kap. 2–6 §§ eller 16 § utlänningslagen samt beslut om utvisning som fattats i brottmålsdomen med stöd av bestämmelserna i 8 a kap. samma lag. Undantaget motsvarar såvitt avser utvisning på grund av brott artikel 3 i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen och såvitt avser avvisning eller utvisning i andra fall samma artikel i dess lydelse enligt artikel 2 i ändringsprotokollet.

Enligt 12 kap. 4 § andra stycket utlänningslagen ska Polismyndighets beslut om avvisning samt allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott verkställas genom att utlännen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlännen kom till Sverige. I de allra flesta fall lär avvisnings- eller utvisningslandet alltså också vara det land där den dömde är medborgare eller är bosatt och till vilket ett överförande av verkställigheten av den frihetsberövande påföljden kan aktualiseras (jfr NJA 2017 s. 300 p. 12–13). När det gäller beslut som meddelas av Migrationsverket anges avvisnings- eller utvisningslandet i beslutet, se 12 kap. 4 § första stycket utlänningslagen.

Slutligen krävs enligt *andra punkten* inte något samtycke från den dömde om det har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten. Undantaget omfattar även situationer där den tillämpliga överenskommelsen som villkor för överförande inte kräver den dömdes samtycke.

Framställning om verkställighet

3 § En framställning om verkställighet i en annan stat av en svensk dom på frihetsberövande påföljd görs av Kriminalvården.

Framställningen ska överlämnas till Regeringskansliet. Framställningen får också skickas direkt till behörig myndighet i den andra staten om detta har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten eller om den staten annars tillåter det.

I paragrafen anges att det är Kriminalvården som gör en framställning till en annan stat om verkställighet där av en svensk dom på frihetsberövande påföljd samt att begäran ska lämnas till Regeringskansliet. Den ersätter delvis liknande reglering i 26 § första stycket och 34 a § första stycket internationella verkställighetslagen. Överväganden finns i avsnitt 7.3 och 9.2.1.

Ett ärende om översändande av en svensk dom på frihetsberövande påföljd kan initieras på olika sätt. Det sker oftast av den myndighet som ansvarar för verkställigheten i Sverige, dvs. Kriminalvården om påföljden verkställs som fängelse. Om påföljden avser överlämnande till rättspsykiatrisk vård torde det oftast vara chefsöverläkaren på den vårdinrättning där den dömde vårdas som initierar ett ärende. Slutligen kan den dömde själv initiera ett ärende. Oavsett vem som initierar ett ärende är det Kriminalvården som avgör om en framställning om överförande till

den andra staten ska göras eller inte. Även den andra staten kan begära att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas där, se kommentaren till 4 §.

När ett ärende har initierats ska Kriminalvården göra en preliminär bedömning av om lagens förutsättningar enligt 1 § är uppfyllda och därefter besluta om en framställning ska göras till den andra staten. Det innebär att Kriminalvården bl.a. kan behöva göra en utredning om den dömdes anknytning till den andra staten och till Sverige samt kontakta den dömden för att fråga om hans eller hennes inställning. Kriminalvården ska även samråda med och inhämta information från chefsöverläkaren vid den enhet där den dömden vårdas. Samråd kan även ske med Socialstyrelsen. Det kan även bli aktuellt att inhämta information från andra svenska myndigheter, t.ex. Migrationsverket, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Kriminalvården behöver normalt inte kontakta den andra staten innan en framställning görs. Om en framställning ska göras till en stat med vilken Sverige har en bindande internationell överenskommelse i frågan måste vidare innehållet i den överenskommelsen beaktas vid bedömningen av om en framställning ska göras. I de fall Sverige inte har något avtal med den andra staten kan frågan om en framställning bör göras även vara beroende av den andra statens lagstiftning. Se vidare avsnitt 9.2.1.

I vissa fall ska frågan om en framställning bör göras inte prövas av Kriminalvården utan överlämnas till regeringen enligt 7 kap. 3 §.

Av *andra stycket* följer att framställningen som huvudregel ska lämnas till Regeringskansliet som är centralmyndighet för samarbetet med andra stater. Direktkommunikation med behöriga myndigheter i andra stater är emellertid möjlig om det har avtalats i en internationell överenskommelse eller om den andra staten annars tillåter det.

Kriminalvårdens prövning och beslut

4 § Efter svar på en framställning enligt 3 § ska Kriminalvården, om inte något annat följer av 7 kap. 3 §, pröva om domen ska sändas över till den andra staten för att verkställas där.

En prövning enligt första stycket ska också göras om en annan stat till Sverige lämnar en framställning om att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till den staten för verkställighet.

I paragrafen anges att det är Kriminalvården som prövar om en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas till en annan stat för verkställighet. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.2.

Efter att Kriminalvården fått svar på en framställning enligt 3 § ska myndigheten slutligt pröva om förutsättningarna enligt 1 § är uppfyllda och därefter besluta om den svenska domen på frihetsberövande påföljd ska sändas över till den andra staten för att verkställas där. Ett beslut om att inte överföra verkställigheten kan t.ex. grunda sig på att den andra staten inte medger att verkställigheten överförs eller att ett överförande inte bedöms lämpligt med anledning av ny information om verkställighetsreglerna i den andra staten. Det kan också handla om att svaret från den andra staten har dragit ut på tiden och att villkorlig frigivning därför är så pass nära förestående att ett överförande inte är lämpligt.

Kompletterande information kan i vissa fall behöva inhämtas från den andra staten.

Kriminalvården ska enligt *andra stycket* även pröva om lagens förutsättningar för överförande är uppfyllda när den andra staten har gjort en framställning om att en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas där.

I vissa fall ska frågan om verkställighet i en annan stat inte prövas av Kriminalvården utan överlämnas till regeringen enligt 7 kap. 3 §.

För Kriminalvårdens handläggning gäller bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900). Förvaltningslagens bestämmelser om bl.a. partsinsyn och beslutets innehåll är alltså tillämpliga.

5 § Kriminalvården ska, innan beslut fattas enligt 4 §, fråga den dömde om hans eller hennes inställning till att verkställigheten överförs till den andra staten. Den dömde ska upplysas om innebörden av att ett samtycke lämnas.

Om den dömde befinner sig i den andra staten och samtycke till överförande av verkställigheten inte krävs enligt 2 § gäller i stället att han eller hon om möjligt ska tillfrågas om sin inställning till att verkställigheten överförs.

I paragrafen behandlas frågan om inhämtande av den dömdes inställning till att verkställigheten överförs till den andra staten. Överväganden finns i avsnitt 9.2.3.

I *första stycket* åläggs Kriminalvården att fråga den dömde om hans eller hennes inställning till att domen överförs. Eftersom ett samtycke innebär ett avstående från det skydd som följer av den s.k. specialitetsprincipen (se 11 § första stycket) och att Kriminalvårdens beslut om att sända över domen inte kan överklagas (se 7 kap. 4 § andra stycket) ska den dömde upplysas om dessa förhållanden. Om det behövs ska Kriminalvården anlita en tolk (jfr 13 § förvaltningslagen).

Om den dömde befinner sig i den andra staten och hans eller hennes samtycke inte krävs för överförande gäller enligt *andra stycket* att han eller hon inte behöver tillfrågas om inställningen till ett överförande. Undantaget kommer huvudsakligen träffa fall då den dömde är på fri fot och har flytt eller på annat sätt återvänt till den andra staten. I en sådan situation öppnas alltså upp för ett undantag från kommunikations-skyldigheten enligt 25 § förvaltningslagen. Kriminalvården ska dock, om möjligt, försöka att inhämta den dömdes inställning eftersom det kan vara relevant för bedömningen av var den sociala återanpassningen bäst sker.

Tvångsmedel

6 § Om den dömde befinner sig i den andra staten får Kriminalvården, i avvaktan på den statens beslut om att den svenska domen på frihetsberövande påföljd får verkställas där, begära att den staten anhåller den dömde eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium.

Paragrafen ger Kriminalvården en möjlighet att begära att den andra staten vidtar tvångsåtgärder mot den dömde. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.

Med stöd av paragrafen kan Kriminalvården, förutsatt att den dömde befinner sig i den andra staten, begära att den staten anhåller den dömde

eller vidtar någon annan typ av åtgärd för att säkerställa att han eller hon inte lämnar den statens territorium.

Tvångsåtgärderna syftar till att den dömda stannar kvar i den andra staten fram till dess att frågan om överförande prövats. Kriminalvården ska därför endast begära ett anhållande eller någon annan åtgärd om det finns risk för att den dömda avviker från den andra staten innan beslut fattats. En begäran ska således inte göras enbart på den grunden att den dömda finns i den andra staten. Faktorer som bör beaktas vid prövningen av om det finns anledning att begära att tvångsmedel vidtas är t.ex. i vilken utsträckning den dömda har anknytning även till tredje land och om han eller hon kan anses ha lämnat Sverige i syfte att undandra sig verkställighet. Tvångsmedel får endast begäras om skälen för att vidta tvångsmedel uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den dömda eller något annat motstående intresse, dvs. en proportionalitetsprövning ska ske. Då det inte är upp till Kriminalvården att avgöra vilken form av tvångsmedel som ska vidtas får Kriminalvården vid denna prövning fråga sig om det, utifrån tillgänglig information, kan anses för ingripande att vidta någon form av tvångsmedel. Vid denna prövning bör också straffets längd beaktas. Kriminalvården har möjlighet att begära tvångsmedel innan, i samband med eller efter en framställning om överförande, fram till dess beslut i fråga om överförande fattats av den andra staten. En begäran om tvångsåtgärder före en framställning bör endast ske om Kriminalvården bedömer att det finns förutsättningar att inom kort göra en framställning.

Upphävande av beslut

7 § Kriminalvården får upphäva ett beslut om att sända över en dom enligt 4 § fram till dess verkställigheten av domen påbörjats i den andra staten.

Paragrafen reglerar möjligheten för Kriminalvården att upphäva ett beslut om att sända över en dom. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

Bestämmelsen innebär att Kriminalvården har möjlighet att upphäva ett beslut om att sända över en dom till en annan stat för att verkställas där. Ett upphävande blir främst aktuellt när ytterligare information i ärendet leder till att Kriminalvården inte längre är av uppfattningen att ett överförande av domen bör ske. Det kan röra sig om att någon av förutsättningarna inte längre är uppfyllda, t.ex. att den dömdes sociala återanpassning inte gynnas av ett överförande, eller att det framkommer att den andra staten avser att anpassa påföljden på ett sätt som inte är acceptabelt. Det kan även röra sig om att den dömda blivit föremål för ytterligare lagföring i Sverige eller att han eller hon är föremål för utlämning eller överlämnande till en tredje stat. Ett upphävande får ske även efter att den andra staten beslutat att ta över verkställigheten av den svenska domen under förutsättning att den faktiska verkställigheten inte har påbörjats i den andra staten.

Ett beslut om upphävande enligt paragrafen kan överklagas, se 7 kap. 4 §. Som huvudregel bör därför Kriminalvården avvakta med att underätta den andra staten till dess att beslutet fått laga kraft. Om den dömda redan befinner sig i den andra staten kan det dock finnas anledning för

Kriminalvården att upplysa den andra staten om beslutet om upphävande. Detta för att verkställigheten inte ska påbörjas.

8 § Kriminalvården ska genast upphäva ett beslut om att sända över en dom enligt 4 § om påföljden har bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet. Ett sådant beslut om upphävande ska fattas även om verkställigheten har påbörjats i den andra staten.

Paragrafen reglerar skyldigheten för Kriminalvården att upphäva ett beslut om att sända över en dom när påföljden bortfallit. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

Av bestämmelsen framgår att Kriminalvården genast ska upphäva ett beslut om att sända över en dom enligt 4 § om påföljden inte längre kan verkställas. Det kan ske om påföljden bortfallit på grund av preskription enligt svensk lag (35 kap. 8–10 §§ brottsbalken). En annan situation är om nåd har beviljats eller om en omprövning av domen har skett, t.ex. inom ramen för ett resningsförfarande. Ett beslut om upphävande på denna grund ska ske, och den andra staten informeras, även om verkställighet påbörjats i den andra staten.

Verkställighet i Sverige

9 § Om en framställning om överförande har gjorts enligt 3 §, får verkställighet av den påföljd som avses i domen inte påbörjas i Sverige. Om verkställigheten pågår när framställningen görs, får verkställigheten fortsätta här till dess den dömde transporteras till den andra staten enligt 10 §.

Om den dömde, efter det att en framställning om överförande har gjorts, häktas i ett annat mål, tillämpas 8 § strafftidslagen (2018:1251).

Om Kriminalvården enligt 7 § har upphävt ett beslut om att sända över en dom till en annan stat för att verkställas där, får verkställighet av påföljden fortsätta eller påbörjas i Sverige. Detsamma gäller om Kriminalvården har återkallat en framställning eller om den andra staten har avslagit framställningen eller underrättat Kriminalvården om att verkställigheten av andra skäl inte kan ske där.

Paragrafen innehåller bestämmelser om fortsatt verkställighet i Sverige. Bestämmelsen ersätter delvis liknande reglering i 29 § och 34 a § fjärde stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 9.5.

I *första stycket* anges huvudregeln att om en framställning har gjorts om verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan stat får verkställigheten av den påföljd som avses i domen inte påbörjas i Sverige. Om den dömde verkställer påföljden när fråga uppkommer om att föra över verkställigheten gäller det motsatta. Verkställigheten får då fortsätta till dess den dömde transporteras till den andra staten.

I *andra stycket* är utgångspunkten att någon verkställighet inte har påbörjats när en framställning görs. Om den dömde i detta läge häktas i ett annat mål ska 8 § strafftidslagen tillämpas och verkställigheten av den påföljd som begärts överförd påbörjas. Kriminalvården får samråda med Åklagarmyndigheten i fråga om en framställning om överförande till den andra staten ska återkallas, vilket bör vara utgångspunkten.

I vissa fall kommer det inte vara aktuellt med någon verkställighet i den andra staten. Kriminalvården kan upphäva beslutet att sända över en dom

eller i ett tidigare skede av handläggningen återkalla framställningen om överförande. Den andra staten kan också avslå en framställning från Kriminalvården om överförande eller meddela Kriminalvården att verkställigheten inte kan ske där av andra skäl, t.ex. för att den dömde avvikit från verkställigheten. I samtliga fall får verkställigheten påbörjas eller fortsätta i Sverige, vilket framgår av *tredje stycket*.

Överförande och transport av den dömde

10 § Om den dömde befinner sig i Sverige när beslutet enligt 4 § får laga kraft ska han eller hon så snart som möjligt överföras till den andra staten.

Kriminalvården ska se till att den dömde transporteras till den stat där påföljden ska verkställas. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten hålla den dömde i förvar, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överförande och transport av den dömde till den andra staten. Den ersätter liknande reglering i 33 § första stycket, 34 a § fjärde stycket och 40 a § första och tredje styckena internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.

Av *första stycket* följer att den dömde så snart som möjligt ska överföras till den andra staten efter att beslutet om översändande av domen har fått laga kraft. Detta förutsätter att den dömde befinner sig i Sverige, antingen frihetsberövad eller på fri fot. Tidpunkten för överförandet får bestämmas i samråd med den andra staten. I vissa fall gäller särskilda regler, se kommentaren till 11 § tredje stycket.

Det är enligt *andra stycket* Kriminalvården som ska se till att den dömde transporteras till den stat där påföljden ska verkställas. I stycket görs en hänvisning till 4 kap. 4 § och 4 kap 10 § första stycket samt till 8 kap. 2 a § häkteslagen (2010:611). Det innebär att kriminalvårdspersonalen dels har rätt att utföra kroppsvisitation och använda fängsel på motsvarande sätt som under transporter inom den egna transportverksamheten, dels möjlighet att i sin tur begära hjälp av Polismyndigheten. Fängsel är en ingripande åtgärd och får endast användas när starka skäl talar för det. Om en mindre ingripande åtgärd är tillräcklig, ska den användas. Bestämmelsen ger Kriminalvården ett indirekt lagstöd för att vidmakthålla ett frihetsberövande under och i samband med en transport. Därmed följer också befogenhet att använda våld eller annat tvång enligt bestämmelsen om laga befogenhet i 24 kap. 2 § brottsbalken. För våldsanvändning med stöd av den bestämmelsen gäller att åtgärden ska vara försvarlig för att en rymning ska kunna förhindras eller ordningen upprätthållas. Våld får endast användas när andra medel är otillräckliga för att utföra den uppgift det är fråga om och våldsanvändningen kan väntas leda till det avsedda resultatet. (Jfr propositionen Transporter av frihetsberövade, prop. 2016/17:57 s. 69–72.).

Det framgår av *tredje stycket* att Polismyndigheten får hålla den dömde i förvar om det är nödvändigt för att en transport enligt första stycket ska kunna genomföras. Ett sådant förvarstagande får vara under högst 96

timmar. Möjligheten att ta någon i förvar bör tillämpas med återhållsamhet. Polismyndigheten ska enligt 8 § polislagen (1984:387) beakta proportionalitetsprincipen (jfr prop. 2016/17:57 s. 72).

Specialitetsprincipen

11 § Om den dömden befinner sig i Sverige och inte har samtyckt till att verkställigheten överförs, ska det ställas upp villkor i beslutet enligt 4 § om att den dömden i den andra staten inte utan tillstånd enligt 12 § får åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförts.

I beslutet ska det upplysas om att frihetsberövande åtgärder får vidtas trots villkoren enligt första stycket, om den dömden

1. efter det att han eller hon blivit frigiven haft möjlighet att lämna den andra staten, men inte gjort det inom en sammanhängande tid av 45 dagar eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, eller

2. återvänt till den andra staten efter att ha lämnat den.

Den dömden får inte överföras enligt 10 § innan den andra staten utfäst sig att följa villkoren enligt första stycket. Någon utfästelse krävs inte om villkoren har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyddet enligt den s.k. specialitetsprincipen. Den ersätter delvis liknande reglering i 33 § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 9.7.

Första stycket innebär att Kriminalvården, om den dömden befinner sig i Sverige och inte har samtyckt till att överföras, i beslutet om överförande ska uppställa villkor om att den dömden inte utan tillstånd från Sverige i den andra staten får åtalas, dömas eller på annat sätt frihetsberövas för annan brottslighet än den som avses med domen (specialitetsprincipen). Det sagda gäller även om den dömden inledningsvis lämnat sitt samtycke till att verkställigheten överförs, men återkallat samtycket innan Kriminalvården fattat beslut om överförande.

Av andra stycket följer att Kriminalvården ska upplysa om när specialitetsprincipen inte utgör hinder mot frihetsberövande åtgärder mot den dömden. Exempelvis gäller inte skyddet om den dömden efter att han eller hon blivit frigiven haft möjlighet att lämna den andra staten, men inte gjort det inom en sammanhängande tid av 45 dagar eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

Enligt *tredje stycket* får den dömden inte överföras innan den andra staten utfäst sig att följa villkoren om frihetsberövande åtgärder. Frågan om utfästelse kommer framför allt att aktualiseras i de fall ett överförande ska ske utan den dömdes samtycke till en stat med vilken Sverige inte har ingått en överenskommelse om överförande av dömda personer.

12 § Regeringen ger tillstånd till en annan stat att i fall som avses i 11 § åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömden friheten för något annat brott som begåtts före överförandet än det brott för vilket han eller hon överförts. För handläggningen av den andra statens framställning gäller i tillämpliga delar 14–17 §§ lagen (1957:668) om utlämning för brott.

Tillstånd enligt första stycket får endast lämnas om den dömde kunnat utlämnas för brottet enligt lagen om utlämning för brott, eller om hinder mot det endast funnits på grund av straffets längd. Om inte den dömde har samtyckt till framställningen prövas frågan av Högsta domstolen. Regeringen får inte lämna tillstånd om Högsta domstolen anser att det finns hinder.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillstånd till undantag från den s.k. specialitetsprincipen. Den ersätter liknande reglering i 34 § internationella verkställighetslagen. Överväganden finns i avsnitt 9.7.

Av *första stycket* framgår att tillstånd till undantag från specialitetsprincipen lämnas av regeringen. För handläggningen gäller i tillämpliga delar 14–17 §§ lagen (1957:668) om utlämning för brott. Det innebär bl.a. att reglerna om förfarandet i utlämningslagen ska tillämpas i fråga om var framställningen ska ges in, vad framställningen ska innehålla, yttrande från riksåklagaren, möjligheter till omedelbart avslag samt överlämnande till Högsta domstolen om den dömde inte samtyckt till framställningen.

I *andra stycket* anges att tillstånd till åtgärden får lämnas endast om utlämning för brottet lagligen hade kunnat ske eller om hinder mot det endast funnits på grund av straffets längd. Det innebär att tillstånd får lämnas om förutsättningarna för utlämning för brott skulle varit för handen enligt utlämningslagen. Tillstånd får även lämnas om det utdömda straffets längd understiger fyra månader (jfr 4 § utlämningslagen) så länge övriga förutsättningar för utlämning är uppfyllda. Det krävs alltså under alla förhållanden att den gärning som tillståndet avser motsvarar brott för vilket den enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i ett år eller mer (jfr propositionen Med förslag till lag om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom m.m., prop. 1972:98 s. 139–140). Bestämelsen i 9 § tredje stycket utlämningslagen om överenskommelse med främmande stat om godtagande av beslut om häktning som meddelats av domstol eller domare ska tillämpas vid prövningen (jfr NJA 2000 s. 363). I likhet med vad som gäller vid utlämning för brott ska frågan om tillstånd ska lämnas prövas av Högsta domstolen, om inte den dömde har samtyckt till den andra statens framställning. Regeringen får inte lämna tillstånd om Högsta domstolen ansett att det finns hinder mot det.

3 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

Förutsättningar för verkställighet i Sverige

1 § För att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige krävs, om inte något annat följer av 2 eller 3 §, att

1. den dömde
 - a) befinner sig i den andra staten eller i Sverige,
 - b) är svensk medborgare eller bosatt i Sverige, och
 - c) har samtyckt till att verkställigheten överförs,
2. den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs, och
3. den andra staten har medgett att verkställigheten överförs.

Paragrafen innehåller förutsättningarna för att, om inte något annat följer av 2 och 3 §§, en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige. Den ersätter delvis liknande reglering i 3 § första

stycket och 25 a § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 8. Det är Kriminalvården som prövar om förutsättningarna är uppfyllda, se 9 §.

Av *första punkten* framgår att den dömda ska befinna sig i Sverige eller den andra staten (a). Vidare anges att en utländsk dom endast får verkställas i Sverige om den dömda är medborgare eller bosatt i Sverige (b) samt huvudregeln om krav på den dömdes samtycke (c). För prövningen av den dömdes bosättning hänvisas till kommentaren till 2 kap. 1 § första stycket 1. Det måste vara fråga om en laglig bosättning i Sverige för att den ska kunna tillgodoräknas den dömda vid bedömningen av hans eller hennes anknytning hit.

Beträffande bedömningen enligt *andra punkten* om att den sociala återanpassningen underlättas av ett överförande hänvisas i huvudsak till kommentaren till 2 kap. 1 § första stycket 2. Om den dömda är svensk medborgare, men sedan länge är bosatt i den andra staten kan ifrågasättas om den sociala återanpassningen kommer att underlättas av att verkställigheten överförs hit. Det gäller även om den dömda förlorat sin rätt att stanna kvar i den andra staten efter att påföljden verkställts där.

Enligt *tredje punkten* krävs att den andra staten har medgett att verkställigheten överförs, något som alltid är fallet när den andra staten har gjort en framställning om överförande till Sverige. Att den andra staten motsätter sig ett överförande kan emellertid aktualiseras i de fallen Kriminalvården på initiativ av den dömda gjort en framställning till den andra staten om överförande till Sverige av en påföljd som dömts ut i den andra staten. Det kan också handla om att den andra staten inte godtar att den utländska påföljden verkställs delvis, se 9 § andra stycket.

2 § Den dömdes samtycke enligt 1 § 1 c krävs inte om den dömda

1. har flytt till Sverige för att undandra sig verkställighet av påföljden,
2. har återvänt till Sverige med vetskap om påföljden eller det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne, eller
3. efter att påföljden verkställts kan komma att avvisas eller utvisas från den andra staten till följd av
 - a) ett beslut i domen eller ett beslut som fattats med anledning av domen, eller
 - b) ett annat beslut.

Första stycket gäller endast om den andra staten enligt en internationell överenskommelse som gäller mellan den andra staten och Sverige åtagit sig att verkställa en svensk dom på frihetsberövande påföljd i motsvarande fall.

Paragrafen innehåller undantag från kravet på samtycke enligt 1 § för att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska få verkställas i Sverige. Den ersätter delvis liknande reglering i 25 a § andra stycket och 25 b § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

I *första stycket* anges tre fall då något samtycke från den dömda som huvudregel inte krävs. Vad gäller *första* och *andra punkten* om att samtycke inte krävs om den dömda har flytt till Sverige eller återvänt hit med vetskap om påföljden eller det straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne hänvisas till kommentaren till 2 kap. 2 § 1. Av *tredje punkten* framgår vidare att samtycke inte krävs om den dömda kan komma att avvisas eller utvisas efter verkställigheten av påföljden antingen till följd av beslut i domen eller beslut som fattas med anledning av domen (a) eller annat beslut (b). Undantaget motsvarar såvitt avser beslut som har sam-

band med domen artikel 2 i tilläggsprotokollet till överförandekonventionen och såvitt avser andra beslut samma artikel i dess lydelse enligt artikel 2 i ändringsprotokollet till nämnda tilläggsprotokoll. Det ska vara fråga om ett beslut om avvisning, utvisning eller annat beslut om avlägsnande. Beslutande myndighet i den andra staten kan vara domstol eller en myndighet. Det krävs enligt bestämmelsen inte att den dömde ska avvisas eller utvisas till Sverige. I de fall det kan finnas anledning att anta att beslutet inte kommer att verkställas i Sverige kan det emellertid finnas skäl att ifrågasätta om den dömdes sociala återanpassning kommer att underlättas av att verkställigheten överförs hit enligt vad som krävs för ett överförande enligt 1 § 2. Vid behov kan samråd ske med Migrationsverket.

Av *andra stycket* framgår att första stycket endast gäller i förhållande till stater som enligt en internationell överenskommelse som gäller mellan den staten och Sverige åtagit sig att verkställa en svensk dom på frihetsberövande påföljd i motsvarande fall.

3 § Om en annan stat begär en utländsk dom på frihetsberövande påföljd verkställd i Sverige enligt den europeiska konventionen den 28 maj 1970 om brottmåldoms internationella rättsverkningar (brottmåldomskonventionen) och den staten har tillrätt den konventionen krävs för att påföljden ska få verkställas här att den dömde befinner sig i den andra staten eller i Sverige och att

1. den dömde är bosatt i Sverige,
2. den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs, eller
3. påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd.

Paragrafen innehåller förutsättningarna för att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd som begärs verkställd i Sverige enligt brottmåldomskonventionen ska få verkställas här. Den ersätter delvis liknande reglering i 5 § andra stycket 3 internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.1. Det är rätten som efter en ansökan från Åklagarmyndigheten prövar om förutsättningarna är uppfyllda, se 6 kap. 2 och 3 §§.

Av *första stycket* framgår att den dömde ska befinna sig i Sverige eller den andra staten för att verkställigheten ska få överföras hit. Vidare följer av *första, andra och tredje punkterna* att det för verkställighet i Sverige därutöver krävs antingen att den dömde är bosatt i Sverige, att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs eller att den utländska påföljden kan verkställas i samband med verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd. Bestämmelsen motsvarar delar av artikel 5 i brottmåldomskonventionen. För prövningen av den dömdes vistelse, bosättning och sociala återanpassning hänvisas till kommentaren till 2 kap. 1 § 1 och 2. När det gäller verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd i samband med ett svenskt fängelsestraff följer av strafftidslagen att flera fängelsestraff ska verkställas samtidigt. Vid prövningen av om ett det finns förutsättningar för ett överförande på den grunden måste hänsyn tas till den återstående strafftiden av det svenska straffet så att straffet inte helt verkställts eller den dömde villkorligt frigetts vid tidpunkten för överförandet.

Hinder mot verkställighet

4 § Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får en utländsk dom på frihetsberövande påföljd inte verkställas i Sverige om

1. mindre än sex månader av frihetsberövandet återstod att avtjäna vid tidpunkten då framställningen om överförande togs emot,

2. den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag,

3. det för samma gärning som påföljden avser har meddelats en dom i Sverige,

4. det för samma gärning som påföljden avser har meddelats en dom av någon annan domstol än svensk domstol, domen har fått laga kraft och hinder mot lagföring för gärningen till följd av domen skulle ha funnits enligt 2 kap. 9 § brottsbalken,

5. det inte finns hinder mot lagföring för gärningen enligt 2 kap. 9 § brottsbalken, och

a) den gärning som påföljden avser omfattas av i Sverige pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller

b) det har meddelats beslut om att åtal för gärningen inte ska väckas eller fullföljas,

6. den dömde vid tidpunkten för gärningen inte fyllt femton år,

7. en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

8. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

9. påföljden omfattar en åtgärd som innebär rättspsykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller någon annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas i Sverige,

10. den andra staten inte har lämnat Sverige tillstånd till att åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för en annan gärning än den som avses i domen och som begicks innan framställningen lämnades,

11. ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller

12. gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott.

Vid tillämpning av första stycket 7 ska en i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av påföljd skjuts upp, ha samma verkan i Sverige.

Paragrafen innehåller omständigheter (vägransgrunder) som innebär att om en sådan är tillämplig får den andra statens dom på frihetsberövande påföljd som huvudregel inte verkställas i Sverige. Den ersätter delvis liknande reglering i 5 § andra stycket, 6 § och 25 a § första stycket 3 och 4 internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.2.1.

I *första stycket* anges tolv vägransgrunder som innebär att den utländska domen på frihetsberövande påföljd som huvudregel inte får verkställas i Sverige.

I *första punkten* anges ett krav på att sex månader av påföljden ska återstå att avtjäna när framställningen om överförande togs emot. Den tid som avses är den som återstår att avtjäna med beaktande av den andra statens verkställighetsregler. Tidsbestämda påföljder anses alltid uppfylla kravet på återstående strafftid.

I *andra punkten* återfinns ett krav på dubbel straffbarhet. Vid prövningen ska det göras en bedömning av om den gärning som anges i domen utgör

brott enligt svensk lag. Det är tillräckligt att de utländska och svenska straffbestämmelserna överlappar varandra just när det gäller gärningen. I vad mån rubriceringarna sammanfaller eller straffbestämmelserna i övrigt är likartade är i princip ovidkommande.

Förbudet mot dubbel lagföring och dubbla straff – dubbelprövningsförbudet (*ne bis in idem*) regleras i tredje, fjärde och femte punkterna. Av *tredje punkten* följer att om det beträffande samma gärning som påföljden avser finns en svensk dom ska verkställighet inte ske i Sverige av den utländska domen. Med dom avses även godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande om ordningsbot. Åtalsunderlåtelse omfattas inte. Hinder med anledning av utländska domar som vunnit laga kraft behandlas i *fjärde punkten*. Vägransgrunden gäller inte bara nationella domar utan även internationella domstolsavgöranden kan utgöra hinder för verkställighet i Sverige. Att bestämmelsen är begränsad till sådana fall där hinder mot lagföringen skulle ha funnits enligt 2 kap. 9 § brottsbalken innebär bl.a. att den som huvudregel inte ska tillämpas om påföljden vid en fällande dom inte har verkställts eller den tilltalade frikänts på den grunden att gärningen inte utgjorde brott enligt den lag som domstolen tillämpade. Hinder på grund av att lagföring inletts i Sverige behandlas i *femte punkten*. Bestämmelsen omfattar även den situationen att åtalsfrågan har prövats och lett till beslut om åtalsunderlåtelse. Vägransgrunden är begränsad till sådana fall där hinder mot lagföring i Sverige inte finns enligt 2 kap. 9 § brottsbalken. Det innebär exempelvis att vägransgrunden normalt ska tillämpas i de fall brottet har begåtts i Sverige, men inte när brottet har begåtts utomlands.

Av *sjätte punkten* följer att verkställighet i Sverige ska vägras om den dömde var under femton år vid tidpunkten för gärningen.

Enligt *sjunde punkten* ska verkställighet vägras om påföljden är preskriberad enligt 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken. Med avbrott i verkställigheten (35 kap. 9 § brottsbalken) får avses avbrott av den verkställighet som skett i den andra staten.

Av *åttonde punkten* följer att verkställighet av en utländsk dom ska vägras om verkställighet här inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet. Detta gäller t.ex. främmande statsöverhuvuden och personer som omfattas av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Även svenska medborgare kan i varierande utsträckning omfattas av immunitet t.ex. statschefen, riksdagens talman, riksdagens ledamöter och statsråden.

Enligt *nionde punkten* ska en framställning avslås om påföljden omfattar en åtgärd som innebär rättspsykiatrisk vård eller hälso- och sjukvård eller någon annan frihetsberövande åtgärd som inte kan verkställas här. Det ska vara fråga om en åtgärd som inte kan verkställas i det svenska påföljds-systemet och som inte heller lämpligen kan anpassas enligt 11–13 §§. Det mest förekommande fallet torde vara när påföljden avser psykiskt störda lagöverträdare som har ådömts en påföljd som inte kan verkställas i Sverige.

Av *tionde punkten* följer att en framställning ska vägras om den andra staten inte lämnat Sverige tillstånd att med undantag från den s.k. specialitetsprincipen åtala, döma eller på annat sätt beröva den dömde friheten för en annan gärning som begåtts i tiden före det att begäran om verkställighet gjordes. Bestämmelsen kan alltså bli aktuell att tillämpa om

det efter en begäran om verkställighet upptäcks att den dömd är misstänkt eller dömd för annan brottslighet. Kriminalvårdens prövning att verkställa den andra statens dom får då avvakta den andra statens prövning av den ansökan om tillstånd som gjorts. Om den dömd befinner sig i Sverige eller har samtyckt till att överföras gäller inte skyddet enligt specialitetsprincipen, se 22 §. Vägransgrunden blir därför inte tillämplig i de fallen.

Av *elfte punkten* följer att en framställning om överförande ska avslås om ett bifall skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper (*ordre public*) eller andra väsentliga intressen. Ordre public-regeln riktar sig mot domar där grundläggande svenska rättsprinciper av främst materiell natur har blivit åsidosatta. Det kan exempelvis handla om att den utländska domen har föranletts av otillbörlig hänsyn till den dömdes kön, hudfärg, nationella eller etniska ursprung, trosbekännelse, sexuella läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet. Även utländska avgöranden som inbegriper begränsningar i opinionsfriheterna endast på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning kan innefattas i tillämpningsområdet.

Slutligen framgår av *tolfte punkten* att verkställighet ska vägras om den utländska domen avser ett politiskt eller militärt brott. Det finns ingen definition i lag av vad som ska anses utgöra ett *politiskt brott*. En skillnad brukar göras mellan absolut-politiska brott och relativt-politiska brott. Absolut-politiska brott anses vara brott som är riktade direkt mot en stats säkerhet eller rådande samhällsordning såsom högmålsbrott, uppror eller spioneri. Med relativt-politiska brott avses brott som t.ex. misshandel, stöld eller skadegörelse om de har ett subjektivt politiskt moment. Enbart den omständigheten att gärningsmannen haft politiska motiv är inte tillräckligt för att karakterisera brottet som politiskt. För att ett brott ska anses vara ett relativt-politiskt brott ska det ha ett samband med och främja ett absolut-politiskt brott (jfr NJA 2008 s. 680 och NJA 2009 s. 557). Med *militärt brott* avses gärningar som i svensk lag motsvaras av de föreskrifter i 16 kap. brottsbalken som avser brott av krigsman eller i 21 kap. brottsbalken eller i lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

Andra stycket knyter an till sjunde punkten i första stycket och innebär att en i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av påföljd skjuts upp, har samma verkan i Sverige. Det innebär att även andra åtgärder än att domen har börjat verkställas kan behöva beaktas vid bedömningen av om påföljdspreskription inträtt enligt 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken.

Det är Kriminalvården som prövar om vägransgrunderna enligt första stycket 1–10 är tillämpliga, medan beslut om avslag på någon av de grunder som anges i första stycket 11 och 12 fattas av regeringen, se 9 § och 7 kap. 4 §.

5 § Om det med hänsyn till den dömdes personliga förhållanden och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får en utländsk dom på frihetsberövande påföljd verkställas i Sverige trots att det finns hinder enligt 4 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från vägransgrunderna. Övervägandena finns i avsnitt 10.2.2.

Bestämmelsen är tillämplig i relation till samtliga vägransgrunder i 4 § och ska kunna tillämpas när humanitära skäl talar för att verkställigheten överförs trots förekomsten av en vägransgrund. De skäl som talar för ett undantag måste vägas mot intresset av att upprätthålla de grundläggande principer som flera av vägransgrunderna bygger på. En allmän utgångspunkt är att undantagsregeln ska användas med viss försiktighet. Undantag i det enskilda fallet torde främst aktualiseras i förhållande till de vägransgrunder som avser återstående strafftid, dubbel straffbarhet, den dömdes ålder vid tidpunkten för gärningen och preskription. Att det är fråga om en ung lagöverträdare, fall av sjukdom eller att den dömda är i stort behov av vård som bäst erbjuds i Sverige är omständigheter som kan tala för att undantag bör göras. Även styrkan i den dömdes anknytning till Sverige behöver vägas in i bedömningen. Det kan exempelvis handla om en ung lagöverträdare som har sin bosättning och familj i Sverige.

Om den dömda motsätter sig ett överförande är det i princip inte aktuellt att tillämpa undantagsregeln. Detsamma gäller om det är fråga om ett brott som är helt främmande för den svenska rättsordningen eller om den andra staten inte lämnar tillstånd att åtala den dömda för annan brottslighet eller om den dömda omfattas av straffrättslig immunitet. Även beträffande dubbelprövningsförbudet bör det sällan bli aktuellt att tillämpa undantagsregeln. En tänkbar situation är emellertid att den dömda befinner sig i utlandet och lagföring för samma gärning som den utländska domen avser pågår i Sverige. När det gäller korta straff borde möjligheterna till undantag vara störst i de fall den dömda redan befinner sig i Sverige och verkställigheten inte har påbörjats i den andra staten.

Framställning om verkställighet

6 § En framställning om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag får göras av en behörig myndighet i den andra staten.

Framställningen bör innehålla

- domen och den lag som domen grundar sig på,
- intyg om att domen är verkställbar,
- uppgift om den dömdes inställning till att verkställigheten överförs, och
- de övriga uppgifter eller handlingar som är av betydelse för frågan om ifall verkställigheten ska överföras till Sverige.

Om den dömda kan komma att avvisas eller utvisas efter att påföljden verkställts bör framställningen även innehålla det beslutet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur förfarandet inleds och vad en framställning om verkställighet bör innehålla. Den ersätter delvis liknande reglering i 5 § första stycket och 25 a § tredje stycket internationella verkställighetslagen samt 4 § förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetsförordningen). Övervägandena finns i avsnitt 10.3.1.

Vilken myndighet i den andra staten som enligt *första stycket* är behörig att göra en framställning om verkställighet i Sverige får avgöras från fall till fall och vanligtvis utifrån bestämmelser i den aktuella internationella överenskommelsen. Ofta borde det vara den utsedda centralmyndigheten i den andra staten.

Av bestämmelsens *andra* och *tredje stycke* framgår vad en framställning om verkställighet i Sverige bör innehålla. Ett särskilt intyg om att domen är verkställbar krävs inte om det förhållandet framgår av övriga handlingar.

7 § En framställning enligt 6 § ska vara skriftlig och lämnas genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt.

Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska framställningen och bifogade handlingar vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Framställningen ska ges in till Regeringskansliet som lämnar den vidare till Kriminalvården, om inte framställningen ska prövas av regeringen enligt 7 kap. 4 §. Om det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får framställningen ges in direkt till Kriminalvården.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kommunikationssätt och vilket språk som framställningen ska vara skriven på. Den ersätter delvis liknande reglering i 8 § och 25 a § fjärde stycket internationella verkställighetslagen samt 4 § internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.3 och 10.3.1.

I *första stycket* anges vilka kommunikationssätt som kan godtas. Det avgörande för vilket kommunikationssätt som kan godtas är att det går att försäkra sig om att översända dokument är äkta. Även ett elektroniskt översändande kan således godtas efter en överenskommelse i det enskilda fallet.

Av *andra stycket* framgår vilka språk som framställningen och bifogade handlingar ska vara skrivna på eller översatta till om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Att framställningen som huvudregel ska ges in till centralmyndigheten, som i Sverige är Regeringskansliet, framgår av *tredje stycket*. Regeringskansliet lämnar sedan framställningen vidare till Kriminalvården. Framställningen behöver inte lämnas vidare om det är uppenbart att den ska avslås med stöd av 4 § första stycket 11 och 12, se kommentaren till 7 kap. 4 §. En framställning får ges in direkt till Kriminalvården om Sverige i en internationell överenskommelse med den ansökande staten har avtalat om en sådan kommunikation.

Brister i framställningen

8 § Om en framställning enligt 6 § till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet, ska Kriminalvården ge den andra staten möjlighet att inom en viss tid komma in med en komplettering.

Om bristerna kvarstår efter den tid som angetts, får Kriminalvården avslå framställningen.

Paragrafen reglerar hur Kriminalvården ska hantera att en framställning är bristfällig. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.1.

Av *första stycket* framgår att Kriminalvården ska ge den andra staten möjlighet att komplettera framställningen om den till form eller innehåll har sådana brister att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund

för prövning av frågan om verkställighet. Bristerna kan exempelvis bestå i att samtliga relevanta handlingar enligt 6 § andra stycket inte är bifogade, t.ex. inte alla delar av domen eller den lag som domen grundar sig på. Vidare bör komplettering ske om framställningen och bifogade handlingar inte är översatta till ett språk som kan godtas enligt 7 § andra stycket. Vid begäran om komplettering ska anges inom vilken tid kompletteringen ska ha kommit in. Hänsyn bör tas bl.a. till postgång samt den tid det kan ta för den andra staten att få begärda kompletteringar översatta.

I *andra stycket* ges en möjlighet att avslå en framställning om bristerna enligt första stycket kvarstår, trots en begäran om en komplettering. Ett avslagsbeslut bör meddelas först när bristerna är av ett sådant slag att framställningen inte utan väsentlig olägenhet kan ligga till grund för den prövning som ska göras. Exempel på sådana brister är att det inte går att bedöma den dömdes anknytning till Sverige, vilken påföljd som har dömts ut eller om kravet på dubbel straffbarhet är uppfyllt. Mindre brister bör däremot inte föranleda avslag. Ett avslag på en framställning utgör inte hinder mot en ny framställning.

Kriminalvårdens prövning och beslut

9 § Kriminalvården prövar om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag, om inte något annat följer av 6 kap. 1 § eller 7 kap. 4 §.

Om den utländska domen avser flera brott och det enligt 4 § finns hinder mot verkställighet för något eller några av brotten, får domen verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Det gäller endast om det framgår av domen eller på annat sätt vilken del av påföljden som avser den resterande brottsligheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövningen av om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd helt eller delvis ska verkställas i Sverige. Den ersätter delvis liknande reglering i 2 § fjärde stycket, 3 § första stycket, 7 § och 25 a § tredje stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.2.

I Kriminalvårdens prövning enligt *första stycket* ingår att avgöra om det utländska avgörandet omfattas av lagens tillämpningsområde (1 kap. 2 och 4 §§) och om förutsättningarna för verkställighet i Sverige är uppfyllda (3 kap. 1 och 2 §§). Rätten ska också pröva om någon vägransgrund är tillämplig (3 kap. 4 §), med undantag för dem som är förbehållna regeringens prövning (7 kap. 4 §). Om en vägransgrund är tillämplig ska Kriminalvården kontrollera om det i så fall finns skäl att använda undantagsregeln i 3 kap. 5 §. Verktällighet får inte beslutas i strid med de svenska grundlagarna eller Europakonventionen och de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag i Sverige.

Prövningen kan göras efter att en framställning om överförande gjorts från den andra staten enligt 6 §, eller efter att Kriminalvården gjort en framställning till den andra staten om att en dom på frihetsberövande påföljd som meddelats i den staten ska verkställas i Sverige. Kriminalvården kan vid prövningen behöva ha kontakter och inhämta kompletterande information från den andra staten. Kriminalvården ska vidare samråda med Socialstyrelsen i fråga om en utländsk frihetsberövande vårdpåföljd går att verkställa i Sverige. Även i övrigt kan

upplysningar från svenska myndigheter behöva inhämtas, t.ex. när gäller den dömdes anknytning till Sverige.

I vissa fall ska framställningen inte prövas av Kriminalvården utan överlämnas till Åklagarmyndigheten enligt 6 kap. 1 § eller regeringen enligt 7 kap. 4 §.

Andra stycket innebär en möjlighet att verkställa en utländsk dom som avser två eller flera brott och där det enligt 4 § finns hinder mot verkställighet för något eller några av brotten. Bestämmelsen bör endast tillämpas om det inte är möjligt göra undantag från vägransgrunden enligt 5 §. En förutsättning för delvis verkställighet är att det klart framgår vilken del av påföljden som avser det eller de brott för vilka hinder inte finns. Endast uppgift från den andra staten kan inte anses tillräcklig i detta sammanhang, utan det bör krävas att förhållandet tydligt framgår av den ursprungliga domen eller att det finns ett förfarande i den andra staten motsvarande 34 kap. 8 § brottsbalken. Av 1 § 3 följer vidare att den andra staten måste lämna sitt medgivande till att domen verkställs delvis.

10 § Ett beslut enligt 9 § om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska innehålla uppgift om

1. vilken påföljd som ska verkställas i Sverige och dess längd samt, i förekommande fall, att anpassning har skett med stöd av 11 § första stycket 1, eller
2. ifall domen enligt 11 § första stycket 2 ska överlämnas för att en ny påföljd ska bestämmas.

I paragrafen anges vad ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.2.

Enligt *första punkten* ska det av ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd framgå hur påföljden ska verkställas, dvs. om påföljden exempelvis ska verkställas som fängelse och längden på denna. Om Kriminalvården anpassat påföljden genom att besluta om dess art eller längd ska också detta framgå. När det gäller längden på påföljden ska tiden anges utan avdrag av tid som den dömde varit frihetsberövad i den andra staten eller i Sverige. Den tiden ska i stället beaktas när Kriminalvården fattar sitt straffrättsbeslut, se 21 § straffrättslagen och 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande.

Enligt *andra punkten* ska det anges om Kriminalvården beslutat att enligt 11 § första stycket 2 överlämna åt Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas (påföljdsomvandling).

Anpassning av påföljden

11 § Om den frihetsberövande påföljden i den utländska domen behöver anpassas för att kunna verkställas i Sverige, ska Kriminalvården

1. besluta i fråga om påföljdens art eller längd, eller
2. överlämna åt Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas.

En frihetsberövande påföljd får, med hänsyn till dess art, endast anpassas till fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

En frihetsberövande påföljd som har anpassats enligt första stycket får inte bli strängare än den ursprungliga frihetsberövande påföljden.

Paragrafen behandlar möjligheten för Kriminalvården att anpassa påföljden eller överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas. Den ersätter en liknande reglering i 25 g § första–tredje styckena internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.4.

Möjligheten att anpassa den utländska påföljden ska användas i undantagsfall. Utgångspunkten är i stället att påföljden ska verkställas i enlighet med vad som framgår av den utländska domen i fråga om påföljdens art och längd. I 12 § anges särskilt i vilka fall som Kriminalvården kan fatta beslut i fråga om påföljdens art eller längd.

När bedömningen i fråga om anpassningen är tveksam ska Kriminalvården i stället överlämna åt Åklagarmyndigheten att ansöka hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas (påföljdsomvandling) enligt *första stycket andra punkten*. Det kan framför allt bli aktuellt när den utländska domen avser en psykiskt störd lagöverträdare. Det kan också handla om att den utländska påföljden avser ett frihetsberövande straff på en viss tid, men som kan komma att förlängas vid en återkommande prövning. I 13 § regleras förfarandet vid påföljdsomvandling.

Av *tredje stycket* följer att den utländska påföljden endast får anpassas till fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård. En anpassning får således inte ske till böter, villkorlig dom, skyddstillsyn, överlämnade till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, ungdomsvård, ungdomstjänst eller ungdomsövervakning.

Enligt *fjärde stycket* får en anpassad påföljd inte vara strängare än den ursprungliga påföljden, något som främst tar sikte på straffets längd.

12 § Beslut enligt 11 § första stycket 1 får meddelas endast om anpassningen av påföljden är av enklare slag. Beslut om anpassning av påföljdens längd får meddelas om påföljden är begränsad i tiden, ska verkställas i Sverige som fängelse och dess längd överstiger arton år.

I fall som avses i första stycket ska påföljdens längd bestämmas till arton år.

Paragrafen reglerar när Kriminalvården ska anpassa den utländska påföljdens art eller längd. Överväganden finns i avsnitt 10.4.

Av *första stycket* följer att Kriminalvården får besluta om anpassning av påföljden endast om den är av enklare slag. Beslut om anpassning av påföljdens art kan framför allt bli aktuellt om den utländska påföljden har en motsvarighet i svensk lag, men där den inte direkt låter sig verkställas i Sverige i någon av de verkställighetsformer som förekommer enligt svensk lag. Det kan exempelvis handla om att den utländska fängelse domen innehåller något mindre vårdinslag som ska verkställas i Sverige som fängelse. Vad gäller beslut om anpassning av påföljdens längd är utgångspunkten att Sverige ska acceptera den utländska påföljdens längd, även om den överstiger det maximala straff som kan dömas ut för motsvarande brottslighet i Sverige. Endast om den utländska påföljdens längd överstiger det längsta tidsbegränsade fängelsestraff som kan dömas ut i Sverige, dvs. arton år, ska Kriminalvården anpassa påföljden till den längden. Om den utländska påföljden inte är begränsad i tiden ska beslut angående påföljdens längd inte meddelas.

Bestämmande av ny påföljd

13 § I fall som avses i 11 § första stycket 2 ska rätten bestämma en ny påföljd som så nära som möjligt motsvarar påföljden i den utländska domen, avseende såväl dess art som dess längd. Rätten får döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet eller brotten. Vid bestämmandet av en ny påföljd ska rätten inte pröva om den dömda har begått den aktuella gärningen.

För rättens handläggning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte något annat följer av denna lag. Rätten avgör saken genom dom.

Paragrafen behandlar påföljdsomvandling. Den ersätter liknande reglering i 25 g § fjärde stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.4.

Vid påföljdsomvandling ska rätten enligt *första stycket* bestämma en ny frihetsberövande påföljd som så nära som möjligt motsvarar den utländska påföljden, både vad gäller art och längd. Påföljdsomvandling är främst aktuell att tillämpa beträffande påföljder för psykiskt störda lagöverträdare. Påföljden får inte omvandlas till böter eller någon frivårdspåföljd. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden, se 11 § fjärde stycket, och rätten får döma till lindrigare straff än vad som kan följa på brottet eller brotten enligt svensk rätt. När det gäller psykiskt störda lagöverträdare och rätten överväger att besluta att överlämna den dömda till rättspsykiatrisk vård torde i de allra flesta fall krävas att domstolen dessförinnan inhämtar underlag i form av en utredning enligt lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning. Om den rättspsykiatriska undersökningen utvisar att den dömda inte anses lida av en allvarlig psykisk störning är påföljdsomvandling till rättspsykiatrisk vård inte möjlig. Om påföljden i de fallen inte heller kan bestämmas till fängelse ska rätten upphäva Kriminalvårdens beslut om att verkställighet av påföljden ska ske i Sverige, se 21 § första stycket 3 och andra stycket.

Av *andra stycket* följer att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gäller för rättens handläggning samt att rätten avgör saken genom dom. Hänvisningen till rättegångsbalken avser både de allmänna reglerna om rättegången i brottmål och de särskilda reglerna om rättegången i de olika instanserna. Avvikelser från bestämmelserna i rättegångsbalken avser främst bestämmelserna i 7 kap. 3 § om offentligt biträde och 7 kap. 5 § om behörig tingsrätt. Möjligheten att använda tvångsmedel vid påföljdsomvandling regleras i 18 §.

Tvångsmedel

14 § En dömd person som befinner sig i Sverige får på begäran av en behörig myndighet i den andra staten häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige enligt denna lag. Häktning får även användas om det är fråga om en utländsk utevarodom som har eller kommer att begäras verkställd i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen och det finns risk för att den dömda genom att undanröja bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning.

Den som inte har fyllt femton år får inte häktas. Den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns skäl att häkta någon enligt första stycket får han eller hon anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan. Om det är tillräckligt att den dömda meddelas reseförbud eller att det beslutas om anmälningsskyldighet, ska en

sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande eller häktning. I fall som avses i 24 kap. 4 § rättegångsbalken ska övervakning ersätta häktning.

Paragrafen reglerar möjligheterna att bl.a. häkta någon som kan komma att avtjäna en utländsk påföljd i Sverige. Den ersätter liknande reglering 17 § första stycket, 25 c § första stycket och 25 d § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.

I *första stycket* anges de grundläggande förutsättningarna för att besluta om häktning. Häktning får beslutas på begäran av en behörig myndighet i den andra staten om det finns risk för att den dömde avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige av ett straff utdömt i en annan stat. Ledning för tillämpningen kan hämtas från den praxis som finns avseende 24 kap. 1 § första stycket 1 rättegångsbalken. Om det är fråga om en utländsk utevarodom (se kommentaren till 1 kap. 4 § första stycket 7) som har eller kommer att begäras verkställd i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen får även kollusionsfara åberopas som grund för häktning, vilket sammanhänger med att rätten i sådana fall även ska pröva om den dömde begått den aktuella brottsligheten (se kommentaren till 6 kap. 9 §).

Det följer av *andra stycket* att den som inte har fyllt arton får häktas endast om det finns synnerliga skäl. Rekvisitet synnerliga skäl har samma innebörd som i 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Den som inte har fyllt femton år får inte häktas.

Om det finns skäl att häkta någon får han eller hon enligt *tredje stycket* anhållas i avvaktan på rättens prövning av häktningsfrågan. För det fall reseförbud eller beslut om anmälningsskyldighet är en tillräcklig åtgärd för att förhindra att den dömde avviker eller på annat sätt undandrar sig verkställighet i Sverige ska en sådan åtgärd beslutas i stället för häktning. Vidare ska övervakning ersätta häktning under de förutsättningar som anges i 24 kap. 4 § rättegångsbalken. Det handlar då om omständigheter hänförliga till den misstänktes ålder, hälsotillstånd eller någon annan liknande omständighet som kan innebära allvarligt men för den dömde eller dennes nyfödda barn.

Vid bedömningen av om tvångsmedel bör användas ska det göras en proportionalitetsbedömning. Det innebär att tvångsmedel får beslutas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den dömde eller för något annat motstående intresse (jfr 24 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken). Skälen för åtgärden ska ställas i relation till de olägenheter som frihetsberövandet kan medföra för den dömde. Denna princip gör sig gällande inte bara vid prövning av om tvångsmedel ska beslutas utan även i fråga om vilket tvångsmedel som ska användas. Vid prövningen bör vidare beaktas om framställningen om verkställighet i Sverige är nära förestående eller inte, jfr 17§.

15 § När den dömde har gripits, anhållits, häktats, meddelats reseförbud eller föreskrivits anmälningsskyldighet tillämpas de regler som gäller vid motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken, om inte något annat följer av denna lag. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentlig biträde.

För de tvångsmedel som anges i första stycket och för rättens beslut om häktning, gäller de förutsättningar som anges i 14 §. Vad som sägs i rättegångsbalken om tid för väckande av åtal ska inte tillämpas.

Paragrafen anger förfaranderegler för tvångsmedelsanvändningen. Den ersätter delvis liknande reglering i 7 §, 25 c § andra och tredje styckena samt 25 d § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.

Av *första stycket* följer att vid användning av de angivna tvångsmedlen ska samma regler tillämpas som när motsvarande åtgärd företas vid en svensk förundersökning. Det innebär bl.a. att verkställighet av ett anhållningsbeslut i den dömdes frånvaro skyndsamt ska anmälas till åklagare enligt 24 kap. 8 § rättegångsbalken och att den dömda ska underrättas om skälet för frihetsberövandet enligt 24 kap. 9 § samma balk. Vidare ska, om anhållandet inte hävs enligt 24 kap. 10 § rättegångsbalken, anhållandet följas av en begäran om häktning enligt 24 kap. 11 och 12 §§ samma balk. För rättens handläggning kommer främst 24 kap. 5, 13–16, 20 och 22–24 §§ rättegångsbalken att tillämpas. Om det är fråga om tvångsmedel i anledning av en utländsk utevarodom kan även bestämmelserna om restriktioner i 24 kap. 5 a § användas. Vidare ska enligt 24 kap. 18 § samma balk omhåkningsförhandling som huvudregel hållas var fjortonde dag. I de fall den dömda är underårig blir bestämmelser i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare tillämpliga, t.ex. avseende underrättelser och kallelser till anhöriga och socialnämnden. När det gäller reseförbud och anmälningsskyldighet kan det bli aktuellt att tillämpa bestämmelserna i 25 kap. 2–5 §§, 7 § första stycket 2 och andra stycket och 9 § rättegångsbalken. Det som sägs i rättegångsbalken om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde. I 16 och 17 §§ finns bestämmelser som delvis avviker från rättegångsbalkens bestämmelser vad gäller bl.a. hävande av tvångsmedel. Under alla förhållanden gäller dock att ett beslut om tvångsmedel ska hävas om det inte längre finns skäl för det, t.ex. för att flyktfaran minskat, se 24 kap. 20 § första stycket 3 och 25 kap. 7 § första stycket 2 rättegångsbalken.

I *andra stycket* tydliggörs att förutsättningarna för beslut om tvångsmedel regleras i 14 § och att t.ex. 24 kap. 1 § rättegångsbalken inte är tillämplig i det avseendet. Vidare är inte heller bestämmelserna om tid för åtals väckande i rättegångsbalken tillämpliga.

16 § Beslut enligt 14 § får meddelas även efter det att en framställning enligt 6 § har lämnats eller efter Kriminalvårdens beslut enligt 9 §.

Beslut om tvångsmedel gäller till dess att den utländska påföljden har börjat verkställas i Sverige, om inte beslutet upphävs dessförinnan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när beslut om tvångsmedel enligt 14 § får fattas och hur länge beslutet gäller. Den ersätter delvis liknande reglering i 25 e § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.

Av *första stycket* framgår att beslut om tvångsmedel enligt 14 § får fattas såväl före som efter att den andra staten har lämnat en framställning om överförande av verkställighet av domen och även efter att Kriminalvården fattat beslut om domen får verkställas i Sverige.

Enligt *andra stycket* gäller ett beslut om tvångsmedel enligt 14 § tills den dömda börjar verkställa den utländska påföljden i Sverige, om inte beslutet upphävs dessförinnan.

17 § Åklagare eller rätten ska häva ett beslut om tvångsmedel

1. om inte en framställning enligt 6 § lämnas inom 40 dagar, eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, från det att den dömde anhölls, häktades eller någon annan åtgärd enligt 14 § beslutades, eller

2. om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som dömts ut.

Paragrafen reglerar vissa situationer när beslut om tvångsmedel ska upphävas. Den ersätter liknande reglering i 17 § och 25 e § andra och tredje styckena internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.

Enligt *första punkten* ska åklagaren eller rätten häva ett beslut om tvångsmedel om inte en framställning om överförande av verkställigheten enligt 6 § har lämnats, som huvudregel inom 40 dagar från det att beslutet meddelades. När Kriminalvården underrättar den andra staten att tvångsmedel beslutats ska myndigheten även informera om den tidsfrist som gäller. En kortare tidsfrist gäller om det har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten.

Av *andra punkten* följer att ett tvångsmedelsbeslut även ska hävas om ett fortsatt frihetsberövande skulle vara oskäligt med hänsyn till den tid som frihetsberövandet pågått och den påföljd som dömts ut. Den dömde ska inte behöva vara frihetsberövad längre tid än vad han eller hon skulle behöva vara vid verkställighet i Sverige. Vid bedömningen ska således de svenska reglerna om villkorlig frigivning beaktas, eftersom det är dessa regler som gäller vid verkställighet i Sverige, se 20 §.

18 § Vid bestämmande av ny påföljd enligt 13 § får 24 och 25 kap. rättegångsbalken tillämpas.

Den som inte har fyllt femton år får inte häktas. Den som inte har fyllt arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl.

I paragrafen regleras tvångsmedelsanvändning när rätten ska bestämma en ny påföljd. Den ersätter liknande reglering i 25 g § fjärde stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.

När rätten ska bestämma ny påföljd enligt 13 § gäller rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål. I *första stycket* tydliggörs därför att bestämmelserna i 24 och 25 kap. rättegångsbalken ska tillämpas, vilket innebär att häktning kan användas utan begäran från den andra staten och att samtliga häktningsskäl är tillämpliga.

Av *andra stycket* framgår att den som är under arton år får häktas endast om det finns synnerliga skäl. Med synnerliga skäl avses samma sak som i 23 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Är den dömde under femton år får häktning överhuvudtaget inte ske.

Transport av den dömde

19 § Kriminalvården ska ansvara för transport av den dömde i Sverige. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

- 4 kap. 4 § om kroppsvisitation,
- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Paragrafen reglerar transport av den dömd i Sverige. Den ersätter regleringen i 40 a § andra och tredje styckena internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.6.

Den andra staten ansvarar för transporten av den dömd till Sverige. Det är Kriminalvården som ansvarar för transporten här i landet. Bestämmelsens tillämpning förutsätter att den dömd är frihetsberövad. När det gäller hänvisningen till vissa bestämmelser i häkteslagen, se kommentaren till 2 kap. 10 § andra stycket.

Verkställigheten i Sverige

20 § Verkställighet i Sverige ska ske i enlighet med vad som gäller enligt svenska regler vid verkställighet av fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård.

Verkställighet får ske även om påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

Paragrafen anger vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige av en utländsk dom. Den ersätter liknande reglering i 25 § andra och tredje styckena och 25 g § andra och tredje styckena internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.6.

Den utländska domen ska enligt *första stycket* verkställas som om den var en svensk dom på fängelse eller överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Det innebär bl.a. att den dömd ska få tillgodoräkna sig den tid som han eller hon varit frihetsberövad i Sverige eller utomlands med anledning av de brott som prövats i målet eller som påföljden avser, se 2 § lagen om tillgodoräkning av tid för frihetsberövande. Utgångspunkten vid verkställighet av utländska domar i Sverige är vidare att huvudregeln i 26 kap. 6 § första stycket brottsbalken om villkorlig frigivning när två tredjedelar av straffet har avtjänats ska gälla och det oavsett om det leder till att den dömd får avtjäna längre tid i anstalt än vad som hade skett om verkställigheten hade fullföljts i den andra staten. Av 26 kap. 6 § andra stycket brottsbalken följer dock att villkorlig frigivning ska ske vid en tidigare tidpunkt om verkställigheten avser en utländsk dom och det framgår att den annars dömd kommer att vara frihetsberövad under avsevärt längre tid än vad som hade varit fallet om verkställigheten hade skett i den andra staten. När det gäller hur den undantagsregleringen ska tillämpas, se propositionen En ny strafftidslag, prop. 2017/18:250 s. 196–198.

Av *andra stycket* framgår att en utländsk dom som ska verkställs i Sverige får verkställas utan hinder av att påföljden är strängare än vad som är möjligt att döma ut för brottsligheten i Sverige. En yttersta gräns för hur lång en tidsbegränsad påföljd som det blir aktuellt att verkställa framgår dock av 12 §.

Upphävande av beslut om verkställighet

21 § Ett beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska upphävas om

1. den andra staten har återkallat framställningen om överförande och verkställigheten ännu inte har påbörjats i Sverige,

2. den andra staten har meddelat

a) den dömd nåd eller amnesti, eller

b) ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas, eller

3. en ny påföljd inte har kunnat bestämmas enligt 13 §.

Beslut om upphävande av verkställighet enligt första stycket 1 och 2 meddelas av Kriminalvården. I fall som avses i första stycket 3 beslutar rätten om upphävande. Om beslutet om verkställighet har upphävts enligt första stycket 2, ska en påbörjad verkställighet upphöra.

Första stycket 2 och andra stycket tillämpas även när en ny påföljd har bestämts genom dom i mål enligt 6 kap. 4 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när ett beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige ska upphävas. Den ersätter delvis liknande reglering i 24 § andra stycket och 25 g § andra stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.7.

I *första stycket* anges när Kriminalvården ska upphäva ett beslut enligt 9 § om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige. Det inkluderar fall när ett sådant beslut följts av att en ny påföljd bestämts av rätten enligt 11 § första stycket 2.

Enligt *första punkten* ska ett beslut om verkställighet i vissa fall upphävas om den andra staten återkallat framställningen om överförande. Ett upphävande på den grunden förutsätter dock att återkallelsen sker innan verkställigheten har påbörjats i Sverige.

I fall där den andra staten har meddelat den dömde nåd, amnesti eller meddelat ett annat beslut som innebär att påföljden inte längre får verkställas ska enligt *andra punkten* beslut om verkställighet i Sverige upphävas. Annat beslut kan t.ex. röra att domen har tagits upp till ny prövning. Det får förutsättas att den andra staten meddelar Sverige för det fall beslut om nåd eller amnesti har fattats. Om Kriminalvården får informationen på annat sätt får en kontroll göras med den andra staten innan beslutet om verkställighet upphävs.

Om nåd meddelas i Sverige kommer verkställigheten också att upphöra. Det är dock endast domslandet som har möjlighet att ta upp domen till ny prövning, se artikel 10.2 i brottmålsdomskonventionen och artikel 13 i överförandekonventionen. Detta borde dock inte utgöra hinder mot att bestämmelserna i rättegångsbalken om särskilda rättsmedel tillämpas beträffande en dom varigenom en svensk domstol har bestämt en ny påföljd enligt 13 § eller 6 kap. 4 § (jfr prop. 1972:98 s. 129).

Av *tredje punkten* följer att verkställighetsbeslutet ska upphävas i de fall rätten funnit att det inte är möjligt att bestämma en ny påföljd i enlighet med bestämmelserna i 13 §.

I *andra stycket* anges att det är Kriminalvården som ska besluta om upphävande av beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, förutom när beslutet fattas i samband med att domstolen avslår en ansökan från åklagare att bestämma en ny påföljd. I sistnämnda fall ska domstolen alltså även upphäva Kriminalvårdens verkställighetsbeslut.

Av 7 kap. 5 § fjärde stycket följer att Kriminalvårdens beslut om upphävande inte får överklagas. Däremot kan rättens upphävandebeslut överklagas, vilket följer av att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål är tillämpliga (se 13 § andra stycket). Slutligen

framgår av bestämmelsen att i de fall verkställighet har påbörjats i Sverige när verkställighetsbeslutet upphävs ska verkställigheten upphöra.

Att bestämmelserna i första stycket 2 och andra stycket ska tillämpas även i de fall en ny påföljd bestämts enligt 6 kap. 4 § följer av *tredje stycket*. Kriminalvården får i sådana fall besluta att verkställigheten enligt den nya påföljden ska upphöra. Sådana situationer där en ny påföljd beslutats efter att en utländsk utevarodom omprövats i mål som avses i 6 kap. 7 § första stycket omfattas inte av regleringen i första och andra stycket.

Specialitetsprincipen

22 § En dömd person som överförs till Sverige enligt denna lag får inte här åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs.

Första stycket gäller inte om

1. den dömd efter det att han eller hon blivit frigiven
 - a) har haft möjlighet att lämna Sverige, men inte gjort det inom en sammanhängande tid av 45 dagar eller den kortare tid som har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten, eller
 - b) återvänt hit efter att först ha lämnat Sverige,
2. den dömd har samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige, eller
3. den andra staten har lämnat sitt tillstånd till åtgärden.

Trots första stycket får åtgärder vidtas för att verkställa beslut om den dömdes avvisning eller utvisning eller för att avbryta preskription enligt 35 kap. 1 § brottsbalken.

Paragrafen reglerar skydd enligt den s.k. specialitetsprincipen för en person som överförs till Sverige. Den ersätter liknande reglering i 23 och 25 h §§ internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.8.

I *första stycket* uttrycks specialitetsprincipen. Avsikten med principen är att skydda den som för verkställighet av en frihetsberövande påföljd genom myndigheternas försorg överförs från en stat till en annan från risken att bli åtalad, dömd eller på nytt bli frihetsberövad med anledning av annan tidigare begången brottslighet. Bestämmelsen skyddar mot såväl lagföring som verkställighet av redan meddelade domar. Skyddet gäller endast för en dömd person som har överförs till Sverige. Det innebär att specialitetsprincipen inte är tillämplig om den dömd exempelvis har flytt till Sverige för att undandra sig verkställighet av påföljden eller återvänt till Sverige med vetskap om påföljden eller det straffrättsliga förfarandet mot honom (jfr 2 § första stycket 1 och 2).

Av *andra stycket* följer att skyddet enligt specialitetsprincipen inte heller gäller i vissa andra situationer. Av *första punkten* följer att skyddet inte gäller om den dömd inte lämnat Sverige inom 45 dagar från det att han eller hon blivit frigiven, eller om han eller hon efter frigivningen lämnat Sverige och återvänt. Det är tidpunkten för villkorlig frigivning som är relevant. När det gäller rättspsykiatrisk vård får tidsfristen räknas från dag då vården har upphört och den dömd haft möjlighet att lämna Sverige. En annan tid än 45 dagar gäller om det har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten. Skyddet enligt specialitetsprincipen gäller inte heller om den dömd

samtyckt till att verkställigheten överförs till Sverige (*andra punkten*), eller om de andra staten har lämnat sitt tillstånd till åtgärden (*tredje punkten*).

Av *tredje stycket* framgår ytterligare undantag från specialitetsprincipen. Principen hindrar inte åtgärder som behövs för att verkställa beslut om att den dömde ska avvisas eller utvisas från Sverige eller avbryta åtalspreskription.

4 kap. Verkställighet i en annan stat av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande

Förutsättningar för verkställighet i en annan stat

1 § För att ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i en annan stat krävs att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

Paragrafen innehåller förutsättningarna för att ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i en annan stat. Den ersätter delvis liknande reglering i 26 § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Ett överförande ska kunna antas ge fördelar vid verkställigheten. Någon första indrivnings- eller verkställighetsåtgärd behöver inte ha vidtagits i Sverige. Bötesstraffet eller förverkandebeslutet kan omgående begäras verkställt i en annan stat om Kronofogdemyndigheten anser det vara ett mer effektivt sätt att verkställa straffet eller beslutet på. Exempel på när detta kan bli aktuellt är om egendom finns säkrad i en annan stat eller när det finns kännedom om tillgångar i en annan stat.

Kronofogdemyndighetens prövning och beslut

2 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska sändas över till en annan stat för att verkställas där.

En begäran om verkställighet enligt första stycket ska överlämnas till Regeringskansliet. Begäran får också skickas direkt till behörig myndighet i den andra staten om detta har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten eller om den staten annars tillåter det.

I paragrafen anges bl.a. att det är Kronofogdemyndigheten som prövar om ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska sändas över till en annan stat för att verkställas där. Den ersätter delvis liknande reglering i 26 § första stycket internationella verkställighetslagen och 12 § internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.3 och 11.2.

Ett ärende om överförande av verkställigheten av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande kan initieras på olika sätt. Oftast torde ett ärende om överförande initieras med anledning av att Kronofogdemyndigheten får vetskap om att den dömde eller den som beslutet gäller har tillgångar utomlands.

När ett ärende har initierats ska Kronofogdemyndigheten pröva om bötesstraffet eller beslutet om förverkande ska sändas över till den andra staten för att verkställas där. Förutsättningarna för det framgår av 1 §. Om en begäran om verkställighet ska göras till en stat med vilken Sverige har en bindande internationell överenskommelse om överföring måste vidare

innehållet i den överenskommelsen beaktas vid bedömningen av om en begäran ska göras, se avsnitt 6.1. I de fall Sverige inte har något avtal med den andra staten kan frågan om en begäran om verkställighet bör göras även vara beroende av den andra statens lagstiftning. Även andra omständigheter, exempelvis storleken på bötesbeloppet eller värdet av det förverkade kan ha betydelse vid bedömningen av om verkställighet bör sökas i den andra staten. Om egendom säkrats i den andra staten, t.ex. på begäran av svensk åklagare, bör verkställighet alltid begäras.

En begäran om verkställighet ska enligt *andra stycket* överlämnas till Regeringskansliet. Begäran får också skickas direkt till behörig myndighet i den andra staten om detta har avtalats i en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den andra staten eller om den staten annars tillåter det.

Förbud mot förvandling

3 § Kronofogdemyndigheten ska i en begäran om verkställighet enligt 2 § andra stycket ange att

1. bötesstraffet inte får förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten, eller

2. verkställigheten i den andra staten av beslutet om förverkande inte får ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Om beslutet om förverkande avser viss egendom, ska Kronofogdemyndigheten också ange att verkställigheten inte får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde.

Paragrafen innehåller ett förbud mot förvandling av ett svenskt bötesstraff eller svenskt beslut om förverkande. Den ersätter, beträffande verkställighet enligt förverkandekonventionen, en delvis liknande reglering i 21 c § fjärde stycket internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

Enligt *första stycket första punkten* ska Kronofogdemyndigheten i en begäran om verkställighet ange att bötestraffet inte får förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten. Av *andra punkten* följer att Kronofogdemyndigheten beträffande ett svenskt beslut om förverkande ska ange att verkställigheten i den andra staten inte får ske genom ett frihetsberövande eller någon annan åtgärd, t.ex. samhällstjänst.

Avser beslutet om förverkande viss egendom ska Kronofogdemyndigheten enligt *andra stycket* också ange att verkställigheten inte får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde. Det är alltså endast den egendom som anges i det svenska beslutet som kan bli föremål för verkställighet.

Upphävande av beslut

4 § Kronofogdemyndigheten ska genast upphäva ett beslut om att sända över ett bötesstraff eller beslut om förverkande enligt 2 § om straffet eller beslutet bortfallit enligt svensk lag eller inte längre kan verkställas till följd av ett beslut av en svensk myndighet.

Kronofogdemyndigheten får även i andra fall upphäva ett beslut enligt 2 §.

Paragrafen behandlar upphävande av beslut om att sända över ett bötesstraff eller beslut om förverkande. Övervägandena finns i avsnitt 11.4.

Av *första stycket* följer att Kronofogdemyndigheten i vissa fall genast ska upphäva ett beslut enligt 2 § om att sända över ett bötesstraff eller beslut om förverkande. Det ska ske om straffet eller förverkandebeslutet bortfallit på grund av preskription enligt svensk lag (35 kap. 7 § eller 36 kap. 30 § brottsbalken) eller när nåd beviljats, eller om en omprövning av straffet eller beslutet har skett, t.ex. inom ramen för ett resningsförfarande.

Enligt *andra stycket* får även i andra fall ett beslut om översändande upphävas. Det kan handla om att förutsättningarna för verkställighet i Sverige ändras, exempelvis om den som straffet eller förverkandebeslutet gäller har återvänt till Sverige eller om tillgångar upptäcks här som motsvarar bötesbeloppet eller värdet av det som förverkats.

Fortsatt verkställighet i Sverige

5 § Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande ske här, även om beslutet har sänts över till en annan stat enligt 2 §. Kronofogdemyndigheten ska bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

Verkställighet av ett svenskt bötesstraff får inte ske i Sverige om straffet har sänts över till en annan stat enligt 2 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om fortsatt verkställighet i Sverige. Den ersätter delvis liknande reglering i 29 § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 11.5.

Av *första stycket* följer att efter att ett svenskt beslut om förverkande har sänts över till en annan stat enligt 2 § är fortsatt verkställighet tillåten i Sverige, om inte något annat följer av en internationell överenskommelse. En förutsättning för att verkställighet ska kunna ske i Sverige av beslut om förverkande som avser en betalningsskyldighet är att det sammanlagda beloppet som förverkas inte överstiger det som anges i förverkandebeslutet. Kronofogdemyndigheten ska bevaka ärendet i syfte att förhindra att ett högre belopp än det totala förverkandebeloppet drivs in. I det ingår att hålla kontakt med myndigheterna i den andra staten.

Enligt *andra stycket* får verkställighet av ett svenskt bötesstraff inte ske i Sverige om straffet har sänts över till en annan stat enligt 2 §.

6 § Verkställighet av ett svenskt bötesstraff får fortsätta i Sverige om Kronofogdemyndigheten enligt 4 § har upphävt beslutet om att sända över straffet. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att straffet helt eller delvis inte har verkställts eller kommer att kunna verkställas i den staten.

Första stycket gäller också ett svenskt beslut om förverkande, om verkställighet i Sverige inte har fått ske efter att beslutet sänts över till en annan stat.

Paragrafen reglerar fortsatt verkställighet i Sverige. Den ersätter delvis liknande reglering i 29 § andra stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 11.5.

Enligt *första stycket* får verkställigheten återupptas i Sverige i vissa situationer, om verkställighet inte har fått ske här efter ett översändande av ett svenskt bötesstraff eller beslut om förverkande till en annan stat. Så kan vara fallet om Kronofogdemyndigheten upphävt beslutet om över-

sändande, se 4 §. Verkställigheten kan också fortsätta i Sverige om den andra staten avslår framställningen eller meddelar att verkställighet inte kan ske där.

Verkställighet i flera andra stater

7 § Ett svenskt beslut om förverkande får sändas över till flera stater samtidigt för att verkställas där. Kronofogdemyndigheten ska bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i beslutet.

Ett svenskt bötesstraff får inte sändas över till mer än en stat samtidigt.

Paragrafen reglerar verkställighet av ett svenskt beslut om förverkande och ett svenskt bötestraff i flera andra stater samtidigt. Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

Ett svenskt beslut om förverkande får enligt *första stycket* sändas över till flera stater samtidigt under förutsättning att kravet på effektivitet enligt 1 § är uppfyllt i förhållande till respektive land. Avser förverkandebeslutet en betalningsskyldighet ska Kronofogdemyndigheten bevaka ärendet i syfte att förhindra att ett högre belopp än det totala förverkandebeloppet drivs in. I det ingår att hålla kontakt med myndigheterna i de andra staterna.

Enligt *andra stycket* får ett svenskt bötesstraff inte sändas över till mer än en stat samtidigt.

5 kap. Verkställighet i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande

Förutsättningar för verkställighet i Sverige

1 § För att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i Sverige krävs att ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

Paragrafen innehåller förutsättningarna för att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska få verkställas i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

Ett överförande ska kunna antas ge fördelar vid verkställigheten. Kravet på effektivitet bör inte sättas alltför högt. Som regel bör det räcka med ett påstående från den andra staten om att den dömde eller den beslutet om förverkande gäller är bosatt i Sverige eller har tillgångar här. I övrigt kan hänvisas till kommentaren till 4 kap. 1 §.

Hinder mot verkställighet

2 § Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande inte verkställas i Sverige om

1. den gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte motsvarar brott enligt svensk lag,

2. det för samma gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande har meddelats en dom eller ett beslut i Sverige,

3. det för samma gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande har meddelats en dom eller beslut av någon annan domstol än svensk domstol, den domen eller beslutet har fått laga kraft och hinder mot lagföring för gärningen till följd av avgörandet skulle ha funnits enligt 2 kap. 9 § brottsbalken,

4. det inte finns hinder mot lagföring för gärningen enligt 2 kap. 9 § brottsbalken, och

a) den gärning som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande omfattas av i Sverige pågående förundersökning, väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller

b) beslut har meddelats att åtal för gärningen inte ska väckas eller fullföljas,

5. den dömden vid tidpunkten för gärningen inte fyllt femton år,

6. en tillämpning av 35 kap. 7 § eller 36 kap. 30 § brottsbalken skulle innebära att bötesstraffet eller beslutet om förverkande bortfallit,

7. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet,

8. ett bifall till framställningen skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för Sveriges säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller andra väsentliga intressen, eller

9. gärningen som ligger till grund för bötesstraffet eller beslutet om förverkande utgör ett politiskt eller militärt brott.

För ett utländskt beslut om förverkande enligt 1 kap. 4 § första stycket 6 c) gäller utöver vad som anges i första stycket att beslutet inte får verkställas i Sverige om det

1. gäller någon annan än de personer som anges i 36 kap. 7 och 13 §§ brottsbalken, eller

2. är uppenbart oskäligt.

Vid tillämpning av första stycket 6 ska en i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av bötesstraffet eller beslutet om förverkande skjuts upp, ha samma verkan i Sverige.

Paragrafen innehåller omständigheter (vägransgrunder) som innebär att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande som huvudregel inte får verkställas i Sverige. Den ersätter delvis liknande reglering i 5 § andra stycket, 6 § och 14 § tredje stycket internationella verkställighetslagen samt 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

I *första stycket* anges nio vägransgrunder som innebär att det utländska bötesstraffet eller förverkandebeslutet som huvudregel inte får verkställas i Sverige. För prövningen av vägransgrunderna i *första–nionde punkterna* hänvisas till kommentaren till 3 kap. 3 första stycket 2–8 och 11–12.

Andra stycket innehåller ytterligare två vägransgrunder i fråga om utländska beslut om förverkande enligt 1 kap. 4 § första stycket 6 c), dvs. beslut där den förverkade egendomen förklarats härröra från brottslig verksamhet enligt regler som motsvarar bestämmelserna om självständigt och utvidgat förverkande i 36 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken. Av *första punkten* följer att det utländska förverkandebeslutet inte får verkställas i Sverige om förverkandet gäller någon annan än de personer som anges i 36 kap. 7 och 13 §§ brottsbalken. Det innebär att förverkandebeslutet som huvudregel måste riktats mot den som vid beslutstillfället ägde egendomen (36 kap. 13 § brottsbalken). När det gäller utländska beslut om förverkande av egendom enligt regler som motsvarar utvidgat förverkande krävs dessutom att beslutet riktas mot den som dömts för det förverkandeutlösande brottet eller mot den som har förvärvat egendomen från honom eller henne (36 kap. 7 § brottsbalken). Enligt *andra punkten* får det utländska beslutet inte verkställas här om det är uppenbart oskäligt. Det kan t.ex. handla att straffvärdet för det förverkandeutlösande brottet är mycket lågt eller att det av utredningen framgår att den verksamhet som

förverkandet kopplats till inte är straffbar i Sverige. Också den praxis som utvecklats angående skälighetsbedömningen enligt 36 kap. 20 § brottsbalken och förarbetsuttalanden som gjorts i samband med införandet kan användas som vägledning vid tillämpningen av vägransgrunden.

Tredje stycket avser preskriptionsavbrytande åtgärder i den andra staten och knyter an till vägransgrunden i första stycket 6. Vad gäller tillämpningen hänvisas till kommentaren till 3 kap. 4 § andra stycket.

Framställning om verkställighet

3 § En framställning om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige enligt denna lag får göras av en behörig myndighet i den andra staten.

Framställningen bör innehålla

- avgörandet och den lag som avgörandet grundar sig på,
- intyg om att avgörandet är verkställbart,
- uppgift om den egendom som kan tas i anspråk för verkställighet eller det belopp som framställningen avser, och
- upplysningar om egendomens anknytning till den beslutet gäller samt, i förekommande fall, vilka intressen andra kan ha i egendomen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur förfarandet inleds och vad en framställning om verkställighet bör innehålla. Den ersätter delvis liknande reglering i 5 § första stycket internationella verkställighetslagen samt 4 och 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1. För tillämpningen av bestämmelserna i paragrafen hänvisas till kommentaren till 3 kap. 6 §.

4 § En framställning enligt 3 § ska vara skriftlig och lämnas genom post, bud eller telefax eller, efter överenskommelse i den enskilda fallet, på annat sätt.

Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska framställningen och bifogade handlingar vara skrivna på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Framställningen ska ges in till Regeringskansliet som lämnar den vidare till Kronofogdemyndigheten, om inte framställningen ska prövas av regeringen enligt 7 kap. 4 §. Om det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får framställningen ges in direkt till Kronofogdemyndigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om kommunikationssätt och vilket språk som framställningen ska vara skriven på. Den ersätter delvis liknande reglering i 8 § internationella verkställighetslagen och 4 § internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.3 och 12.3.1. För tillämpningen av bestämmelserna i paragrafen hänvisas till kommentaren till 3 kap. 6 §.

Brister i framställningen

5 § Om en framställning enligt 3 § till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om verkställighet, ska Kronofogdemyndigheten ge den andra staten möjlighet att inom en viss tid komma in med en komplettering.

Om bristerna kvarstår efter den tid som angetts, får Kronofogdemyndigheten avslå framställningen.

Paragrafen ger Kronofogdemyndigheten en möjlighet att begära in kompletteringar om framställningen är bristfällig, och om så inte sker, möjlighet att avslå framställningen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1. För tillämpningen av bestämmelserna i paragrafen hänvisas till kommentaren till 3 kap. 7 §.

Prövning och beslut

6 § Kronofogdemyndigheten prövar om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige enligt denna lag, om inte något annat följer av 7 §, 6 kap. 1 § eller 7 kap. 4 §.

Om bötesstraffet eller beslutet om förverkande avser flera brott och det enligt 2 § finns hinder mot verkställighet för något eller några av brotten, får det utländska avgörandet verkställas i Sverige när det gäller resterande brott. Det gäller endast om det framgår av straffet eller beslutet eller på annat sätt vilken del av avgörandet som avser den resterande brottsligheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövningen av om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige och om delvis verkställighet. Den ersätter regleringen i 7 §, 9–11 §§, 12 § första stycket, 14 § första stycket, 15 § och 16 § internationella verkställighetslagen samt 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.2.

Av *första stycket* följer att Kronofogdemyndigheten som huvudregel prövar om verkställigheten av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska överföras till Sverige. I prövningen ingår att avgöra om det utländska avgörandet omfattas av lagens tillämpningsområde (1 kap. 2 och 4 §§) och om förutsättningarna för verkställighet i Sverige är uppfyllda (5 kap. 1 §). Myndigheten ska också pröva om någon vägransgrund är tillämplig (5 kap. 2 §), med undantag för dem som är förbehållna regeringens prövning (7 kap. 4 §). Ett beslut om verkställighet får inte meddelas i strid med svensk grundlag eller Europakonventionen och de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag här i Sverige.

Kronofogdemyndigheten kan vid prövningen behöva ha kontakter med och inhämta information från behörig myndighet i den andra staten. Kronofogdemyndigheten kan vidare behöva samråda och utbyta information med Åklagarmyndigheten, exempelvis i fråga om det finns en pågående brottsutredning som skulle kunna ta skada av verkställighet i Sverige, se 10 §.

Andra stycket innebär en möjlighet att delvis verkställa ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande som avser två eller flera brott och där det enligt 2 § finns hinder mot verkställighet för något eller några av brotten. En förutsättning för delvis verkställighet är att det klart framgår vilken del av straffet eller beslutet som avser det eller de brott för vilka hinder inte finns. Endast uppgift från den andra staten kan inte anses tillräcklig i detta sammanhang, utan det bör krävas att förhållandet tydligt framgår av det ursprungliga avgörandet. Den andra staten ska också lämna sitt medgivande till att avgörandet verkställs delvis.

I vissa fall ska framställningen inte prövas av Kronofogdemyndigheten utan myndigheten ska i stället ansöka om rättens prövning enligt 7 § eller överlämna framställningen till Åklagarmyndigheten enligt 6 kap. 1 § eller till regeringen enligt 7 kap. 4 §.

7 § Kronofogdemyndigheten ska ansöka om rättens prövning av om ett utländskt beslut om förverkande enligt 1 kap. 4 § första stycket 6 c) ska verkställas i Sverige enligt denna lag, om inte något annat följer av 6 kap. 1 § eller 7 kap. 4 §.

Kronofogdemyndigheten får innan ansökan getts in till rätten enligt första stycket besluta att en framställning om verkställighet i Sverige ska avslås med stöd av 5 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövningen av utländska beslut om förverkande enligt 1 kap. 4 § första stycket 6 c). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.2.

Av *första stycket* framgår att det är rätten som ska pröva om ett utländskt beslut om förverkande som avses i 1 kap. 4 § första stycket 6 c), dvs. beslut där den förverkade egendomen förklarats härröra från brottslig verksamhet, ska verkställas i Sverige. Vidare framgår att ärendet initieras hos rätten genom ansökan från Kronofogdemyndigheten. När det gäller rättens prövning hänvisas till kommentaren till 6 § första stycket. Frågan om behörig domstol och processordning regleras i 7 kap. 9 § fjärde stycket.

Enligt *andra stycket* får Kronofogdemyndigheten innan ansökan ges in till rätten besluta att den andra statens framställning om verkställighet ska avslås med stöd av 5 §. Efter att en ansökan getts in till rätten kan Kronofogdemyndigheten inte längre fatta beslut om att avslå framställningen.

I vissa fall ska Kronofogdemyndigheten inte ansöka om rättens prövning utan i stället överlämna framställningen till Åklagarmyndigheten enligt 6 kap. 1 § eller till regeringen enligt 7 kap. 4 §.

8 § Ett beslut enligt 6 eller 7 § om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige gäller omedelbart och ska innehålla uppgift om

1. när det gäller bötesstraff, det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser och, i förekommande fall, att anpassning har skett med stöd av 9 §, eller

2. när det gäller förverkande, det belopp i svensk valuta eller den egendom som förverkandet avser och, i förekommande fall, om beslutet får verkställas enligt 11 § fjärde stycket.

Vid omräkning till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gäller vid tiden för beslutet om verkställighet i Sverige.

Kronofogdemyndighetens beslut ska delges den dömde eller den beslutet om förverkande gäller. Om Kronofogdemyndigheten beslutar om uppskov med verkställigheten med stöd av 10 §, behöver delgivning inte ske så länge skälen för uppskovet består.

Paragrafen innehåller närmare bestämmelser om beslut om verkställighet i Sverige. Den ersätter delvis liknande reglering i 12 § andra stycket och 14 § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.3.

Ett beslut om verkställighet ersätter inte det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande utan anger endast att det utländska avgörandet får verkställas i Sverige och hur detta ska ske. Beslutet gäller enligt *första*

stycket så snart det har meddelats. Exekutiva åtgärder kan således inledas utan hinder av att beslutet har överklagats enligt 7 kap. 9 §. Det kan dock finnas skäl att besluta om uppskov med verkställigheten enligt 10 §.

Enligt *första punkten* ska beslutet, om det gäller ett bötesstraff, innehålla uppgift om vilket belopp bötesstraffet omfattar. Om Kronofogdemyndigheten anpassat bötesstraffet enligt 9 § ska också detta framgå. Om beslutet gäller förverkande ska det enligt *andra punkten* innehålla uppgift om vilket belopp eller vilken egendom som förverkandet avser. Beloppen ska anges i svenska kronor och kan vara lägre än det som framgår av det utländska avgörandet, t.ex. om straffet eller beslutet till viss del redan har verkställts i den andra staten. Om verkställighet av ett utländskt förverkandebeslut som avser viss egendom enligt 11 § fjärde stycket får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde ska en uppgift om det tas in i beslutet. Även i de fallen ska beloppet angivet i svensk valuta anges.

Hur omräkningen ska göras framgår av *andra stycket*. Vid omräkning till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gäller vid tiden för beslutet om verkställighet i Sverige. Detta innebär att valutaförändringar som ägt rum efter den tidpunkten inte påverkar beloppet som ska drivas in. Riksbanken publicerar bl.a. på sin hemsida dagsnoteringar på valutakurser mot svenska kronor. Där finns även historisk information som bör kunna vara användbar i praktiken.

Av *tredje stycket* framgår att Kronofogdemyndighetens beslut ska delges den dömda. Delgivningslagen gäller avseende formen för delgivning. Delgivning behöver inte ske om Kronofogdemyndigheten enligt 10 § beslutat om uppskov. Bestämmelsen hindrar emellertid inte att delgivning sker även i ett sådant fall, om det finns skäl för det. Det finns heller inget som hindrar att Kronofogdemyndigheten kontaktar åklagare för samråd när det gäller frågan huruvida delgivning bör ske.

Vid Kronofogdemyndighetens handläggning av frågan om verkställighet är förvaltningslagens bestämmelser tillämpliga, om inte något annat följer av lagen. Det innebär t.ex. att 32 och 33 §§ förvaltningslagen om motivering av beslut och underrättelse om överklagande gäller. Detsamma gäller för rättsens beslut enligt 28 och 30 §§ lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen).

Anpassning av ett utländskt bötesstraff

9 § Kronofogdemyndigheten ska anpassa det utländska bötesstraffets storlek om det för motsvarande brott i svensk lag är föreskrivet

1. penningböter och bötesbeloppet överstiger 4 000 kronor eller, om straffet avser flera brott, 10 000 kronor,
2. böter och bötesbeloppet överstiger 150 000 kronor eller, om straffet avser flera brott, 200 000 kronor.

Bötesbeloppets storlek ska i fall som avses i första stycket bestämmas till angivna maximibelopp.

Paragrafen reglerar när Kronofogdemyndigheten ska anpassa det utländska bötesstraffets storlek. Den ersätter liknande reglering i 12 § andra stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.3.

Utgångspunkten är att Kronofogdemyndigheten ska acceptera det utländska bötesstraffets storlek. Om bötesbeloppet överstiger de maximala penning- eller dagsbotsbelopp som kan dömas ut i Sverige för ett eller flera brott, ska dock Kronofogdemyndigheten enligt bestämmelsen anpassa bötesbeloppet till de beloppen. Bestämmelsen gäller även om det för motsvarande brott i svensk lag också är föreskrivet fängelse. Det ska enligt 8 § första stycket 1 anges huruvida ett bötesstraff anpassats på detta sätt.

Uppskov

10 § Kronofogdemyndigheten får besluta om uppskov på viss tid med verkställigheten av ett utländskt beslut om förverkande, om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott.

Paragrafen ger utrymme för att i vissa fall besluta om uppskov med verkställigheten av ett utländskt beslut om förverkande. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.4.

Enligt bestämmelsen har Kronofogdemyndigheten möjlighet att besluta om uppskov på viss tid med verkställigheten av ett utländskt beslut om förverkande om verkställigheten skulle skada en pågående brottsutredning. Bedömningen bör som huvudregel göras efter samråd med de brottsbekämpande myndigheterna, främst Åklagarmyndigheten. Ett uppskov ska beslutas på viss tid, vilket innebär att Kronofogdemyndigheten i beslutet måste ange hur länge uppskovet gäller. Tiden får inte vara längre än nödvändigt. Om det redan från början kan förutses att det kommer att krävas ett längre uppskov kan det finnas skäl för Kronofogdemyndigheten att innan beslut om uppskov fattas kontakta den andra staten och redogöra för de närmare omständigheter som gör att uppskovet bedöms kunna bli långvarigt. En sådan dialog kan leda till att den andra statens myndighet omprövar sitt beslut att begära verkställighet i Sverige.

Verkställigheten i Sverige

11 § Om inte något annat följer av denna lag ska verkställighet i Sverige ske enligt svenska regler och i enlighet med vad som gäller vid verkställighet av bötesstraff eller beslut om förverkande.

Ett bötesstraff som verkställs enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

Verkställighet av ett beslut om förverkande enligt denna lag får inte ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Verkställighet av ett beslut om förverkande som avser viss egendom får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde, om det är lämpligt och den andra staten samtycker till det.

Paragrafen anger vad som gäller i fråga om verkställigheten i Sverige av ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande. Den ersätter delvis liknande reglering i 24 § första stycket och 36 § andra stycket internationella verkställighetslagen samt 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.5.

Det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande ska enligt *första stycket* som huvudregel verkställas på samma sätt som ett svenskt bötesstraff eller förverkandebeslut. Det innebär bl.a. att bestämmelserna om uppbörd och indrivning i bötesverkställighetslagen (1979:189), bötesverkställighetsförordningen (1979:197) och lagen (1993:891) om

indrivning av statliga fordringar m.m. ska tillämpas. Vid indrivningen gäller i huvudsak utsökningsbalkens regler om förfarandet vid verkställigheten. I 14 § finns bestämmelser om fördelning av förverkad egendom i vissa fall.

Av *andra stycket* följer att bötesstraff som verkställs enligt lagen inte får förvandlas till fängelse. Om den andra staten angett i framställningen att bötesstraffet får förvandlas till en annan påföljd, bör Kronofogdemyndigheten underrätta den andra staten om att detta inte är möjligt enligt svensk rätt.

Enligt *tredje stycket* gäller i huvudsak samma förbud för beslut om förverkande. Verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande får alltså inte ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd, t.ex. någon form av samhällstjänst. Detta gäller även om ett sådant förfarande skulle vara godtagbart i den andra staten. Om den andra staten har angett att andra alternativa åtgärder får vidtas, bör Kronofogdemyndigheten underrätta myndigheten om att detta inte är möjligt enligt svensk lag.

Av *fjärde stycket* framgår att verkställighet av ett beslut om förverkande avseende viss specifik egendom i stället får ske genom betalning eller genom ett belopp som motsvarar egendomens värde. En förutsättning för en sådan omvandling är dels att det bedöms vara lämpligt, dels att den behöriga myndigheten i den andra staten har samtyckt till det. Kronofogdemyndigheten får utifrån omständigheterna i det enskilda fallet göra en bedömning av om det är lämpligt med en omvandling eller inte. Det kan t.ex. inte anses lämpligt om det är förbjudet att inneha egendomen. Om samtycke från den andra staten saknas måste Kronofogdemyndigheten på lämpligt sätt begära in det. Det ska enligt 8 § första stycket 2 anges huruvida ett beslut om förverkande avseende specifik egendom får verkställas på detta sätt.

12 § Ett beslut om anstånd eller avbetalning, som meddelats av en behörig myndighet i den andra staten innan framställningen lämnades enligt 3 §, ska gälla vid verkställigheten.

Om ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande som avser en betalningsskyldighet till viss del har betalats eller verkställts i en annan stat, ska Kronofogdemyndigheten i samma mån sätta ned det belopp för vilket verkställighet får ske.

Paragrafen behandlar frågor om anstånd med betalning och nedsättning av det belopp som ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande avser. Den ersätter delvis liknande reglering i 24 § tredje stycket internationella verkställighetslagen samt 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.5.

Av *första stycket* följer att Kronofogdemyndigheten ska beakta beslut om anstånd eller avbetalning som meddelats i den andra staten innan framställningen om överförande till Sverige lämnades.

Om det under verkställigheten framkommer att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande avseende betalningsskyldighet till viss del har betalats eller verkställts i en annan stat ska Kronofogdemyndigheten enligt *andra stycket* sätta ned det belopp för vilket verkställighet sker i Sverige i samma mån. I de fall informationen om verkställighet eller betalning kommer från den som avgörandet gäller får Kronofogdemyndigheten

vända sig till den andra staten för att få uppgiften bekräftad. Vid nedsättning av det verkställbara beloppet ska en omräkning ske till svensk valuta enligt 8 § andra stycket, dvs. den växelkurs som gällde vid tidpunkten då beslutet om verkställighet här fattades. För bestämmelsens tillämpning har det inte någon betydelse om betalning eller verkställighet skett före eller efter framställningen om verkställighet i Sverige. Det är Kronofogdemyndigheten som sätter ned beloppet även om beslutet om verkställighet här är föremål för en domstolsprövning enligt 7 kap. 9 §.

Upphävande av beslutet om verkställighet i Sverige

13 § Ett beslut enligt 6 eller 7 § om verkställighet av bötesstraff eller beslut om förverkande enligt denna lag ska upphävas om

1. det framkommer att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte får verkställas i Sverige,

2. det är omöjligt att verkställa bötesstraffet eller beslutet om förverkande,

3. den andra staten har meddelat

a) den dömda eller den som beslutet om förverkande gäller nåd eller amnesti, eller

b) ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte längre får verkställas,

4. bötesstraffet eller beslutet om förverkande i sin helhet är verkställt i en annan stat, eller

5. framställningen om verkställighet i Sverige återkallas.

Beslut om upphävande meddelas av Kronofogdemyndigheten. Rätten ska dock fatta beslut om upphävande i de fall

a) beslutet om verkställighet i Sverige är föremål för rättens prövning, eller

b) rätten har beslutat om verkställighet i Sverige eller fastställt Kronofogdemyndighetens beslut om detta och det är fråga om upphävande enligt första stycket 1.

Om verkställigheten upphör ska de verkställighetsåtgärder som vidtagits återgå så långt det är möjligt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när ett beslut om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige ska upphävas. Den ersätter delvis liknande reglering 24 § andra stycket internationella verkställighetslagen samt 21 a–j §§ internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.

Enligt *första punkten i första stycket* ska ett beslut om verkställighet i Sverige upphävas om det framkommer att det utländska bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte får verkställas i Sverige. Denna grund aktualiseras t.ex. om det under verkställigheten kommer fram omständigheter som om de hade varit kända tidigare, lett till att framställningen avslagits, så som omständigheter rörande immunitet eller förbudet mot dubbelbestraffning. Vidare kan beslutet upphävas om den andra staten upplyser att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte längre är verkställbart, men av något skäl inte återkallar sin framställning enligt femte punkten.

I *andra punkten* regleras den situationen att det utländska bötesstraffet eller förverkandebeslutet inte går att verkställa. Så kan vara fallet t.ex. om egendom som kan användas för verkställighet inte påträffas eller om ett förverkandebeslut avser specifik egendom och denna egendom inte

påträffas eller visar sig vara förstörd. Det kan också vara så att fortsatta verkställighetsförsök bedöms utsiktslösa, t.ex. om det vid verkställigheten konstateras att den mot vilken bötesstraffet eller förverkandet riktas saknar utmättningsbara tillgångar.

Tredje punkten avser den situationen att den andra staten har beviljat den dömde eller den som beslutet om förverkande gäller nåd eller amnesti eller ett annat beslut som enligt lagen i den staten medför att bötesstraffet eller beslutet om förverkande inte längre får verkställas. Annat beslut kan t.ex. röra att domen har tagits upp till ny prövning. En sådan omständighet skulle också kunna leda till att den andra staten formellt återkallar sin framställning, se femte punkten. Det får förutsättas att den andra staten meddelar Sverige för det fall beslut om nåd eller amnesti har fattats. Om Kronofogdemyndigheten får informationen på annat sätt får en kontroll göras med den andra staten innan beslutet om verkställighet upphävs. Om nåd meddelas i Sverige kommer verkställigheten också att upphöra.

Kronofogdemyndigheten ska också enligt *fjärde punkten* upphäva sitt beslut om verkställighet om bötesstraffet eller beslutet om förverkande helt verkställts i en annan stat. Eftersom verkställighet kan pågå i flera stater samtidigt kan den situationen uppkomma.

I *femte punkten* regleras slutligen den situationen att den andra staten återkallar framställningen om verkställighet här. Det spelar ingen roll av vilket skäl en återkallelse sker eller huruvida verkställigheten har påbörjats.

I *andra stycket* regleras frågan om vem som beslutar att ett beslut om verkställighet ska upphävas. Huvudregeln är att det är Kronofogdemyndigheten som fattar beslut om detta. Rätten prövar emellertid frågan om beslut om verkställighet är föremål för rättens prövning, eller om rätten beslutat om verkställighet eller fastställt Kronofogdemyndighetens beslut om detta och det är fråga om ett upphävande på grund av att bötesstraffet eller förverkandebeslutet inte får verkställas i Sverige. I de sistnämnda fallen bör rätten kunna ta upp frågan utan att en särskild ansökan om det ges in (jfr Fitger m.fl., Lagen om domstolsärenden, En kommentar [1 juli 2022, version 3C, JUNO], kommentaren till 4 § ärendelagen). Rättens prövning bör ske så snart det finns skäl till det. Ofta borde dock ett ärende initieras av rätten efter det att Kronofogdemyndigheten fått och vidarebefordrat information eller uppgifter som föranleder en sådan prövning. Kronofogdemyndigheten ska alltid ges tillfälle att yttra sig innan rätten meddelar beslut i en fråga om upphävande.

I *tredje stycket* slås fast att när ett beslut om verkställighet i Sverige upphävs, ska de verkställighetsåtgärder som hunnit vidtas återgå så långt det är möjligt. Här gäller samma förfarande som när en svensk exekutionstitel upphävs, se 3 kap. 22 § utsökningsbalken. Ett beslut om att upphäva beslutet om verkställighet i Sverige ska alltså, i förekommande fall, förenas med ett beslut om att vidtagna verkställighetsåtgärder ska återgå. Om beslutet om verkställighet upphävs endast till viss del, ska verkställighetens återgång anpassas därefter.

Fördelning av förverkad egendom

14 § Om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska egendom eller dess värde som förverkats med stöd av denna lag tillfalla staten.

Kronofogdemyndigheten får på begäran av en behörig myndighet i den andra staten besluta att egendomen eller dess värde helt eller delvis ska överlämnas till den andra staten. Vid bedömningen av om egendomen eller dess värde ska överlämnas ska det särskilt beaktas om begäran görs för att antingen kompensera ett brottsoffer i den andra staten för uppkommen skada eller återställa egendomen till dess rättmätiga ägare.

Om egendom som erhållits vid verkställigheten utgör ett sådant kulturföremål för vilket en ansökan om utförseltillstånd enligt 5 kap. kulturmiljölagen (1988:950) har avslagits eller vid en prövning skulle ha avslagits, får egendomen inte överlämnas till den andra staten.

Paragrafen reglerar hur influtna medel m.m. som drivits in ska fördelas. Den ersätter delvis liknande reglering i 36 § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 12.5.

Av *första stycket* framgår att egendom eller dess värde som förverkats som huvudregel tillfaller den svenska staten. En annan fördelning ska emellertid göras om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

I *andra stycket* regleras ytterligare ett undantag från huvudregeln. Kronofogdemyndigheten kan nämligen på begäran av en behörig myndighet i den andra staten besluta om att egendomen eller dess värde helt eller delvis ska överlämnas till den andra staten. Vid den bedömningen ska särskilt beaktas om begäran görs för att antingen kompensera ett brottsoffer för uppkommen skada eller återställa egendomen till dess rättmätiga ägare. I sådana fall är alltså utgångspunkten att ett överlämnande ska göras till den andra staten. Också i andra situationer bör en omfördelning av egendomen vara möjlig, t.ex. om förverkandet avser ett högt belopp och verkställigheten i Sverige har varit enkel. En helhetsbedömning måste alltid göras. Mot att överlämna egendomen kan exempelvis tala att det även finns brottsoffer i Sverige som begär ersättning ur den förverkade egendomen.

Av *tredje stycket* följer att egendom som utgör ett sådant kulturföremål för vilket en ansökan om utförseltillstånd enligt 5 kap. kulturmiljölagen (1988:950) har avslagits eller vid en prövning skulle ha avslagits inte får överlämnas till den andra staten. Eftersom Kronofogdemyndigheten inte har tillgång till information om vilka ansökningar om utförseltillstånd som har avslagits och inte heller har förutsättningar att bedöma om en ansökan om utförseltillstånd för ett sådant föremål vid en prövning skulle ha avslagits, kommer myndigheten att vara hänvisad till att samråda med Riksantikvarieämbetet.

6 kap. Särskilda bestämmelser om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen

Överlämnande till Åklagarmyndigheten

1 § Om inte något annat följer av 7 kap. 4 § ska Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten överlämna en framställning enligt 3 kap. 6 § eller 5 kap. 3 § till Åklagarmyndigheten om den

1. görs av en stat som tillträtt brottmålsdomskonventionen, och
2. avser verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd eller en utländsk utevarodom.

Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten får innan framställningen överlämnats enligt första stycket besluta att den ska avslås med stöd av 3 kap. 8 § eller 5 kap. 5 §.

Paragrafen reglerar när Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten ska överlämna en framställning från en annan stat om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen till Åklagarmyndigheten. Den ersätter delvis liknande reglering i 8 § fjärde stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.2.

Av *första stycket* följer att Kriminalvården ska överlämna en framställning från en annan stat till Åklagarmyndigheten om den görs av en stat som tillträtt brottmålsdomskonventionen och avser verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd. Detsamma gäller Kronofogdemyndigheten om den andra statens begäran avser ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande som inte meddelats efter talan av den dömda eller den mot vilken beslutet om förverkade gäller och utan att han eller hon varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol, dvs. i de fall bötesstraffet eller förverkandebeslutet utgör en utländsk utevarodom i enlighet med 1 kap. 4 § första stycket 7. I det kan ingå böter eller förverkande som beslutats av annan myndighet än domstol, se 1 kap. 4 § andra stycket. Om den andra statens begäran om verkställighet av ett bötesstraff eller förverkandebeslut görs med stöd av brottmålsdomskonventionen men inte avser en utevarodom, ska framställningen inte överlämnas till Åklagarmyndigheten utan prövas i enlighet med bestämmelserna i 5 kap.

Enligt *andra stycket* får Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten innan framställningen överlämnas till Åklagarmyndigheten besluta att den ska avslås med stöd av 3 kap. 8 § eller 5 kap. 5 §. Efter att framställningen överlämnats kan Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten inte längre fatta beslut om att avslå framställningen.

Vidare ska Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten i vissa fall inte överlämna framställningen till Åklagarmyndigheten utan till regeringen enligt 7 kap. 4 §, se kommentaren till den bestämmelsen.

2 § Om inte något annat följer av 5 § ska Åklagarmyndigheten ansöka hos rätten om att pröva den andra statens framställning om verkställighet och bestämma en ny påföljd.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansökan om rättens prövning. Den ersätter delvis liknande reglering i 9 § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.2.

Av bestämmelsen följer att Åklagarmyndigheten ska ansöka hos rätten om att pröva den andra statens framställning om verkställighet enligt brottmålsdomskonventionen av en frihetsberövande påföljd. Om framställningen avser verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom enligt brottmålsdomskonventionen gäller särskilda bestämmelser, se 5–10 §§.

Verkställighet av en utländsk dom på frihetsberövande påföljd

3 § I fall som avses i 2 § prövar rätten om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt denna lag. I fråga om delvis verkställighet ska 3 kap. 9 § andra stycket tillämpas.

För rättens handläggning tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte något annat följer av denna lag. Den dömde ska höras personligen om han eller hon begär det. Är den dömde frihetsberövad i den andra staten får förhandlingen ske i den dömdes utvaro, även om han eller hon begär att bli hörd personligen. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentlig biträde.

Rätten avgör saken genom dom.

Paragrafen reglerar domstolens prövning av en framställning om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen. Den ersätter delvis liknande reglering i 7 och 9 §§ internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.2.

I rättens prövning enligt *första stycket* ingår att avgöra om det utländska avgörandet omfattas av lagens tillämpningsområde (1 kap. 2–4 §§) och om förutsättningarna för verkställighet i Sverige är uppfyllda (3 kap. 3 §). Rätten ska också pröva om någon vägransgrund är tillämplig (3 kap. 4 §), med undantag för de som är förbehållna regeringens prövning (7 kap. 3 §). Om en vägransgrund är tillämplig ska domstolen slutligen kontrollera om det i så fall finns skäl att använda undantagsregeln i 3 kap. 5 §. Verkställighet får inte beslutas i strid med svensk grundlag eller Europakonventionen och de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag i Sverige. För prövningen av om det kan finnas förutsättningar för delvis verkställighet hänvisas till kommentaren till 3 kap. 9 § andra stycket.

Av *andra stycket* följer att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gäller för rättens handläggning. Hänvisningen till rättegångsbalken avser både de allmänna reglerna om rättegången i brottmål och de särskilda reglerna om rättegången i de olika instanserna. I processuellt hänseende ska svenska regler gälla i fråga om vilket straff som är stadgat för eller kan följa på ett visst brott. Det innebär att svensk rätt avgör vilka bestämmelser i rättegångsbalken som är tillämpliga. Det innebär också att rättens avgörande i ett mål enligt detta kapitel kan överklagas på vanligt sätt. Avvikelser från bestämmelserna i rättegångsbalken avser främst bestämmelserna i 7 kap. 2 § och 5 § fjärde stycket om offentlig biträde och behörig tingsrätt.

Vidare framgår av bestämmelsen att rätten har en skyldighet att låta den dömde vara personligen närvarande och höras om han eller hon begär det. Undantag från skyldigheten gäller om den dömde är frihetsberövad i den andra staten. I sådana fall får förhandlingen hållas i den dömdes utvaro. Regleringen i den delen överensstämmer med artikel 39 i brottmålsdomskonventionen. Avsikten är att den dömde inte ska föras över till Sverige förrän domstolen har godkänt framställningen. Om den dömde förs över till Sverige tidigare finns risk för att han eller hon måste transporteras tillbaka om framställningen avslås. Däremot har den dömde en rätt att vara personligen närvarande när domstolen, efter att ha godkänt framställningen, bestämmer en ny påföljd för brottet eller brotten, se 4 § andra stycket.

Tredje stycket klargör att rätten avgör saken genom dom.

4 § Om den utländska domen ska verkställas i Sverige ska rätten med tillämpning av 3 kap. 11 § tredje stycket och 13 § bestämma en ny påföljd.

Om förhandling enligt 3 § har ägt rum i den dömdes utearo, får ny påföljd inte bestämmas förrän den dömde fått tillfälle att bli personligen hörd i rätten.

Paragrafen behandlar påföljdsomvandling. Den ersätter delvis liknande reglering i 11 och 12 §§ internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.2.

Av paragrafens *första stycke* följer att om prövningen enligt 3 § resulterar i att den utländska domen ska verkställas i Sverige ska rätten med tillämpning av 3 kap. 11 § tredje stycket och 13 § bestämma en ny påföljd, se kommentaren till de bestämmelserna.

Om förhandling i frågan om överförande av verkställighet till Sverige skett i den dömdes utearo framgår av *andra stycket* att rätten inte får bestämma en ny påföljd förrän den dömde har fått tillfälle att bli personligen hörd i rätten.

Verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom

5 § Om en framställning om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen avser en utländsk utevarodom tillämpas 6–10 §§. Vid sakens handläggning gäller rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte något annat följer av denna lag. Det som sägs om offentlig försvarare i rättegångsbalken ska tillämpas i fråga om offentligt biträde.

Paragrafen anger att särskilda bestämmelser gäller om framställningen om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen avser en utländsk utevarodom. Den ersätter liknande reglering i 19 § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.3.

Av bestämmelsen följer att särskilda regler gäller vid framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom. Vad gäller innebörden av uttrycket utländsk utevarodom, se kommentaren till 1 kap. 4 § första stycket 7 och andra stycket.

I bestämmelsen klargörs också att rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål gäller i fråga om det förfarande och den handläggning som blir aktuell om de särskilda bestämmelserna i 6–10 §§ ska iakttas. Undantag görs för de avvikelser som följer av nämnda paragrafer. Avvikelser från bestämmelserna i rättegångsbalken finns också i 7 kap. 2 § och 5 § fjärde stycket om offentligt biträde och behörig tingsrätt.

Rättegångsbalkens bestämmelser är tillämpliga även beträffande den del av förfarandet som äger rum innan domstolen enligt 7 § tar upp en begäran om omprövning. Det innebär bl.a. att bestämmelserna om återställande av försutten tid i 58 kap. rättegångsbalken kan bli tillämpliga om den dömde inte i tid begärt omprövning (6 §). Hänvisningen till rättegångsbalkens regler omfattar även domstolens prövning och beslut i avvsningsfrågor (7 § andra stycket).

6 § Efter att en framställning enligt 1 § överlämnats till Åklagarmyndigheten ska den dömde personligen delges utevarodomen och underrättas om möjligheten att inom 30 dagar begära omprövning av domen.

Om den utländska utevarodomen avser en frihetsberövande påföljd och den dömde inte begär omprövning enligt första stycket, tillämpas 2–4 §§. Om utevarodomen avser ett bötesstraff eller beslut om förverkande ska Åklagarmyndigheten i

stället lämna tillbaka framställningen till Kronofogdemyndigheten för prövning enligt 5 kap.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet efter att en framställning om verkställighet av en utevarodom överlämnats till Åklagarmyndigheten. Den ersätter liknande reglering i 20 § första stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.3.

Av *första stycket* följer att den dömde ska delges den utländska utevarodomen. I samband med delgivningen ska den dömde underrättas om att han eller hon har möjlighet att begära omprövning av domen inom 30 dagar från delgivning.

Enligt artikel 29 i brottmålsdomskonventionen får en utebliven begäran om omprövning till följd att domen ska anses ha meddelats efter den dömdes hörande, dvs. att domen inte längre ska betraktas som en utevarodom. I enlighet därmed anges i *andra stycket* att bestämmelserna i 2–4 §§ ska tillämpas om domen avser en frihetsberövande påföljd och den dömde inte begär omprövning. Om domen avser ett bötesstraff eller beslut om förverkande ska Åklagarmyndigheten i stället lämna tillbaka framställningen till Kronofogdemyndigheten för prövning enligt 5 kap.

7 § Om den dömde enligt 6 § första stycket begär omprövning av domen vid svensk domstol eller om han eller hon inte anger var begäran ska prövas, ska Åklagarmyndigheten ansöka hos rätten om att pröva den andra statens framställning och den dömdes begäran.

När ansökan enligt första stycket kommit in till rätten ska rätten kalla den dömde att inställa sig vid förhandling. Förhandlingen får inte utan den dömdes samtycke hållas tidigare än 22 dagar efter att den dömde personligen delgetts kallelsen. Om den dömde inte kommer till förhandlingen eller rätten av annat skäl finner att den dömdes begäran om omprövning av domen inte kan tas upp till prövning, ska begäran avvisas. Efter att det beslutet fått laga kraft tillämpas 6 § andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet när den dömde begär omprövning av en utländsk utevarodom vid en svensk domstol. Den ersätter liknande reglering i 20 § andra stycket och 21 § första och andra styckena internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.3.

I *första stycket* finns bestämmelser om den fortsatta handläggningen om den dömde begär omprövning av domen vid svensk domstol eller om han eller hon inte anger var begäran ska prövas. Åklagarmyndigheten ska då ansöka hos rätten om att pröva den andra statens framställning och den dömdes begäran.

Av *andra stycket* följer i överensstämmelse med artikel 26.1 i brottmålsdomskonventionen att rätten ska kalla den dömde till förhandling som inte får hållas tidigare än 22 dagar efter att den dömde delgetts kallelse, om han eller hon inte har samtyckt till det. Om den dömde inte kommer till förhandlingen eller rätten av annat skäl finner att den dömdes begäran om omprövning av domen inte kan tas upp till prövning, ska begäran avvisas. Bestämmelsen motsvarar artikel 26.2 i brottmålsdomskonventionen och blir tillämplig t.ex. om den dömde återkallar sin begäran om omprövning eller närmare utredning utvisar att det utländska avgörandet inte kan betecknas som en utevarodom. Efter att avvisningsbeslutet fått laga kraft tillämpas 6 § andra stycket.

8 § I fall som avses i 7 § prövar rätten om den utländska utevarodomen ska verkställas i Sverige enligt denna lag. I fråga om delvis verkställighet ska 3 kap. 9 § andra stycket och 5 kap. 6 § andra stycket tillämpas. Framställningen får inte avslås enbart på den grunden att domen inte har fått laga kraft.

Paragrafen reglerar domstolens prövning av en framställning om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen av en utländsk utevarodom. Den ersätter delvis liknande reglering i 7 § och 8 § andra och tredje styckena internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.3.

I rättens prövning enligt *första stycket* ingår att avgöra om det utländska avgörandet omfattas av lagens tillämpningsområde (1 kap. 2 och 4 §§) och om förutsättningarna för verkställighet i Sverige är uppfyllda (3 kap. 3 § eller 5 kap. 1 §). Rätten ska också pröva om någon vägransgrund är tillämplig (3 kap. 4 § eller 5 kap. 2 §), med undantag för de som är förbehållna regeringens prövning (7 kap. 4 §). Om en vägransgrund är tillämplig och den utländska utevarodomen avser en frihetsberövande påföljd ska domstolen slutligen kontrollera om det i så fall finns skäl att använda undantagsregeln i 3 kap. 5 §. Verkställighet här får inte heller beslutas i strid med de svenska grundlagarna eller Europakonventionen och de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag i Sverige. Framställningen får inte avslås enbart på den grunden att den utländska utevarodomen inte vunnit laga kraft. Bestämmelsen utgör i det avseendet ett avsteg från vad som enligt 1 kap. 4 § generellt gäller i fråga om att ett avgörande måste fått laga kraft för att omfattas av lagens tillämpningsområde. För prövningen av om det kan finnas förutsättningar för delvis verkställighet hänvisas till kommentaren till 3 kap. 9 § andra stycket, såvitt avser frihetsberövande påföljder, och 5 kap. 6 § andra stycket, såvitt avser bötesstraff och beslut om förverkande.

9 § Om den utländska utevarodomen ska verkställas i Sverige ska rätten med tillämpning av svensk lag ta ställning till den dömdes ansvar för brottet eller brotten och bestämma en ny frihetsberövande påföljd eller ett nytt bötesstraff eller lämna ett nytt beslut om förverkande. Frågan om ansvar får prövas även om svensk domstol inte är behörig att döma över brottet, eller om åtal fått väckas endast efter beslut om åtalsförordnande enligt 2 kap. brottsbalken. Detsamma gäller om påföljd för brottet inte får dömas ut enligt 35 kap. 1–4 och 6 §§ brottsbalken. Frågan om ansvar för brottet enligt svensk lag ska bedömas som om det begåtts i Sverige.

En åtgärd för väckande av åtal eller förundersökning, som vidtagits i den andra staten enligt dess lag, ska ha samma verkan som om åtgärden vidtagits i Sverige. Det får dock inte innebära att åtgärden får en annan verkan än vad den har enligt lagen i den andra staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om domstolens omprövning av den utländska utevarodomen. Den ersätter liknande reglering i 21 § tredje stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.3.

Om den andra statens framställning om verkställighet inte avslås ska rätten enligt *första stycket* med tillämpning av svensk lag ta ställning till den dömdes ansvar för brottet eller brotten och bestämma en ny frihetsberövande påföljd eller ett nytt bötesstraff eller lämna ett nytt beslut om förverkande. Det finns inget hinder mot att döma ut en strängare

påföljd än påföljden i utevarodomen. Frågan om ansvar får prövas även om svensk domstol inte är behörig att döma över brottet, eller om åtal fått väckas endast efter beslut om åtalsförordnande enligt 2 kap. brottsbalken. Detsamma gäller om påföljd för brottet inte får dömas ut enligt 35 kap. 1–4 och 6 §§ brottsbalken. Den prövning som har skett i den andra staten av frågan om åtalspreskription ska alltså respekteras, jfr artikel 26.3 brottmålsdomskonventionen. Om det vid omprövning visar sig att den aktuella gärningen inte är straffbar enligt svensk lag ska gärningsmannen frikännas. Av artikel 26.3 i brottmålsdomskonventionen följer att frågan om huruvida gärningen är straffbar enligt svensk lag ska bedömas som om den begåtts i Sverige. Därför anges i bestämmelsen att frågan om ansvar för gärningen enligt svensk lag ska bedömas som om den begåtts i Sverige. Med svensk lag avses här de materiella bestämmelserna i svensk strafflagstiftning. Att gärningen vid ansvarsprövningen ska bedömas som om den begåtts i Sverige innebär inte att kravet på dubbel straffbarhet i 2 kap. 5 § brottsbalken efterges. Gärningen måste med andra ord ha varit straffbar enligt lagen på den faktiska gärningsorten.

Enligt *andra stycket* ska en åtgärd för väckande av åtal eller förundersökning, som vidtagits i den andra staten enligt dess lag, ha samma verkan som om åtgärden vidtagits i Sverige. Om en sådan åtgärd inte har samma verkningar i den andra staten som i Sverige ska den andra statens regler vara normerande.

10 § Om den dömda enligt 6 § första stycket begär omprövning av domen i den andra staten, ska Åklagarmyndigheten överlämna handlingarna i ärendet till Regeringskansliet för att lämnas vidare till den andra staten. Om en domstol i den andra staten tar upp begäran om omprövning upphör framställningen om verkställighet att gälla i Sverige. Om den utländska domstolen avvisar begäran och beslutet får laga kraft tillämpas 6 § andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfarandet när den dömda begär omprövning av en utländsk utevarodom i den andra staten. Den ersätter liknande reglering i 20 § andra stycket och 22 § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.3.

Om den dömda i stället begär omprövning av domen i den andra staten ska Åklagarmyndigheten, i överensstämmelse med artikel 24.1 i brottmålsdomskonventionen, överlämna handlingarna i ärendet till Regeringskansliet för att lämnas vidare till den andra staten. För det fall dessa åtgärder leder till att den dömdes talan blir materiellt prövad föreskrivs i bestämmelsen, i enlighet med artikel 25.3 i brottmålsdomskonventionen, att den andra statens framställning om verkställighet här upphör att gälla, dvs. blir utan laga verkan. Om den utländska domstolen meddelar beslut som innebär att den dömdes begäran avvisas och beslutet får laga kraft tillämpas 6 § andra stycket.

7 kap. Övriga bestämmelser

Skyndsam handläggning

1 § Ett ärende enligt 2 eller 3 kap. ska hos Kriminalvården handläggas skyndsamt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyndsam handläggning hos Kriminalvården. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

Bestämmelsen innebär att ärenden om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder ska hanteras med förtur hos Kriminalvården. En rimlig målsättning för handläggningstiden från det att ett ärende initieras hos Kriminalvården om överförande av en svensk påföljd fram till dess det finns ett beslut i fråga om framställning till den andra staten är fyra månader. Tiden avser ärenden där den dömde inte samtycker till överförande. I de fall där den dömde har samtyckt till att en svensk dom sänds över ska hanteringen kunna göras på två månader. När den andra staten har svarat på Kriminalvårdens framställning borde den återstående handläggningstiden fram till beslut kunna vara kort.

När det gäller handläggningen av ärenden om verkställigheten av utländska frihetsberövande påföljder borde det i normalfallet ta högst ett par månader från det att ett ärende initieras till dess Kriminalvården har fattat sitt beslut.

Av flera orsaker kan handläggningstiden av ett ärende enligt ovan komma att variera. Exempelvis kan omfattande och komplicerade ärenden behöva ta längre tid. Den andra statens agerande kan också medföra att hanteringen tar längre tid.

Offentligt biträde

2 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt 2, 3 eller 6 kap. förordnas för den dömde, om det inte kan antas att behov av biträde saknas.

I ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av Regeringskansliet.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Paragrafen reglerar rätten till offentligt biträde. Den ersätter delvis liknande reglering i 25 f och 27 §§ internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

Av *första stycket* följer att offentligt biträde ska förordnas för den dömde i ett ärende om överförande av verkställighet av en frihetsberövande påföljd samt i mål om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen. Det gäller under förutsättning att det inte kan antas att behov av biträde saknas. Ett sådant fall kan vara när den dömde samtycker till ett överförande och det för Kriminalvården eller rätten framstår som klart att ett överförande kan ske samt att det inte heller i övrigt finns något behov av ett offentligt biträde. Omständigheter som medför att offentligt biträde ändå ska förordnas i en sådan situation kan vara kopplat till förhållandena i den andra staten eller till den dömdes person. Ytterligare exempel på när behov kan antas saknas är när det står klart att det inte finns förutsättningar att överföra en verkställighet eller det är fråga om att enligt 6 kap. överföra en utländsk utevarodom som utgörs av ett bötesstraff eller beslut om förverkande. Behov kan vidare saknas om den andra staten har

förordnat ett biträde för den dömde vid prövningen där eller om den dömde uttryckligen avstår från att ett biträde förordnas för honom eller henne.

Enligt *andra stycket* följer att vad gäller ärenden hos regeringen prövas frågor om offentligt biträde av Regeringskansliet.

Bestämmelser om överklagande av beslut om offentligt biträde finns i lagen (1996:1620) om offentligt biträde, vilket framgår av *tredje stycket*.

Överlämnande till regeringen

3 § Om Kriminalvården i ett ärende enligt 2 kap. anser att det behövs med hänsyn till Sveriges säkerhet, brottslighetens karaktär eller andra väsentliga intressen, ska Kriminalvården överlämna ärendet, med ett eget yttrande, till regeringen för prövning.

Om regeringen beslutar att det ska göras en framställning om verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i den andra staten eller att påföljden ska verkställas där, ska ärendet lämnas tillbaka till Kriminalvården.

Paragrafen reglerar när regeringen ska pröva frågan om överförande av verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd till en annan stat. Den ersätter delvis liknande reglering i 26 § första och tredje styckena och 34 a § tredje stycket internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Av *första stycket* framgår att i de fall det behövs med hänsyn till Sveriges säkerhet, brottslighetens karaktär eller andra väsentliga intressen, ska ett ärende om verkställighet av en svensk dom på frihetsberövande påföljd i en annan stat överlämnas till regeringen för prövning. Kriminalvården ska vid ett sådant överlämnande bifoga ett eget yttrande i frågan. Bestämmelsen tar för det första sikte på de fall där prövningen kan kräva utrikes- och säkerhetspolitiska överväganden. Till ledning för myndigheternas bedömning av om prövningen har en sådan särskild betydelse för Sveriges utrikes- eller säkerhetspolitik att ärendet bör överlämnas till regeringen bör särskilt beaktas om beslutet i frågan kan förväntas att på ett negativt sätt påverka Sveriges förhållande till en annan stat som berörs av beslutet, något som främst bör aktualiseras i sådana fall där det är den andra staten som har tagit initiativ till ett överförande av verkställigheten. Vidare bör beaktas om ett beslut i frågan om överförande kan få allvarliga konsekvenser för Sveriges säkerhet eller för svenska enskilda intressen utomlands. Bestämmelsen tar också sikte på sådana fall där brottslighetens karaktär är sådan att särskilda hänsynstaganden kan behöva göras i fråga om det lämpliga i att påföljden verkställs utomlands. I det innefattas brott mot rikets säkerhet och allvarigare fall av terroristbrottslighet, men även allvarlig brottslighet mot liv och hälsa som riktats mot den centrala statsledningen.

Av *andra stycket* följer att det är Kriminalvården som om regeringen fattar beslut om att en framställning ska göras till den andra staten, eller att påföljden ska verkställas där, sköter den fortsätta handläggningen av ärendet, exempelvis i fråga om att ombesörja att en framställning om överförande av verkställighet görs eller att transportera den dömde.

4 § Beslut om avslag på någon av de grunder som anges i 3 kap. 4 § första stycket 11 och 12 och 5 kap. 2 § första stycket 8 och 9 fattas av regeringen. Om Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten anser att det finns anledning att

anta att en framställning bör avslås på någon sådan grund, ska myndigheterna överlämna framställningen, med ett eget yttrande, till regeringen för prövning. Om regeringen inte avslår framställningen, ska den lämnas tillbaka till myndigheten.

Om framställningen har getts in till Regeringskansliet och det är uppenbart att ansökan ska avslås på någon av de grunder som anges i första stycket får regeringen direkt besluta om avslag på framställningen.

Regeringen får vid prövningen av en framställning häva ett beslut om tvångsmedel som fattats enligt 3 kap. 14 §. Även ansvarigt statsråd får i brådska fall häva ett sådant beslut.

Paragrafen reglerar när regeringen ska pröva en framställning om överförande av verkställighet till Sverige av ett utländskt avgörande. Den ersätter delvis liknande reglering i 8 § andra–fjärde styckena och 25 e § fjärde stycket internationella verkställighetslagen samt 5 § internationella verkställighetsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.2 och 10.5.

Av *första stycket* framgår att endast regeringen kan avslå en begäran om överförande av verkställighet till Sverige på någon av de vägransgrunder som är hänförliga till svenska väsentliga intressen eller rättsprinciper samt till politiska eller militära brott. Om Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten vid sin handläggning anser att det finns anledning att anta att en framställning från en annan stat bör avslås på en sådan grund ska de överlämna framställningen till regeringen för prövning. Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten ska vid ett sådant överlämnande bifoga ett eget yttrande över frågan. Om regeringen inte avslår framställningen på någon av de aktuella grunderna, ska den lämnas tillbaka till Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten. Beträffande tillämpningen av de aktuella vägransgrunderna, se kommentaren till 3 kap. 4 § första stycket 11 och 12.

Av *andra stycket* framgår att regeringen har en möjlighet att direkt besluta om avslag på framställningen om den har getts in till Regeringskansliet och det är uppenbart att ansökan ska avslås på någon av de grunder som anges i första stycket.

Enligt *tredje stycket* får regeringen vid prövningen av en framställning häva ett beslut om tvångsmedel som fattats enligt 3 kap. 14 §. Även ansvarigt statsråd får i brådska fall häva ett sådant beslut.

Överklagande av Kriminalvårdens beslut

5 § Kriminalvårdens beslut får överklagas om myndigheten

1. prövat om en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska sändas över till en annan stat för att verkställas där enligt 2 kap. 4 §, om inte något annat framgår av andra eller tredje stycket,

2. beslutat enligt 2 kap. 7 § att upphäva ett beslut om att sända över en dom enligt 2 kap. 4 §, eller

3. prövat om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige enligt 3 kap. 9 §, om inte något annat framgår av tredje stycket.

Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 4 § om att en dom ska sändas över till den andra staten får inte överklagas om den dömde har samtyckt till att domen sänds över.

Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 4 § eller 3 kap. 9 § får inte överklagas om beslutet har fattats på den grunden att den andra staten inte medgett att verkställigheten överförs.

Andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av denna lag får inte överklagas.

Paragrafen behandlar möjligheten att överklaga vissa av Kriminalvårdens beslut. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

Av *första stycket* följer att vissa av Kriminalvårdens beslut får överklagas. Beslut i fråga om en dom ska sändas över till en annan stat (*punkt 1*) ska, liksom ett beslut om att upphäva ett beslut om att sända över en dom (*punkt 2*), som huvudregel kunna överklagas. När det gäller beslut om att upphäva ett beslut om att sända över en dom ska dock inte någon möjlighet att överklaga finnas när Kriminalvården med stöd av 2 kap. 8 § måste upphäva beslutet. Vidare ska Kriminalvårdens beslut om att en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige som huvudregel kunna överklagas (*punkt 3*). Eventuella beslut som meddelas av Kriminalvården i enlighet med 3 kap. 11 § överklagas genom att beslutet om att ta över verkställigheten överklagas. I förvaltningslagen finns närmare bestämmelser om hur ett överklagande ska ske och handläggningen av ett överklagande.

Enligt *andra stycket* får den dömde inte överklaga Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 4 § om han eller hon har lämnat sitt samtycke till att påföljden verkställs i en annan stat. Det innebär att Kriminalvårdens beslut får laga kraft direkt när beslutet har fattats. Om den dömde inledningsvis lämnat sitt samtycke, men återkallat det innan Kriminalvården fattat beslut, är den dömde inte förhindrad att överklaga. Om Kriminalvården beslutar att inte överföra verkställigheten, trots att den dömde har samtyckt, kvarstår hans eller hennes rätt att överklaga.

Av *tredje stycket* följer att Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 4 § om att en svensk dom på frihetsberövande påföljd inte ska sändas över till en annan stat inte får överklagas om beslutet har fattats på den grunden att den andra staten inte medgett att verkställigheten överförs. Detsamma gäller motsvarande beslut enligt 3 kap. 9 §, vilket exempelvis kan aktualiseras i de fall Kriminalvården på initiativ av den dömde gjort en framställning till den andra staten om överförande till Sverige av en påföljd som dömts ut i den staten. Det kan också handla om att den andra staten inte godtar att domen delvis verkställs i Sverige.

Genom *fjärde stycket* tydliggörs att andra beslut som fattas av Kriminalvården med stöd av lagen inte får överklagas.

6 § Ett överklagande enligt 5 § ska göras till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte eller den vårdinrättning finns där den dömde var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende enligt denna lag.

Om det inte finns någon behörig tingsrätt enligt första stycket, ska ett överklagande göras till den tingsrätt inom vars domkrets den dömde har sin hemvist. Med den dömdes hemvist avses den ort där den dömde är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig tingsrätt enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

Första-tredje styckena tillämpas även när en ny påföljd ska bestämmas enligt 3 kap. 13 § och i mål enligt 6 kap.

Paragrafen innehåller forumregler. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

Forumregeln i *första stycket* kommer i huvudsak att tillämpas när den dömde befinner sig i Sverige och är frihetsberövad, vilket ofta kommer

vara fallet när en svensk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i utomlands, men kan också bli aktuellt när den dömde är föremål för tvångsmedel enligt 3 kap. 14 §.

Om den dömde befinner sig i den andra staten och verkställighet ska ske i Sverige kommer i huvudsak *andra stycket* tillämpas.

I *tredje stycket* finns en bestämmelse om reservforum, vilket är Stockholms tingsrätt.

Av *fjärde stycket* följer att forumbestämmelserna också ska tillämpas i de fallen Åklagarmyndigheten ansökt hos rätten om att en ny påföljd ska bestämmas enligt 3 kap. 13 § samt i mål enligt 6 kap. om verkställighet i Sverige enligt brottmålsdomskonventionen.

7 § Den dömde får förklara att han eller hon avstår från att överklaga Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 4 § eller fullfölja ett överklagande av ett sådant beslut. I fråga om en sådan förklaring tillämpas 11 § andra stycket och 12 och 13 §§ strafftidslagen (2018:1251).

Paragrafen innehåller bestämmelser om nöjdförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

Bestämmelsen innebär att den dömde kan påskynda verkställigheten av Kriminalvårdens beslut om att en svensk påföljd verkställas i en annan stat genom att lämna en förklaring om att han eller hon avstår från att överklaga eller fullfölja ett överklagande av ett sådant beslut. När det gäller de närmare formerna för förklaringen hänvisas till vissa bestämmelser i strafftidslagen. Av 11 § andra stycket den lagen följer till vem en förklaring ska lämnas, dvs. till Kriminalvården eller Polismyndigheten, och i 12 § anges vissa formkrav för att en förklaring ska vara giltig. Av hänvisningen till 13 § följer att en förklaring inte får återkallas och att den innebär att Kriminalvårdens beslut om att en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat får laga kraft mot den dömde i och med förklaringen.

8 § Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte något annat följer av denna lag. Handläggningen ska ske skyndsamt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om handläggningen i domstol efter det att Kriminalvårdens beslut har överklagats. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2 och 14.3.

Av paragrafen följer att ärendelagen gäller för rättens prövning av ett överklagande, något som bl.a. innebär att Kriminalvården blir motpart i domstolen (11 §) och att tingsrättens beslut kan överklagas till hovrätten (39 §).

Rättens handläggning ska ske skyndsamt.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

9 § Kronofogdemyndighetens beslut enligt 5 kap. 6 § om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige får överklagas till tingsrätten. Andra beslut som fattas av Kronofogdemyndigheten med stöd av denna lag får inte överklagas.

Behörig tingsrätt är den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken ska pröva ett överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Vid handläggningen i domstol tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Om rätten upphäver ett beslut om verkställighet, ska de verkställighetsåtgärder som har gjorts återgå så långt det är möjligt.

Andra stycket tillämpas även när rätten prövar en ansökan från Kronofogdemyndigheten enligt 5 kap. 7 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om möjligheterna att överklaga Kronofogdemyndighetens beslut och om handläggningen i domstol. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.2 och 14.2.

Av *första stycket* följer att Kronofogdemyndighetens beslut enligt 5 kap. 6 § om att ett utländskt bötesstraff eller beslut om förverkande ska verkställas i Sverige får överklagas till tingsrätten. I förvaltningslagen finns närmare bestämmelser om hur ett överklagande ska ske och handläggningen av ett överklagande hos Kronofogdemyndigheten. Andra beslut som Kronofogdemyndigheten fattar med stöd av lagen får inte överklagas. Beslut som Kronofogdemyndigheten fattar under verkställigheten med stöd av utsökningsbalken kan dock överklagas enligt 18 kap. i den balken.

Enligt *andra stycket* ska ett överklagande ske till den tingsrätt som enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar ett överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Vilken domstol som är behörig i det enskilda fallet framgår av 17 kap. 1 § utsökningsförordningen (1981:981). Vid domstolens handläggning av ett överklagande gäller ärendelagen. Det innebär bl.a. att Kronofogdemyndigheten blir motpart i domstolen (11 §) och att tingsrättens beslut kan överklagas till hovrätten (39 §).

I *tredje stycket* anges att verkställighetsåtgärder som har gjorts ska återgå så långt det är möjligt, om rätten upphäver Kronofogdemyndighetens beslut om verkställighet. I detta avseende gäller samma förfarande som när en exekutionstitel upphävs, se 3 kap. 22 § utsökningsbalken. Om ett beslut om verkställighet upphävs endast till viss del, får verkställighetens återgång anpassas därefter.

Av *fjärde stycket* följer att forumbestämmelsen och den anvisade processordningen i andra stycket också ska tillämpas i de fall Kronofogdemyndigheten enligt 5 kap. 7 § gjort en ansökan hos rätten om att pröva en verkställighet i Sverige av ett utländskt beslut om förverkande.

Åtalsförbud

10 § Om en utländsk dom på frihetsberövande påföljd eller ett utländskt bötesstraff ska verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för den gärning som påföljden eller straffet avser inte väckas här i landet.

Paragrafen behandlar frågan om åtalsförbud. Den ersätter liknande reglering i 38 § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

Av paragrafen följer att den dömda inte får åtalas i Sverige för en gärning som omfattas av en överförd dom på frihetsberövande påföljd eller ett överfört bötesstraff. Förbudsregeln träffar åtal som annars skulle ha varit tillåtna enligt 2 kap. 9 § brottsbalken.

Tillstånd till transport genom Sverige

11 § Om det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får på begäran av en behörig myndighet i en annan stat tillstånd lämnas till transport genom Sverige av en dömd person som ska föras från den staten till en annan stat för att där verkställa en påföljd för brott eller för förhandling om sådan verkställighet.

En begäran om tillstånd till transport prövas av Polismyndigheten. Om det inte finns synnerliga skäl mot det ska Polismyndigheten genast bevilja ett sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske. Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras får Polismyndigheten hålla den som överförs i förvar, dock längst under 48 timmar.

Om en oplanerad mellanlandning sker i Sverige ska tillstånd till transport begäras. Polismyndigheten får, i avvaktan på en begäran och fram till dess myndigheten prövat en sådan begäran, ta den som överförs i förvar. Om tillstånd till transport inte begärs inom 72 timmar från landningen ska personen omedelbart friges. Om tillstånd beviljas gäller bestämmelserna om förvar i andra stycket.

Paragrafen behandlar frågan om transport genom Sverige av en person som ska överföras från en stat till en annan för verkställighet av en frihetsberövande påföljd, s.k. transitering. Den ersätter delvis liknande reglering i 40 § internationella verkställighetslagen. Övervägandena finns i avsnitt 14.5.

Av *första* och *andra styckena* framgår att om det har avtalats i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får Polismyndigheten, efter begäran från en behörig myndighet i en annan stat, lämna tillstånd till transport genom Sverige. Av tillståndet ska framgå de villkor som ska gälla för transiteringen, t.ex. tid och plats. Beslutet ska fattas genast. Om det finns synnerliga skäl mot det ska tillstånd till transitering inte ges. Det handlar om fall där det skulle framstå som stötande att medge transitering, exempelvis om den dömda är svensk medborgare och påföljden avser brott som framstår som främmande för den svenska rättsordningen. Polismyndigheten får ta den som transiteras i förvar om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Här kan påminnas om den proportionalitetsprincip som gäller enligt 8 § polislagen.

Av *tredje stycket* framgår att tillstånd även ska begäras vid en oplanerad mellanlandning. Polismyndigheten får ta den transiterade i förvar till dess frågan om tillstånd till transitering har avgjorts. Förvar får bara komma i fråga om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras. Personen ska omedelbart friges om tillstånd inte har begärts inom en frist på 72 timmar. Om tillstånd till transitering beviljas gäller reglerna om förvar i första stycket, dvs. ett frihetsberövande som är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras får gälla högst 48 timmar, räknat från transiteringstillståndet. Om beslutet innebär att transitering inte tillåts ska förvaret omedelbart upphöra. Polismyndigheten ska beakta den proportionalitetsprincip som gäller enligt 8 § polislagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
2. Genom lagen upphävs lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.
3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden om överförande av en frihetsberövande påföljd, ett bötesstraff eller ett beslut om förverkande som har inletts före ikraftträdandet. Bestämmelserna i 3 kap. 14–18 §§ tillämpas dock även på ärenden som inletts före ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder lagen i kraft den 1 juli 2025.

Andra punkten innebär internationella verkställighetslagen upphävs genom den nya lagen.

I tredje punkten regleras att den nya lagen inte ska tillämpas på ärenden som inletts enligt internationella verkställighetslagen innan den 1 juli 2025. Ett ärende får anses ha inletts enligt internationella verkställighetslagen när en framställning om överförande av ett utländskt avgörande har lämnats in till Sverige eller när Kriminalvården eller Kronofogdemyndigheten, på eget initiativ eller efter ansökan från t.ex. den dömde, har börjat handlägga och registrerat ett ärende om överförande från Sverige. De nya bestämmelserna om tvångsmedel i 3 kap. 14–18 §§ ska tillämpas även på äldre ärenden. Övervägandena finns i avsnitt 17.

19.2 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

3 kap.

5 § Rätten ska, om inte något annat följer av andra eller fjärde stycket eller 5 a § andra stycket 1–3, bestå av minst fem ledamöter vid prövning av själva saken i

1. mål där prövningstillstånd har beviljats av Högsta domstolen,
2. mål där Högsta domstolen är första domstolsinstans,
3. mål där talan har väckts i hovrätt och överklagande har skett till Högsta domstolen,
4. mål som har överklagats av Justitiekanslern eller av en justitieombudsman, och
5. ärenden om resning, återställande av försutten tid eller klagan över domvilla, om prövningen inte är enkel.

Om en framställning i ett mål där Högsta domstolen är första domstolsinstans inte innefattar laga skäl för talan eller det annars är uppenbart att talan är ogrundad, får rätten bestå av tre eller fyra ledamöter när dom i målet meddelas utan att stämning har utfärdats.

När Högsta domstolen avger ett sådant yttrande som avses i 2 § lagen (1974:579) om handläggningen av nådeärenden ska rätten bestå av minst tre ledamöter.

Det som sägs i tredje stycket gäller också vid prövning av själva saken i ärenden enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott, om inte något annat följer av 5 a § andra stycket 4, och i ärenden enligt 2 kap. 12 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål.

Paragrafen reglerar rättens sammansättning i Högsta domstolen. Övervägandena finns i avsnitt 16.

I fjärde stycket ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag och innebär ingen ändring i sak.

19.3 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

34 kap.

8 § Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den statens lagstiftning inte ske för alla brotten, ska rätten, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt utdömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som föreskrivs i första stycket ska även gälla då fråga uppkommer om att en svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott ska verkställas utomlands i enlighet med *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*, *lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* eller *lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*, men det finns hinder mot verkställighet enligt den andra statens lagstiftning i fråga om något eller några av brotten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om undanröjande och utdömande av ny påföljd i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 16.

I *andra stycket* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag och innebär ingen ändring i sak.

19.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

11 § Regeringen kan på tribunalens begäran besluta att en *fängelsedom som har meddelats av tribunalen* får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas *3 kap. 20 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*. Verkställigheten ska upphöra, om tribunalen upplyser om att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen *fått* tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *ska* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Paragrafen reglerar verkställighet i Sverige av en dom meddelad av tribunalerna. Övervägandena finns i avsnitt 16.

Första stycket moderniseras språkligt.

I *andra stycket* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag. I och med att den aktuella paragrafen i den nya lagen har ett delvis ändrat innehåll jämfört med liknande reglering i tidigare lagstiftning förändras bestämmelserna om verkställighet i paragrafen i motsvarande mån (jfr kommentaren till den aktuella paragrafen i den nya lagen).

Tredje stycket moderniseras språkligt.

19.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

14 § Uppgifter om den som ett beslut om överflyttning *gäller ska* lämnas till den stat *som överflyttning har skett från eller till*.

1. om verkställighet av *en annan* påföljd än böter har *överförts* från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater *från Sverige*,

2. om *en* anteckning har gjorts *gällande* tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. och

3. om verkställighet av påföljd har *överförts till Sverige* från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål* eller *lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*.

Paragrafen innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter från belastningsregistret i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 16.

Paragrafen moderniseras språkligt.

I *tredje punkten* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag och innebär ingen ändring i sak.

19.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

4 kap.

29 a § Efter ansökan av en annan stat får en frihetsberövad person, som avtjänar ett fängelsestraff i Sverige enligt *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*, överföras till den stat där fängelsestraffet har *dömts ut* för att där inställa sig för en ny prövning av domen. Ett sådant överförande får ske endast om den frihetsberövade samtycker till det. Samtycket ska framgå av ansökan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överförande av en dömd person från Sverige till en stat. Övervägandena finns i avsnitt 16.

I paragrafen ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag och innebär ingen ändring i sak. Paragrafen moderniseras även språkligt.

31 a § En svensk domstol får begära att en frihetsberövad person som, enligt *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*, avtjänar ett i Sverige utdömt fängelsestraff i en annan stat, förs över till Sverige för att inställa sig till en ny prövning av den dom som verkställigheten gäller. Av ansökan ska det framgå att den frihetsberövade samtycker till att överföras.

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om överförande av en dömd person från en annan stat till Sverige, ändras till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag, men är oförändrad i sak. Övervägandena finns i avsnitt 16.

5 kap.

11 § Regeringen får besluta att egendom eller dess värde som förverkats genom ett svenskt avgörande som vunnit laga kraft helt eller delvis *ska* överlämnas till en annan stat som under förundersökning eller rättegång har lämnat Sverige sådan rättslig hjälp som avses i denna lag eller som på annat sätt har lämnat information eller bistånd som har haft betydelse för utredningen om brottet.

I 5 kap. 14 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål finns bestämmelser om överlämnande till en annan stat av egendom som förverkats genom ett utländskt avgörande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återställande av förverkad egendom. Övervägandena finns i avsnitt 16.

Första stycket moderniseras språkligt.

I *andra stycket*, som är en upplysningsbestämmelse, ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag och innebär ingen ändring i sak. Stycket moderniseras även språkligt.

19.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

1 § Om den genom Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen inrättade domstolen begär att det i Sverige ska vidtas en åtgärd som grundar sig på stadgan, tillämpas bestämmelserna i denna lag.

Bestämmelserna i 3–20 §§ tillämpas om utredningen eller lagföringen gäller folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse eller aggressionsbrott.

Bestämmelserna i 21 och 22 §§ tillämpas om utredningen eller lagföringen gäller brott som riktats mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning.

I 23–32 §§ finns bestämmelser om verkställighet av Internationella brottmålsdomstolens avgöranden och om transport av frihetsberövade genom Sverige.

Av paragrafen framgår lagens tillämpningsområde. Som en följd av att 22 a § i lagen upphävs görs en ändring i *tredje stycket* där hänvisningen till den paragrafen tas bort. Övervägandena finns i avsnitt 16.

25 § Vid verkställighet enligt 23 och 24 §§ tillämpas 3 kap. 20 § eller 5 kap. 11 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål om inte annat framgår av denna lag. *Utdömda böter får verkställas även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat dömas ut enligt svensk lag.*

Verkställighet får inte längre ske om Internationella brottmålsdomstolen har beviljat den dömda nåd eller strafflindring och det nedsatta straffet fullt ut *har* verkställts eller domstolen har meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Uppkommer, sedan en ansökan enligt 23 eller 24 § har bifallits, en fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, *ska* denna fråga prövas enligt de regler som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan Internationella brottmålsdomstolen fått tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *ska* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Beslut om förvandling av böter får inte meddelas.

Paragrafen reglerar verkställighet i Sverige av en dom eller ett beslut som Internationella brottmålsdomstolen meddelat. Övervägandena finns i avsnitt 16.

I *första stycket* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag. I och med att de aktuella paragraferna i den nya lagen har ett delvis ändrat innehåll jämfört med liknande reglering i tidigare lagstiftning förändras bestämmelserna om verkställighet i paragrafen i motsvarande mån (jfr kommentaren till de aktuella paragraferna i den nya lagen). I stycket förtydligas dock att utdömda böter, till skillnad från vad som gäller enligt den nya lagen, får verkställas även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat dömas ut enligt svensk lag.

Andra och tredje styckena moderniseras språkligt.

26 § Vid verkställighet enligt 23 § tillämpas reglerna om immunitet i 3 kap. 22 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål.

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om skydd för den dömde enligt den s.k. specialitetsprincipen, ändras till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag, men är oförändrad i sak. Övervägandena finns i avsnitt 16.

19.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall

2 kap.

5 § I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall och *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål* finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

Paragrafen, som är en upplysningsbestämmelse, ändras till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag, men är oförändrad i sak.

3 kap.

19 § En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall eller *lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

En ansökan eller ett beslut om förverkande enligt första stycket får skickas till den åklagare som har handlagt ärendet enligt denna lag. Åklagaren ska *vidarebefordra ansökan eller beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten*.

Om rätten i ett ärende enligt andra stycket 3 beslutar att egendom ska förklaras förverkad, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande *får* laga kraft.

Paragrafen reglerar handläggningen av ett ärende om verkställighet i Sverige av förverkandebeslut som rör egendom som är föremål för verkställighet enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 16.

Första stycket ändras till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag, men är oförändrat i sak.

Andra stycket ändras på så sätt att åklagaren i samtliga fall ska vidarebefordra ansökan eller beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten.

Tredje stycket moderniseras språkligt.

19.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

6 § Regeringen får på begäran av specialdomstolen besluta att en fängelsedom som meddelats av domstolen får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas *3 kap. 20 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål*. Verkställigheten ska upphöra, om specialdomstolen upplyser om att den har beviljat den dömda nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan specialdomstolen *fått* tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning *ska* ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Paragrafen reglerar verkställighet i Sverige av en dom meddelad av Specialdomstolen för Sierra Leone. Övervägandena finns i avsnitt 16.

I andra stycket ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag. I och med att den aktuella paragrafen i den nya lagen har ett delvis ändrat innehåll jämfört med liknande reglering i tidigare lagstiftning förändras bestämmelserna om verkställighet i paragrafen i motsvarande mån (jfr kommentaren till den aktuella paragrafen i den nya lagen).

Tredje stycket moderniseras språkligt.

19.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

2 kap.

12 § Kriminalvården ska se till att den dömda transporteras till den medlemsstat där påföljden ska verkställas. Vid en sådan transport tillämpas följande bestämmelser i häkteslagen (2010:611):

– 4 kap. 4 § om kroppsvsitation,

- 4 kap. 10 § första stycket om användning av fängsel, och
- 8 kap. 2 a § om möjligheten att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten.

Om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, får Polismyndigheten hålla den dömde i förvar, dock längst under 96 timmar.

Paragrafen reglerar transport av den dömde till den andra staten. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.

I *andra stycket* ändras tidsfristen för hur länge Polismyndigheten får hålla den dömde i förvar.

19.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete

2 kap.

10 § En person som har omhändertagits enligt 8 § får tas i förvar av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen under högst sex timmar, tiden mellan klockan 24 och 9 oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 3 kap. 14 § lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen,

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller

9. 3 kap. 15 § lagen (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om en sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 9 § första stycket 2, enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

Paragrafen reglerar möjligheten att ta en omhändertagen person i förvar. Övervägandena finns i avsnitt 16.

I *första stycket* ändras en hänvisning. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag. I och med att den aktuella paragrafen i den nya lagen har ett delvis ändrat innehåll jämfört med liknande reglering i tidigare lagstiftning förändras bestämmelserna i paragrafen i motsvarande mån (jfr kommentaren till den aktuella paragrafen i den nya lagen).

19.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

3 kap.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar *avdelning VII om överlämnande (artiklarna 596–632) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete i avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, i denna lag kallat avtalet.*

Lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål innehåller bestämmelser som kompletterar avdelning XI om frysning och förverkande (artiklarna 656–689) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete i avtalet.

Paragrafen, som anger lagens innehåll, ändras till följd av att de hittillsvarande bestämmelserna i 4 kap. som kompletterar avdelning XI om frysning och förverkande (artiklarna 656–689) i del 3 om brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete i avtalet upphävs och ersätts med bestämmelser i en ny lag. En upplysning om att kompletterande bestämmelser till den avdelningen i avtalet återfinns i den nya lagen införs i *andra stycket*. Övervägandena finns i avsnitt 16.

14 § Verkställigheten av en frihetsberövande påföljd ska överföras till Sverige enligt bestämmelserna i *3 kap. 10–21 §§ och 7 kap. 2, 5, 6, 8 och 10 §§ lagen (2025:000) om internationell verkställighet i brottmål* om

- rätten med stöd av artikel 601.1 f i avtalet vägrat överlämna den eftersökte, eller
- någon har överlämnats från Sverige på villkor att han eller hon ska återföras hit enligt artikel 604 b i avtalet.

Vid tillämpning av *3 kap. 14 § lagen om internationell verkställighet i brottmål* krävs inte någon begäran från behörig myndighet i Förenade kungariket för att tvångsmedel ska få användas.

När rätten med stöd av artikel 601.1 f i avtalet vägrat överlämna den eftersökte, ska ett beslut om att överföra verkställigheten av den frihetsberövande påföljden inte meddelas om Förenade kungariket motsätter sig att verkställigheten överförs.

Paragrafen anger vilka regler som ska gälla vid överförande av verkställigheten av en frihetsberövande påföljd till Sverige efter en tillämpning av vissa bestämmelser i avtalet. Övervägandena finns i avsnitt 16.

I första och andra stycket ändras hänvisningar. Ändringen görs till följd av att den internationella verkställighetslagen upphävs och ersätts av en ny lag. I och med att de aktuella paragraferna i den nya lagen har ett delvis ändrat innehåll jämfört med liknande reglering i tidigare lagstiftning förändras bestämmelserna om verkställighet i paragrafen i motsvarande mån (jfr kommentaren till de aktuella paragraferna i den nya lagen). Liksom enligt hittillsvarande ordning ska någon ny prövning av om det finns förutsättningar för ett överförande inte göras eftersom rätten beslutat om att ett överförande kan ske.

Sammanfattning av betänkandet Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21)

Bakgrund

Överförande av straffverkställighet mellan olika länder är sedan lång tid en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Samarbetet bygger på olika överenskommelser mellan stater såsom konventioner och bilaterala avtal. Sverige har för sin del ansett sig även kunna samarbeta på området utan avtal under vissa förutsättningar. Samarbetet inom Norden bygger i stället på lagharmonisering som byggt på frivillig anpassning och mellan medlemsstaterna inom EU har samarbetet utvecklats genom olika rambeslut. Det grundläggande syftet med samarbetet är att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att påföljden verkställs där den dömda är medborgare eller har sin hemvist. För detta finns såväl kriminalpolitiska skäl som humanitära skäl. När det gäller böter och förverkande syftar samarbetet framför allt till att underlätta en effektiv brottsbekämpning.

Uppdraget i korthet

Inom EU har det beslutats om flera rambeslut på området och två av dessa ingår i utredningens uppdrag. Det handlar om rådets rambeslut (2008/909/RIF) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder och rådets rambeslut (2008/947/RIF) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder. Riksdagen har godkänt att Sverige har tillträtt dessa.¹ Utredningens uppdrag består i att föreslå hur dessa rambeslut ska genomföras i svensk rätt. Vid genomförandet ska beaktas de ändringar som skett genom rådets rambeslut (2009/299/RIF) om verkställighet av utevarodomar. Rambesluten bygger på principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden. Detta samarbete innebär ett åtagande att, i viss omfattning, som verkställande stat erkänna och verkställa andra medlemsstaters domar och skiljer sig på så sätt från det traditionella samarbetet.

I uppdraget ingår även att göra en översyn av lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL) och föreslå en tydligare och mer ändamålsenlig reglering. IVL, som omfattar såväl frihetsberövande påföljder som böter och förverkande, tillkom ursprungligen för att möjliggöra ett tillträde till brottmålsdomskonventionen från år 1970. Lagen har därefter byggts ut och anpassats till olika nya internationella åtaganden och avtal som Sverige tillträtt. Detta har medfört strukturella brister, vilket innebär att lagen i dag är svåröverskådlig och svårtillämpad.

¹ Prop. 2007/08:84 och prop. 2008/09:19.

Tre nya lagar

Vi föreslår att de två rambesluten ska genomföras i varsin ny lag samt att IVL ska ersättas av en ny lag. Vi bedömer att en uppdelning i olika lagar är det mest ändamålsenliga mot bakgrund av de skillnader som föreligger mellan det traditionella samarbetet och samarbetet inom EU som bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Vidare finns det betydande skillnader i rambesluten gällande bl.a. förfarandet vid överförande av frihetsberövande påföljder respektive frivårdspåföljder.

En utgångspunkt vid utformningen av lagarna har varit att så långt som möjligt hitta gemensamma lösningar för likartade frågeställningar och skapa ett enhetligt, samordnat och överskådligt regelverk. Detta gäller t.ex. beslutsordningarna i de olika lagarna. En annan utgångspunkt för den nya regleringen har varit att möjliggöra överförande av straffverkställighet från och till Sverige i så stor utsträckning som möjligt. Syftet är att uppnå ett effektivt, men samtidigt rättssäkert förfarande där den enskildes intressen beaktas. Vid utformningen av våra förslag har även beslut som strider mot svenska grundläggande straffrättsliga principer. Sådana intressen kan emellertid i vissa enskilda fall behöva vägas mot humanitära skäl, dvs. intresset av att låta den dömda avtjäna sitt straff i Sverige.

En ny beslutsordning

Vi föreslår en gemensam beslutsordning som ska gälla vid samtliga ärenden om straffverkställighet som omfattas av uppdraget.

I dag har regeringen en stor roll i det internationella straffrättsliga samarbetet utom Norden. Vid verkställighet i Sverige av frihetsberövande påföljder är regeringen beslutande instans och vid verkställighet utomlands kan de svenska verkställande myndigheternas beslut överklagas till regeringen. En utveckling mot en decentralisering talar för att beslutsfattandet i stället ska förläggas på myndighets- och domstolsnivå. Detta anges även som en utgångspunkt i utredningens direktiv. Vår bedömning är att förfarandena kan bli mer effektiva och att överföranden kan ske i en större utsträckning än tidigare om regeringens roll minskar. Vi föreslår därför att beslutsordningen ska flyttas från regeringen till myndighets- och domstolsnivå vid verkställighet i Sverige av utländska domar.

Vår bedömning är att det är de verkställande myndigheterna som är bäst lämpade att vara beslutande instanser. Det handlar om Kriminalvården, vid frihetsberövande påföljder som kan antas verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård och vid frivårdspåföljder, Socialstyrelsen, vid frihetsberövande påföljder som kan antas verkställas som rättspsykiatrisk vård, och Kronofogdemyndigheten, vid böter och förverkande. Dessa myndigheter beslutar redan om verkställighet av svenska domar utomlands. Förslagen innebär en helhetslösning som kan leda till effektivitet och ett gott resursutnyttjande.

För att tillgodose kravet på ett rättssäkert förfarande ska de verkställande myndigheternas beslut kunna överklagas till domstol. Vid valet av överinstans är vårt förslag att överklagande ska ske till allmän domstol. Det är i första hand allmän domstol som hanterar frågor inom ramen för det

internationella straffrättsliga samarbetet. Överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut ska kunna ske till Stockholms tingsrätt. Kronofogdemyndighetens beslut ska kunna överklagas till tingsrätt enligt 18 kap. 1 § utsökningsbalken.

Förslaget om en ny lag om internationell straffverkställighet

En ny lag

Vårt förslag i denna del innebär att IVL ersätts med en ny lag om internationell straffverkställighet. Den nya lagen ska vara tillämplig i den utsträckning det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. En sådan konventionsneutral utformning innebär att lagen kan tillämpas även på internationella överenskommelser som ingås i framtiden. Lagen är i huvudsak tillämplig på Sveriges samarbete på området med stater utanför Norden och EU. Liksom tidigare ska lagen kunna tillämpas även utan avtal. Vi föreslår att detta ska kunna ske om det föreligger särskilda skäl, vilket i praktiken motsvarar den praxis som finns i dag. I lagen anges olika huvudregler, men skillnader kan förekomma om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Lagen föreslås omfatta, på motsvarande sätt som IVL, frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Till skillnad från IVL behandlas i den nya lagen frihetsberövande påföljder för sig samt böter och förverkande för sig. De svenska frihetsberövande påföljder som föreslås kunna verkställas i en annan stat är fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutna ungdomsvård.

Som angetts ovan föreslås en ny beslutsordning som innebär att Kriminalvården, Socialstyrelsen och Kronofogdemyndigheten är behöriga myndigheter såväl vid överförande av straffverkställighet från Sverige som till Sverige. Vi föreslår att den möjlighet som finns i dag för den behöriga myndigheten att överlämna ett ärende till regeringen för avgörande ska finnas kvar. Möjligheten föreslås gälla generellt och ska alltså även vara tillämplig vid överförande av straffverkställighet till Sverige. Möjligheten föreslås gälla endast i undantagsfall om det föreligger synnerliga skäl, t.ex. när det inte finns någon överenskommelse mellan staterna och det behöver tas särskild hänsyn till Sveriges relationer med den andra staten.

I brottmålsdomskonventionen ställs särskilda krav på förfarandet, bl.a. krävs det en åklagar- eller domstolsprövning och i fall där överförande ska ske ersätts den utländska domen med en svensk dom. Konventionen har i praktiken tillämpas mycket sällan. I den nya lagen finns därför särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen. Dessa bestämmelser överensstämmer i huvudsak med vad som gäller i dag enligt IVL.

Framställningar och andra handlingar enligt lagen ska alljämt skickas via Justitiedepartementet. Direktkommunikation är tillåten om det följer av en den internationella överenskommelse som åberopas i det enskilda fallet.

Verkställighet av en svensk brottmålsdom utomlands

När det gäller frihetsberövande påföljder föreslår vi att det på ett tydligare sätt än i dag ska framgå av lagen när en svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat. Dessa förutsättningar tillämpas emellertid redan i dag i praxis. I vissa fall kan den internationella överenskommelse som tillämpas i det enskilda fallet innebära att andra förutsättningar gäller. Som huvudregel krävs att den dömda är medborgare eller bosatt i den andra staten och att det kan antas att hans eller hennes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs. Det krävs även normalt den andra statens medgivande samt den dömdes samtycke. Vidare krävs att domen har vunnit laga kraft, att den dömda befinner sig i Sverige eller i den andra staten och att det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller att särskilda skäl finns för att ändå överföra verkställigheten. Vidare krävs att det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs till den andra staten. Härvid kan bl.a. beaktas anpassning av påföljden i den andra staten eller hur verkställigheten kommer se ut där. Ett överförande av verkställigheten får aldrig ske om förhållandena är sådana att det föreligger hinder enligt utlänningslagen (2005:719) att verkställa avvisning eller utvisning dit eller om det skulle strida mot svensk grundlag eller Europakonventionen.

När det gäller överförande av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande får en bedömning av förutsättningarna göras utifrån den aktuella överenskommelse som tillämpas. I samtliga fall ska dock domen ha vunnit laga kraft och ett överförande ska antas ge fördelar vid verkställigheten. En nyhet i den nya lagen är att Kronofogdemyndigheten ges möjlighet att skicka en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom till flera stater samtidigt i den mån det är möjligt enligt den överenskommelse som tillämpas. Vidare får verkställigheten fortsätta i Sverige, även efter det att en framställning gjorts till en annan stat, om det är möjligt enligt den aktuella överenskommelsen. Kronofogdemyndigheten har att i dessa fall bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i domen.

Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom

Även vid överförande av verkställighet till Sverige framgår det i den nya lagen på ett tydligare sätt vilka förutsättningar som ska gälla. Vid frihetsberövande påföljder gäller som huvudregel att den dömda ska vara svensk medborgare eller bosatt i Sverige och att det kan antas att den sociala återanpassningen underlättas av ett överförande hit. Den dömdes samtycke krävs även normalt. Vidare ska domen ha vunnit laga kraft och vara verkställbar, den dömda befinna sig i Sverige eller i domslandet och det ska återstå minst sex månader av påföljden att avtjäna eller föreligga särskilda skäl för att ändå överföra verkställigheten. I lagen anges under vilka omständigheter det råder hinder mot verkställighet i Sverige. Dessa överensstämmer i stort med vad som gäller i dag. En nyhet är att vägransgrunderna är utformade som tvingande, men att det finns möjlighet att ändå verkställa den utländska brottmålsdomen med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt. På så sätt ges möjlighet att beakta särskilda humanitära skäl i det enskilda fallet.

Om det krävs för att en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska kunna verkställas i Sverige får den behöriga myndigheten själv meddela föreskrifter eller överlämna åt Åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas. Detta motsvarar de möjligheter till anpassning som regeringen har i dag. Som utgångspunkt ska, på samma sätt som i dag, någon anpassning av den utländska påföljden inte ske i normalfallet. Kriminalvården kan behöva meddela föreskrifter t.ex. när en påföljd som rör en ung lagöverträdare i Sverige ska verkställas som sluten ungdomsvård. I undantagsfall kan det även finnas anledning att justera längden av ett utländskt fängelsestraff. Det kan t.ex. handla om fall där skillnader i reglerna om villkorlig frigivning innebär att en verkställighet i Sverige skulle bli markant längre än i den utfärdande staten, vilket kan strida mot Europakonventionen. Även i andra undantagsfall kan omständigheterna i det enskilda fallet vara sådana att det skulle vara stötande att överföra verkställigheten utan en anpassning. Förfarandet med påföljdsomvandling ska på samma sätt som i dag användas när det är fråga om påföljdsformer för psykiskt störda lagöverträdare.

Enligt lagen ska beträffande en utländsk brottmålsdom om böter eller förverkande Kronofogdemyndigheten pröva och besluta om verkställighet kan ske här. Detta innebär en nyhet eftersom brottmålsdomskonventionens bestämmelser om förfarandet i dag gäller även vid överförande enligt andra internationella överenskommelser. När det gäller förfarandet har bestämmelser om förfarandet i lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen och lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen använts som förbild. Vissa skillnader har emellertid bedömts som nödvändiga.

Övrigt

De tre nya lagarna och föreslagna ändringar i andra författningar föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Rambesluten innebär ökade möjligheter att överföra straffverkställighet, vilket bl.a. hänger samman med de tvingande samarbetsområdena, direktkommunikation mellan de behöriga myndigheterna och tidsfrister för beslutsfattande. Antalet ärenden om överförande av straffverkställighet kan därför antas öka. Detta gäller särskilt vid överförande av verkställighet av svenska domar till en annan medlemsstat inom EU. Vi bedömer att förslagen sammantaget inte kommer innebära några kostnadsökningar för det allmänna. Mycket talar i stället för att förslagen totalt sett på sikt kan innebära besparingar för Sverige.

Betänkandets lagförslag i relevanta delar

Förslag till lag (2014:000) om internationell straffverkställighet

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens innehåll och tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om internationellt samarbete om straffverkställighet. Bestämmelserna avser

- verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands (2 kap.),
- verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd (3 kap.),
- verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter och förverkande utomlands (4 kap.),
- verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter och förverkande (5 kap.),
- övriga bestämmelser (6 kap.), och
- särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen (7 kap.).

2 § Denna lag är tillämplig i den utsträckning det följer av en internationell överenskommelse rörande straffverkställighet som är bindande för Sverige.

Om det finns särskilda skäl får den behöriga myndigheten besluta att lagen ska tillämpas för visst fall, utan att det föreligger en sådan överenskommelse.

3 § Denna lag gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. eller genom lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen

I lagen (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av bötesstraff i vissa fall.

I lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av beslut om förverkande i vissa fall.

Definition av en svensk brottmålsdom

4 § Med en svensk brottmålsdom avses i denna lag en av svensk domstol meddelad dom eller beslut, som innebär

1. fängelse,
2. överlämnande till rättspsykiatrisk vård,
3. sluten ungdomsvård,
4. böter, eller

5. förverkande.

Med en svensk brottmålsdom avses i denna lag även godkänt strafföreläggande eller godkänt föreläggande av ordningsbot.

Definition av en utländsk brottmålsdom

5 § Med en utländsk brottmålsdom avses i denna lag en dom eller ett beslut om frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som meddelats av domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande. Vidare avses beslut om böter eller förverkande som meddelats av annan myndighet än domstol i en annan stat efter ett straffrättsligt förfarande eller efter ett förfarande som i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige likställs med ett straffrättsligt förfarande.

Definition av en utländsk utevarodom vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

6 § Med en utländsk utevarodom avses i denna lag vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen ett avgörande enligt 5 § som meddelats utan att den dömde eller den mot vilken beslut om förverkande riktats har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol.

Behöriga myndigheter

7 § Följande behöriga myndigheter prövar om en svensk brottmålsdom ska verkställas utomlands och om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige.

1. Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård,
2. Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård, och
3. Kronofogdemyndigheten vid böter och förverkande.

Föreskrifter om verkställigheten av denna lag och tillkännagivanden

8 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om verkställigheten av denna lag och tillkännager de internationella överenskommelser som avses i denna lag.

2 kap. Verkställighet av en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd utomlands**Allmänna förutsättningar***Anknytningskrav*

1 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat om

1. den dömde är medborgare eller är bosatt i den andra staten, och
2. det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av att verkställigheten överförs dit.

Annat anknytningskrav än vad som framgår enligt första stycket 1 gäller om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Den verkställande statens medgivande

2 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om behörig myndighet i den verkställande staten har lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs dit.

Medgivande enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Den dömdes samtycke och inställning

3 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om den dömde har samtyckt till att verkställigheten överförs dit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

4 § Den dömde ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra staten och i övrigt om sin inställning till ett överförande. Den dömde ska upplysas om innebörden av att samtycke lämnas.

En återkallelse av ett samtycke enligt första stycket ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut i fråga om överförande har vunnit laga kraft.

Övriga förutsättningar

5 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om

1. domen har vunnit laga kraft,
2. den dömde befinner sig i Sverige eller i den andra staten, och
3. det återstår minst sex månader av påföljden att avtjäna eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå överförs dit.

Lämplighetsbedömning

6 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat endast om det kan anses lämpligt att verkställigheten överförs dit.

Hur förfarandet inleds

7 § En svensk framställning om att verkställigheten av en svensk brottmålsdom överförs till en annan stat får göras av den behöriga myndigheten.

En framställning från en annan stat om att verkställigheten av en svensk brottmålsdom överförs till den staten får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Begäran om tvångsmedel

8 § Om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige och den dömde befinner sig i den verkställande staten får den behöriga myndigheten begära att den andra staten anhåller den dömde eller vidtar någon annan åtgärd för att säkerställa att han eller hon stannar kvar på dess territorium, i avvaktan på den andra statens beslut om överförande av verkställigheten.

Den behöriga myndighetens prövning och beslut

Bilaga 2

9 § Den behöriga myndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat.

Återkallelse av en framställning

10 § Den behöriga myndigheten får återkalla en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat fram till dess verkställigheten av påföljden påbörjats i den andra staten.

11 § Den behöriga myndigheten ska utan dröjsmål återkalla en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom i en annan stat om påföljden som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Fortsatt verkställighet i Sverige

12 § När en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom har sänts till en annan stat, får verkställigheten av den påföljd som avses med framställningen påbörjas i Sverige endast om den dömde är häktad.

Påföljden får verkställas i Sverige, om den behöriga myndigheten har återkallat framställningen. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att framställningen avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Överförande av den dömde

13 § Om den dömde befinner sig i Sverige när beslutet om överförande av verkställighet av en svensk brottmålsdom till en annan stat vunnit laga kraft ska han eller hon så snart som möjligt överföras till den andra staten.

Specialitetsprincipen

14 § Om någon har överförts till den verkställande staten enligt denna lag och en behörig myndighet i den staten gör en framställning till Sverige enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige om tillstånd att åtala, döma eller på annat sätt beröva honom eller henne friheten för något annat brott, än för det brott vilket personen överförts och som begicks före överförandet, ska regeringen pröva framställningen.

Tillstånd får endast ges om utlämning för brottet lagligen kunnat ske eller om hinder mot utlämning förelegat endast på grund av straffets längd.

Framgår det av handlingarna i ärendet att tillstånd inte lagligen kan lämnas, ska framställningen omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av Högsta domstolen, om inte den som avses med framställningen har samtyckt till denna. Finner Högsta domstolen att det föreligger hinder, får tillstånd inte lämnas av regeringen.

3 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd

Allmänna förutsättningar

Anknytningskrav

1 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige om

1. den dömden är svensk medborgare eller är bosatt i Sverige, och
2. det kan antas att den dömdes sociala återanpassning underlättas av ett överförande av verkställigheten hit.

Verkställighet enligt första stycket får även ske i andra fall om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Den dömdes samtycke

2 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige endast om den dömden har samtyckt till att verkställigheten överförs hit.

Samtycke enligt första stycket krävs inte om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Övriga förutsättningar

3 § En utländsk brottmålsdom får verkställas i Sverige endast om

1. domen har vunnit laga kraft,
2. påföljden får verkställas i den stat där domen har meddelats,
3. den dömden befinner sig i Sverige eller i den stat där domen har meddelats, och
4. den tid av påföljden som återstod att avtjäna när framställningen om verkställighet kom in uppgick till minst sex månader eller särskilda skäl talar för att verkställigheten ändå förs över till Sverige.

Om svensk behörig myndighet hos annan stat har gjort en framställning om att verkställigheten ska ske i Sverige krävs även att den andra staten har lämnat sitt medgivande till att verkställigheten överförs hit.

Hinder mot verkställighet

4 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås om

1. verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet,
2. gärningen som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag,
3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,
4. det för samma gärning som ligger till grund för domen har i en annan stat meddelats dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,
5. gärningen som påföljden avser utgör ett politiskt eller militärt brott,
6. den dömden vid tiden för brottet inte fyllt femton år,
7. en tillämpning av 35 kap. 8–10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit, eller

8. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Vid tillämpning av första stycket 7 ska i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av påföljd skjuts upp, ha samma verkan här i landet.

Även om det föreligger hinder mot verkställighet enligt första stycket får en utländsk brottmålsdom verkställas i Sverige om det med hänsyn till den dömdes inställning och omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl för att verkställigheten sker här.

5 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får avslås om verkställighet i annat hänseende än som nämns i 4 § skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

Delvis verkställighet

6 § I fall där den utländska brottmålsdomen avser två eller flera brott och det enligt 4 eller 5 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en framställning bifallas avseende övriga brott om det i domen eller framställningen framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Hur förfarandet inleds

7 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

En svensk framställning hos en annan stat om verkställighet här i landet görs av den behöriga myndigheten.

8 § Om en framställning till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande av verkställigheten till Sverige, ska den svenska behöriga myndigheten ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

9 § En framställning om att verkställigheten av en utländsk brottmålsdom överförs till Sverige, får avslås om framställningen, trots att behörig myndighet i den andra staten enligt 8 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande.

Tvångsmedel

10 § I fall där den dömda befinner sig i Sverige och det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får, på begäran av en behörig myndighet i den andra staten, han eller hon häktas om det finns risk för att han eller hon avviker eller på något annat sätt undandrar sig verkställighet av påföljden. Beslut om häktning kan meddelas även efter det att framställningen om överförande av verkställighet har gjorts eller beviljats.

Beträffande häktning och anhållande gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Det som där sägs om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 6 kap. 1 §. Av bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och tredje styckena, 7 § första stycket, 8 § andra och tredje styckena, 9–17 §§, 20 § första stycket 2, 21 a §, 22 § första stycket och 24 §.

En ny förhandling om häktning ska, om den dömden begär det, hållas senast två dagar efter det att en sådan begäran har kommit in till rätten. En förhandling behöver dock inte hållas tidigare än efter två veckor från det att beslut i häktningsfrågan senast meddelats.

11 § Om det finns skäl att anhålla eller häkta den dömden enligt 10 § men syftet därmed kan uppnås genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får sådant tvångsmedel beslutas. För det gäller vad som föreskrivs i rättegångsbalken om brottmål. Vad som där sägs om offentlig försvarare ska tillämpas beträffande offentligt biträde i den mån annat inte följer av 6 kap. 1 §. Av bestämmelserna i 25 kap. rättegångsbalken tillämpas endast 1 § tredje stycket, 2–5 §§, 7 § första stycket 2 och andra stycket och 9 §.

12 § Beslut om tvångsmedel gäller till dess att ärendet om överförande av verkställighet har avgjorts eller, om framställningen bifalls, till dess att påföljden har börjat verkställas i Sverige, om beslutet inte hävs dessförinnan.

Åklagaren eller rätten ska häva ett beslut om anhållande, häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet, om inte en framställning om överförande av verkställighet görs inom fyrtio dagar från det att den dömden anhölls eller häktades eller beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelades.

Åklagaren eller rätten ska också häva ett beslut om anhållande eller häktning senast när det finns skäl att anta att den sammanlagda tid som den dömden har varit berövad friheten här i landet med stöd av 10 § och i den andra staten uppgår till den tid som den dömden skulle ha varit berövad friheten för det fall verkställighet av påföljden hade skett i den andra staten.

Beslut om verkställighet

13 § Den behöriga myndigheten prövar om en utländsk brottdomsdom ska verkställas i Sverige enligt denna lag.

Ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk brottdomsdom ska innehålla uppgift om

1. påföljdens art och längd,
2. föreskrifter som meddelas med stöd av 14 § 1,
3. beslut om överlämnande för påföljdsomvandling som meddelas med stöd av 14 § 2, och
4. den tid som den dömden i den andra staten och i Sverige redan varit frihetsberövad i anledning av de brott som låg till grund för domen.

Anpassning av den utländska påföljden

14 § Om det krävs för att en utländsk brottmålsdom ska kunna verkställas i Sverige, får den behöriga myndigheten

1. själv meddela de närmare föreskrifter som behövs, eller
2. överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos Stockholms tingsrätt om att ny påföljd ska bestämmas.

Föreskrifter som meddelas enligt första stycket 1 får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

15 § I fall som avses i 14 § 2 ska rätten bestämma en frihetsberövande påföljd som motsvarar den utländska påföljden, särskilt i fråga om dess art och längd. Vid bestämmandet av påföljdens längd ska även frihetsberövanden som föregått domen beaktas. Den nya påföljden får inte vara strängare än den utländska påföljden. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten. Rättens prövning ska inte omfatta frågan om den som döms begått gärningen och hur denna ska bedömas.

För rättens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om inte annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Verkställigheten i Sverige

16 § Ska verkställighet ske i Sverige, utan att ny påföljd har bestämts av domstol, får verkställigheten ske utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brottet eller brotten.

En utländsk brottmålsdom ska verkställas enligt vad som gäller vid verkställighet av en svensk påföljd av närmast motsvarande art, om inte annat följer av denna lag.

Vid verkställigheten ska från påföljden dras av den tid som den dömde i den andra staten och i Sverige redan varit frihetsberövad med anledning av de brott som låg till grund för domen.

17 § För verkställighet av påföljd som beslutats genom en svensk dom gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd i en svensk brottmålsdom som vunnit laga kraft, om inte annat följer av 18 §.

Upphörande av verkställigheten

18 § Verkställigheten ska upphöra om den andra staten meddelar att

1. den dömde beviljats nåd eller amnesti,
2. den staten tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning, eller
3. det i den staten meddelats ett beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden inte längre får verkställas.

Specialitetsprincipen

19 § Om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får en person som överförs till Sverige enligt denna lag inte i Sverige åtalas, dömas eller på annat sätt berövas sin frihet för

något annat brott som begicks före överförandet än det brott för vilket personen överförs. Detta gäller dock inte om

1. den dömda under en sammanhängande tid av fyrtiofem dagar haft möjlighet att lämna Sverige men inte gjort detta eller efter att ha lämnat landet frivilligt återvänt hit, eller

2. behörig myndighet i den dömande staten lämnat tillstånd till åtgärden.

Första stycket utgör inte hinder mot att åtgärder vidtas för att verkställa beslut om den dömdes avvisning eller utvisning eller för att avbryta åtalspreskription.

4 kap. Verkställighet av en svensk brottmålsdom om böter eller förverkande utomlands

Allmänna förutsättningar

1 § En svensk brottmålsdom får verkställas i en annan stat om

1. ett överförande är förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen,

2. domen har vunnit laga kraft, och

3. ett överförande kan antas ge fördelar vid verkställigheten.

Framställning om verkställighet i en annan stat

2 § Kronofogdemyndigheten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda och beslutar om en framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom ska göras till en annan stat.

Om det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får framställning sändas till flera stater samtidigt.

3 § När en framställning görs till en annan stat, får Kronofogdemyndigheten inte tillåta att

1. bötesstraffet förvandlas till fängelse eller annan påföljd i den andra staten, eller

2. verkställigheten i den staten av ett beslut om förverkande sker genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

Avser ett beslut om förverkande viss egendom, får Kronofogdemyndigheten inte heller tillåta att verkställigheten i stället sker genom betalning eller verkställighet avseende egendomens värde.

Återkallelse av en framställning

4 § Kronofogdemyndigheten ska utan dröjsmål återkalla en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom i en annan stat om bötesstraffet eller förverkandet som framställningen avser skulle bortfalla enligt svensk lag eller till följd av en svensk myndighets beslut.

Fortsatt verkställighet i Sverige

5 § När en framställning om verkställighet av en svensk brottmålsdom har sänts till en annan stat, får fortsatt verkställighet i Sverige inte äga rum.

Verkställigheten får dock fortsätta i Sverige om det är möjligt enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

6 § Verkställigheten får återupptas i Sverige om Kronofogdemyndigheten har återkallat framställningen. Detsamma gäller om den andra staten har meddelat att framställningen avslagits eller att verkställighet inte kan äga rum där.

Verkställighet i flera stater

7 § Om framställning om verkställighet av svensk brottmålsdom har sänts till flera stater eller om verkställighet av domen även sker i Sverige, ska Kronofogdemyndigheten bevaka att det sammanlagda värdet av det som verkställs inte överstiger det belopp som anges i domen.

5 kap. Verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom om böter och förverkande

Allmänna förutsättningar

1 § En utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige om verkställighet här är förenligt med den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen och domen har vunnit laga kraft.

Hinder mot verkställighet

2 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska avslås om

1. verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen här i landet,

2. gärningen som ligger till grund för bötesstraffet eller förverkandet inte motsvarar brott enligt svensk lag,

3. det för samma gärning som ligger till grund för domen har meddelats dom i Sverige eller här har utfärdats strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot som har godkänts,

4. det för samma gärning som ligger till grund för domen i en annan stat har meddelats dom, som har vunnit laga kraft, och hinder mot lagföring för gärningen till följd av denna dom skulle ha förelegat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,

5. gärningen som bötesstraffet eller förverkandet avser utgör ett politiskt eller militärt brott,

6. den dömda vid tiden för brottet inte fyllt femton år,

7. en tillämpning av 35 kap. 7 § eller 36 kap. 15 § brottsbalken skulle innebära att bötesstraffet eller förverkandet bortfallit, eller

8. verkställighet i Sverige inte skulle vara förenlig med bestämmelser om immunitet.

Vid tillämpning av första stycket 7 ska i den andra staten vidtagen åtgärd, som enligt lagen i den staten medför att tiden för bortfallande av bötesstraff eller förverkande skjuts upp, ha samma verkan här i landet.

Första stycket gäller inte om ett avslag skulle strida mot en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den ansökande staten.

3 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får avslås om verkställighet i annat hänseende än som nämns i 2 § skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och den andra staten som ligger till grund för framställningen.

Delvis verkställighet

4 § I fall där den utländska brottmålsdomen avser två eller flera brott och det enligt 2 eller 3 § föreligger hinder mot verkställighet avseende något eller några av brotten, får en framställning bifallas avseende övriga brott om det i domen eller framställningen framgår vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott.

Hur förfarandet inleds

5 § En framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom får göras av en utländsk behörig myndighet som framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

6 § Om en framställning till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande av verkställigheten till Sverige, ska Kronofogdemyndigheten ge den behöriga myndigheten i den andra staten möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

7 § En framställning om att verkställigheten av en utländsk brottmålsdom överförs till Sverige, får avslås om framställningen trots att en behörig myndighet i den andra staten enligt 6 § beretts tillfälle att komma in med komplettering, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för prövning av frågan om överförande.

Beslag

8 § Efter en framställning enligt 5 § gjorts, kan egendom som genom domen förklarats förverkad tas i beslag, om beslag hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige. Beslut om beslag meddelas av åklagarmyndigheten eller rätten. I fråga om beslag enligt denna paragraf ska i övrigt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken tillämpas. Bestämmelser om beslag och kvarstad finns också i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Beslut om verkställighet

9 § Kronofogdemyndigheten prövar om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige enligt denna lag.

Ett beslut om att överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom ska innehålla uppgift om

1. avseende bötesstraff, det belopp i svensk valuta som bötesstraffet avser,
2. avseende förverkande, det belopp i svensk valuta eller den egendom som verkställigheten ska avse, och
3. hur den dömde kan överklaga beslutet.

Vid omräkning till svensk valuta ska den växelkurs tillämpas som gäller vid tiden för beslutet.

Ett beslut enligt andra stycket gäller omedelbart och ska delges den dömde. Beslutat Kronofogdemyndigheten med stöd av 11 § om uppskov med verkställigheten behöver delgivning inte ske så länge skälen för uppskov består.

10 § Ett beslut om att avslå en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom ska innehålla skälen för beslutet.

Uppskov

11 § Om det är förenligt med en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får Kronofogdemyndigheten besluta om uppskov på viss tid av ett beslut enligt 9 § andra stycket om verkställigheten skulle skada en pågående utredning om brott eller annat rättsligt förfarande i Sverige.

Verkställigheten i Sverige

12 § En utländsk brottmålsdom om böter ska verkställas enligt vad som är föreskrivet för verkställighet av ett svenskt bötesstraff, om inte annat följer av denna lag.

Utdömda böter får verkställas, även om bötesbeloppet överstiger det högsta bötesbelopp som kunnat utdömas enligt svensk lag.

Ett utländskt bötesstraff får inte förvandlas till fängelse.

13 § En utländsk brottmålsdom om förverkande ska verkställas enligt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande, om inte annat följer av denna lag.

Verkställighet av ett utländskt beslut om förverkande får inte ske genom frihetsberövande eller någon annan åtgärd som ersätter förverkandet.

14 § För verkställighet av bötesstraff eller förverkande som beslutats genom en svensk brottmålsdom i enlighet med förfarandet i 7 kap., gäller vad i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av böter eller förverkande i en svensk brottmålsdom som vunnit laga kraft, om inte annat följer av denna lag.

Ett svenskt bötesstraff som beslutats enligt denna lag får inte förvandlas till fängelse.

15 § Beslut om anstånd eller avbetalning, som meddelats av behörig myndighet i den andra staten innan framställningen gjordes, ska gälla vid verkställigheten.

Om det under verkställigheten framkommer att bötesbeloppet eller, när förverkande avser betalningsskyldighet, beloppet till viss del har betalats eller verkställts i en annan stat, ska Kronofogdemyndigheten sätta ned beloppet.

16 § För överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut i frågor som rör verkställighet gäller bestämmelserna i 18 kap. utsköningsbalken.

Upphörande av verkställigheten

17 § Verkställigheten ska upphöra om den andra staten meddelar att

1. den dömda har beviljats nåd eller amnesti,
2. den staten tagit upp den utländska brottmålsdomen till ny prövning, eller
3. det i den staten meddelats ett annat beslut, som enligt lagen i den staten medför att påföljden eller förverkandet inte längre får verkställas.

Influtna medel

18 § Värdet av det som drivits in med stöd av denna lag tillfaller staten. Regeringen får, efter överenskommelse med den andra staten, besluta om en annan fördelning.

6 kap. Övriga bestämmelser

Offentligt biträde

1 § Offentligt biträde ska i ett ärende enligt 2 kap. och 3 kap. förordnas för den dömda, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Kommunikationsvägar

2 § Framställning eller annan handling enligt denna lag som ska skickas till en annan stat, överlämnas till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar handlingen till behörig myndighet i den andra staten.

Framställning eller annan handling enligt denna lag från en annan stat ska ges in till Justitiedepartementet, som vidarebefordrar handlingen till behörig myndighet i Sverige.

Handlingar enligt första och andra styckena får skickas direkt till behörig myndighet som finns utomlands eller i Sverige om det följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige.

Överlämnande till regeringen

3 § Den behöriga myndighet som handlägger ett ärende om överförande av verkställighet enligt 2–5 kap. får, om det föreligger synnerliga skäl, med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen för avgörande.

Överklagande

Överklagande av Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut

4 § Kriminalvårdens och Socialstyrelsens beslut enligt 2 kap. 9 och 10 §§ samt 3 kap. 13 § får överklagas till Stockholms tingsrätt.

5 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

Överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut

6 § Kronofogdemyndighetens beslut enligt 5 kap. 9 § andra stycket får överklagas av den mot vilken beslutet gäller till den tingsrätt som enligt

18 kap. 1 § utsökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut. Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till Kronofogdemyndigheten inom tre veckor från den dag då den mot vilken beslutet gäller fick del av beslutet.

Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av Kronofogdemyndigheten. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska den omständigheten att överklagandet har kommit in till Kronofogdemyndigheten först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas, ska myndigheten sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

7 § För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag. Innan rätten avgör ett ärende ska Kronofogdemyndigheten ha getts tillfälle att yttra sig.

Åtalsförbud

8 § Ska en frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande, som utdömts i en annan stat verkställas i Sverige enligt denna lag, får åtal för gärning, som påföljden avser, inte i något fall väckas här i landet.

Transport av den dömd

9 § Om en svensk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska verkställas utomlands, ska Kriminalvården se till att den dömd förs till den stat där påföljden ska verkställas.

Om en utländsk brottmålsdom om frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige, ska Kriminalvården se till att den dömd förs hit.

Vid verkställighet enligt första och andra styckena får Kriminalvården begära hjälp av polismyndigheten.

Vid verkställighet enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den dömd, dock längst under fyrtioåtta timmar.

Tillstånd till transport genom Sverige

10 § Begärs tillstånd till transport genom Sverige av en dömd person som enligt bestämmelser i en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige ska föras till en annan stat för verkställighet av påföljd för brott eller för förhandling med anledning av framställning om sådan verkställighet, ska Rikspolisstyrelsen, om det inte finns synnerliga skäl, bevilja sådant tillstånd och ange under vilka villkor transporten får ske.

Har tillstånd meddelats enligt första stycket får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst under fyrtioåtta timmar.

För flygtransport utan planerad mellanlandning i Sverige krävs inte något tillstånd enligt första stycket. Om en oplanerad mellanlandning sker, får polismyndigheten, om det är nödvändigt för att transporten ska kunna genomföras, omhänderta och ta i förvar den som överförs, dock längst till dess en begäran om tillstånd till transport har prövats. Om tillstånd till transport inte begärs inom sjuttioåtta timmar från landningen, ska personen omedelbart friges.

7 kap. Särskilda bestämmelser om förfarandet vid tillämpning av brottmålsdomskonventionen

Förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom

1 § När en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk brottmålsdom enligt 3 kap. eller 5 kap. grundar sig på brottmålsdomskonventionen, ska den behöriga myndigheten, efter en kontroll av att framställningen är fullständig, överlämna denna till åklagarmyndigheten för vidare handläggning.

2 § Behörig domstol i ärenden och mål enligt detta kapitel är Stockholms tingsrätt.

3 § Åklagaren ansöker om rättens prövning av framställningen, om inte annat följer av 13–18 §§. För rättens handläggning ska i tillämpliga delar gälla rättegångsbalkens bestämmelser om rättegång i brottmål, om inte annat följer av denna lag.

Avser framställningen förverkande som angår någon annan än den dömda, ska särskild talan föras mot honom eller henne, om han eller hon inte hörts i den utländska rättegången. För sådan talan gäller i tillämpliga delar reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter.

Rättens avgörande sker genom dom.

4 § Vid förhandling i mål om verkställighet av en utländsk brottmålsdom ska den dömda höras personligen om han eller hon begär det. Är den dömda berövad friheten i den stat där domen meddelats, får dock förhandlingen äga rum i den dömdes frånvaro, även om han eller hon begärt att bli hörd personligen.

5 § Rätten prövar om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om det inte finns hinder mot verkställighet här i landet, bestämmer rätten, med iakttagande av 6–9 §§, ny påföljd enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande brott.

Ny prövning av frågan om den dömda är skyldig till brottet får inte ske.

Har förhandling i saken enligt 4 § ägt rum i den dömdes frånvaro, får ny påföljd inte bestämmas förrän den dömda varit i tillfälle att bli personligen hörd i rätten.

6 § Avser den utländska brottmålsdomen frihetsberövande påföljd får rätten inte bestämma strängare påföljd än i denna dom. Detta gäller även om den utdömda påföljden är lindrigare än den lindrigaste påföljd som enligt svensk lag kan följa på brottet eller brotten.

Avser den utländska brottmålsdomen böter, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett bötesbelopp som i svenska kronor motsvarar beloppet av böterna. Är i svensk lag för motsvarande brott föreskrivet penningböter, får dock inte bestämmas ett högre bötesbelopp än fyratusen, eller om påföljden avser flera brott, tiotusen kronor. Är i svensk lag inte föreskrivet svårare straff än

böter, får inte bestämmas ett högre bötesbelopp än etthundrafemtio tusen, eller om påföljden avser flera brott, tvåhundra tusen kronor.

7 § Vid bestämmande av påföljd enligt 6 § ska, i den mån det kan ske, den dömde tillgodoräknas dels vad han eller hon kan ha utstått av den påföljd som utdömts genom den utländska domen för brott som omfattas av framställningen, dels tid som han eller hon med anledning av sådant brott varit anhållen eller häktad i den andra staten eller i Sverige. Därvid får bestämmas lindrigare straff än för gärningen är stadgat eller påföljd helt efterges.

8 § Har genom den utländska brottmålsdomen visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom förklarats förverkat, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett motsvarande belopp i svenska kronor. Om förverkandebeloppet uppenbarligen överstiger det belopp som skulle ha förverkats enligt svensk lag om rättegången ägt rum i Sverige, får rätten sätta ned beloppet i motsvarande mån.

Har ett föremål förklarats förverkat, får rätten förklara föremålet förverkat endast om det kunnat förklaras förverkat enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

Angår förverkandet någon annan än den dömde, får rätten besluta om förverkande endast om förverkande hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

9 § Vid tillämpning av rättegångsbalkens bestämmelser i mål som avses i 3 § bedöms frågan, vilket straff som är stadgat för eller kan följa på visst brott, enligt svensk lag. Utgör den utdömda påföljden endast böter, ska dock inte i något fall svårare straff än böter anses kunna följa på brottet.

10 § Åklagarmyndigheten får, i stället för att ansöka hos rätten enligt 3 § första stycket, själv pröva en framställning som avser böter eller förverkande och utfärda strafföreläggande för det brott som påföljden avser.

I fråga om ett strafföreläggande som utfärdas med stöd av första stycket gäller 48 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar. Bestämmelserna i 5 §, 6 § andra stycket och 7–9 §§ denna lag ska också tillämpas.

Godkänns inte strafföreläggande som utfärdats enligt första stycket, ansöker åklagarmyndigheten enligt 3 § första stycket.

Tvångsmedel

11 § Vid en framställning som grundar sig på brottmålsdomskonventionen, eller om den dömande staten meddelar att den avser att göra en sådan framställning, får åklagarmyndigheten anhålla den dömde, om det enligt svensk lag kan följa fängelse i ett år eller däröver för brott motsvarande den gärning påföljden avser och det finns risk för att den dömde ska avvika eller, då fråga är om utevarodom, att han eller hon undanröjer bevis. På ansökan av åklagare kan rätten under motsvarande förutsättningar besluta om häktning av den dömde eller om reseförbud eller anmälningsskyldighet. Reseförbud eller anmälningsskyldighet får

beslutas, även om det svåraste straff som enligt svensk lag kan följa på motsvarande brott är lindrigare än fängelse i ett år. Oberoende av brottets beskaffenhet får den dömda anhållas, häktas eller underkastas reseförbud eller anmälningsskyldighet, om han eller hon saknar hemvist i Sverige och det finns risk för att han eller hon genom att bege sig från landet undandrar sig påföljd.

12 § I fråga om anhållande, häktning, reseförbud och anmälningsskyldighet enligt 11 § tillämpas 24 kap. 4–24 §§ och 25 kap. 2–9 §§ rättegångsbalken, om inte annat framgår av denna lag. Ett beslut om anhållande eller häktning ska hävas senast när den sammanlagda tiden den dömda varit berövad friheten i den andra staten och här i Sverige med anledning av det eller de brott framställningen om verkställighet avser uppgår till den tid som bestämts för frihetsberövande påföljd för brottet eller brotten i den utländska brottmålsdomen. I fall då den dömda anhållits eller häktats innan framställning om verkställighet gjorts, ska beslutet om anhållande eller häktning hävas inom arton dagar från dagen för frihetsberövandet, om inte framställning om verkställighet gjorts före utgången av denna tid.

Förfarandet vid verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom

13 § Grundas en framställning om verkställighet i Sverige av en utländsk utevarodom, som inte meddelats efter talan av den dömda, på brottmålsdomskonventionen, tillämpas 14–18 §§.

Vid förfarandet gäller rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål i tillämpliga delar, om inte annat framgår av denna lag.

14 § Efter att en framställning om verkställighet av en utländsk utevarodom överlämnats till åklagarmyndigheten enligt 1 §, ska den dömda personligen delges domen och underrättas om att han eller hon inom trettio dagar från delgivning hos åklagarmyndigheten kan framställa talan om omprövning av domen (opposition). Anför den dömda inte opposition inom föreskriven tid, tillämpas 3–10 §§.

15 § Anför den dömda opposition inom föreskriven tid med begäran att hans eller hennes talan prövas av behörig domstol i den dömande staten, ska åklagarmyndigheten överlämna handlingarna i ärendet till Justitiedepartementet, som med översändande av handlingarna ska underrätta behörig myndighet i den andra staten.

Begär den dömda prövning vid svensk domstol eller anför han eller hon opposition utan att ange var talan ska prövas, ska åklagarmyndigheten hos rätten ansöka om förhandling för prövning av den dömdes talan.

16 § När ansökan som avses i 15 § andra stycket kommit in till rätten, kallar rätten den dömda att inställa sig vid förhandling inför rätten. Förhandling får inte utan den dömdes samtycke hållas förrän tjugo dagar förflutit från det den dömda personligen delgivits kallelse.

Uteblir den dömda från förhandling som avses i första stycket eller finner rätten av annat skäl oppositionen inte kan tas upp till prövning, ska

den dömdes talan avvisas. Sedan avvisningsbeslutet vunnit laga kraft tillämpas 3–10 §§. Bilaga 2

17 § Fråga om ansvar för gärning som avses med framställning om verkställighet av en utländsk utevaroddom får prövas, även om enligt 2 kap. brottsbalken åtal för gärningen inte kunnat väckas i Sverige eller kunnat väckas här endast efter särskilt förordnande, och utan hinder av bestämmelserna i 35 kap. 1–4 och 6 §§ samma balk.

Frågan om ansvar för gärningen enligt svensk lag ska bedömas som om motsvarande brott begåtts i Sverige. Åtgärd för väckande av åtal eller förundersökning, som skett i den andra staten enligt dess lag, ska tillerkännas verkan som om åtgärden skett här. Sådan åtgärd får dock inte tillerkännas annan verkan än den har enligt lagen i den andra staten.

18 § Tar domstol i den andra staten enligt 15 § första stycket upp anför opposition till saklig prövning, förfaller framställningen om verkställighet i Sverige. Avvisar den utländska domstolen oppositionen och vinner avvisningsbeslutet laga kraft, tillämpas 3–10 §§.

Gemensam bestämmelse

19 § Ersättning till offentlig försvarare som betalats av allmänna medel ska stanna på staten, om det inte finns särskilda skäl för att den dömd ska återbetala ersättningen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.
 2. Genom lagen upphävs lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom.
 3. Lagen tillämpas inte vid handläggningen av ett ärende om överförande av internationell straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, om ärendet har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i brottsbalken (1962:700)

Härigenom föreskrivs att 34 kap. 18 § brottsbalken (1962:700) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***34 kap.**18 §¹

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den främmande statens lagstiftning *ej* ske för alla brotten, *skall* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *ådömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrives* i första stycket *skall* även gälla, då fråga uppkommer att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, *skall* verkställas utomlands i enlighet med *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den *främmande* statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

Uppkommer fråga om överlämnande eller utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan överlämnande eller utlämning enligt den främmande statens lagstiftning *inte* ske för alla brotten, *ska* domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt *utdömda* påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken överlämnande eller utlämning kan äga rum.

Vad som *föreskrivs* i första stycket *ska* även gälla, då fråga uppkommer att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, *ska* verkställas utomlands i enlighet med *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet, lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet*, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den *verkställande* statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 5 och 10 §§ lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till faengsel eller haefte, i Finland till tukthus eller fängelse, i Island till fangelsi eller vardhald och i Norge till fengsel eller hefte, *må* på begäran verkställas här i riket, om den dömde när verkställigheten *skall* ske är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Uppehåller han sig här i riket, *må* även *eljest* domen verkställas här, om det med hänsyn till omständigheterna *finnes* lämpligt.

I Danmark, Finland, Island eller Norge meddelad dom, varigenom dömts i Danmark till faengsel eller haefte, i Finland till tukthus eller fängelse, i Island till fangelsi eller vardhald och i Norge till fengsel eller hefte, *får* på begäran verkställas här i riket, om den dömde när verkställigheten *ska* ske är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige. Uppehåller han *eller hon* sig här i riket, *får* även *annars* domen verkställas här, om det med hänsyn till omständigheterna *bedöms* lämpligt.

I lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av frihetsberövande påföljder i vissa fall.

10 §¹

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge blivit villkorligt dömd med föreskrift om övervakning, *må* på begäran anordnas här i riket.

Övervakning av den, som i Danmark, Finland, Island eller Norge blivit villkorligt dömd med föreskrift om övervakning, *får* på begäran anordnas här i riket.

I lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen finns bestämmelser om verkställighet av frivårdspåföljder i vissa fall.

¹ Senaste lydelse 1964:548.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

Regeringen kan på tribunalens begäran besluta att en av tribunalen meddelad fängelsedom får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten skall upphöra, om tribunalen upplyser att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Vid verkställigheten tillämpas 3 kap. 16 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet. Verkställigheten ska upphöra, om tribunalen upplyser att den har beviljat den dömde nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan tribunalen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning ska ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2002:330.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning *skall* lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

1. om verkställighet av annan påföljd än böter har förts hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater härifrån,

2. i fråga om anteckning som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. *och*

3. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (1972:269) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning *ska* lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

1. om verkställighet av annan påföljd än böter har förts hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater härifrån,

2. i fråga om anteckning som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

3. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet* eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, *och*

4. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt *lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen* eller *lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frivårdsåtgärder inom Europeiska unionen*.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

En person som har omhändertagits enligt 6 § får tas i förvar av en svensk polismyndighet under högst sex timmar, tid mellan midnatt och klockan nio på morgonen oräknad. Därefter ska personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en begäran om en åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott,

2. 1 kap. 2 § lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

3. 25 c eller 25 d § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, (2014:000) om internationell straffverkställighet,

4. 5 a eller 5 b § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

5. 8 § lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling, om framställningen kommer från en dansk myndighet,

6. 6 § lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. 6 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen, eller

8. 1 kap. 3 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

9. 3 kap. 10 § lagen (2014:000) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen.

En svensk polisman får, i avvaktan på en framställning om sådan åtgärd som avses i 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 7 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2011:1173.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 11 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

11 §

Regeringen får besluta att egendom eller dess värde som förverkats genom ett svenskt avgörande som vunnit laga kraft helt eller delvis *skall* överlämnas till en annan stat som under förundersökning eller rättegång har lämnat Sverige sådan rättslig hjälp som avses i denna lag eller som på annat sätt har lämnat information eller bistånd som har betydelse för utredningen om brottet.

I 36 § *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* finns bestämmelser om överlämnande till annan stat av egendom som förverkats genom ett utländskt avgörande.

Regeringen får besluta att egendom eller dess värde som förverkats genom ett svenskt avgörande som vunnit laga kraft helt eller delvis *ska* överlämnas till en annan stat som under förundersökning eller rättegång har lämnat Sverige sådan rättslig hjälp som avses i denna lag eller som på annat sätt har lämnat information eller bistånd som har betydelse för utredningen om brottet.

I 5 kap. 18 § *lagen (2014:000) om internationell straffverksställighet* finns bestämmelser om överlämnande till annan stat av egendom som förverkats genom ett utländskt avgörande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

Förslag till lag om ändring i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

Vid verkställighet enligt 23 och 24 §§ tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom om inte annat framgår av denna lag.

Verkställighet får inte längre ske om Internationella brottmålsdomstolen har beviljat den dömde nåd eller strafflindring och det nedsatta straffet har fullt ut verkställts eller domstolen har meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Uppkommer, sedan en ansökan enligt 23 eller 24 § har bifallits, en fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, skall denna fråga prövas enligt de regler som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan Internationella brottmålsdomstolen fått tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Beslut om förvandling av böter får inte meddelas.

Vid verkställighet enligt 23 § tillämpas 3 kap. 16 § lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet och vid verkställighet enligt 24 § tillämpas 5 kap. 12 och 13 §§ lagen om internationell straffverkställighet.

Verkställighet får inte längre ske om Internationella brottmålsdomstolen har beviljat den dömde nåd eller strafflindring och det nedsatta straffet har fullt ut verkställts eller domstolen har meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas. Uppkommer, sedan en ansökan enligt 23 eller 24 § har bifallits, en fråga om hinder mot verkställighet på grund av preskription, ska denna fråga prövas enligt de regler som gäller för Internationella brottmålsdomstolen.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan Internationella brottmålsdomstolen fått tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning ska ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § och 3 kap. 19 § lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningsbeslut ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §¹

I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., i *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* och i *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen* finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

I lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., i *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet* och i *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen* finns bestämmelser om förfarandet vid verkställighet utomlands av förverkandebeslut, som avser egendom som omfattas av ett frysningsbeslut som har översänts enligt 2 §.

3 kap.

19 §²

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.*, enligt *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom* eller enligt *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen*. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

En verkställighet i Sverige av ett beslut om förverkande av egendom som är föremål för verkställighet enligt denna lag handläggs och prövas enligt *lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.*, enligt *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet* eller enligt *lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen*. Något beslut om beslag eller kvarstad ska inte meddelas i ett sådant ärende.

¹ Senaste lydelse 2011:424.

² Senaste lydelse 2011:424.

En ansökan eller ett beslut om förverkande enligt första stycket får skickas till den åklagare som har handlagt ärendet enligt denna lag. Åklagaren ska

1. vidarebefordra beslutet om förverkande till Kronofogdemyndigheten, om beslutet har sänts över av en myndighet i en annan medlemsstat enligt lagen (2011:423) om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande inom Europeiska unionen,

2. vidarebefordra ansökan till Kronofogdemyndigheten, om ansökan har gjorts av en myndighet i Danmark eller Finland enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., och

3. vidarebefordra ansökan till *Justitiedepartementet*, om ansökan har gjorts enligt *lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom*.

3. vidarebefordra ansökan till *Kronofogdemyndigheten*, om ansökan har gjorts enligt *lagen (2014:000) om internationell straffverkställighet*.

Om rätten i ett ärende enligt andra stycket 3 beslutar att egendom ska förklaras förverkad, ska rätten samtidigt pröva om verkställigheten av frysningsbeslutet ska bestå till dess att beslutet om förverkande vinner laga kraft.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Regeringen får på begäran av specialdomstolen besluta att en fängelse-dom som meddelats av domstolen får verkställas i Sverige. Regeringen får meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet här.

Vid verkställigheten tillämpas 25 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Verkställigheten skall upphöra, om specialdomstolen upplyser om att den har beviljat den dömden nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan specialdomstolen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Vid verkställigheten tillämpas 3 kap. 16 § lagen (0000:00) om internationell straffverkställighet. Verkställigheten ska upphöra, om specialdomstolen upplyser om att den har beviljat den dömden nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Frågor om villkorlig frigivning prövas av regeringen sedan specialdomstolen beretts tillfälle att yttra sig. Regeringen får i dessa fall besluta att villkorlig frigivning ska ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

2. Äldre bestämmelser gäller för ärenden om överförande av straffverkställighet som har inletts före ikraftträdandet.

Efter remiss har yttrande över betänkandet lämnats av Amnesty International, Brottsförebyggande rådet (Brå), Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Folke Bernadotteakademien, Föreningen Sveriges Kronofogdar, Förvaltningsrätten i Linköping, Förvaltningsrätten i Stockholm, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Juridiska fakultetsnämnden vid Lunds universitet, Integritetsskyddsmyndigheten, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Justitiekanslern, Kammarrätten i Jönköping, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Linköpings tingsrätt, Malmö tingsrätt, Migrationsverket, Nacka tingsrätt, Riksdagens ombudsmän, Polismyndigheten, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Stockholms tingsrätt, Svea hovrätt, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Kommuner och Regioner, Säkerhetspolisen, Tullverket, Åklagarmyndigheten och Övervakningsnämnden i Göteborg.

Följande remissinstanser har inte inkommit med något yttrande: Civil Rights Defenders, Riksförbundet Kriminellas Revansch I Samhället, Sveriges Domareförbund och Övervakningsnämnden i Uppsala.

Sammanfattning av promemorian En effektivare hantering av ärenden om överförande av straffverkställighet (Ds 2019:9)

Dömde personer med en stark anknytning till ett annat land ska i största möjliga utsträckning verkställa svenska domar på frihetsberövande påföljder i det landet. Den dömdes sociala återanpassning sker bäst i det land där han eller hon kommer att vistas efter att ha försatts på fri fot. I de fall det kan konstateras att en straffverkställighet bör överföras till ett annat land, ska handläggningen i Sverige vara snabb och effektiv.

I promemorian föreslås ett krav på skyndsam handläggning av denna typ av ärenden, såväl hos Kriminalvården som i de allmänna domstolarna. Motsvarande skyndsamhetskrav ska gälla vid handläggningen när en utländsk dom på frihetsberövande påföljd ska verkställas i Sverige. Vidare föreslås ytterligare regler som syftar till att påskynda processen efter det att ett beslut har meddelats om att en svensk dom ska verkställas i ett annat land.

I promemorian lämnas också förslag till lagändringar angående regeringens tillkännagivande av vissa internationella överenskommelser.

Lagändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 juli 2020.

Förslag till lag om ändring i förslag till lag om internationell straffverkställighet

*Lydelse enligt betänkandet
SOU 2013:21*

Föreslagen lydelse

1 kap.

7 §

Följande behöriga myndigheter prövar om en svensk brottmålsdom ska verkställas utomlands och om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige

1. Kriminalvården, vid fängelse och sluten ungdomsvård eller när påföljden kan komma att verkställas som fängelse eller sluten ungdomsvård,

2. Socialstyrelsen, vid överlämnande till rättspsykiatrisk vård eller när påföljden kan antas komma att verkställas som rättspsykiatrisk vård, och

3. Kronofogdemyndigheten vid böter och förverkande.

Följande behöriga myndigheter prövar om en svensk brottmålsdom ska verkställas utomlands och om en utländsk brottmålsdom ska verkställas i Sverige:

1. Kriminalvården vid fängelse, sluten ungdomsvård och överlämnande till rättspsykiatrisk vård, och

2. Kronofogdemyndigheten vid böter och förverkande.

2 kap.

4 §

Den dömda ska tillfrågas om han eller hon samtycker till att verkställa påföljden i den andra staten och i övrigt om sin inställning till ett överförande. Den dömda ska upplysas om innebörden av att samtycke lämnas.

En återkallelse av ett samtycke enligt första stycket ska beaktas om den görs innan den behöriga myndighetens slutliga beslut i fråga om överförande har vunnit laga kraft.

Handläggningen

6 a §

Ett ärende enligt detta kapitel ska handläggas skyndsamt.

3 kap.

Handläggningen

6 a §

Ett ärende enligt detta kapitel ska handläggas skyndsamt.

14 §

Om det krävs för att en utländsk brottmålsdom ska kunna verkställas i Sverige, får *den behöriga myndigheten*

1. själv meddela de närmare föreskrifterna som behövs, eller
2. överlämna åt åklagarmyndigheten att göra en ansökan hos *Stockholm tingsrätt* om att ny påföljd ska bestämmas.

Föreskrifter som meddelas enligt första stycket 1 får inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen.

Om det krävs för att en utländsk brottmålsdom ska kunna verkställas i Sverige, får *Kriminalvården*

2. överlämna åt *Åklagarmyndigheten* att göra en ansökan hos *tingsrätten* om att *en* ny påföljd ska bestämmas.

6 kap.

Överklagande av Kriminalvårdens och *Socialstyrelsens* beslut

Överklagande av Kriminalvårdens beslut

4 §

Kriminalvårdens och *Socialstyrelsens* beslut enligt 2 kap. 9 och 10 §§ samt 3 kap. 13 § får överklagas till *Stockholms tingsrätt*.

Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 9 och 10 §§ samt 3 kap. 13 § får överklagas till *tingsrätten*, om *inte något annan framgår av andra stycket*.

Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 9 § om att en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat får inte överklagas om den dömde har samtyckt till att domen verkställs i den andra staten.

Behörig tingsrätt

4 a §

Ett överklagande enligt 4 § ska göras till den tingsrätt inom vars domkrets den kriminalvårdsanstalt, det häkte, det ungdomshem eller den vårdinrättning finns där den dömde var inskriven när det första beslutet fattades i ett ärende enligt denna lag.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första stycket, ska ett överklagande göras till den tings-

rätt inom vars domkrets den dömde har sin hemvist. Med den dömdes hemvist förstås den ort där den dömde är folkbokförd.

Om det inte finns någon behörig domstol enligt första eller andra stycket, ska ett överklagande göras till Stockholms tingsrätt.

Första–tredje styckena tillämpas även när en ny påföljd ska bestämmas enligt 3 kap. 14 § första stycket 2.

4 b §

Den dömde får förklara att han eller hon avstår från att överklaga Kriminalvårdens beslut enligt 2 kap. 9 § om att en svensk brottmålsdom ska verkställas i en annan stat eller fullfölja ett överklagande av ett sådant beslut. I fråga om en sådan förklaring tillämpas 11 § andra stycket, 12 och 13 §§ strafftidslagen (2018:1251).

5 §

För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag.

För rättens prövning gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden, om inte annat följer av denna lag. Prövningen ska göras skyndsamt.

7 kap.

2 §

Behörig domstol i ärenden och mål enligt detta kapitel är Stockholms tingsrätt.

Behörig domstol i ärenden och mål enligt detta kapitel är den tingsrätt som anges i 6 kap. 4 a § första–tredje styckena.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian lämnats av Domstolsverket, Göta hovrätt, Juridiska Fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Justitiekanslern, Kriminalvården, Polismyndigheten, Riksdagens ombudsmän, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Stockholms tingsrätt, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Domareförbund, Södertälje tingsrätt, Ystads tingsrätt, Åklagarmyndigheten, Ångermanlands tingsrätt och Örebro tingsrätt.

Följande remissinstanser har inte inkommit med något yttrande: Civil Rights Defenders.

Protocol amending the Additional Protocol to the Convention on the Transfer of Sentenced Persons

Strasbourg, 22.XI.2017

Preamble

The member States of the Council of Europe, and the other States signatory to this Protocol,

Desirous of facilitating the application of the Additional Protocol to the Convention on the Transfer of Sentenced Persons (ETS No. 167) opened for signature in Strasbourg on 18 December 1997 (hereinafter referred to as "the Additional Protocol"), and in particular pursuing its acknowledged aims of furthering the ends of justice and the social rehabilitation of sentenced persons;

Considering it desirable to modernise and improve the Additional Protocol, taking into account the evolution in international co-operation on the transfer of sentenced persons since its entry into force,

Have agreed to amend the Additional Protocol as follows:

Article 1

The title of Article 2 and paragraph 1 of this article shall be amended to read as follows:

“Article 2 – Persons having left the sentencing State before having completed the execution of their sentence

- 1 Where a national of a Party is the subject of a final sentence, the sentencing State may request the State of nationality to take over the execution of the sentence under the following circumstances:
 - a when the national has fled to or otherwise returned to the State of his or her nationality being aware of the criminal proceedings pending against him or her in the sentencing State; or
 - b when the national has fled to or otherwise returned to the State of his or her nationality being aware that a judgment has been issued against him or her.”

Article 2

Paragraphs 1, 3.a and 4 of Article 3 shall be amended to read as follows:

“Article 3 – Sentenced persons subject to an expulsion or deportation order

- 1 Upon being requested by the sentencing State, the administering State may, subject to the provisions of this article, agree to the transfer of a sentenced person without the consent of that person, where the sentence or an administrative decision passed on him or her includes an expulsion or deportation order or any other measure as the result of which that person will no longer be allowed to remain in the territory of the sentencing State once he or she is released from prison.
- 2 [unchanged]
- 3 For the purposes of the application of this article, the sentencing State shall furnish the administering State with:
 - a a declaration containing the opinion of the sentenced person as to his or her proposed transfer, or a statement that the sentenced person refuses to provide an opinion in this regard; and
 - b [unchanged]
- 4 Any person transferred under the provisions of this article shall not be proceeded against, sentenced or detained with a view to the carrying out of a sentence or detention order, for any offence committed prior to his or her transfer, other than that for which the sentence to be enforced was imposed, nor shall he or she for any other reason be restricted in his or her personal freedom, except in the following cases:
 - a when the sentencing State so authorises: a request for authorisation shall be submitted, accompanied by all relevant documents and a legal record of any statement made by the convicted person; authorisation shall be given when the offence for which it is requested would itself be subject to extradition under the law of the sentencing State or when extradition would be excluded only by reason of the amount of punishment. The decision shall be taken as soon as possible and no later than 90 days after receipt of the request for consent. Where it is not possible for the sentencing State to comply with the period provided for in this paragraph, it shall inform the administering State, providing the reasons for the delay and the estimated time needed for the decision to be taken;
 - b when the sentenced person, having had an opportunity to leave the territory of the administering State, has not done so within 30 days of his or her final discharge, or if he or she has returned to that territory after leaving it.”

Final provisions

Article 3 – Signature and ratification

- 1 This Protocol shall be open for signature by the Parties to the Additional Protocol. It shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 After the opening for signature of this Protocol and before its entry into force, a Party to the Convention may not ratify, accept, approve or accede to the Additional Protocol unless it has simultaneously ratified, accepted or approved this Protocol.

Article 4 – Entry into force

This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which all Parties to the Additional Protocol have expressed their consent to be bound by this Protocol, in accordance with the provisions of Article 3.

Article 5 – Provisional application

Pending the entry into force of this Protocol according to the conditions set under Article 4, a Party to the Additional Protocol may at the time of ratification, acceptance or approval of this Protocol or at any later moment, declare that it will apply the provisions of this Protocol on a provisional basis. In such cases, the provisions of this Protocol shall apply only with respect to the other Parties which have made a declaration to the same effect. Such a declaration shall take effect on the first day of the second month following the date of its receipt by the Secretary General of the Council of Europe.

Article 6 – Term of provisional application

This Protocol shall cease to be applied on a provisional basis from the date of its entry into force.

Article 7 – Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, any Signatory, any Party and any other State which has been invited to accede to the Convention of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c the date of entry into force of this Protocol in accordance with Article 4;
- d any declaration made under Article 5;
- e any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 22nd day of November 2017, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the other Parties to the Convention and to any State invited to accede to the Convention.

Europarådets fördragsserie – nr 222**Protokoll om ändring av tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer**

Strasbourg den 22 november 2017

Inledning

De medlemmar av Europarådet och de övriga stater som undertecknat detta protokoll,

som vill underlätta tillämpningen av tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer (ETS nr 167), som öppnades för undertecknande i Strasbourg den 18 december 1997 (nedan kallat *tilläggsprotokollet*), och som särskilt fortsätter sin allmänt erkända strävan att främja rättvisan och dömda personers återanpassning till samhället, och

som anser att det är önskvärt att modernisera och förbättra tilläggsprotokollet med hänsyn till utvecklingen inom internationellt samarbete om överförande av dömda personer sedan det trädde i kraft,

har kommit överens om att ändra tilläggsprotokollet på följande sätt.

Artikel 1

Rubriken på artikel 2 och punkt 1 i den artikeln ska ändras på följande sätt:

”Artikel 2 – Personer som har lämnat domslandet innan påföljden verkställts till fullo

1. Om en medborgare i en fördragsslutande stat har ådömts en påföljd som vunnit laga kraft får domslandet begära att den stat i vilken personen är medborgare övertar verkställigheten av påföljden under någon av följande omständigheter:
 - a) Om medborgaren, i vetskap om det pågående straffrättsliga förfarandet mot honom eller henne i domslandet, har flytt till eller på annat sätt återvänt till den stat i vilken han eller hon är medborgare.
 - b) Om medborgaren, i vetskap om att dom meddelats mot honom eller henne, har flytt till eller på annat sätt återvänt till den stat i vilken han eller hon är medborgare.”

Artikel 2

I artikel 3 ska punkterna 1, 3 a och 4 ändras på följande sätt:

”Artikel 3 – Dömda personer som är föremål för utvisnings- och avvisningsbeslut

1. På framställning av domslandet får verkställighetslandet, i enlighet med bestämmelserna i denna artikel, lämna sitt samtycke till överföring av en dömd person utan dennes samtycke om den påföljd som personen har ådömts eller det administrativa beslut som har fattats om honom eller henne innehåller beslut om utvisning eller avvisning eller någon annan åtgärd som har till följd att den dömda inte längre har rätt att uppehålla sig inom domslandets territorium sedan han eller hon har försatts på fri fot.
2. [ändras inte]
3. För tillämpningen av denna artikel ska domslandet förse verkställighetslandet med följande handlingar:
 - a) en förklaring innehållande den dömdes yttrande om det begärda överförandet av honom eller henne, eller ett uttalande om att den dömda vägrar avge ett yttrande om detta,
 - b) [ändras inte]
4. Den som överförs i enlighet med bestämmelserna i denna artikel ska inte lagföras, dömas eller berövas friheten om detta syftar till att verkställa en påföljd eller ett häkningsbeslut för något annat brott som begåtts före överförandet av honom eller henne än det brott som omfattas av den påföljd som ska verkställas; inte heller ska hans eller hennes personliga frihet inskränkas annat än i följande fall:
 - a) med domslandets tillstånd, varvid en framställning om tillstånd ska överlämnas, åtföljd av alla erforderliga handlingar samt protokoll över berättelser som den dömda avgett; tillståndet ska lämnas om det brott för vilket det begärs är sådant att utlämning enligt domslandets lag skulle kunna ske eller om utlämning skulle vara utesluten endast på grund av straffets längd. Beslutet ska fattas så snart som möjligt, dock senast 90 dagar efter det att framställningen om samtycke mottogs. Om det inte är möjligt för domslandet att iaktta den frist som anges i denna punkt ska domslandet underrätta verkställighetslandet om detta och ange skälen till dröjsmålet och hur lång tid som uppskattningsvis behövs för att beslutet ska kunna fattas,
 - b) om den dömda, efter att ha haft möjlighet att lämna verkställighetslandets territorium, inte har gjort det inom 30 dagar efter det att han eller hon slutgiltigt försatts på fri fot eller om han eller hon har återvänt dit efter att ha lämnat territoriet i fråga.”

Slutbestämmelser

Artikel 3 – Undertecknande och ratifikation

1. Detta protokoll är öppet för undertecknande av parterna i tilläggsprotokollet. Det ska ratificeras, godtas eller godkännas. Ratifikations-, godtagande- och godkännandeinstrument ska deponeras hos Europarådets generalsekreterare.
2. När detta protokoll har öppnats för undertecknande men ännu inte trätt i kraft får en part i konventionen inte ratificera, godta, godkänna eller ansluta sig till tilläggsprotokollet om den inte samtidigt också har ratificerat, godtagit eller godkänt det här protokollet.

Artikel 4 – Ikraftträdande

Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den månad som följer på utgången av en period om tre månader efter den dag då alla parterna i tilläggsprotokollet har förklarat sig bundna till det här protokollet i enlighet med bestämmelserna i artikel 3.

Artikel 5 – Provisorisk tillämpning

I avvaktan på att detta protokoll träder i kraft enligt de villkor som anges i artikel 4 kan en part i tilläggsprotokollet vid ratifikationen, godtagandet eller godkännandet av det här protokollet eller när som helst därefter förklara att den kommer att tillämpa bestämmelserna i det här protokollet provisoriskt. I sådana fall gäller bestämmelserna i detta protokoll endast i förhållande till de andra parter som har avgett en förklaring med samma innebörd. En sådan förklaring får verkan den första dagen i den andra månaden efter den dag då den mottogs av Europarådets generalsekreterare.

Artikel 6 – Period för provisorisk tillämpning

Detta protokoll ska upphöra att tillämpas provisoriskt den dag då det träder i kraft.

Artikel 7 – Underrättelser

Europarådets generalsekreterare ska underrätta Europarådets medlemsstater, signatärstaterna, varje fördragsslutande stat och varje annan stat som har inbjudits att ansluta sig till konventionen om

- a) undertecknande,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument,
- c) dagen för detta protokolls ikraftträdande enligt artikel 4,
- d) förklaringar enligt artikel 5,
- e) andra åtgärder, underrättelser eller meddelanden som rör detta protokoll.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Strasbourg den 22 november 2017 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar, som ska förvaras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare ska översända bestyrkt avskrift därav till alla medlemsstaterna i Europarådet, till de övriga parterna i konventionen och till de stater som har inbjudits att ansluta sig till den.